

P. DIDONA,
KNĚZE Z ŘÁDU KAZATELSKÉHO SV. DOMINIKA,

JEŽÍŠ KRISTUS.

AUTORISOVANÝ PŘEKLAD

OD

KNĚZE JANA EV. HULAKOVSKÉHO.

— DÍL II. —

V PRAZE.

Tiskem a nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny (V. Kotrba).

1893.

KNIHA ČTVRTÁ.

VELIKÉ BOJE V JERUSALEMĚ.

KAPITOLA I.

ODCHOD Z GALILEE.

Odchod z Galilee jest vrcholem života Ježíšova a dělí jej ve dvě doby rozdílné. Galilea a Judsko: toť jsou dvě působiště Jeho.

V Galilei seznámil lid s evangeliem, zvěstoval příchod království Božího, hlásal zákon svůj, shromáždil kolem sebe věrné přívržence a učedníky své, vyvolil apoštoly a položil základy církve, i ustanovil jí hlavu a udělil jí veškerou moc svou, zjevil se sám ve svém poslání spásitelském, jakožto ten, jehož tělo a krev bude pokrmem a nápojem lidstva. I přes to, že lid od Něho odpadl a ani Ho pochopiti nechtěl, dílo Jeho dokonáno jest; může opustiti svět. Kdyby jej byl opustil na hoře Tábor u velebném proměnění svém, nic podstatného nebylo by scházelo záměrům Jeho. Avšak vůle Otce nebeského byla, aby Syn jeho podstoupil smrt. Beránek Boží, který snímá hříchy onoho světa, v němž zuří násilí a nenávisť, sobectví a pýcha, má býti obětován. Galilei bylo popřáno, viděti činnost a život Jeho, Judea a metropole její spatří Jeho smrt.

Opustiti Galileu a vrátiti se do Judska, znamenalo pro Ježíše jíti vstříc velikým bojům: odhodlal se k nim s hrdinskou zmužilostí.

„Když se naplňovali dnové,“ praví sv. Lukáš, „kde mu bylo odejiti se světa, obrátil tvář svou, aby šel do Jerusalema“ (Luk. IX, 51.).

Šest měsíců Jej dělilo od smrti; a od té doby jest smrt jedinou Jeho myšlénkou, přípravě na ni věnuje ostatní život svůj a tajemství kruté budoucnosti té tají sám a sám v srdci svém. Několikrátě předpověděl je učedníkům svým, ale nemohou Mu uvěřiti. Předvídají-li, že Mu bude podstoupiti krutý zápas, víra v moc Mistrovu povznáší jejich mysli, a bojovná galilejská povaha dodává jim zmužilosti. Že lid od Něho odpadl to neotřásl jejich důvěrou, i nalezají útěchy v myšlénce na slávu, jakou jim slibuje zvláštní poměr jejich ku Spasiteli.

Cesta do Jerusalema označena byla rozličnými příhodami, v nichž se zračil klid, moudrost a laskavost Jeho nezměnitelná.

Blížila se slavnost „Stánků“, jedna z největších slavností židovských. Pripadala roku toho 29. na den 12. října. (Jan VII, 2—10.)

Zástupy poutníků shromáždily se již ve městech a městečkách galilejských na cestu do Jerusalema; přátelé, příbuzní a sousedé scházeli se a konali přípravy k odchodu. Bratraci Ježíšovi — ti, jež Evangelium nazývá bratry Jeho, synové Marie, sestry matky Jeho a synové bratra Josefa tešaře vyzvali Jej na pouť do Jerusalema. Od slavnosti Purim nebyl v Jerusalemě, kde zanechal několik tajných učedníkův. — Jdi do Judska, pravili mu příbuzní, neboť přívrženci tvoji vidí dny tvé. Nikdo nejedná v skrytě, chce-li ukázati se sám. Ukaž se světu.

Když Ježíš povzbuzoval lid galilejský, titěž příbuzní měli Jej za posedlého a hleděli Jej odvrátiti od díla Jeho, nyní vidouce Jej opuštěna radí Mu ku všední moudrosti. Je-li Mesiášem, jak praví, musí jíti nikoli do neznámé Galilee, která Mu nerozumí, nýbrž do metropole vlasti, před knížata a mistry. Byli by si přáli, aby se ukázal jako představitel jejich predsudků národních — chtěli viděti znamení na nebi, jakého požadovali tvrdošjně a zlomyslně nejhorší nepřátelé Jeho. Nevěřili v Něho. Na Jeho bezpečnosti jim málo záleželo. Ovšem měli věděti, že v Jerusalemě se již mluvilo: zde vydán bude na smrt.

„Čas můj ještě nepřišel,“ řekl jim Ježíš; „ale čas váš vždycky jest tu.“ I připomínal jim pronásledování a nenávisť, které zuřily hrozivě kolem Něho.

„Vás nemůže svět nenáviděti, a mne nenávidí, nebo já svědectví vydávám o něm, že skutky jeho jsou zlí.“

Skoro všechno příbuzenstvo Jeho, posuzujíc poslání Jeho jako světské, mělo je za nezdařené v Galileji; poněvadž Jež lid opouštěl, poněvadž Fariseové Ho nenáviděli a zavrhovali učení Jeho, proto dokazuje jim, že nenávisť, s jakou jej pronásledují a která je pohoršuje, souvisí s dokonáním úkolu Jeho. Nemožno, aby svět s Ním souhlasil, (viz knihu II. kapit. VII.) neboť On odsuzuje nepravosti jeho, již slovo i život Jeho pobuřuje proti Němu hněv jejich.

Bude vždy žíti, jsa milován a nenáviděn zároveň: toť osud Jeho. Kráčí provázen jsa láskou maličkých a rozhodným nepřátelstvím mocných; avšak zná také dobu i způsob, jak vycházeti vstříc nepřátelství tomu aneb se mu vyhnouti, a vyhledává rady jen u Otce svého, aby ustanovil dobu a způsob, kdy a jak má jednati.

„Jděte vy na tuto slavnost do Jerusalema,“ praví jim; „já ještě nejpůjdu, neboť čas můj ještě se nenaplnil.“

Odpověď to zajisté vyhýbavá; Ježíš jest zdrženliv vůči příbuzným svým, kteří nemohou pochopiti, ale jenom překážeti záměrům Jeho.

Zástupy poutníků vydaly se na cestu. Ježíš zůstal. Úmysl Jeho byl jíti do Jerusalema později, aby lid o tom nevěděl. Jen učedníci Jeho věděli o Jeho záměrech. Opustil s nimi Galileu a vydal se přímo do Judska skrze Samaří (Luk. IX, 52. a n.). Vyslal před sebou posly, aby Ho ohlásili. Přišli do městečka samařského, aby Mu opatřili nocleh; ale nepřijali Ho tam, poněvadž se domnívali, že cestuje do Jerusalema. Na počátku svého veřejného života našel ochotného přijetí v téže Samaří, avšak šťastných dnů ubývá: vstupujet do doby bolestné a trapné.

Že Samaritané odepřeli Ježíši pohostinství, to rozhněvalo Jeho učedníky. Dva z nich, Jakub a Jan, miláckové

Páně, pocítovali urážku tu živěji. — „Mistře, chceš-li, ať díme, by oheň sestoupil s nebe a spálil je?“

Slova ta plynoucí z nemírné horlivosti, dokazují, jakou důvěru měli apoštolé ve všemohoucnost Ježíšovu. Utvrdila a povznesla ji v nich velebnost Jeho, kterou spatřili na hoře Tábor; příklad Eliášův, jeho plamenný zápal přicházejí jim na paměť. Ježíš se k nim obrátil a pokáral je přísně, řka:

„Nevíte, jakého ducha jste; Syn člověka nepřišel duši zatracovat, ale spasit.“

A vskutku, v hodině této nepřicházel bojovat a zabíjet, přicházel zemřít a položit za ně život svůj. Člověk se hněvá a mstí; jsa krutým sobcem až i v náboženství, nebojí se dovolávat se Boha na pomoc ku hněvu a pomstě; Ježíš zná jen lásku, která snáší křivdu; On odpouští, nezabíjí, ale umírá za nepřátele své.

Malý zástup obrátil se k jinému městečku, avšak chtěje se patrně vyhnouti nehostinné Samaří, vstoupil do údolí Jordánského, ubíraje se obyčejnou cestou, která vede přes Jericho do Jerusalema pouští Judskou.

Na cestě přistoupil k Ježíšovi muž, zákonník, a pravil: — Půjdu za Tebou, kamkoli půjdeš, Mistře. — „Lišky mají doupata a ptáci hnízda svá,“ odpověděl mu Ježíš, „avšak Syn člověka nemá, kde by hlavu sklonil.“

Ježíš nemá ničeho, ani přibytku. V Kafarnai býval hostem Petrovým; dnes odchází nemaje skrýše bezpečné, a kdo chce býti Jeho učedníkem, tomu sdíleti s Ním osud Jeho.

Porozuměl-li zákonník nutnosti naprosté nezištnosti té? Odešel-li odpuzen, rozmrzen? Nevíme.

Tehdy Ježíš řekl jinému: „Pojď za mnou!“ — Mistře, dopusť mi prve jíti a pochovati otce mého. — „Nech, ať mrtví pochovávají mrtvé své, ale ty jdi a zvěstuj království Boží.“ (Luk. IX, 57 a n.)

Co ukládal zákon Nazirovi¹⁾, toho žádá Ježíš od učedníků svých, avšak v jiném smyslu. Apoštol jest pravý Nazir, všecek zasvěcen božskému dílu království Božího. Je-li spor

¹⁾ Cf. Lévit. XXI. 2; Num., VI, 6, 7; Exod. XIX. 14., Os. IX. 4.

mezi povinnostmi, vyšší mají přednost. Jíti za Ježíšem přednější všech. Nic lidského, — žádná smlouva společenská, i nejzákonnější, — nemůže překážeti ani na okamžik onomu, jenž jest povolán; onť řízen jest vyšším zákonem, který nepřipouští odkladu. Každý má svůj úkol: kdož zůstávají mezi mrtvými, dostačují ku pochovávání mrtvých; živí nechť šíří život, osvěcují, utěšují a zachovávají živých.

— Mistře, pravil mu jiný, půjdu za tebou; ale prve dopuť, ať se rozehnám s těmi, kteří jsou v domě mém.“

I řekl jemu Ježíš: „Žádný, kdo vztahuje ruku svou k pluhu a ohledá se nazpět, není způsobným ke království Božímu.“

Věci světa tohoto, zájmy hmotné, vše co pomijí, nesmí nikterak zabývati dělníka, kterého Ježíš zve k dílu svému. Jest dělníkem Otce Jeho, musí přihlížeti jen k roli Otce, aby ji vzdělával.

Tyto tři události, tak významné, poučují nás nejen o pevnosti a hrdinské nezištnosti, jichž vyžadoval Ježíš, ale dodávají života celé pouti této, kterou chtěl zahaliti tajemstvím (Jan VII, 10).

Ježíš byl provázen jen učedníky svými, i zamýšlel poslati je po dvou, jako poslal již apoštoly své. Vyvolil jich sedmdesát dva, kázal jim jíti do měst a městeček ve východním Judsku a v Perei, kdežto sám chtěl ubírat se do Jerusalema; udal jim místo za Jordánem, kde se sejdou, o němž však památky písemné nijak se nezmiňují. Tuše, že pobyt Jeho v Jerusalemě vzbudil by odpor, před nímž by musil utéci, zamýšlel vrátiti se k učedníkům, aby s nimi pokračoval u zvěstování evangelia v krajinách, které ještě neslyšely blahé zvěsti z úst Jeho.

Prve než je opustil, mluvil k nim o žni, jak rád tohoto výrazu užíval.

„Žeň zajisté mnohá jest, pravil, a dělníků málo. Proste hospodáře, aby poslal dělníky na žeň svou.“ Pak opakuje naučení svá, která prve dal dvanácti¹⁾, potom rozloučil se s nimi.

¹⁾ Viz knihu III. ch. VIII.

„Aj já posílám vás jako beránky mezi vlky.“

Práce jest táž. Způsob boje bude týž. Moc na ně vznesená jest táž. Táž nebezpečí, chudoba táž i horlivost. Týž duch mírnosti a pokoje. Nebudou se mstíti na nevěřících, kteří zavrou před nimi dvěře. Setřesou prach s nohou u domu neb města nevděčného a ponechají je soudu Božímu.

Ježíš si vzpomněl na města Galilejská. Pohnut zalkal nad neštětím jejich, nad Bethsaidou, Korazimem a Kafarnaem, která Ho zneuznala. Pak obrátil se k učedníkům a vdechl jim se slovem svým, duši a ducha svého.

„Jděte, kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá a kdo mnou pohrdá, pohrdá tím, jež mne poslal.“ (Luk. X, 16.) ¹⁾

Ježíš se ubíral dále k Jerichu a Jerusalemu.

Pustá a němá za našich dob, bývala tehdáž plna zastupů poutnických a bohatých karavan z krajiny Gaulonitské Auronitské, Damašské a Galilejské.

Krajina jest malebná a velikolepá, plná rozmanitosti, vážná a jasná. Zaměříme-li k jihu, jdeme v pravo podél hor holých a vyprahlých, které jsou buď podoby homolovité a okrouhlé nebo kůželovité, jako Korn-Zartaba.

Vyprahlá, deštěm vymletá skála odhaluje našedivělý vápenec, jehož vrstvy sopkami prorvané rýsují na srázných úbočích obrovské věncoví. Před sebou vidíme obzor otvírající

---

¹⁾ Nelze nikterak vysvětliti, proč někteří posuzovatelé mohli toto posláni 72 učedníků bráti v pochybnost, domnívajíce se, že vypravování o tom pochází pouze od evangelisty, který, — jak za to mají — chtěl prý výše povznésti apoštolský úrad sv. Pavla a jeho soudruhů, jejichž předchůdci měli býti tito 72 učedníci. Avšak dějepis nepřestává na domněnkách, ale jde mu o pozitivná svědectví. Sv. Lukáš vypravuje o posláni apoštolův a rovněž posláni 72 učedníků; toto tvrzení nemůže nikdo vyvrátiti. Jestliže on jediný o tom zprávu podává, jest to proto, že také on jediný tuto dobu ze života Páně popisuje se všemi podrobnostmi. Ostatně není tu příčiny pokládati toto vypravování za vynález, mající za účel vyvýšovati sv. Pavla, ježto dšlo samo, jehož žido-křesťanský původ nezvratně jest dokázán, klade v ústa sv. Petra tato slovo: „Prve vyvolil nás dvanácte, jež nazval apoštoly; potom pak z věřících jiných ještě učedníků sedmdesáte a dva“ Clemens. Recognit. 1, 24.

se nad planinou Jordánskou a Mrtvé moře, vroubené oběma horskými pásmy barvy modře fialové, Moabským totiž a Judským.

Velebnost a velkolepost pouště této zvyšuje hluboké ticho.

Ježíš tudy chodíval častěji, provázen jsa několika učedníky. Na poušti této učíval lid, káže a rozsévaje slovo své, jež nyní v lidstvu vyzrálo v bohatou žeň.

Blíže k Jerichu stává se příroda divočejší, pustoty přibývá, řídký jinak trávník mizí: poušť to holá, samý písek a oblásek. Jakmile jsme překročili Uady Newmaïmeh a obešli vrchol Djebel Herbet — Samaru, objeví se nám náhle planina Jerišská zelenající se jako oasa. Za dob Ježíšových, Jericho bylo městem růží a palem; za dnešních dob zmizela zeleň. Palmy a růže ustoupily trnitému křoví, spoustám zřícenin cirku, lázní, paláců města Herodova, a krásné proudy Ainel-Sultanu ztrácejí se v opuštěných polích.

Za městem zabočuje cesta na západ a táhne se do hor stoupajíc do Uady el-Keltu. Ani stromu podél cesty. Jen hora vypráhlá a šedá jako popel; vždy táž údolí podobná kamenitému vyschlému řečišti.

Drsnost přírody této mírní se teprv blíže Khan el-Achmaru. Hory se zatácejí u věnc; spatříš zde zelený trávník, údolí se pokrývá osením, stáda se objeví opět na pahorcích, v dáli rozprostírají se městečka, život se tu opět probouzí.

Khan el-Achmar býval od nepamětných dob zastávkou karavan. I Ježíšovi bylo zde odpočinouti. Staré podání klade sem epizodu z cesty Jeho, kterou vypravuje podrobně sv. Lukáš. Vypravování evangelické zdá se potvrzovati ono podání; jest tu skutečně řeč o cestě z Jerusalema do Jericha a známo jest, že kázání Mistrovo mívá skoro vždy na sobě ráz doby a místa, i nejmenších podrobností, za nichž se dělo.

Ježíš seděl uprostřed učedníků svých a jiných osob, mezi nimiž se nalezal jakýsi zákonník. I povstal, aby zkoušel moudrost Ježíšovu. — „Mistře, co čině život věčný obdržím?“ (Luk. X., 25. a n.)

— „V zákoně“ — odpověděl Ježíš ukazuje na jeho posvátné řeménky a na místa z Písma v nich poznamenaná, „v zákoně co psáno jest? Kterak tam čteš?“

— Toto: „Milovati budeš Pána Boha svého, z celého srdce svého, ze vší duše své, ze vší síly své a ze vší mysli své; a bližního svého jako sebe samého.“

Odpověď byla zcela správná. Ježíš jí přisvědčil.

— „To čiň a budeš živ.“

Takové jest věčné pravidlo života. Starý zákon rovněž jako evangelium, Mojžíš i Ježíš je hlásají. V každém svědomí se ozývá, poslouchá-li jen čemu Bůh učí člověka rozumem nadaného. Pro všechny jest sobectví smrtí i nástrojem jejím; láska pak životem a pramenem života. Evangelium nepředstihuje Starého zákona a svědomí, jež zůstává při své váze, leda že učí, jak nutno milovati a že dává nám k tomu sílu. Jedině ono učí nás, kdo jest náš „bližní“; jedině ono seznamuje nás s Bohem, jenž uchvacuje srdce, vniká do duše, vládne silami našimi a osvěcuje ducha; jedině ono jest v nás původcem svrchované lásky k Bohu, bez níž láska k bližnímu jest slovem prázdným.

Zákonník, na místě, aby uznal malomoc svou před ideálem tak dokonalým, na místě, aby se tázal, jak by mohl takto milovati, pomýšlí jen na jinou otázku, často přetřásanou ve školách židovských a rabbinských, jejíž řešení mělo za účel jaksi posvětit jejich národní a náboženské záští. Věděl zajisté, že Ježíš byl přítelem pohanů, publikánův a hříšníků; aby se zdál spravedlivým a pomátl Mistra, tázal se úkladně: „A kdo jest můj bližní!“

Ježíš mu odpověděl v podobenství.

— „Člověk jeden sstupoval touže cestou z Jerusalema do Jericha, a upadl mezi lotry, kteříž i obloupivše ho i zranivše odešli, odpołu živého nechavše.“

I přihodilo se, že kněz jeden šel touž cestou, a uzřev jej pomínil.

Těž i levita, když byl u toho místa a uzřel ho, pomínil.

Samaritán pak jeden cestou se bera, přišel k němu, a uzřev jej, milosrdenstvím hnut jest.

A přistoupiv ovázal rány jeho, naliv oleje a vína; a vloživ jej na hovado své, vedl do hospody, a měl o něj péči.

A druhého dne, vyňav dva peníze, dal hospodáři a řekl: Měj o něj péči; a cožkoli nad to vynaložíš, já když se vrátím, zaplatím tobě.

Kdo z těch tří zdá se tobě bližním býti tomu, kterýž upadl mezi lotry?

A on řekl: Ten, kterýž mu milosrdenství prokázal. I řekl jemu Ježíš: „Jdi, i ty čin podobně, a budeš míti život věčný.“

Privésti zákonníka tohoto k poznání, kdo jest jeho bližním, v osobě Samaritána — člověka, jehož každý ze všech nejvíce zneuctíval a jím opovrhoval, toť vítězství přesvědčivé lásky, výtečného umění, přebystřého ducha, jimiž Ježíš osvécovoval a jímal mysli falešným vzděláním a lichou vědou zohyzděné.

Žádného rozřídování, žádné hráze mezi lidmi. Všickni, nechť si jsou kteréhokoli náboženství, jakéhokoli plemene, i stavu společenského, úpí pod tímže jhem bolestným. Trpí a mohou trpěti; musí se milovati vespolek a sloužiti druh druhu: bližním jest každý nešťastný, jemuž třeba milosrdenství, a milosrdným, kdo zná slitování. Žádná filosofie, žádné náboženství neučilo tomu jako Ježíš. Přirozenost lidská tuší tuto pravdu, avšak potřebí, aby Kristus paprskem světla a dechem ducha svého sprostil ji sobectví a predsudků, aby byla opět s to, vysloviti ji a aby měla odvahu jí se řídit.

Ubíraje se cestou z Jericha do Jerusalema, Ježíš přišel do Bethanie, ¹⁾ městečka, kterého sv. Lukáš nejmenuje, a v němž žena jmenem Marta měla svůj příbytek. Žila tu s Lazarem, bratrem svým; i sestra její, Marie Magdalena, za doby této se k ní uchýlila. Tato kajicná hříšnice, stavši se jednou z nejhorlivějších následovnic Páně, zasvětila svůj život, aby Mu sloužila při útrapách Jeho apoštolování a na cestách Jeho. Když Ježíš se odhodlal jíti do Jerusalema a do Judska, dověděla se bezpochyby o tom, a usadila se v Bethanii u Marty, aby mohla následovati šlépějí Spasitelových.

¹⁾ Luk. X., 38. a násl.

Dříve byla Bethanie se svými olivami, fíky, mandlovníky a visutými zahradami rozkošným městečkem, na němž spočinul se zalíbením zrak poutníkův, když byl opustil krajiny pusté, jimiž nucen byl ubírat se přicházeje z Jericha. Za našich dnů jest to jen bídná dědina o dvaceti až třiceti chatrčích, vystavených z kamenů vylámaných ze starých budov. Domky ty, vystupující jeden nad druhý, přiléhají těsně ku stráni.

Malá kopule mešity označuje asi místo hrobu Lazarova, čtverhranná věž, z krásných balvanů, zbavena hradeb, vypíná se nad městečkem, jakoby hlídala tyto zříceniny. Kde as byl dům Lazarův a Martin, v němž se Ježíš zastavil? Z kostela vystaveného na Jeho památku nezbyvají, než rozházené kameny, kusy sloupův a rozbitých hlavic.

Nejněžnější upomínky evangelické obkličují tento koutek země; nevidíme tu sice domu Šimonova, ale cítíme ještě v duchu vůni vonných mastí, které Magdalena vylila na hlavu Ježíšovu.

Ježíš, přichází dnes do příbytku Martina. Podání nezapomnělo na pohostinství, kterého se mu tam dostalo.

Podle obyčeje usadil se k jídlu na čestnou pohovku, sestra Martina, Marie, usedla k nohám Páně, poslouchajíc slova Jeho. Marta naopak pečovala horlivě o Něho, obsluhujíc Ho. Zastavila se před Ježíšem a pravila Mu: — „Pane, nemáš-li o to péče, že sestra má mne nechá samu sloužiti? rci jí, ať mi pomůže.“

„Marto, Marto“, odpověděl Ježíš, „pečлива jsi a rmoutíš se při mnohých věcech; jednoho jest potřebí.“ Pak narážeje na přednost dávanou hostům, doložil: „Marie nejlepší stránku vyvolila, která nebude odňata od ní.“

Výjev tento plný pravdivého citu, rázu tak úchvatného, zůstane nepochopen těm, kteří nevidí v Ježíši hosta božského, jakého viděly Marta a Magdalena.

Tuť nepostačuje sloužiti Jemu, zahrnovati Ho péčí a poctou; ale poslouchati Ho, hleděti Naň a milovati Ho, napájeti se slovem Jeho, jako pramenem života: toť hlavní věci, toho jedině potřebí. Hluboké srdce Magdalenino poroz-

umělo Jemu; žádná úcta nevyrovná se oné, Ježíš dává přednost duši, jež dychtivě Ho poslouchá, před duší, která v přílišné horlivosti zahrnuje Ho vším, co pohostinství prikazuje.

Tyto dvě ženy jsou dva vzory lidstva znovu zrozeného. Hostinu dává Církev, Ježíš v ní mluví.

Vedle povah úslužných, horlivých a starostlivých jako jest Marta, vidíme u Jeho nohou nepohnutě a nadšeně seděti ty, které jako Magdalena zvolily nejlepší stránku, které nic na světě, ani smrt jim neodejme.

Opouštěje hostitelky své v Bethanii, Ježíš ubíral se cestou k Jerusalemu a vystoupil na horu Olivetskou. Poutník přicházející z Jericha rád se zastavoval na tomto návrší prve, než vstoupil do svého drahého Sionu. Vida jej náhle před sebou za údolím Josafatským, byl uchvácen zbožným pocitem a nadšením vlasteneckým.

Ježíš stanul, aby se modlil. (Luk. XI., 1.)

Zbožné podání klade na místo to výjev, kterýž vypravuje sv. Lukáš, a který tvoří poslední epizodu této cesty, na níž sledujeme Pána krok za krokem od Kafarna a počínající.

Modlitba Jeho byla pro ty, kdož byli kolem Něho, něco slavnostního. Obyčejně se vzdaloval na místo soukromé a učedníci Jeho čekali Naň mlčky, až by se k nim vrátil. Onoho dne, když se pomodlil, jeden z nich pravil Jemu: — „Pane, nauč nás modliti se, jako Jan učil učedníky své.“

Byl to obyčej náboženských učitelů u Židů, že dávali odříkávati učedníkům modlitbičky každé chvíle beze změny slov. Veliký prorok uznává nutnost pokání, polepšení, víry v Messiaše, svatosti Ducha a duševnosti království Božího, shrnul as pravdy tyto v modlitbu, která zůstala neznáma. Ježíš ve svém kázání na hoře naučil již učedníky své, jak se mají modliti, a proto je podivno, že jeden z nich Jemu opět klade tuto prosbu. Jest pravdě podobno, že tu nejde jako tehdy o modlitbičku společnou všem, ale že jde o takovou, která by byla zvláště pro ty, kteří jsou Pánu nejbližší. Žádost taková prozrazuje u toho, který jí pronáší, tajnou touhu býti předmětem zvláštní přízně Ježíšovy. Nic není pravdě podob-

nějšího; touha taková každé chvíle proniká okolím Jeho. Proto snad ten, kdo vznáší tuto prosbu, jest jeden z dávných učedníků Janových, a vzpomínaje si na modlitbu, kterou přejal z úst Křtitelových, žádá za podobnou nového učitele svého.

„Když se modlíte“, odpověděl Ježíš, „rcete:

„Otče, posvět se jméno tvé.

„Přiď království tvé.

„Chléb náš vezdejší dejž nám dnes.

„Odpust nám naše viny, jakož i my odpouštíme svým vinníkům.

„A neuveď nás v pokušení.“

Čemu učil Mistr na hoře, tomu učí i zde. Nejsou to dvě modlitby, jedna pro lid všeobecná, druhá pro jednotlivce, jedna pro sprostý lid, druhá pro vyznamenané; týž Duch jest ve všech údech království, mluvící ku všem a ve všech touže mluvou. Všickni nazývají Boha Otcem: nemají-li všickni stejných tužeb, stejných nadějí, stejných potřeb, stejných strastí, stejných nebezpečí? Všickni chtějí, aby Otec poznán byl v pravdě, moci a radosti své. Jest vyšší než všechno stvoření; avšak vůle jeho řídí vše, láska jeho rozlévá se na každého tvora, a každý tvor žádá, aby království jeho přišlo skrze přijetí této vůle a této lásky.

Není již bezbožství, ani modloslužby, není prázdného náboženství, kde člověk jest na místě Božím.

Všickni mají své potřeby životní, i prosí Otce za chléb vezdejší. Všickni jsou hříšní, i volají za odpuštění k Otc, aby ho dosáhli, říkajíce: Odpust, jakož i my odpouštíme. Všickni zápasí se zlým duchem, jenž je svádí ku zlému, i volají k Otc, aby jich nevydával v pokušení.

Možno nalézt v knihách náboženských tatáž slova, roztroušena po různu; avšak nenalezneš nikde mluvy podobné.

Povinnost a potřebu mluvití s Bohem jako s Otcem svým, to utvořil Ježíš.

Mlčí o všech marných žádostech, jež sobectví a zádcstivost pozemská nahromadily ve falešných modlitbách náboženských. Člověk nepomýšlí již především na sebe, pomýšlí na Otce, na slávu, na království jeho. On v úplném vědomí

své bídy, svých chyb a tyranství, jimiž zlo ho tísní, potřebuje jen chleba, odpuštění a svaté svobody.

Kéž člověk nepřestane volati o tyto dary božské: Otec žije, jest přítomen, jest silný a dobrý; i vyslyší člověka prosícího.

Při pocitech, jimiž duše Jeho byla naplněna, pravil Ježíš ještě učedníkům svým:

— „Má-li někdo z vás přítele, i přijde-li tento k němu v noci, řka: Příteli, půjč mi tři chlebů, nebo přítel můj přišel z cesty ke mně, a nemám, co bych mu předložil; a onen uvnitř odpovídaje, řekl by: Nečiň mi nevole, dvěře jsou zavřeny a dítky mé jsou se mnou v pokoji, nemohu vstávati a dáti tobě. A bude-li on trvati, tluka: pravím vám, že, ač nedá jemu vstana, proto že jest přítel jeho, však pro nezbednost jeho vstane a dá mu, kolikéžkoli potřebuje.“

„A já pravím Vám: Proste a bude vám dáno; hleďte a naleznete; tlučte a bude vám otevřeno. Neboť, kdo prosí, bere; kdo hledá, nalezá a kdo tluče, tomu bude otevřeno.“

„Zdali jest mezi vámi otec, jenž nevyslyší syna svého? Žádá-li ho za chléb, zdali dá jemu kámen? anebo za rybu, zdali dá jemu hada? anebo prosil-li by za vejce, zdali dá jemu štíra?“

„Jestliže tedy vy, jsouce zlí, umíte dobré dary dávati synům svým, čím více Otec nebeský dá ducha dobrého těm, kteří ho prosí?“

Ježíš miloval prostá podobenství tato, vzata z nejjednodušších událostí života.

Zásoby cestovní, chleby, vejce, ryba, nenadálý příchod přítele, zavřené dvěře hostitele, všechny podrobnosti tyto stávají se pro Něho příležitostmi, by vzdělával a povznášel mysl učedníků svých. Tím, co pomíjí, upomíná na pravdy věčné, používá malicherností, které nás zajímají, aby obracel mysl naši ku věcem božským, na které zapomínáme.

Když po této modlitbě a rozmluvě s učedníky svými Ježíš sestupoval s hory a ubíral se k Jerusalemu, mohl spa-

třetí město, kteréž se stkvělo v ruchu slavnostním za příčinou slavnosti Stánků.¹⁾

Slavnost trvala celý týden, od patnáctého do dvacátého třetího měsíce Tišri (října). Posvátnými svými obřady připomínala Židům veliké události: putování otců jejich po poušti, a dobrodiní, jimiž je zahrnoval Bůh. Ve dnech těch, na pumátku pouti jejich onou vyprahlou pustinou, opouštěli příbytky své a bydleli ve stanech zelených, postavených na všech stranách, po celém Jerusalemě, v ulicích a náměstích, až na tarasech domů. Řekli bychom, že to byl tábor kočovníků.

Rozlévání vody, které se dělo každého rána ve chrámu, upomínalo na vodu vytrysklou ze skály na rozkaz Mojžíšův. Dvě svítilny rozsvícené u večer v předsíni chrámové, přelstavovaly ohnivý oblak, předcházející poutníky za noci.

Krev býků, beranů, jehnat tekla bez ustání. Oběti a rozlev neměly konce. Na znamení radosti nosili věřící v ruce letorosti citronové a vrbové, v nichž vpleten byl list palmový a chodili v průvodu kolem oltáře²⁾. Žádné svátky u Židů nebyly veselejší. Ježto připadaly na konec žní, oddával se lid veselostem, jež neměly na sobě již nic náboženského a upomínaly na slavnosti pohanské. Nebylo tu již prvotní prostoty časů Esdreášových. Uprostřed tohoto hluku a výstředností nebylo již takřka místa pro pobožnost, pro srdce a svědomí pro bohoslužbu v duchu a pravdě.

A přece sem, mezi to množství hlučné, do chrámu, kde neslyšeti leč o prodeji a koupi zvířat obětních, o obětování a zevnějších obřadech, mezi učitele zákona, kteří nepomyšlejí leč na své očistování a výklady formální, sem před oči Sarihadrinu a velekněží opojených mocí svou a neuprosných naproti těm, kteří jim nedůvěřují, sem přichází Ježíš, aly podstoupil boj poslední

Pouť, kterou dokonává, označuje konec klidných Jeho dnů. Vstupuje v zápas rozhodný. S čím větší silou a jasností

¹⁾ Cf. Exod, XXIII, 16., Levit, XXIII, Deut., XVI.

²⁾ Cf. Antiq., III, 10, 4., Succah, c. v., haš. 2.

bude hlásati, kdo jest a co chce, čím důrazněji bude dokazovati božské Synovství své a práva svá, svůj úkol spasitelský a své dílo, tím tužší zvedne se proti němu odpor, tím jedovatější hádka, tím prudší se roznítí vášně, budou se kouti pikle, tím bouřlivější budou hrozby, až konečně dojde k nejbroznější, k nejkrutší ze všech lenávistí, k nenávisti náboženské, kteráž uchvátí vrchnost, že vynese nad Ním ortel smrti. —

Ježíš zachovává božský klid.

Všecky příběhy tyto mají ráz mírnosti a pokoje, v nichž se obráží jasná mysl Mistrova.

Když přišel do Jerusalema, slavnost byla v plném proudu.¹⁾ Židé Ho hledali mezi zástupy poutníků. Upomínka na Něho byla živa nejen v Sanhedrinu, který sledoval okem starostlivým Jeho učení, Jeho chování a činění, ale u lidu, jehož svědomím tak mocně otrásl a v němž rozplamenil naděje na Messiáše. Veřejné mínění zabývalo se jen Jeho jménem. Všude, ve skupinách lidí, mluvilo se o Ném. Jedni pravili: jest dobrý; druzí to popírali: — Nikoliv, jest to svůdce a falešný prorok, volali.

Avšak lid tento, zvyklý podrobovati se moci úřední, Ježíši tak nepřátelské, obával se vysloviti se zřejmě a otevřeně. Pochlebníci, aby se vrchnosti zalíbili, bouřili proti Nému a bojácní, zbabělí strachovali se hájiti Ho.

Ježíš vstoupil přímo do chrámu a jal se učiti v předsíni.

---

¹⁾ Jan, VII., 14. a násl.

KAPITOLA DRUHÁ.

Ježíš na slavnosti Stánků roku 29.

Mužové činu, kteří chtějí vyniknouti u veřejnosti, hledí se zmocniti vlády buď násilím, obratností nebo lstí. Dosáhnuvše vlády, snaží se záměry své uvésti ve skutek, a úspěch o nich soudí. Zvítězí-li, tleskají jim lidé pochvalu, jsou-li přemoženi, upadají v opovržení.

Ježíš nejedná po způsobu takých mužů; On může a chce panovati pouze vírou; nevnucuje se, jen se nabízí; jediná zbraň Jeho jest slovo, a veliký čin Jeho — osvědčení, kým jest.

Dílo to se vyvíjí postupně za prudkých sporů. V Jerusalemě, před zrakem a přede tváří úředních představitelů národa stává se dílo to slavnějším a rozněcuje boj, v němž Ježíš podlehne.

Činnost Ježíšova v hlavním městě o slavnosti Stánků a ve dnech po ní jest nám známa jen z vypravování čtvrtého Evangelia. (Jan VII, X, 21).

Události jsou zkrátka vypravovány, hovory shrnuty v několik slov, ve větu; avšak při stručnosti té ožívují v nás stránky ty dobu onu bouřlivou a památnou, v níž Ježíš tak mocně osvědčoval se i dle jména i činy svými býti Messiášem

Jsme tu svědky mohutného účinku Jeho slova, vidíme, jak hýbe a proudí veřejným míněním, kteréž jest rozdvojeno ve příčině Jeho osoby, a kteréž bere často pohoršení z pravdy a často jí přemoženo bývá; slyšíme reptání a posměch, pochvalu a výkřiky víry; jsme přítomni prvním pokusům hierarchie proti Ježíšovi: bdí nad Ním, posílá zvědy, aby Ho stíhali, pronásleduje Ho svou řevnivostí; bouří, soptí hněvem

pro Jeho úspěchy a vyhledává toho již úkladně, jak by se Ho zmocnila.

Všecky výjevy odehrávají se ve chrámě, v síni Šalomounově nebo pod sloupovým dvora Israelského blíže stolků určených pro dary obětní. Tu se dokonávají dnové Prorokovi. On přichází o prvé hodině, učí zástupy, pře se s Fariseji a zákonníky; a když se den schyluje, vrací se na horu Olivetskou s učedníky svými, aby tam strávil noc na modlitbě.

Zástupy, které se tlačí k Němu, aby Ho slyšely, nepodobají se těm, jež chodily za Ním do Galilee, na břeh jezera, na horu, na poušť. Vedle sprostého lidu, jednoduchého a nevzdělaného, jenž přišel z kraje, a jež sv. Jan označuje výrazem obecného lidu, viděti Hierosolymity, obyvatele hlavního města, Židy, jak je nazývá.

Rozeznávají se od obyčejného lidu dokonalejší znalostí Písem, nábožností vybroušenější a zvláště poslušností vrchnosti přichylnější; k ní obracejí stále zraky své, jsou hotovi přijímati od ní rozkaz, a poslušni toho, jak jim velí, co mají mysliti a co činiti.

Knížata mísí se mezi zástupy, aby střežili a soudili Proroka. Přicházejíce do síně kněžské nebo veliké síně poradní, starší lidu, členové Sanhedrinu, pochybovační Sadduceové a nesnášenliví Fariseové, nadutí svou vědou, mohli sami slyšeti slova Jeho; někteří vskutku byli oslněni a přesvědčeni učením tím, jež zase tolik jiných pohoršovalo.

Kritika právě proto, že těchto živelů si nedosti dobře všimla, byla na omylu, pokud se týče způsobu, jak Ježíš vyučoval v Jerusalemě.*)

Tu, ve středisku škol a u krbu orthodoxní a tradiční vědy, na samém prahu Sanhedrinu řeší a potírají se otázky náboženské kasuistiky, tu se posuzují všechny novoty tu vystupují falešní proroci. V Galilei mluvíval nejčastěji k prostému lidu; v Jerusalemě v chrámě mluví ku všem, k lidu venkovskému a k obyvatelstvu sídelnímu, k mocným

*) Proto, že mluva řečí Ježíšových v Jerusalemě podle evangelia sv. Jana se liší od mluvy řečí uvedených od synoptiků, vyhlásili zmíněné evangelium za podvržené.

osobnostem z kněžstva i k nejslavnějším a nejoblíbenějším učitelům Písma.

Všady nauka Jeho táž sama v sobě, jen formou rozdílna, zahrnuta bývá v podstatných věcech dvou: v božském Jeho Synovství a v poslání spasitelském. Nemluvívá v podobenstvích, ale dovolává se Písma před lidmi, zvyklými přísahati jen na Písmo. Galilejští diví se síle a původnosti Jeho nauky; Judští žasnou nad Jeho znalostí Písem. — Jak je může znáti, pravili, když se jim neučil?

Ježíš byl pro tyto učence neučeným člověkem; bylo známo, že tesař Nazaretský nenavštěvoval škol, a přece osvědčoval znalost Zákona a Proroků vyšší než všickni mistři. Vybíral z Písem pravdy nové i staré; uváděl v rozpaky protivníky své a umlčoval je. Žádný zákonník nemluvil jako On o království Božím, aniž odkrýval lépe marnost sděděných zvyků; žádný nepojímal osobu Spasitelovu a Jeho spasitelského úkolu tak jako On; žádný netvrdil jako On, s takovým právem, s takovým vědomím nezlomným, a nedokázal znameními skvělejšími, že On sám jest tou osobou.

Lid s úžasem se Mu obdivoval; avšak knížata, strážci učení veřejného, vzdělanci, durdili se, pohlížejíce s pohrdáním na učení, kteréž měli za osobní, soukromé, a jemuž nepřikládali pražádné ceny, ježto se neopíralo o autoritu některého mistra.

Známo, že za oné doby podání otců synagogy bylo všemocné; nic se nerozhodovalo bez nich. Aby rozluštění některé vědecké, právnické neb bohoslužebné otázky mělo platnost, bylo třeba zabezpečiti mu ochranu jednoho z náčelníků dvou velikých škol. Ježíš, který zatracoval bludy posledních věků, který převyšoval i proroky a neobával se vydávati se za vyslance k tomu ustanoveného, by doplnil Zákon, Ježíš se mohl dovolávati jen jedné autority, autority Boží.

„On mne posílá“, říkával; „učení moje není ode mne, jest od Boha.“

Vydávaje učení své za učení původu božského a slučuje je s posláním svým, dal odpověď společnou i udivenému lidu i vrchnostem, jež se nad Ním horšily nebo Jím pohrdaly. Koho

Bůh posílá, tomu přichází světlo přímo od Boha; nemá potřebí, aby ho lidé potvrzovali. Lidé nemají práva posuzovati slovo Boží, neboť ono jim vládne; ale mají je přijímati, poněvadž jest spásou jejich.

Nuže, jak poznati, že Bůh mluví ústy Ježíšovými? že nauka Jeho není lidská, ale božská? Nedovolává se zde nikterak svého díla ani zevnější oprávněnosti k víře. Divy, které dokazují, že Bůh jest s Ním a v Něm, dotýkají se jen ducha, a duch, u lidí předpojatých, nechápe často i věci samozřejmých, buď že překrucuje události nebo se klame o příčině jejich. On se obrací ku svědomí. Užívati rozumu není dáno všem; jsou lidé prostí a nevědomí, již ho neumějí užívatí, však svědomí jest světlem všeobecným. — „Tázete se mne,“ praví Ježíš, „zdali učení mé z Boha jest aneb mluvím-li ze sebe sama. Nuže, chcete-li plniti vůli Boha, poznáte ho.“

Chtítí plniti vůli Boží, to znamená míti přímé srdce a dobrou vůli. Nesmíme lpěti na předsudcích svých, na naukách, které nás zaslepují; nesmíme míti žádného osobního zájmu, žádných pošetilých vášní. Touha po pravdě, láska k pravdě a dobru, to jest, čeho žádá Ježíš. Člověk, takto smýšlející, nebude váhati, by uvěřil v Něho, jakmile Jej spatří, jakmile Ho uslyší. Z víry pocítí jistotu a naději, lásku a mír, věci to, jichž ani lidé, ani svět nemohou poskytnouti, a jež mají samy v sobě známku božského původu svého. Ježíš jest jediným Mistrem, který učí, že znalost věcí božských má sídlo toliko v srdci čistém.

„Blahoslaveni čistého srdce,“ říkával, „neboť oni Boha viděti budou.“ Zakoušejíce, že Bůh jest jediné dobro, po němž duše touží, a síla, bez níž hyne, pochopují, jak učení Ježíšovo, jež jediné tak ho zjevuje, jest duchem a životem.

Tento hluboký názor, a spolu prostý a vznešený, jest přístupný všem lidem, jest bezpečnou cestou vedoucí ku pravdě, které Kristus učí; otevíraje ji protivníkům svým, činil jediný pokus, který by je mohl spasiti. Cesta zůstává taká, jak ji naznačil; žádný člověk nedojde víry. odpírá-li tvrdošijně, uza-

víraje se v rozumu svém jako v pevnosti, činiti vůli Boží a uskutečniti v svědomí svém slovo Ježíšovo.

Vrchnosti židovské zachovaly naproti Němu tuto tvrdošijnost, neviděly v Proroku, kterého Bůh poslal, aby spasil národ jejich a lidstvo celé, leč protivníka napřed již zavrženého.

Učení Ježíšovo zahrnovalo v sobě vlastní oslavu svou. Svět byl popouzen tím, co On o sobě pravil, urážen nároky Jeho spasitelskými; vytykal mu to s trpkým pohrdáním. — „Kdybch mluvil sám ze sebe“, odpovídal, „žaloby vaše by byly oprávněny. Kdo sám ze sebe mluví, chvály vlastní hledá; avšak, kdo hledá jen chvály toho, který jej posílá, ten pravdomluvný jest a nespravedlnosti není v něm; mluví jen, co Bůh mu vnuká, činí jen, co Bůh mu poroučí“.

— „Viníte mne, že přestupuji Zákon. Zdaliž vám nedal Mojžíš zákona a žádný z vás zákona neplní? Proč tedy vyhledáváte smrti mé?“ Ježíš vzpomíná si tu na uzdravení chromého u rybníka Bethesdy, za pobytu svého v Jerusalemě a na vyhrůžky smrti, jež zaslechl při oné příležitosti z úst vyslanců poslaných od velerady. (Kniha II. Kap. VIII.).

Zástupové, kteří se tlačili k Němu, nevěděli as ničeho o události a hrozbách těch; při slově „smrt“ domnívali se, že Ježíš jim vyčítá, že oni ohrožují život Jeho. — Šílíš, volali, a zlý duch se o tebe pokouší. Kdož pak tě chce zabiti?

Ježíš obhajoval se dále:

— „Jeden skutek učinil jsem — uzdravil jsem chromého a všickni se divíte, že jsem neostříhal soboty. Což pak vy sami neostříháte jí? Mojžíš vám přikázal obřízku (ač není od něho, ale od patriarchů), a vy obřezáváte člověka v den sobotní.“

„Nuže, jestliže přijímá člověk obřezávání v sobotu, nezdá se vám, že rušíte zákon Mojžíšův; jakž tedy se horšíte na mne, že v sobotu uzdravil jsem člověka celého?“

K obřízce, — slavnému obřadu židovskému, jímž ve smyslu náboženském přijat byl obřezaný do svazku národa — přirovnává Ježíš dílo své, které léčí celého člověka i na těle i na duchu.

— „Sklání-li se.“ doložil, „zákon o sobotě před jedním, tím spíše se musí skloniti před druhým. A obřezáváte li, ne-
bojíte se porušiti ho, tím spíše já mám právo konati dílo
své a léčiti.“ Od zákonnosti odvolává se k mravnosti, od ze-
vnějšího obřadu ku ctnosti, od písmene k duchu, od zákona
ku svědomí. — „Nesudte,“ praví, „dle zdání, sudte podle
spravedlnosti.“

Nemůže býti přikázání, kteréž by zapovídalo dobro.
Svatost a dobrotivost mají právo na všechny dny, na všechny
hodiny, není pro ně soboty, neboť jsou přednější než vše
ostatní. Tato veřejná obrana před lidem shromážděným v sí-
ních chrámových, u přítomnosti učitelů zákona, kteří Ho tak
drze obviňovali, dokazuje, s jakou obratností uměl Ježíš vy-
kládati Písma, zákon Mojžíšův a obyčeje, aby pomátl protiv-
níky své, s jakou mohutnou moudrostí se dovolával svědomí
a spravedlnosti, jejichž pouhé jméno již dochází ozvěny
v duši lidu.

Slyšíce Ho mluviti s takovou volností a silou, divili se
mnozí obyvatelé Jerusalemsští. Poznali Ježíše, i věděli, že
vrchnost kněžská má Jej za rouhače a vyhledává o slavnosti
Purim vydati Ho na smř.

— Jest to on, pravili. A hle, zjevně mluví a nic mu
neříkají. —

Zdá se, že se nestarají o vyučování Ježíšovo. Ponoření
cele ve svých obyčejích otrockých táží se sami u sebe :
zdaliž právě poznala knížata, že tento jest Kristus ?

Kdyby mistři promluvili, snad rádi by jich poslechli.
Z toho je viděti, že svědomí jejich nebylo ani dotknuto ani
přesvědčeno.

Když pravda zazáří, neběží již o to, víme-li, zdali uznána
mimo nás ; muž neodvislý, osvícený, poslouchá ji bez ohledu
na celý svět. Avšak tito Jerusalemsští neznají volnosti a ne-
závislosti takové ; podrobeni jsouce učitelům svým, úpějí pode
jhem předsudků jejich ; dle předsudků těch posuzují Ježíše
a učení Jeho.

— Nikoliv, praví, nemůže býti Kristem, neboť víme,

odkud jest; kdežto Messiaš až přijde, nikdo nebude vědět, odkud jest.

Všecky tyto podrobnosti, které vypravuje sv. Jan, svědčí o pravdivosti vypravování. Podle obecného mínění doby tehdejší, měl původ Messiašův býti úplně neznámým.

Tři věci, praví přísloví rabbinské, přijdou neočekávaně: Messiaš, předchůdce jeho a Štír. Učili, že se narodí v Bětlemě, zmizí nepoznán a opět se objeví z nenadání, a nikdo nebude vědět odkud a jak. Druhý osvoboditel bude jako první, Mojžíš; nejprve naň bude ukázováno a pak z nenadání se objeví.

Fariseové neopomínali obracet proti Ježíšovi toto obecné mínění, dovolávající se s pohrdáním Jeho původu z Nazareta, nazývající rodiče Jeho chudými a město opovrženým, pohoršující lid pobloudilým učením svým. Všecka moudrost Ježíšova, zázraky a moc Jeho rozbíjely se o bludy tyto.

Rozhorlil se, a by potřel bludy lidu, z nichž nepřátelé Jeho tak obratně těžili, jal se vykládati božský původ poslání svého i osoby své. Jakož tvrdil, že učení Jeho přichází přímo od Boha, tak s větší ještě silou ujišťoval, že poslání Jeho božské jest a bytost Jeho od Boha pochází.

Podzvedl hlasu svého; volal, praví evangelium, aby vyléval lépe plnost Ducha, jímž byl proniknut.

„Znáte mne, pravíte, a víte odkud jsem. V pravdě neznáte ani poslání ani původu mého. A přece jsem nepřišel od sebe, a jedině ten, jenž mne poslal, mne zná. Nu toho vy neznáte; ale já ho znám, neboť vycházím od něho, a od něho poslán jsem.“

Že Ježíš jest poslem Božím a že poslání Jeho božské, že pochází od Boha a tak i bytost sama a osoba Jeho sama rovná se Bohu, toť bylo základní otázkou, otázkou života nebo smrti.

Rozřešila-li se kladně, byl sám hlavou následování hodnou, sám Pánem, jehož nutno poslouchati, sám pravým Spasitelem a jediným osvoboditelem; hierarchie sama musela se skloniti před Ním a podrobiti se Jemu u víře. Naopak byla-li rozřešena záporně, platil před očima vrchnosti ná-

boženské za nepravého proroka, propadal přísnému soudu velerady a podle zákona hrozila Mu klatba.

S jakou pevností a silou, s jakou jistotou a přesvědčivou výmluvností, s jakou horlivou tužbou, zachrániti ony mysle tvrdošijné a duše zatvrzelé, vydával svědectví pravdě! Věc to zcela jasná. Neodmítal, když Mu vytýkali Jeho zdánlivě chudý původ, ano zdá se, že rád se hlásil před lidem k nízkému stavu svému. Byl z Nazareta, z Galileje, syn tesařův, jak Mu říkali. — A přece, dodával, opustil-li jsem Nazaret a Galileu a tichý život řemeslnický, neučinil jsem toho, jako mnozí jiní sám ze sebe. „Ano Bůh, pravý Bůh, který neklame, poslal mne.“ V tom smyslu původ můj jest tajemný; zůstává skryt každému tvorů, i vám jest neznámým. „Nevíte, odkud přicházím, neboť neznáte toho, který mne posílá.“

Poslední toto slovo nutně ranilo všechny Fariseje, kteří se domnívali býti vyvolenými Božími, strážci slova Božího, věrnými zachovávatelem jeho přikázání; avšak nic nezadrží výraz pravdy na rtech Ježíšových. Musí strhnouti škrabošku nepravého náboženství, které překáží víře v Jeho osobu, ani smrt toho nezabrání.

On zároveň vytýká Židům jejich neznalost Boha, a otevíraje celou duši svou výslovně probláshuje své Božství.

— „Toho, jehož neznáte, já znám, neboť z něho jsem a od něho poslán.“

Takovým způsobem, v mluvě, jakéž rovné nenalezáme u žádného proroka, zjevoval a potvrzoval messiášské poslání své.

V Synu člověka sprostého a opovrženého, ukazuje Syna Božího, jenž též bytostí s Otcem jest od věčnosti, a v plnosti času od něho poslán. Zná-li Otce svého, zná ho proto, že jest jedno s ním; a je-li poslán od něho, zasvěcen jest od něho do všech rad, do všech záměrů jeho. Messiáš objevuje se tu v pravé povaze své, převyšující vše, co o Ném Židé blouznili, takový, jak Ho proroci předpovídali, takový, jak se vtělil v Ježíši.

Konečně to lidem zatřáslo. Veliký počet přidává se k Němu, věří v Něho; slyšíme, jak dí: „když přijde Messiáš, bude-liž činiti více zázraků, než činí tento.“

Projevy ty byly znamením, že lid se kloní k Ježíšovi. Fariseje, kteří se přimísili mezi lid, znepokojovaly řeči takové; a ve své horlivosti a nenávisti usnesli se oznámiti to hned velekněžím, kteří jakožto členové rodin kněžských tvořili rozhodující stranu ve veleradě.

Usnesli se poslati několik vyzvědačů, kteří by bděli nad Ježíšem a vyčíhali příznivý okamžik, aby Ho jali a přivedli před vysokou radu. Co je uráželo a pohoršovalo, nebylo tak Jeho učení, jak spíše Jeho vliv na lid.

Ježíš spatřoval v nepřátelském opatření, jehož se stal předmětem, počátek pronásledování a blízkou smrt svou; tušení to Ho dojalo a vynutilo Mu slova tklivá a slavná, klidná a truchlivá.

„Ještě maličký čas jsem s vámi,“ pravil, „a odejdu k tomu, který mne poslal.“ I napomínal je všechny, aby poučení brali ze dnů, v nichž měl dokonati. Volání Boží trvá jen hodinu a Ježíš byl nejposlednějším voláním Božím.

„Až odejdu,“ pravil, „budete mne hledati a nenaleznete mne; a kde já jsem, vy nemůžete přijíti.“ Tajuplnými slovy těmi označoval oslavu člověčství svého ve slávě Otce, a cíl blažený, ku kterémuž povede ty, kteří uvěří v Něho.

V Otcí musí býti shromážděn Israel vysvoboditelem svým, avšak jen dovede-li následovati ho.

Tato pohnutlivá a výhrůžná napomínání nezlomila tvrdošijnosti Židů, ale záhadnou povahou svou byla Sadduceům příčinou k posměšným výkladům.

„Kam odejde,“ pravili, „že Ho nenalezneme. Což, zavrhne-li Ho, my praví synové Abrahamovi, půjde k těm, kteří rozptýleni jsou mezi Řeky a bude učiti pohany?“

I odcházeli, opakující si slova Ježíšova, v nichž jejich zaslepený duch nealezal žádného smyslu.

Půl století později, když Jan líčil tyto události, viděl, jak Ten, jehož Jerusalema a hlavy národa zamítly, ovládá duchem svým svět hellenský, — opovržené ony Řeky, ony

pohany, o nichž fanatičtí Židé mluvili jen s pohrdáním, — a jak učení Ježíšovo zaznívá ve všech synagogách rozptýleného Israele. Události, jež Bůh řídí, nebývají posmívány bez trestu.

Posledního dne slavnosti Židé podle posvátného obyčeje opouštěli stánky zelené, ubírali se v průvodu do chrámu a odtud do příbytku svých na památku, že otcové jejich vešli do země zaslíbené. Den ten byl rázu nábožnějšího a klidnějšího. Posvěcen byl sobotním odpočinkem. Všecky upomínky dějin národních oživovaly v myslích lidu, když se mu předčítal zákon a když viděl obřady, ustanovené k tomu, aby mu zobrazovaly tyto události.

Voda, prýstící ze skály na rozkaz Mojžíšův a kterou se napojil žíznivý Israel na poušti, byla lidu upomínkou nejdražší. Každého rána svatého téhodne, po obětování beránka, veškeren lid veden jsa knězem sestupoval s chrámu, na úpatí Ophelu, k rybníku Siloe. Kněz plnil zlatou nádobu a přinášival ji zpět do síní za radostného volání zástupů, za zvuku trub a cimbalů. Vystupoval na oltář obětní. — Vyzvedni ruku, volával lid; — i vyléval nádobu zlatou směrem na západ. Při rozlevě té lid prozpěvoval: „Vážiti budete vody s radostí ze studnice Spasitele.“ (Is. XII, 3.) Prorocká slova tato oznamují království Messiášovo.

Ježíš použil příležitosti velikého zázraku Mojžíšova, kterýž byl tak slavnostně připomínán, aby učil, kým jest. Stoje u prostřed zástupu mluvil hlasem velikým. Lid trápený žízní na poušti byl Mu obrazem lidstva toužícího po pravdě, spravedlnosti a spáse, ale touha jeho nebyla ukojena.

„Žízní-li kdo,“ volal, „pojď ke mně a já ho napojím.“

„Kdo věří ve mne, bude jako skála, o níž mluví Písmo, a ze srdce jeho prýstí budou proudy vody živé.“ (Jan VII., 38.)

Ježíš jest ta pravá skála; z Něho prýstí proudem voda živá, která napájí duši, Duch pravdy, spravedlnosti a lásky.

Jak vyvíjel pravdu tu, s jakou silou pocítovali ti, kteří byli kolem Něho, hlad a žízeň po spravedlnosti, s jakou pře-

svědčivou silou objevoval se před nimi jako tajuplná skála hory Orebu, jejíž boky se byly otevřely, aby napojily lid veškerý, to mohou tušiti jen ti, kdož slyší v sobě samých Jeho hlas stále znějící, a ti, kteří — jakž přislíbil — spatřili, any z lůna jejich se prýští prameny vody živé.

Slova Mistrova pohnula zástupy.

Jedni pohnuti, uchvázeni, osvíceni jsouce pravili: Toť prorok. Jiní: Toť Messiáš. Někteří pohřízeni jsouce ve své mínění a svou domnělou pravověrností, odporovali. — Nikoliv, odpovídali. Což pak z Galilee přijde Kristus? Písmo mluví určitě: Z rodu Davidova, a z městečka Betlema, kde se narodil David, přijítí má Kristus. (Mich. V., 2.)

Mínění sobě nanejvýš odporující rozdvjovala mysle. Ano někteří uchvázeni jsouce fanatismem, chtěli Ho zajmouti jako roubače; avšak nikdo nevztáhl ruky na Něho.

Touž dobou konána v síni velerady bouřlivá schůze.

Vynikající členové radili se o Ježíše, o Jeho kázání a vlivu, jak působil na lid, když tu právě poslové, kteří den před tím byli vysláni, přinesli zprávu o svém poselství.

— Proč jste Ho nepřivedli? pravili jim. Oni odpověděli: — Nikdy člověk nemluvil jako On.

Jako lid, podobně i tito ozbrojení vyslanci zakusili na sobě vliv a moc Ježíšovu; před Ním byli jako bez zbrani; Jeho výmluvnost, vlídnost a půvabnost byly silnějšími v jejich svědomí, nežli příkazy vrchnosti.

Fariseové s rozhorlením vyčítali sluhům těm neposlušnost a nevěrnost.

— Zdali i vy jste se dali svěsti? volali. Hledte na knížata a učitele zákona; zdaž jeden z nich věří v Něho?

Tyrani tito ani nedovolovali, by mohl někdo smýšleti a jednati jinak než oni. Každá choutka po nezávislosti zdála se jim bezbožnou. Náchylnost lidu k Ježíšovi je popuzovala. Stádo to, říkávali s opovržením, nezná zákona; jest prokleta

Nic nevyrovná se drzé pýše, slepotě a tyranství samozvanců, kteří zneužívají moci náboženské, aby místo ní hájili své bludy a záští své.

Zatím, co bouřlivě odsuzovali Ježíše, haníce, tupíce a proklínajíce ho, povstal obhájce uprostřed fanatiků těch: byl to Nikodem, člen velerady, zákonník onen, jenž za noci přišel k Ježíšovi, aby s Ním rozmlouval. ¹⁾ Rozmluva nezůstala bez účinku na tuto duši upřímnou. Víra v Poslance Božího překonala ostychavost a zdrželivost jeho, vnukla mu v plné radě poctivá a rozhodná slova spravedlnosti. Napomínal soudruhů svých, by šetřili zákona. — Což soudí zákon náš člověka, leč by prve uslyšel od něho a poznal, co učinil?

Tato poctivá slova jen ještě rozmnožila rozhořčení shromážděných. Láli Nikodemovi, nazývajíce ho Galilejským a řkouce: Což i ty jsi Galilejský?

Nejzuřivější pak odkazovali ho k Písmu, pravíce: Zpytuj Písma a zviš, že nepovstává prorok z Galileje.

Fariseové se mýlili, vědomky snad. Ve svém rozhorlení zapomínali, že Jonáš byl rodem z Galileje; ale přes to jim byla Galilea zemí opovrženou. A přece dle svědectví Isaiášova (Is. VIII., 23. IX., 1.) byla to země, která byla předustanovena, by první přijala kázání Messiašovo.

Vášeň jest vždy táž; na místě aby odpovídala klidně, zabíhá až k urážlivosti, a v zaslepenosti své nevidí ani, co nad slunce jest jasnější.

Shromáždění rozešlo se beze vší úrady. Vše, co záští podniká, potřebuje času, by uzrálo. Ježíš použil pozvolnosti té, kteréž Bůh chtěl, aby pokračoval s rostoucí silou přede tváří nepřátel svých, v apoštolování svém den ode dne nebezpečnějším.

Posledního večera slavnosti, když se všickni vraceli do příbytků svých, odešel na horu Olivetskou. Prodléval rád na tomto klidném místě, kde si od práce denní odpočíval, modle se. Město rozkládalo se před Ním, u nohou Jeho, a On asi často plakával nad ním.

Časně z rána vrátil se do chrámu. Ačkoliv bylo po slavnosti Stánků, přece přicházel lid v zástupech k Němu a On posadiv se učil je.

¹⁾ Viz kn. II. k. V.

Byl v síni pokladní, ¹⁾ která obkličuje dvůr pro ženy, když zákonníci a Fariseové přivedli k Němu ženu v cizoložství dopadenou. (Jan VIII., 1. a n.)

Postavili ji nprostřed kruhu, který se utvořil kolem Ježíše, a Fariseové položili Mistru tuto úskočnou otázku:

„Tato žena byla právě dopadena při cizoložství; a Mojžíš v zákoně přikázal kamenovati vinnice takové. Protož ty co pravíš?“

Úskok byl velice chytrý. Odpoví-li Ježíš: „Ukamenujte ji,“ mohl býti obžalován u Piláta, že zasahá do právomoci římské, která v krajinách podmaněných si vyhradila právo nad životem a smrtí; i vzbouřili by pak lid proti přísnému Jeho učení. Odpoví-li: „Nekamenujte jí“, poukazovali by Ho na Mojžíše, zlehčili by Ho u veřejnosti, a obžalovali u vele rady jako falešného Messiáše. Že Zákon nebyl více v platnosti, to Ho nechránilo; neboť Messiáš měl udržeti a znovu-zříditi platnost Zákona.

Ježíš nerozhodl ani tak ani onak; naklonil hlavu a jal se rýsovat písmena na zemi.

Ti, kteří se Ho otázali, obnovili otázku svou.

Povstal a pravil:

„Kdo z vás jest bez hříchu — vrz na ni první kamenem.“

A opět schýliv se psal dále na zemi. Takto Ježíš v niveč uvádí lešť protivníků svých; z půdy zákonné, kamž Ho postavili, povznáší se na vyšší půdu mravnosti. Nečiní se soudcem po Zákonu, přijímá na sebe úřad vyšší; jakožto pravý Pán a pravý vůdce svědomí připomíná těmto úskočným lidem, že, může-li soudce v úřadě svém i při osobních chybách svých souditi a odsuzovati, hříšník nemá práva činiti se vykonavatelem spravedlnosti Boží.

Slova: „Kdo z vás jest bez hříchu, vrz na ni první kamenem“ zůstala pořekadlem, které odsuzuje všechny falešné horlivce pro spravedlnost, kteří jsou neúprosní k hříšníkům a vždy ochotni kamenovati jiné, kdežto by spíše měli

¹⁾ Viz plán chrámu.

sami sebe odsuzovati. Ježíš uvádí protivníky své do nesnázi, buď aby přiznali se, že jsou hříšní, a proto nehodni takto horliti, aneb, nehorlí-li — vždyť se vychloubají spravedlností svou, — aby dali na jevo, jak malá jest jejich horlivost pro Zákon.

Zákonníci a Fariseové, vidouce, že jim sejmuta škra-boška a že chytili se do léčky, opatrně se vzdalovali jako zbabělci jeden po druhém, od prvního do posledního, počavše od starších.

Ježíš zůstal sám, a žena stojící před Nim.

Stáli tu tváří v tvář, bída a dobrota na proti sobě.

Ježíš, schýliv se a vyhýbaje se pohlednouti na hříšnici, aby jí ušetřil zahanbení, obrátil se a pravil: „Ženo, kde jsou ti, kteří na tebe žalovali? Nikdo-li tě neodsoudil?“

„Nikdo, Pane.“

„Aniž já tebe odsoudím. Jdi a nehřeš více.“

On jediný, kterýž měl právo trestati a zvednouti kámen, ušetřuje a odpouští, ponechávaje hříšnici času k lítosti a k víře.

Dobrotivost bude zákonem nového království. Spravedlnost překonána ode dneška milosrdenstvím. Žádný učitel nebyl přísnějším Ježíše oproti hříchu, a shovívavějším ke hříšníku.

Díky Jemu, člověk zapomíná, nechce souditi a odsuzovati bratří svých; prve než horlí proti nim, pomýšlí na vlastní chyby své, a místo aby je odsuzoval, bije se sám v prsa.

Tato vypravování, jehož původnost bezprávně podezírali kritikové proti čtvrtému evangeliu více méně předpojatí, přispívá velice ku porozumění této bouřlivé doby působení Ježíšova v Jerusalemě. Dokazuje, s jakou tvrdošijností Ho pronásledovali protivníci Jeho a jaké úskoky vymýšlela strana zákonníků, aby mu na dobré pověsti škodila.

Prízeň obecného lidu, již byl Ježíš zahrnován, rozčilovala je, stavíc je do pozadí. Hleděli tedy všemi prostředky zbaviti se Ho. K tomu čelila jejich otázka o ženě cizoložnici; avšak před neodolatelnou pevností a neomylnou moudrostí Páně nemá lest žádné moci.

Potom počal Ježíš zase vyučovati, propůjčuje slovům svým vždy více jasnosti a síly; v Jerusalemě dosáhl nejvyšší moci před očima učitelů náboženství, kteří se domnívali, že jsou zasvěceni do všech tajemství Zákona a proroků, do všech tajemství Písma a jeho nejvyšší vážnosti. Tentokráte nevyjímal obrazů z přírody a ze života všedního, ale důvody své o Písmo samo, o vědu právnickou a dějiny národní opíral, chtěje dokázat, kým jest, a co Mu jest vykonati.

Rabbinové učili, že Messiaš jest světlo, že jasnota přebývá v něm.

Ježíš naráží na toto učení v nových rozmlnách svých; tvrdí, že jest pravým sloupem ohnivým a světlem světa. Israel zobrazuje lidstvo celé, světlý oblak jest znamením Messiašovým.

„Já jsem“, praví, „světlo světa. Kdo mne následuje, nechodí ve tmě, ale bude mít světlo života.“ (Jan VIII., 12.)

Ohnivý sloup vedl Israele za noci po poušti a přivádí ho do země zaslíbené; Ježíš povede lidstvo tmou, kterou bloudí, a ukáže mu, že Otec je očekává v království svém, i vyměří mu cestu k němu.

Nechť jde jen za ním, chce-li uniknouti bludům, které kalí mu rozum, a bouřím, které vášně rozdmychují.

Toto světlo života, jež Ježíš slibuje těm, kdož Ho následují, není mrtvá, abstraktní, neplodná věda, jest to živé úrodné světlo, které se rozlévá v duši, již víra uvedla ve spojení s Bohem. Není údělem některého vyvoleného pokolení, jest dědictvím všech, kdož věří a milují; nezasvěcuje nás do toho, co pomíjí, ale do toho, co jest věčné, do tajemství Božích a do života Boha nevyslovného, před každým znalcem lidským zakrytého; učí nás nazývati ho Otcem, ukazuje, že při vši nicotě a porušenosti své jsme povoláni státi se syny Božími; učí nás poznávati nekonečnou sílu Ducha rozlitého na nás, aby nás přetvořil k obrazu Otce, a nás popovznesl až k němu samému. Každé jiné světlo jest pouhou tmou; kdo jest světlem Jeho osvícen, kráčí ve světle a životě; kdo není, v nicotě a ve stínu smrti.

Ten, jenž na hoře v Galilei měl památné kázání o tajemství království Božího, zastíniv učením svým mistry i pro-roky, mohl v Jerusalemě přede tváří lidu a kněžstva tvrditi o sobě:

„Já jsem světlo světa“.

Mimo Ježíše neměl nikdo moci tak přesvědčivé. Učení Jeho přesahuje všecky naše bídné pojmy a ubohý rozum lidský nemůže je měřiti podle obvyklých našich zásad o tom, o čem se domníváme, že jest samo sebou zřejmo neb patrné.

Avšak právě to, čeho člověk nemůže viděti, může věřiti; a mravní síla Ježíšova jest hodna veškeré víry. Jakmile se Mu podrobíme, budeme hned plniti slova Jeho. Jsou životem duše, a žádný důkaz rozumový nepodává nikdy té jistoty, jakou přináší vnitřní cit. Věda lidská dotýká se ducha, věda náboženská dovolává se svědomí; první se hlásí ku právu svému důvody rozumovými, druhá, opravdu účinná, dokazuje pravdu svou ctnostmi a pokojem, jež plodí. Proto také Ježíš nedokazuje, nerozebírá; činí-li to, činí to jen z ústupku, ne tak proto, aby objasnil učení své, jako spíše aby odbyl protivníky své, odhalil jejich pokrytství, rozptýlil bludy a zahabnil tvrdošijnost jejich.

Při plném vědomí božské přirozenosti své, podstatné jednoty s Otcem, objevuje se jako svědek pravdy (Jan VIII, 13.) hlásá ji, stvrzuje ji, pronášeje ji tisícerymi podobami případnými.

Odtud pochází klid, krása, velebnost svědectví Jeho. Nic nevyrovná se mluvě muže klidného a pravdomluvného, muže, který toho, co vidí a ví, jest si vědom, který jest upřímným a dobrým, nechce klamati sebe a jiných; nuže, což jest muž takový u porovnání s mužem, jenž viděl Otce a znal ho, jenž ho slyšel a poslouchal, u něhož nebylo ani přemrštěnosti ani slabosti, jenž přinášel všem světlo živé a pokoj Ducha.

Avšak Fariseové nestrpěli, aby měl nároky na jméno a slávu Messiáše.

Slyšíce, an takto mluví o sobě samém, nemohli se opakovati; a myslíce, že takto podvrátí základ učení Jeho

pravili: „Ty sám o sobě vydáváš svědectví; svědectví Tvé není pravé.“ (Jan VIII, 13.)

Ježíš, při prvním a rozhodném sporu s těmitéž učiteli zákona vyslanými od velerady, dokázal věrohodnost svoji a ospravedlnil své messiášské poslání autoritou Janovou, jenž všeobecně byl uznáván za proroka, dále svými božskými skutky, hlasem Otce svého a Písmem; proto také se již nehájí. Proti zaslepené tvrdošijnosti nepřátel svých staví vždy větší pevnost svých důvodů; a pronášeje pravdu s mocí, jakou Mu dává vědomí Jeho bytosti, doráží na odpůrce své.

„Neklamte se,“ praví jim „ačkoliv já svědectví vydávám sám o sobě, pravé jest svědectví mé; neboť vím, odkud jsem přišel a kam jdu.“

Potom připomínaje jim obyčej právní, při němž nepřipouštěli svědectví osob neznámých, zjevil jim tajnou příčinu, která jim nedovolovala, by uvěřili Jeho důvodům.

„Vy nevíte, odkud přicházím a kam jdu, neboť vy podle těla soudíte.“

V pravdě, Židé poslouchají jen školského podání svého, své nepravé vědy, svých předsudků politických a náboženských; nespátřují v Ježíšovi leč odpůrce těchto podání, podvratitele této nepravé vědy, těchto předsudků; jakž tedy Ho mohou znáti?

Než by se vzdali toho, co jest jejich moudrostí a slávou, očerňují proroka, upírají Jeho poslání, a přičítajíce ďáblu Jeho moc a zázraky Jeho, upadají do tmy a nenávisti.

Tak se děje ode dávna kritice a filosofii, pokud se týká Ježíše: v zarytosti své nechce Ho měřiti dle důvodů, jež On nazývá svým svědectvím, a bezmocna jsouc kráčí mimo Něho, odsouzena, by Ho zneuznávala a snižovala, a přece stále jsouc dychtíva, by Ho posuzovala, ale i neschopna, by Ho pochopila.

Této zpupné pýše člověka smyslného, který posuzuje, co jest nad něho, a snižuje, co přesahá síly jeho, Ježíš odpovídá slovem neskončené dobroty.

„Já sám nikoho nesoudím“.

Dokázal toho právě ráno téhož dne svým chováním k ženě cizoložnici. Při prvním příchodu není úkolem Messiášovým souditi a odsuzovati, ale přinášeti spásu a odpuštění: ti, kdo se odvracejí od Něho, sami sebe soudí a odsuzují, činíce se nehodnými božského daru Jeho.

„A přece“, doložil, „soudím-li a svědectví-li vydávám, soud můj pravý jest a svědectví mé platné.“

Proti soudu člověka podrobeného bludu, jenž není schopen, by soudil o tak mnohých věcech, člověka povrchního a marnivého, nevědomostí a nízkou a osobní vášní poskvrněného, staví Ježíš soud svůj, prohlašuje ho za pravý v plném slova smyslu; povznáší se nad omylné a bídné lidstvo a vysvětluje proč:

„Nejsem sám, ale já a kterýž mne poslal, Otec.“

Výrok podivuhodný, jenž odhaluje vnitřní život Ježíšův. Každý rozumný tvor sám o sobě dalek jest od Otce, ví, že žije, povznáší se, kde může, k němu, touží poznati a milovati ho; avšak nevidí ho, a není v něm. Ježíš jest v Otci a s Otcem, v jednotě téže podstaty; Otec a On jsou dvě osoby sobě rovné.

Neviděti v Ježíšovi, leč člověka zevnějšího, to znamená posuzovati Ho dle zevnějšku; nutno znáti ještě, co tento zevnějšek ukrývá.

Žádný všední zrak nemůže v Něm čísti; toliko svědectví Ježíšovo poučuje nás o Něm, a v tom právě záleží velikost víry, že se podáváme tomuto neobyčejnému svědectví, jímž nám sám zjevuje, že jest Synem Božím. Nechť Ho přijmeme neb odmítneme, přece jest nezvratným tvrzení Jeho. Jsa vždy za jedno s Otcem, od něhož věčně dostává, co jest: pravdu, moc, krásu, dokonalost a život, převádí vše to na člověčenstvo slovy, která osvobozují, a na činy, které zůstávají pravzorem ctností.

Aby tedy lépe přesvědčil odpůrce své, opírá se Ježíš o právníckou jejich nauku, ostatně posvěcenou i Zákonem,¹⁾ a dí jim:

¹⁾ Deut. XVII, 6; XIX, 15.

„Není-liž psáno v zákoně vašem, že svědectví dvou člověků pravé jest! Jáť jsem, jenž svědectví vydávám sám o sobě: a svědectví vydává o mně ten, kterýž mne poslal, Otec.“

Dovoláváje se svědectví Otce svého, nedovolával se jen hlasu, kterýž při křtu Jeho prohlásil Ho za Syna svého milého, a divů, které stvrzovaly stálé působení moci Otcovy na život Jeho; stvrzoval tím vnitřní podstatu života svého, dokazoval opět a opět, že zná sebe sama, že zná poslání své ve světle Otce živoucího a mluvícího v Něm.

Všecka tato slavná prohlášení nemají sobě rovných v dějinách lidstva. Mezi těmi, kteří s nároky proroků Bohem poslaných a nadchnutých vzbuzovali obdiv vrstevníků svých, uchvacovali lid, otrásali svědomím, zakládali říše nebo náboženství, nenalezneme žádného, kterýž by byl takto mluvil. Illuminism sám se nikdy neodvážil takové mluvy, kteráž zůstane jedním z neproniknutelných tajemství Ježíšových. Jen víra sama může vniknouti do něho, a ono nemá smyslu leč skrze ní. Je-li Ježíš Synem Božím, vše jest jasno v mluvě Jeho; není-li, vše to jest bláznovstvím. A kdo opovází se míti Ho za šílence? Židé vrhli Mu ve tvář tuto urážku; avšak dějepis zachoval Ježíše na výši Boha, na niž se byl sám postavil. Otrásajíc chrámem a síněmi jeho, prohlášení toto vzbudilo u těch, kteří je slyšeli, reptání, pohoršení a posměch; avšak ono bylo silnější nad reptání, nad pohoršení a posměch; ono utvořilo nové lidstvo.

„Kde jest tvůj Otec?“ pravili hrubě Fariseové; „musíme viděti a slyšeti svědka.“

„Kdybyste mne znali,“ odpověděl Ježíš, „znali byste i Otce mého; ale vy neznáte mne ani Otce mého!“

Ježíš jest jediný, jenž nám zvěstoval Boha; čemu učil, jest slovo Otcovo; co činil, jest dílem Jeho dobroty; ctnosti Jeho jsou svatost Otce; poslání, jak On mu rozumí, jest vůlí Otce Jeho.

Avšak zaslepení Fariseové nechtěli ničeho věděti z toho, co hlásal, a zatvrzovali se ve své tvrdošijnosti.

Snadno lze pochopiti prudký odpor, jaký asi vzbudily řeči takové u oné části lidu, která otrocky poslouchala vrch-

nosti a náčelníků stran a škol, a zvláště u hierarchie. Světská moc cítila se ohroženou, učitelové odstrčenými, přívrženci jejich sklamanými ve svých lichých snech o velikosti národní: všickni byli pohoršeni. Pravé Messiášství mohlo viděti jen svědomí přímé a mysl upřímná. Řevnivé záští doutnalo a reptalo, propukajíc jen tu a tam ve slovech prudkých a zlolajných, nevnuvalo však ještě žádného prostředku na potlačení proroka. Nikdo, praví evangelista, nevztáhl ruky na Něho, neboť ještě nepřišla hodina Jeho. Byla naděje, že hnutí samo sebou utuchne; avšak naopak, stávalo se větším a větším, a odpor dozrával k rozhodnutí: buď přijmouti vyslance Božího, nebo vydati Ho na smrt.

KAPITOLA III.

Ježíš podává nová svědectví o messiášském poslání svém.

Jsou v životě národů doby rozhodné, které jim přinášejí spásu nebo je uvrhují v záhubu. Slavnost Stánků roku 29. byla pro národ židovský jednou z takovýchto krisí.

Messiáš ode dávna očekávaný jest zde, v jeho sídelním městě, a v jeho chrámu; mluví k lidu, volá, dokazuje, že jest v pravdě Messiášem. Bude liž přijat či zneuznán, odmrštěn nebo s jásotem uvítán? Budoucnost národa israelského visí na této alternativě. Přijme-li Messiáše, nezachrání národnosti své, která se přežila, ale splní nejslavnější úkol svůj; byv prorokem Božím a jeho jedinosti, bude apoštolem evangelia; nepřijme-li Ho, bude zavržen opět od onoho, kterého od sebe odpudil; povede na tomto světě život neslavný, jsa ztracen uprostřed národů sloučených v jednotě království Božího, podezřelý všem, nepokojen a vždy klamán v nadějích svých na spásu od té doby bezpředmětnou, a neschopen, by mohl býti spasen, ježto zneuzná jediného Spasitele.

Ježíš jest si úplně vědom této krise polnutlivé. Avšak mimo ni vidí ještě jinou všeobecnější a hlubší krisi ducha lidského. Zjevuje se svému národu, mluví k lidstvu. Israel a chrám jsou v popředí, v pozadí duše lidská; řeči Jeho mají dosah neobmezený.

Horlivost Jeho obrátiti národ roste a množí se v té míře, v jaké roste a množí se odpor, s nímž se setkává

Nic Ho nezdržuje, nic neznavuje odvahy; avšak naráží na zaslepenost lidu, na nevěru a nenávisť Fariseův a kněžstva.

Vida Ježíš, jak se odpor ten stává urputnějším, rmoutí se, a chtěje varovati tyto svéblavce, ukazuje jim následky jejich nevěry. Konečně volání Jeho umlkne. On vzdálí se, odejde. Příchod Jeho jest jen na čas; jakož pochází od Otce, vrátí se k Otcí. Běda těm, kteří Ho nepochopí.

„Já jdu,“ pravil, „a budete mne hledati, budete marně volati Spasitele, on neodpoví; a vy zemřete v břichu svém.“ (Jan VIII., 21.)

Protiviti se Bohu, jest velikým hříchem; kdož se ho dopouštějí, umírají v něm. Kristus odcházeje odnáší život; nepřítomnost Jeho působí noc a smrt. Alespoň kdyby bylo možno zadržeti neb opět naléztí Ho!

Avšak, nikoliv, „kam já jdu, vy nemůžete přijíti.“ Jde k Otcí svému, a nikdo nemůže se povznéstí k Otcí, nepovznáší-li ho Ježíš. Živý Duch Boží jest jediná síla, která povznáší přirozenost naši k nekonečnosti; a Duch ten dán jest jen těm, kteří věří v Syna člověka.

Dějiny národa židovského jsou nejhroznějším stvrzením pravdy slov Ježíšových. Jak minula hodina messiášská, Israel marně hledá, co by ukojilo touhu jeho žíznící po spáse. Vítězné zlo dolehá naň, podmaňuje a ubíjí ho; bloudí ve smrti, nenacházeje cesty k životu.

Tajemný odchod Ježíšův, nemožnost jíti za Ním, vzbudil posměch u Židů, u Sadduceův zvláště. Tvářili se, jako by nerozuměli.

„Zdaliž se sám zabije,“ tázali se, „že pravil: Kam já jdu, vy nemůžete přijíti?“

Ježíš pohrdaje těmito úsměšky, proniká až na dno oněch duší uzavřených, a odhaluje tajnou příčinu jejich příkrého odporu.

„Vy zdola jste, praví jim, já jsem s hůry; vy jste z tohoto světa, já nejsem z tohoto světa. Proto řekl jsem vám, že zemřete v hříších svých; nebo nebudete-li věriti, že já jsem, . . . zemřete v hříchu svém!“

Dole, tu jest nicota a tvorstvo; nahore, jsoucnost, Otec, Bůh. Postaven mezi tyto dvě protivy, člověk se může obracet k jedné nebo k druhé, povznášeti se k Bohu nebo potáceti se ve své vlastní nicotě. Odvrátí-li se od Boha, stává se tvorem v prachu, unášeným vírem toho, co se nazývá svět. Věda jeho jest pouhá tma, neboť ho nepoučuje ani, odkud přichází, ani kam jde; moudrost a rozum jeho jsou pouhou pošetilostí, neboť ho odvádějí daleko od jeho určení. Jest na pospas všem přeludům, všem marnostem, vši zaslepenosti, všem strastem, vši krutosti sobectví nebo rozkoše. Vzpíraje se vůli Boží, snaží se zapomenouti na Boha, utéci před ním; rád by, aby nebylo Boha, a nemoha zničiti ho, upírá ho, vypuzuje ho ze života a z mysli své.

Ježíš, vyšlý od Otce, jest bytostí s hůry. Přicházeje na tento svět, neztrácí ničeho ze své božské bytosti, naplňuje Bohem člověčství, ve kterém se vtěluje. Vše, co lidský Jeho rozum vidí a chápe, jest od Boha, vše, co vůle Jeho žádá a ukládá, jest od Boha, vše, co rty Jeho vyslovují, jest od Boha; jsa na světě, není z tohoto světa, a sbledává-li v něm nevědomost, odpor a nenávisť, shledává ji u těch, kteří nepodávajíce se nijak kouzlu božskému, uzavírají se ve svých obmezených myšlénkách, ve své vlastní vůli a v sobectví svém.

V tom leží pohnutka boje krutého, jež podniká dnes proti svému národu. Volá ku svědomí všech: nepravé náboženství, prázdna zákonnost, podání otcův a národní neb osobní sobectví Jemu odpovídají. Mezi člověkem z dola, tělesným, otrokem světa, a Jím, — člověkem s hůry, — každé dorozumění jest nemožno; odpor jest rozhodný, osudný.

Vyhrůžka trestu, nechť si jest sebe hroznější, bude sama o sobě bez účinku; Ježíš jí používá ještě, a vydává se za jediného, který má moc proti hříchu a proti smrti. Kdo Jeho odmítá, neunikne ani této, ani onomu; setrvávaje svéhlavě v odporu proti vůli Boží, — což jest vlastně podstatou hříchu, — nebude míti podílu na živém Duchu Božím, — což jest pravou smrtí, smrtí duše, smrtí věčnou.

„Ano,“ zvolal hlasem plným vroucí Jeho horlivosti, „nebudete-li věřiti, že já jsem, zemřete v hříchu svém.“

Při slovech: nebudete-li věřiti, že já jsem . . ., Fariseové Ho přerušují. Slova Ježíšova upomínají na slova, jimiž Jeho-
vah ve Starém Zákoně o sobě mluvil, shrnuje ve slovech: „já jsem“ celou bytost svou.

„Kdo jsi ty?“

Chtějí patrně vynutiti Ježíšovi slovo „Kristus“, kterému se až posud vždy vyhýbal, a jehož by mohli zneužiti proti Němu. On je pronese ve chvíli příhodné, avšak nepodá se nátlaku nepřátel; vyčítkami nevynutí na Něm ani slova, také nebudou si zahrávati s mocí Jeho svou nestoudnou vyzývavostí.

„Kdo jsem?“ odpovídá Ježíš: „Počátek, kterýž i mluvím vám.“ (Jan VIII., 25. Deut. XXXIII. 39.; XLIII. 10.)

Člověk se mýlí o sobě samém; ostýchaje se, nebo nevěda, neříká vše, co jest; ctižádostiv jsa a chtěje se vynášeti říká více, nežli jest; často z omylu nebo z podskoku praví, čím není.

Slova Ježíšova srovnávají se s Jeho bytostí. Jest sám a v pravdě vším, co o sobě tvrdí. Svědomí, v nichž slova ta nalezají víry, pocífuji a zakoušejí, že Ježíš jest pravým chrámem, studní života, světlem, chlebem nebeským a životem. Toto vědomí osobního Božství Jeho jest mocnější nade všecku jistotu ducha. Nevnikneme do slov Spasitelových, leč když jsme se přesvědčili o skutcích podstatných, které neklamou.

Ježíš jal se dále činiti výčitky zatvrzelým Židům:

„Mnohoť mám o vás mluvití a souditi,“ pravil, „ale kterýž mne poslal, pravdomluvný jest: a já, což jsem od něho slyšel, to mluvím na světě.“ (Jan VIII., 26.)

Pozorujmež, s jakou důtklivostí, při slavných vyjádřeních svých, klade váhu na jednotu svou s Otcem, jednotu vnitřní, stálou, úplnou, naprostou; přichází od něho a vrací se k němu; Otec Mu vše dal; on Ho posílá, plní Ho nadšením, vkládá Jemu slova do úst a řídí život Jeho. V nevyslovném poměru tomto spočívá právě tajemství Ježíšovo, neboť za-

hrnuje Jeho božské synovství, a to jest pramenem pravdy, dobroty, moci, svatosti, jimiž člověčství Jeho oplývá.

A tomuto poměru Židé nerozumějí. Novota a vznešenost mluvy takové zavadávaly i příčinu ku častým omylům u lidí, kteří Ho poslouchali s rozumem plným lstivých výmyslů, a se srdcem zatvrzelým, v němž nebylo víry. Mnozí ze zástupů se tázali, kdož jest ona osobnost, od níž nový prorok praví se býti poslán, a již neurčitě označoval a jí nejmenuje. Blouznili snad, dle mínění svého času, o jakés tajemné bytosti, která měla předcházeti Messiáše a s níž Ježíš byl ve styku skrytém; nechápali, že mluví o Otci. (Jan VIII., 27.)

Nedal se odstrašiti zatvrzelostí, ani unaviti nerozumem Předtucha blízké smrti neschvátí! a mysli Jeho; i naráží na ni slovy tajemnými; ví, že nebude na překážku Jeho poslání, ale východištěm Jeho vítězoslávy; nestrachuje se, zvěstovati ji těm, kteří dnes proti Němu bojují a odmítají Ho; víť, že zítra Ho uznají.

Nepochopitelná budoucnost zastrašuje lidi; vídají v ní hrob své slávy a nicotu svého díla; Ježíš do ní pohlíží s důvěrou, neboť budoucnost pomstí Ho za porážky přítomnosti.

„Když povýšíte Syna člověka, tehdaž poznáte, že já jsem, a sám od sebe nic nečiním, ale jako mne naučil Otec, tak mluvím; a kterýž mne poslal, ten se mnou jest, a neopustil mne samého, neb co libého jemu jest, to já činím vždycky.“ (Jan VIII., 28. 29.)

Historie úplně ospravedlnila tato prorocká slova Smrt Syna člověka byla Jeho povýšením, jakž ji rád nazýval, při rovnávaje kříž svůj ku trůnu. Až lidé ukojí svůj hněv proti Ježíši, své opovržení a nenávisť, a budou se domnívati, že nad Ním zvítězili, připraví tím jen Jeho slávu. Sproštěn slabostí tohoto bídného a bolestného života, jemuž se dobrovolně podrobil, zazáří ve své moci vítězné. Tehdaž rozbřeskuje se světlo; tehdaž zraky všech spatří Ukřižovaného povýšeného nad zemí, a Židé sami poznají jednou, na konci časů,

čemu dnes se protiví — Božství Syna člověka, pravdu Jeho učení, Jeho naprostou svatost.

Avšak i při nepřátelském smýšlení tehdejší společnosti nerozbíjela se slova Ježíšova vždy o zatvrzelou nevěru; vzbudila-li bouři, přinesla přece v tomto rozjitřeném množství leckteré duši mír. Mnozí, praví evangelium, slyšice Ho, uvěřili v Něho; a dojati jsouce učením Jeho, uznávali Ho za Messiaše. (Jan VIII., 30.) I mnozí z knížat uvěřili v Něho. (Jan VIII., 42.) Mohutnost slova, upřímnost mluvy, duševní záře Ježíšova překonaly konečně jejich předsudky; pocítovali, že prohlášení velikého proroka není pouhým vychloubáním.

I chtěl zkoušeti víru nových věřících, maje za to, že jest jen povrchní a křehká. — „Zůstanete-li vy v řeči mé, právě učedníci moji budete; a poznáte pravdu, a pravda osvobodí vás.“ (Jan VIII., 31.)

Toto slovo vyvolalo bouři; jest však důkazem, s jakou opatrností Ježíš se hájil proti Judským, kteří si tolik zakládali na svých lichých míněních a svém falešném messiášství. — „Pravda osvobodí nás!“ odpovídají; „símé Abrahamovo jsme a nikdy jsme žádnému nesloužili. Kterakž ty pravíš: Svobodni budete.“ (Jan VIII., 32—34.)

Starý kvas židovský kypí v těchto svědomích, která se zdánlivě kloní ku víře. Pouhá možnost, že by se snad stali služebníky, uráží je, a proto se vši pýchou na rod svůj odmítají od sebe služebnost.

Nedorozumění se ihned rozptýlí: neběží tu o porobu politickou, ani poddanost občanskou a osobní, ale služebnost duší. Mluva Ježíšova nabývá vznešenějšího rázu:

„Amen, amen pravím vám, že každý, kdo činí hřích, služebník jest hříchu.“

Židé nyní chápou, v čem záleží ono osvobození, jež mělo býti dle obecného mínění chloubou Messiaše.

Výklad zajisté ještě prudčeji se dotýkal myslí ve vlastní spravedlnosti tak zarytých.

Nechť se vychloubají, že jsou semenem Abrahamovým, jsou nicméně služebníky hříchu, a před Hospodinem, jsou

přece pouhými otroky. Nuž a jiné jest postavení služebníka, a jiné Synovo.

Služebník nezůstává v domě na věky; zůstává tam jen do vůle hospodářovy, může býti vyhnán a prodán; ale syn zůstává na věky.

Z nové stránky této lze viděti, jaké vědomí má Ježíš o sobě samém. Člověk jest všude podroben hříchu; a třeba byla ryzí jeho krev a třeba dobrý zákon náboženský, jehož poslouchá, přece zůstává služebníkem. Jediná bytost svobodná jest Syn, totiž Ježíš. On panuje v domě. Čest a důstojnost člověka zrozeného v otroctví jest, že může býti osvobozen; avšak k tomu cíli musí se jménem Syna přijmouti též Ducha, jenž jest toho jména udělovatelem.

Takovým vážným a utěšeným pravdám učí Ježíš.

„Protož osvobodí-li vás syn, právě svobodni budete.“ (Jan VIII, 36.) Neosvobodí-li vás, nebudete svobodnými.

Avšak daleci jsouce podrobiti se slovům těm a tomuto dílu, Židé byli opět uchvázeni bludy svými. Jistě by byli lépe uvítali Messiáše, který by jim lichotil, ale bouří proti tomu, jenž je potírá; slovo Jeho neujme se v nich; vracejí se ku svým bludům a k zaryté nenávisti své.

„Proto hledáte mne zabítí“, pravil jim Ježíš. Potom zasadiv meč do rány, podtíná u samého kořene neskrotitelnou pýchu synů Abrahamových; i ukazuje jim, kdo jest pravý Otec jejich.

„Jmenujete se pokolením Abrahamovým. Já, co jsem viděl u Otce svého, mluvím; a vy, co jste viděli u otce svého, činíte.“

Zdá se, že jim klade otázku: Zdali Abraham jest otcem vaším?

„Ano,“ odpovídají; „otec náš jest Abraham.“

„Jste-li synové Abrahamovi, skutky Abrahamovy čiňte.“ Budte jako on přístupni pravdě Boží, mějte úctu jako on před poslanci Božími. (Jan VIII, 39).

Nepřátelství těch, kteří s Ním mluvili, čím dále tím více se rozpoutává; uražení jsouce slovem Ježíšovým, nepokoušejí se, by se ospravedlnili; uražená pýcha jejich sptí,

nechtějí ničeho slyšeti, a opakují hlučně: „Abraham jest otec náš.“

„Kdybyste byli syny Abrahamovými,“ klidně jim praví Ježíš, stále na ně dotíraje, „skutky Abrahamovy byste konali; ale nyní hledáte mne zabít, člověka, který jsem pravdu mluvil vám, kterou jsem slyšel od Boha; tohoť Abraham nečinil. Avšak vy pocházíte od jiného, a skutky toho konáte, jenž jest pravým otcem vaším.“

Židé, chápajíce, že Ježíš mluví o synovství mravním, volají: „Myť nejsme ze smilstva zrozeni, jednohoť otce máme, Boha.“ (Jan VIII, 41.)

„Kdyby Bůh byl otec váš,“ odvětil Ježíš, „milovali byste mne zajisté, neboť já z Boha posel, a přišel jsem: aniž pak jsem sám od sebe přišel, ale on mne poslal. Proč mluvy mé nepoznáváte? Protože nemůžete slyšeti řeči mé.“ (Jan VIII. 42. 43).

Údové jedné rodiny mají týž jazyk, týž způsob mluvení, po němž se poznávají, poněvadž jsou prodchnuti tímtež citem, touž myšlénkou. Cizinec diví se mluvě jejich, nerozumí jim, protože jest jiného ducha. Ježíš odhaluje těm, kdož nemohou chápati učení Jeho, z jakého ducha pocházejí, a hlubokou příčinu jejich nerozumu, nevěry a nezdolného odporu. Slovy nejvážnějšími obrací se takto ku svému lidu.

„Neříkejte, že jste synové Abrahamovi; nikoliv, nenazývejte Boha Otcem svým. Otec, z něhož jste vyšli, ďábel jest. Ten byl vražedníkem od počátku a nestál v pravdě, neboť pravdy v něm není: když mluví lež, z vlastního mluví, neb jest lhář a otec lži.“ (Jan VIII, 44. a n.)

Jest to duch zla, jenž nenávidí člověka a pravdy. Dvě vlastnosti ďábelské: nenávisť a lež, — nenávisť, jež hubí člověka, a lež, jež ubijí pravdu v člověku, — nalzáme zde u těchto Židů srdce zatvrzelého. Zaslepeni jsouce ponoukáním ďábla, vraha a lháře, pomýšlejí již, jak by Ježíše zabili, a vzpouzejí se Jeho učení Božímu, jež jim přináší. I vytýká jim Ježíš přísně: — „A já, — volá, — když pravdu pravím vám, nevěříte mi. Kdo z vás bude mne trestati z hříchu?“

Svatost jest jednou z největších záruk pravdy. U člověka není ani pravdy, ani svatosti naprosté, jest podroben bludu, a rozum jeho klamný jest; jest nakloněn ku zlému, a vůle jeho mdlá. Ježíš nemá žádné z těchto dvou slabostí nám přirozených. Kdežto nejsvětější z lidí, stávající se dokonalejšími, přesvědčují se víc a více o slabosti ducha, a mdlobě vůle, On Syn člověka tvrdí, že jest v pravdě a svatosti naprosté. Slavně prohlašuje, že každé slovo vycházející z úst Jeho, přichází přímo od Boha; jest tedy ryzím výrazem plné pravdy; a před obličejem protivníků svých neobává se je vybízetí slovy: „Kdo z vás mne bude trestati z hříchů?“

Vyzvání tomu nebylo vyhověno.

„Jestliže pravdu mluvím vám, proč mi nevěříte?“ dokládá.

Toto „proč“ vysvětluje jim Ježíš něco málo slovy, jež objeví veškerou jejich nevěru.

„Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší; protože vy neslyšíte, že z Boha nejste.“

Býti z Boha, to jest poslouchati hlasu Otce, který nás vede k plnosti života pravdy a dobra. Kdokoli slyší hlasu toho, pochází od Boha a náleží Bohu. Nalezne pak v Ježíši ukojení svých tužeb nekonečných; porozumí slovu Jeho a pochopí, že jest od Boha. Kdokoli se uzavírá hlasu tomu, aby se schoulil v sebe, následuje ďábla; nepne se k Bohu, miluje sebe sama, a vymyká se pravdě; poslouchá jen svých žádostí sobeckých a libuje si v bludech; a, jakož Bůh jest láska a pravda, upadá, vzpíraje se Bohu, v nenávisť a lež. Vše, co mu hlásá o Bohu, mate a hněvá ho, každá pravda oslepuje ho. On potlačuje a klame, kdežto Ježíš osvobozuje a osvěcuje.

Skutky života možno vysvětliti touto původní náladou duše. Dle toho, nese-li se toužící duše k Bohu, nebo se uzavírá ve své nicotě, věří nebo nevěří, miluje nebo nenávidí; tíhne ku pravdě neb ku lži, k obětavosti nebo rozkoši; obětuje se, nebo zabíjí; následuje Poslaného od Boha, Syna Božího, nebo Ho přibíjí na kříž.

Kruté výčitky tyto, jež co nejcitlivěji urážely pýchu Židů, vynutily jim výkřiky zlolajné a pohrdavé. Pokřikovali na Ježíše: „Právem-li nepravíme, že Samaritán jsi a zlého ducha máš?“

„Nikoliv,“ odpovídá jim Ježíš, „zlého ducha nemám, ale ctím Otce svého, a vy mne zneuctíváte. Ale já nehledám slávy své, jestiž, kdo (ji) hledá a soudí.“

Když mu vrhali ve tvář urážky, praví jeden ze svědků, nesplácel jim jich Ježíš, ale odkazoval na toho, který soudí spravedlivě. Zůstával v pravdě a lásce, a dovolával se s odaností mučedníka spravedlnosti Otce svého.

Ve klidu a síle své nehoršil se, ale připomínal zlolajcům svým dobrodiní Božích, jež připravuje učedníkům svým: „Amen, amen, pravím vám, bude-li kdo zachovávatí řeč mou, neuzří smrti na věky.“¹⁾

V jednotě s Duchem Božím píti bude z pramene nevyčerpatelného život božský, pravdu a lásku nekonečnou; život ten božský rozleje se po samém těle smrtelném a vzkřísí je pro věčnost.

Avšak Ježíš nemůže ukrotiti těchto zuřivců; zlý duch jejich zaslepuje je, dobrotivost Jeho je rozhořčuje a sliby Jeho zdají se jim bláznovstvím. Hledí zohyzditi všecka slova Jeho, dávajíce jim význam smyslný a hrubý.

„Nyní jsme poznali, že zlého ducha máš,“ volají: „Abraham zemřel, i proroci, ale ty pravíš: Bude-li kdo zachovávatí řeč mou, neokusí smrti na věky. Zdaliž větší jsi, nežli otec náš Abraham, kterýž umřel. I proroci zemřeli. Kým sebe samého činíš?“

„Jsem jen, kým mne Bůh býti chtěl. Oslavuji-li já sebe sám, sláva má nic není: jestiž Otec můj, kterýž mne oslavuje, o němž vy pravíte, že Bůh váš jest.“

Při prudkých nájezdech těchto Ježíš zůstává klidným. Což jest hněv člověka před tím, jemuž dáno světlo a síla Boží? On odpovídá jedním z nejvznešenějších výroků, které kdy vyšly z úst Jeho, ztrácí se ve slávě, jakou Ho Otec zahalil.

¹⁾ Jan VIII., 51.

Sláva Syna člověka leží v úplné jednotě, v podstatě a osobě, s Bohem. Tajemna sama o sobě, vyplývá ze slov Jeho, ze svatosti a zázraků Jeho; učinila z Ježíše náboženský střed lidstva, všeobecné ohnisko světla, života a spásy. Jest dílem Otce, k němuž Ježíš vše odnáší a jenž jest takto věčným základem Jeho oslavy.

„Pravíte, že Bůh váš jest,“ dokládá, „a nepoznali jste Ho; ale já jej znám; a řeknu-li, že ho neznám, budu podobný vám lhář. Ale známť jej, a řeč jeho zachovávám.“

Proti pyšné zaslepenosti nepřátel svých staví Ježíš s rozhodnou a klidnou jistotou znalost Otce svého; a na otázku jejich: „Jsi větší, nežli otec náš Abraham?“ a on vpadaje do řeči odpovídá: „Ano, Abraham otec váš radoval se, aby viděl den můj; i viděl a radoval se.“

Výslovná byla to narážka na messiášskou důstojnost Jeho. On se vydává za Onoho, v němž budou požehnání všickni národové země, dle zaslíbení učiněného otci věřících slib ten nyní se uskutečňuje, a ve slávě Boha, v níž sídlí, Abraham Ho vidí, a raduje se.

Židé, jakož vždy byli surovi a sprostí, překvapen: jsouce přerušují Ho pohrdavě a rozhořčeně řkouce: „Padesáti let ještě nemáš, a Abrahama jsi viděl!“

„Amen, amen pravím vám, prve nežli Abraham byl, já jsem.“

Abraham se narodil; Ježíš jest. Proti počátku historického otce věřících staví své bytí osobní a věčné bytí, bez počátku a bez konce. Jest to nezměnná přítomnost. Slova ta upomínají na znění žalmu: „Prve než učiněny byly hor, a než jest spůsobena země, a okršlek zemský, od věků až na věky jsi ty Bůh.“ (Žlm XC., 9.)

Slova ta zavdala podnět k úvodu evangelia, z něhož vyjímáme vypravování toto a úryvky řečí; jsou to slova, jež člověk nevymýšlí, a vysvětlují se jen buď šílenstvím nebo božstvím; náleží do oné „mluvy“ Ježíšovy, která přesalá každou mluvu lidskou, a již jedině rozumějí věřící. Žádný

důvtip vykladačský nemůže jich zmenšiti a učiniti je přístupnými kritice, která upírá Ježíšovo Synovství Boží.

Tak i Židé, kteří s Ním rozmlouvali, nebyli o tom v nejistotě, ale posuzovali je jako rouhání; nemohli učiniti jiného, buď padnouti na kolena, nebo kamenovati Proroka. V zuřivé, falešné horlivosti své chápali kameny a házeli na Něho.

Ježíš pak se skryl a provázen učedníky svými, vyšel z chrámu. (Jan VIII., 59.)

KAPITOLA ČTVRTÁ.

UZDRAVENÍ SLEPÉHO.

Cesty a brány měst východních bývají zataraseny slepými, chromými a neduživci všelikými, kteří vzývají milosrdenství kolemjdoucích žalostivým hlasem prosíce za almužnu. Zvyk tento nezměnil se po staletí.

Když Ježíš vycházel z chrámu, spatřil u brány jednoho takového nešťastníka, slepého od narození. „Mistře,“ tázali se učedníci, „kdo jest zhřešil, tento-li, čili rodiče jeho, že se slepý narodil?“ (Jan IX., 2. a n.)

Dle tehdejší nauky náboženské mají neduživost tělesná jakož i smrt, tajný původ svůj ve hříchu. Byl by to však omyl kdyby se někdo domníval, že utrpení jednotlivce má vždy svou bezprostřední příčinu v osobním poklesku nebo hříchu rodičů jeho. Ježíš vyvrací předsudek tento; a povznášeje mysl učedníků svých k myšlénce zdravější, ukazuje jim, čím se stává bolest v soudech Božích.

„Jest-li člověk tento slepým,“ pravil jim, „není to, že by on neb rodiče jeho byli hřešili, ale aby zjevení byl skutkové Boží na něm.“

V pravdě každá bolest lidská přítomností Ježíšovou a působením Jeho se proměňuje; bývá jí pohnut k milosrdenství, někdy ji vyléčí, a vždy ji těší a člověk ihned poznává v dobrodiní tom Boha Spasitele.

Život Mistrův jest jediným řetězem skutků Jeho dobrovolnosti. Byl neunavným v konání jich, nedávaje uniknouti ani

jedné k tomu příležitosti, dobře věda, že pobyt Jeho na této zemi jest krátký; přirovnával ho ke dni, a smrt Jeho se mu zdála noci.

„Pokud jest den,“ říkával, „musím konati dílo toho, který mne poslal. Přicházíť noc, kdežto žádný nemůže dělati. Pokud jsem na světě, jsem světlem světa.“

Důkaz patrný podá o tom na tomto slepci.

Plivl na zem a udělal ze sliny bláto a potřel jím oči slepce.

„Jdi,“ pravil mu, „umej se v rybnice Siloe.“

I odešel, umyl se a vrátil se vidoucí. Bylo to v den sobotní. Rybník Siloe ležel na úpatí a na cípu jihozápadním Ophelu, kde se stýkají údolí Cedronské a Gihonské; dostával vody své z pramene nazvaného za našich dnů Sitti-chariam, a sice průkopem podzemním vykopaným ve skále. Za časů Herodových, zdi Jerusalemské táhly se až ku rybníku, pokrývající též velikou část Ophelu, nyní pustého. Rybník leží v zříceninách, pod širým nebem. Řídké zbytky sloupů jsou jedinými ostatky starého kostela zbudovaného tu za prvních století „Spasiteli-Osvěcovateli“.

Uzdravení slepého bylo hned známo. Sousedé jeho a ti, kteří ho vídali dříve žebrati na pokraji cesty a na prahu brány říkali: „Není-liž to ten, jenž sedával tu a žebral?“ Někteří odpovídali: „Ano;“ jiní pak: „Nikoliv, ale jest mu podoběn.“ On však pravil: „Já jsem ten.“

Tázali se ho ze zvědavosti: „Jak jsou otevřeny oči tvé?“ — Odpověděl: „Člověk, kterýž slove Ježíš, udělal bláto a pomazal oči mých a řekl mi: „Jdi k rybníku Siloe, a umej se.“ I šel jsem a umyl jsem, a vidím. I řekli jemu: „Kde jest ten člověk?“ Řekl: „Nevím.“

Tedy přivedli bývalého slepce k Fariseům, kteříž se ho opět tázali, jak nabyl zraku. Řekl jim: „Bláto mi položil na oči, umyl jsem se a vidím.“

Vidouce zázrak ten Fariseové se rozdělili ve dvě strany ve věci, pokud se týkala Ježíše. Jedni pravili: „Není tento člověk od Boha, kterýž neostříhá soboty.“ — Jiní pak pravili: „Kterak může člověk hříšník ty divy činiti?“

V nesnázích svých opět se obrátili na slepého: „Co ty pravíš o tom, kterýž otevřel oči tvé?“

A on řekl: „Jest prorok.“

Slovo to je pomátlo.

Tušíce účinek, jaký bude mítí zázrak takový na lid, v pochybnost brali skutek samý. Aby se utvrdili ve své nedůvěře, povolali rodičů toho, jenž byl prozřel, a otázali se jich: „Tento-li jest váš syn, o kterémž vy pravíte, že se slepý narodil? Kterak pak nyní vidí?“

Odpověděli rodiče jeho: „Vímeť, že tento jest syn náš, a že se slepý narodil, ale kterak nyní vidí, nevíme, aneb kdo otevřel oči jeho, nevíme; ptejte se jeho, máť léta, nechť sám za sebe mluví.“

Zdrželivost rodičů v odpovědi pocházela z bázně, neboť Židé se tajně uradili vyobcovati každého, kdokoli by prohlásil, že jest Ježíš Messiasem.

Nemohouce ničeho se dověděti od rodičů, usilovali Fari-seové o to, aby zastrašili toho, kterýž býval slepým. Tedy opět ho zavolali.

„Vzdej chválu Bohu!“ pravili. „My víme, že člověk ten jest hříšník.“

Patrně bylo úmyslem jejich svésti člověka toho, aby stejně s nimi mluvil a lál; ve jménu pravověrné zbožnosti a slepé poslušnosti k tyranské vrchnosti, aby lál tomu, kterýž ho uzdravil. Avšak síla jakás neviditelná chránívá lidi slabé a srdce upřímná.

„Jest-li hříšník, nevím: to jediné vím, že byv slep, nyní vidím.“

Tato určitost a prostota řeči je uvedla v nemalé nesnáze.

„Co ti tedy učinil? Kterak ti otevřel oči?“

Slepý, nabyv mysli duchem Ježíšovým, nabyl též vědomí své síly.

„Pověděl jsem vám již,“ řekl, „a slyšeli jste. Proč chcete opět slyšeti? Zdaliž i vy chcete Jeho učedníky býti?“

Protož zlořečili jemu a řekli: „Ty buď Jeho učedníkem, my pak jsme učedníci Mojžíšovi. My víme, že Mojžíšo v mluvil Bůh; ale o tomto nevíme, odkud jest.“

„Toť jest zajisté divná věc,“ odpověděl člověk ten, „že vy nevíte, odkud jest, a otevřel oči mé! Víme pak, že Bůh hříšníků neslyší; ale jest-li kdo ctitel Boží, a vůli jeho činí, toho vyslyší. Od věku není slýcháno, aby kdo otevřel oči slepého narozeného; kdyby tento nebyl od Boha, nemohl by nic takového učiniti.“

Na to neodpověděli ničeho; avšak uražená pýcha a zloba utíkají se konečně vždycky ku násilí a zlořečení. I Židé se ukázali zlolajnými a násilnými.

„Všecken jsi se v hříších narodil, a ty nás učíš?“ I vyvrhli jej ven.

I uslyšel Ježíš, že ho vyvrhli ven; a když jej našel, řekl jemu: „Věříš-li v Syna Božího?“ On pak odpověděl a řekl: „Kdo jest, Pane, abych v něho věřil?“ — A řekl mu Ježíš: „I viděl jsi Ho, a kterýž mluví s tebou, ten jest.“ — A on řekl: „Věřím, Pane!“ a padna klaněl se Jemu.

Evangelista patrně se zalíbením vypravuje nejpodrobnější okolnosti tohoto skutku poučného. Mezi řádky vypravování jeho možno čísti, jak přicházejí duše ku víře, a jak jiné se zatvrzují v nevěře. Slepý od narození jest vzorem jedněch, Fariseové vzorem druhých.

Divy Ježíšovy jsou jasné jako slunce. Divotvorná Jeho moc oslnila lidstvo nesčíslnými dobrými skutky: uzdravoval málomocné, navracel zrak slepým, sluch hluchým, pohyb chromým, život mrtvým. Kdožkoli zakusili moci té, dosvědčují toho; rodiče, sousedé, veškeren lid to stvrzuje. Svědectví jest veřejné, všeobecné, lidové. Duchové přímí věří tomu; v přímosti své, konečně uznávají v divotvorci Poslance Božího; a když Poslanec Boží jim praví: Messiášem, Spasitelem jsem já, věří a padají na kolena klanějíce se Jemu.

Fariseové, soudcové, osvícenci, divíce se nejprve divu, o němž jim veřejné svědectví vypravuje, žasnouce i při pohledu na ty, na nichž div se udál, nejprve odporují zázraku, a svědkům moudrostí svou, svou domnělou vědou neb ne-

omylnou kritikou. — Jest to nemožná věc, volají, člověk ten jedná naproti našim zákonům, naproti příkazům našeho náboženství, neb zákonům uznaným naší vědy a moudrosti. Nic se nestává bez těchto zákonů nebo proti nim.

Avšak svědkové nedají se odbýti, dokládají se: události jsou zjevné, a zjevnost událostí přemáhá vše. Dobrovolné a upřímné vědomí lidu ukazuje na skutečnost a odmítá vědu, kteráž skutečnost upírá. Tu povstávají rozpaky falešné vědy, falešného rozumu, falešného náboženství. Za každou cenu nutno zvrátiti svědectví. Pokoušejí se podplatiti svědky, pokoušejí se, smělým výkladem, zpotvořiti doklady. Zůstávají-li svědkové sobě věrni, a písemné doklady nedají-li se zfalšovati, není jiné pomoci, leč zlořečení a klatba. Ve jménu zfalšovaného náboženství chovají se ku svědku jako k bezbožníku; ve jménu pyšné vědy opovrhují jím jako nevědomcem; ve jménu násilné a neuprosné politiky, stíhají ho vyhnanstvím a vyobcováním. Avšak oběti ty pronásledované, od světa odsouzené, známy jsou Kristu. On miluje jejich prostotu, upřímnost a odvahu, vede je ku víře; praví jim, kdo jest, a oni věří v Něho; jsou to vyvolení království Jeho.

Na jedné straně slepec, žebrák, vyděděnec světa, vyobcovaný pro věc Ježíšovu, vyznavač Božství toho, jenž otevřel oči jeho světlu a duši víře; na druhé straně Fariseové, učitelé vědy, zasvěcení do Zákona a nauky Proroků, soudcové, kteří odsuzují bez milosrdenství, proklínají, před čímž by měli míti úctu, odporují pravdě a zatvrzují se v nevěře; toť věčná protiva, kteráž jest známkou díla Ježíšova. Mistr se tomu nediví, a věc Ho nedojímá. Mluvil o ní často k učeníkům svým, vida v ní jen moudrou vůli Otce svého, ano i zákon svého poslání messiášského.¹⁾

Dnes se o tom vyslovuje před Farisei:

„Na soud jsem já přišel na tento svět, aby ti, kteří nevidí, viděli; a kteří vidí, slepi byli.“

Nevědomí, prostí, chudí duchem, kteří nic nevědí a nežadají věděti: hle, to jsou ti, které Ježíš osvěcuje. Tak zvaní

¹⁾ Math. XI, 25.; Luc. X, 21., Jan VI. 37.

moudří, posedlí svou vědou, svým vzděláním, svou soustavou přesvědčení, že nepotřebují ničemu se učit, ani o Bohu, jehož, zastupovati se domýšlejí, ani o jeho poslancích, kterými opovrhují a jež odmítají ve jménu svých zásad: ty Syn Boží zaslepuje.

Slyšíce Ježíše takto mluviti, někteří Fariseové, kteří byli s Ním, řekli Jemu: „Zdaliž jsme my slepi?“

Zdrcující byla odpověď Ježíšova i při Jeho mírnosti. „Kdybyste slepi nebyli, hříchu byste neměli: ale nyní pravíte: vidíme, a odmítáte světlo, které vám přináším; a hřích váš zůstává“. (Jan IX, 49—41).

Přese všechny překážky, přes všechny vášně, přes hrdou vědu učitelů, přes hrozby a násilná opatření hierarchie, dílo Ježíšovo se konalo a pokračovalo v sídelním městě. Tu, jako jinde, chudí lidé byli jeho zastanci; viděl, jak stádo Jeho roste, i pokládal se za pastýře; podívoval se těm povahám prostým, které se neobávaly škoditi si pro Něho a následovati Ho přese všechny urážky a kletby přednostů svých. Pohled na tyto věrné dojímal Ho, a byl mu podnětem k jednomu z nejtklivějších podobenství. (Jan X. 1—5).

„Amen, amen, pravím Vám, kdo nevchází dveřmi do ovčince, ale jinudy vstupuje, ten jest zloděj a lotr. Ale kdo vchází dveřmi, jest pastýř ovcí. Tomuž vrátný otevírá, a ovce hlas jeho slyší, a vlastní ovce volá dle jména a vyvádí je. A když vlastní ovce vypustí, jde před nimi, a ovce ho následují, neboť znají hlas jeho. Cizího pak nenásledují, ale utíkají od něho: nebo neznají hlasu cizích.“

Fariseové neporozuměli narážce; nepoznali v Ježíši pastýře, a nerozuměli, že oni sami jsou ti cizí, kteří se kradmo plíží jako zloději do stáda.

Ježíš jim vysvětlil podobenství.

„Amen, amen, pravím vám, že já jsem dvéře ovcí. Všickni, kolikoz jich koli přišlo, zloději jsou a lotři: a neslyšely jich ovce. Já jsem dvéře. Skrze mne vejde-li kdo, spasen bude: a vejde i vyjde a pastvy nalezne. Zloděj nepřichází, než aby kradl, a zabíjel a hubil. Jáť jsem přišel, aby život měli, a hojněji měli. Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává život svůj za ovce své. Ale nájemník, a který není pastýř, jehož

nejsou ovce vlastní, vida vlka, an jde, opouští ovce a utíká; a vlk lapá a rozhání ovce. Nájemník pak utíká, neboť nájemník jest, a nemá péče o ovce. Já jsem pastýř dobrý: a znám své, a znají mne mé. Jako mne zná Otec, i já znám Otce a život svůj dávám za ovce své. Máme i jiné ovce, kteréž nejsou z tohoto ovčince; i ty musím přivést, a hlas můj slyšeti budou a bude jeden ovčinec a jeden pastýř.

Proto mne Otec miluje, že já život svůj dávám, abych jej zase vzal. Žádný ho nebere ode mne, ale já jej dávám sám od sebe: a mám moc jej dáti a mám moc jej zase vzíti. Toto přikázání vzal jsem od Otce svého.“ (Jan X., 7—17.)

Podobenství toto, vzaté do nejmenších podrobností ze života pastýřského na Východě, jest podobenství, jež podává s největší lahodou obraz tajemství n. vyslovného díla Ježíšova a osobnosti Jeho.

Málokterý výraz zobrazuje je lépe v dobrotivosti Jeho jako jméno „pastýře“. Ovčinec jest lid Boží uzavřený a shromážděný, jako stádo vyvolené, v ovčinci a sice v ohradě Zákona. Dveřmi do toho ovčince jest Messiaš. Vstoupiti do něho nebylo vskutku možno, leč za podmínky věřiti a doufati, v Messiaše. Víra v budoucího Messiaše byla duší starého Zákona; jen ona oživovala, a jen skrze ní náležel člověk mezi národ vyvolený. Všickni ti, kteří z knížat Ho zneuznávali, — králové nevěrní, falešní proroci, falešní spasitelové, učitelé zavedení lichým podáním a bohoslužbou na smysly působící — nejsou leč zloději a lotři, kteří zvracejí zákon svatý; nekrmí ovce, ale živí se jimi; neudržují jich na živě, ale rdousí je; nevedou jich, ale hubí je. Ti, které duchem svým pronikl očekávaný Messiaš, a kteří skrze Něho vešli do ovčince, našli pastvu a jsou zachráněni.

Ježíš sám není toliko branou, ale On jest též pastýřem.

On odvedl z ovčince starého, který se stal příliš úzkým, ovce, které jsou Jeho; volá je a ony slyší a znají hlas Jeho; vede je, jda před nimi, na pastvu novou, kde naleznou plnost života; umírá za ně, aby je spasil.

Ovčinec Jeho, toť Církev, jest prostranný jako svět, věčný jako Bůh; aby ho naplnil, půjde mezi lidstvo ztracené,

kde Ho tolik ovcí zapomenutých očekává, aby je volal, aby je nazpět přivedl. Mluví o nich slovy : „Mám ještě jiné ovce které nejsou z tohoto ovčince, i ty musím přivéstí.“ Duch pak Jeho sháněti je bude skrze apoštoly.

On bude pastvou, stádo Jeho živo bude od Něho; takto bude Ježíš v pravdě pastýřem. Myšlénka na smrt, vždy živá v Něm, vyjádřena dnes zvláštním rysem: chce, aby známo bylo, že zemře dobrovolně, že, zabijí li Ho nepřátelé — vlci stáda Jeho, — stane se to proto, že se jim sám vydá, a vydávaje se, splní vůli Otce svého.

Láska překypuje v této poslední tajuplné řeči, jež končí řadu kázání Ježíšových v Jerusalémě, o svátcích Stánků roku 29. a dnů následujících.

Výsledek apoštolování tohoto rázně vytčen ve čtvrtém Evangelii. Pobouřené veřejné mínění rozstupuje se na dvě strany: jedni vidí ve slovech Prorokových pouhé šílenství, bláznovství, vnuknutí ďábelské, i hledí k tomu přemluvití lid. — „Proč Ho posloucháte?“ praví, „jest zlým duchem posedlý a šílí.“

Jiní se Ho ujímají; překvapuje je moudrost řečí Jeho, a zázraky Jeho zdají se jim důkazy o Jeho božském poslání. — „Nikoliv,“ praví, „to nejsou slova posedlého. Může-liž zlý duch otevíratí oči slepých? (Jan X., 19—21.)

V minulosti jako v přítomnosti, včera jako dnes odpíráno Ježíšovi; přece postupuje ve svém díle, zjevuje se nám vždy víc a více jako veliké znamení rozkolu.

KAPITOLA PÁTÁ.

Ježíš poprvé uchyluje se do Perea.

Ježíš prohlašuje se za Syna Boha živého, přede tváří vrchnosti i celého národa, v plném chrámu, s jasností a silou, určitě a bez podobenství, vykonal čin svého poslání nejnutejnější a nejnebezpečnější. Aby uvěřili v Něho a v Jeho Messiášství, bylo nezbytno, by se tak prohlásil; avšak prohlašuje se, kráčí vstříc smrti.

Odmítnut a zneuznán jsa od hierarchie, nebyl pro ni ničím jiným, leč falešným prorokem a rouhačem; a zákon trestal falešné proroky smrtí. (Deut. XIII., 5).

Ježíš však nechtěl unáhliti konec svého života a proto odešel z Jerusalema, zanechávaje město naplněné jménem svým, a veřejné mínění v rozporu, pokud se týče Jeho učení, které je udržovalo v rozechvění, osvěcujíc jedny, zaslepujíc a pohoršujíc druhé.

Připomeňme si, že jda na slavnost Stánků, poslal na cestě sedmdesát dva učenníky napřed do měst a městeček, kam chtěl sám přijíti. Byla to asi jižní Perea; bylať jediná z veškeré země Judské, která ještě neslyšela blahého zvěstování.

Perea ležela na východním břehu Jordánském. Za hranice měla na západ řeku, město Pellu na sever, pevnost Macherus na jih, a Arabii na východ. (Luk. X., 1, a n.).

Pokolení Rubenovo a Gadovo, a část pokolení Manasseova se tam dříve usadily, jsouce přivábeny úrodností jejich

pastvin. Za časů Herodových nebyla již zalidněna; města a vesnice bylo viděti jen na výšinách nebo na blízkém pobřeží Jordánském; divoké a prorvané stráně horské byly pustý. Po smrti Herodově tvořila s Galileou tetrarchii Antipovou. Pod panstvím římským byla velmi zvelebena. Měla několik důležitých míst: Pellu, Gadaru, Ammon-Gallad, Philadelphii, Gerasu, Hesbon. Všecka tato města měla svá divadla, lázně, cirky a naumachie neboli umělá jezera ku provozování bitev námořních, své periboly neboli háje posvátné s chrámy a své hradby; strategické cesty spojovaly je ve spolek; ale od věků vše leží dávno již v zříceninách a země je obyvatelstva prosta. Několik kmenů Beduinských, Beni-Aduanů, Amaidé a Azijové zaujímají tuto pustinu, kde staré duby odumírají, zanechávajíce půdu holou a smutnou. Jen na jaře pokrývá se tu a tam krásným osením, jediným to bohatstvím obyvatelů, kteříž jsou hrdým a nezávislým kmenem, na polo rolnickým, na polo pastýřským, jenž rozbíjí stany a provádí stáda svá na tomto tichém území.

Do Peree tedy se uchýlil Ježíš a sem také přišli sedmdesáte a dva učedníci Jeho; shledání bylo radostné pro Mistra i pro dělníky (Luk. X, 17.) Úspěch poslaných byl úplný, skvělý; zdáli se býti překvapeni a hrdi výsledkem poslání svého.

„Pane,“ pravili Ježíšovi, „i zlí duchové se nám podávají ve jménu tvém.“

Ježíš pak, jsa si vědom, že jest nejvyšším Pánem nade všemi duchy zlými a Vykupitelem od zlého, odpověděl jim:

„Viděl jsem Satana jako blesk padajícího s nebe!“

Vítězství učedníků Jeho jest pouze předehrou velikého budoucího vítězství. Království ďáblovo vyhlazeno bude, a ode dneška na zříceninách říše Satanovy počíná Ježíšem Království Boží.

„Nebojte se“, doložil, mluvě v podobenství, „dal jsem vám moc šlapati na hady a štíry a na všelikou moc nepřítelů.“ Ani moc a lešť nezmohou ničeho proti vám, „nic vám neškodí. Avšak z toho se neradujte, že zlí duchové se vám

poddávají, ale radujte se, že jména vaše zapsána jsou v nebesích.“

Jak vznešený jest úřad těch, kteří pracují v díle království, což platen však jest dělníkovi, není-li on sám vřaděn v království, a musí-li jméno jeho vymazáno býti z knihy Boží. —

Myšlénkou na příští vítězství, pohledem na věrné učedníky, po dnech, které právě strávil v Jerusalemě, vydán jsa nepřátelství, opovržení, posměchu, zaslepenosti, nenávisti, zachvěl se Ježíš radostí; „v tu hodinu“ — praví evangelium — „rozveselil se v Duchu svatém a řekl: „Chválím Tě, Otče, Pane nebe a země, žes tyto věci skryl před moudrými a opatrnými, a zjevil jsi je maličkým. Ano, Otče, neb se tak líbilo Tobě.“ (Luk. X, 21. — Mat. XI, 25.)

Vůle Otce Jeho jest Mu vším. Z ní trpí a odevzdává se, v ní nalézá klidu a opory, raduje a rmoutí se, v ní žije a umírá. Ona vládne celým dílem spásy, a On jest věrným vykonavatelem jejím; nuže, a vůle Otce jest, aby tajemství království skryta zůstala moudrým pánům tohoto světa a zjevila se maličkým.

Od první chvíle, co Ježíš vystoupil, vůle tato hlásá se vždy zřetelněji. V Galilei již ji hlásal; v Judei, v Jerusalemě, právě ji opět a opět hlásá.

Dvojí zkušenost tato vynutila mu pokaždé týž vzdech a táž slova! Tak tomu bude i v budoucnosti; každá velikost lidská, která se bude vypínati nad Boha a nad Krista, bude zvrácena, každá pokora, kteráž se před Ním pokoří, povýšena bude. Výtečné vlastnosti ducha, moc, vzdělání, sláva světská, nejsou ničím. Otec zná jen pokorné, chudé duchem, a v nicotě této jsou všickni vyvolení sobě rovni; avšak aby vyvolení našli pokoje, budou povýšeni z bídy, ve které lkají, a duch Ježíšův vstoupí na ně, i naleznou v Něm pravdu nezkalenou, sílu neumdlévající, lásku beze trudu, život neumírající.

Dílo království jest dílem maličkých, vyrůstá jen jimi, a v původu svém a vývoji jeví křiklavou onu protivu: nicotu člověka a sílu Boží. Ne veleduchem lidským se vzmahá, — tentž je spíše poškozujíc a potírá, — ale svatostí a ctností,

a ctnost vždy zahrnuje podmínku, že člověk sama sebe se odříká a odevzdává se do vůle Boží, jež jest nejvyšší mocí v království.

Ježíš věděl, že v Jeho rukou spočívá moc tato, a říkával to svým milým :

„Všecky věci dány jsou mi od Otce mého a žádný nezná Syna, jedině Otec, aniž Otce kdo zná, jedině Syn, a komuž bude chtít Syn zjeviti.“ (Luk. X, 22.)

Vida učedníky své shromážděné kolem sebe, zasvěcené ve slova svá a v dílo své, rád jim v důvěrném hovoru mluvil o slávě a radosti, kterýchž zakusí ze svého budoucího povolání.

„Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte! Pravím vám, že mnozí proroci a králové chtěli viděti, co vy vidíte a neviděli, slyšeti, co vy slyšíte, a neslyšeli.“ (Luk. X, 23. 24. — Mat. XIII, 16. 17.)

Několik slov těchto živě nás upomíná na milé chvíle, v nichž Ježíš rozléval záři duše své po svých věrných, naplňoval je vlastním veselím svým a učil je vážiti si svého poslání. I když Fariseové jimi pohrdají a opovrhují, mohou se radovati, neboť jsou miláčky Božími, a u větší lásce než proroci a králové.

Písemné památky mlčí o krajích, jimiž Ježíš putoval v Perei. Nová tato řada cest jest známa toliko ze třetího Evangelia, které se obmezilo jen na pouhé vypravování událostí. Avšak za to jest kresba jeho, co do podrobnosti, tím jasnější a určitější, lid se jeví horlivým a nadšeným, Fariseové nepřátely nedůvěřivými, lstivými, zpupnými, zatvrzelými; odpor a násilí, jakého zažil Ježíš v Jerusalemě, zvětšily jejich zlobu. Slova Jeho k nim stávají se přísnějšími; nemaje, proč by jich šetřil, tepe je nemilosrdně. Jsouť velikou překážkou dílu Jeho, pohoršením maličkých; a proto že miluje tyto maličké, pronáší na ty, již je pohoršují, kletby zdrcující. Ježíš jeví se nám v plné slávě; není již neznámým prorokem, ale zde mluví Messiaš.

Zápas za nedlouho vypukl.

Když jednoho dne vymítl zlého ducha, což vzbudilo podiv lidu, Fariseové přispíšili si a opětovali své útoky v Judsku jako v Galilei.

Jedni pravili: „Ve jménu Belzebuba vymítá ďábly,“ — druzí: „nechť nám ukáže znamení s nebe.“ (Luk. XI, 14 a. n.)

Zdá se, že to bylo ujednáno mezi Farisei, pokládali Ježíše za posedlého; tuto urážku a toto rouhání vrhají Mu ve tvář na všech cestách v Galilei a v Judsku, v plném chrámě i v Perei.

Sektáři jsou vždy a všude titěž; mají se za jediné a výlučné zastavatele pravdy a dobra; kdo proti nim bojuje, jest jim nutně nástrojem Satana, bludu a zlého. Vše, co řekne Ježíš, bude pokládáno za lež, vše, co učiní, bude zlé. Nikdo nebyl od nich pronásledován s nenávisí nesmířitelnější. Pouhým slovem vymítal ďábly, osvobozoval od jejich tyranství duše sužované: neviděli v tomto svatém činu, leč čin ďábelský.

Neustával odmítati s rozhorlením tuto urážku a nazýval ji rouháním proti Duchu Svatému a hříchem neodpustitelným a věčným; zavrhuje je ještě dnes s toutéž mohutnou logikou a poráží nepřátele své jejich vlastním učením.

„Jest-li že skrze Belzebuba vymítám zlé duchy, tedy jest Satan rozdělen proti sobě? Každé království rozdělené proti sobě zpustne a dům na dům padne.“ Království Satanovo vyhlazeno jest, a právě proto přicházím, bych to vykonal.

A narážeje na ty, kteří u Židů vymítali zlé duchy, a jimž to bylo řemeslem činiti tak za peníze, a kteří přece požívali úplné vážnosti, doložil ironicky:

„Jest-li že pak já skrze Belzebuba vymítám zlé duchy, skrze koho je vymítají synové vaši? Proto oni soudcové vaši budou.“

Když byl takto rouhavou hypotézu svých protivníků jejich vlastním důvodem odrazil, Ježíš vykládá jím v úchvatném podobenství povahu uzdravení, která působí, a marnosť jejich vlastních zažehnávání.

„Pakli prstem Božím vymítám zlé duchy, jistěť přišlo k nim království Boží.“ Satan jest přemožen; Bůh panuje na místě jeho.

„Když silný oděncem ostříhá síně domu svého, v pokoji jsou ty věci, kterými vládne, pakliby silnější než on přijde přemohl jej, všecku zbroj jeho odejme, na niž spolehal, a loupeže jeho rozdělí.“

Ježíš se praví býti jediným vítězem toho, kterého nazývá tajemně silným oděncem, tyranem lidstva.

„Kdo není se mnou v tomto boji, jest proti mně, a kdo neshromažďuje se mnou“ oběti porobě vyrvané „rozptyluje.“

„Když duch nečistý vyjde od člověka, bloudí po místech suchých, hledaje odpočinku. A nenalezna, praví u sebe: Vrátím se do domu, odkud jsem vyšel, a vrátiv se, nalezne jej chvoštištěm vyčištěným a ozdobeným. Tehdy přijme k sobě sedm jiných duchů horších než jest sám, a vejdouce přebývají tam; i jsou poslední věci člověka toho horší, nežli první.“ (Luk. XI, 18—26.)

Ježíš odhaluje zde skrytý děj, jenž se vyvíjí mezi duší lidskou a mezi mocí Satanovou; ukazuje prázdnotu a mdlou všeho, co mimo Něho hledí nás osvoboditi. Nezdaří se to ani úsilí osobní vůle sobě samé ponechané, ani obyčejům více méně pověřeným ani obřadům lichých náboženství, ani zbožnosti farisejské.

Nepostačuje, aby zlý duch se vzdálil, nutno, aby moc jeho zkrocena byla jediným Duchem, který nad ním panuje, Duchem Božím, a aby Duch Boží zaujal místo, odkud zlý duch byl vypuzen, nestane-li se tak, moc zlého ducha nepřestane panovati; na okamžik skrocený probudí se u větší síle; vypuzen na chvíli objeví se s větší mocí; poroba bude tím těžší a zkáza poroste s porobou.

A jediná bytosť přišla na svět s plností Ducha Božího, totiž Ježíš; On jest jediný, jenž pravým exorcismem, uskutečňuje království Boží ve svědomí a v lidstvu.

Když ještě mluvil, bylo slyšeti volání ze zástupu. Žena z lidu, snad ta, kterou Ježíš byl uzdravil, volala hlasitě:

„Blahoslavený život, kterýž tebe nosil, a prsy kterýchž jsi požíval.“

Po třikráte byl Ježíš takto pozdravován! Zvolání toto, hlas ženy neznámé byl Mu tak milým, jako rouhání Fariseů Mu bylo proti mysli; i pozdvihl hlasu svého velebě tu, kteráž Ho byla pozdravila, řka:

„Ovšem, blahoslavení ti, kteří slyší slovo Boží a ostříhají je.“

Býti matkou Ježíšovou, nezahrnuje v sobě leč toliko poměr, pokud se týče Jeho lidské přirozenosti; avšak poslouchati a ostříhati slovo Boží to znamená sdíleti s Ním Jeho božského Ducha.

Jediná bytosť stvořená povolána byla ku slávě mateřství; ale každá duše povolána jest přijímati Ducha, a jest větší blaženost přijímati Boha živého než dáti život Kristu jako člověku.

Zástupy shromáždily se kolem Proroka. Zahanbiv Fari-see, kteří Ho měli za spojence ďablova, jal se veřejně odkrývati opovážlivost těch, kteří svévolně na Ném žádali znamení s nebe, na důkaz Jeho poslání.

Zázraky od proroků o Messiáši předpověděné rozmnožoval Ježíš; dály se pořád, při každém Jeho kroku, v každé chvíli, zářice před zraky všech tak, jak je byl Isaiáš vyličil před šesti věky.

Avšak slepé a pohrdavé mudráctví Fariseů jimi opovrhovalo nebo je překrucovalo, přičítajíc je moci Satanově. Přesvědčeni jsouce, že Bohu náleží nebe, a namlouvajíce sobě, že jest Ježíš rouhačem, stíhali Ho vyzývajíce Jej: „Dej nám tedy znamení s nebe, kde Bůh sám jest pánem, a kteréž dokáže, že Bůh jest s Tebou.“

Žádost tato, touhou po zázracích, předsudkem, nevěrou a zlostí vnuknutá, rozhořčila Ježíše; odmítl ji pevně a rozhodně:

„Pokolení toto, pokolení nešlechtné; znamení hledá, a nebude mu dáno znamení, leč znamení Jonáše proroka. Nebo jako Jonáš byl za znamení Ninivetským: tak bude i Syn člověka pokolení tomuto“ (Luk XI., 29—30).

Patrně, že tu mluví Ježíš o smrti své a vzkříšení svém. Toť zázrak pozemský a nebeský zároveň, jehož obrazem byl Jonáš, pohřbený v břiše ryby a po třech dnech na břeh vyvržený. Nikdo jiný nemůže býti k němu přirovnán. Avšak zázrak se neudává leč v době ustanovené od Boha; příčinou jeho bude nevýslovná láska Ježíšova k lidstvu, neboť z lásky zemře, a nevýslovná láska Otcova k Synovi, neboť Otec z lásky Jej vzkřísí.

Pokárána bude pak vyzývavost Fariseů, Ježíš to hlásá v důvěře v Toho, pro něhož budoucnost není tajemstvím, poněvadž jest pánem budoucnosti. On jde dále, dává na srozuměnou, že znamení toto tak tvrdošijně vyžadované neuspokojí ani zaslepenosti ani záští jejich.

„Královna od poledne vstane na soudu s muži pokolení tohoto a odsoudí je; nebo přijela od končin země, aby slyšela moudrost Šalomounovu; a aj, více než Šalomoun tuto. Muži Ninivetští povstanou na soudu s pokolením tímto, a odsoudí je; nebo činili pokání ku kázání Jonášovu; a aj, více nežli Jonáš tuto. (Luk. XI. 31, 32).“

Což nebyl Ježíš sebou samým, slovem svým, moudrostí, ctností, celou zářivou bytostí svou, nejskvělejším znamením? Ano, ani Jonáš horlivostí, ani Šalomoun moudrostí svou se Mu nevyrovnali. Proč Ho tedy Fariseové neuznávají? Některým proto, že světla se nedostává zrakům jejich, ale že zrakové jejich nejsou s to, aby viděli.

„Žádný, rozsvítiv svíci, nestaví ji v skrýši, ani pod kbelec; ale na svícen, aby, kteříž vcházejí, světlo viděli.“ (Luk. XI., 33, a násl.).

Svíce jest On; Otec ji rozsvítil, aby veškeré lidstvo vidělo její světlo.

Avšak třeba, aby se oči otvíraly, a vnímaly paprsky.

„Svíce těla tvého, — doložil, — jest oko tvé. Bude-li oko tvé sprostné, všecko tělo tvé bude světlé; pak-li bude nešlechtné, také i tělo tvé tmavé bude.“

„Viz tedy, aby světlo, kteréž jest v tobě, nebylo tmou. Jest-li tedy celé tělo tvé světlé bude, nemajíc žádné částky

temnosti: bude všechno světlé, a jako svíce jasná osvítí tebe.“

Ježíš liboval si v podobnosti tom a často je opakoval; obsahovalo v jasné a milé podobě jednu z nejnemnějších povinností: přímou srdce, prostotu vůle, čistotu svědomí.

Všecka svědectví, která Bůh podává, a která září kolem Ježíše, marna budou pro člověka, je-li srdce jeho falešné, úmysl pokrytný, svědomí nečisté. Znamení zůstanou temná, a nejúžasnější zázraky nedokáží ničeho. Nejbystřejší duch bude raněn slepotou, neboť světlo Boží vchází do člověka jen srdcem a svědomím; jen srdce a svědomí umlčí předsudky, zavrhnou liché soustavy a veškeré sobectví ducha, jenž tak obratným a tvrdošijným bývá v odmítání skutků, jimiž Bůh o sobě vydává svědectví.

A v skutku, nechť myslíme cokoli o vlivu panujících bludů, o náboženské převrácenosti Židů, velikou překážkou, s níž se setkával Ježíš, nebyly tak předsudky jejich, jako spíše hříchy jejich: marnivost, důležitost, kterouž si osobovali, lakota, pokrytství, lhostejnost a opovrhování jinými.

On, jehož milosrdenství pro maličké, pokorné a hříšníky nemělo konce, byl velice přísným k těmto pokrytcům a hříšníkům, kteří tak chytře dovedli zakrývatí hříchy své; se zatvrzelci těmi neměl smilování, ale svatý hněv Ježíšův, mrskaje je, odemstil alespoň pravdu, které se rouhali, a spravedlnost, již nemohli ujíti.

I prosil Ho jeden z Fariseů, aby obědval u něho. Pozvání tajilo v sobě, — jak vypravování ukazuje — zlomyslnost. Ježíš vstoupil, neumyv se, a posadil se na pohovku pro hosty určenou.

Farisej, jsa tím pohoršen, tázal se Ho, proč se neumyl před obědem. Pán poznáv, co hostitel i spolupozvaní si myslí, přísnými slovy a s vážností soudce, jenž vidí do svědomí jejich, počal jim mluvit:

„Nyní vy, Fariseové, co zevnitř jest, konvice a mísy čistíte; ale což uvnitř ve vás jest, plno jest loupeže a nešlechtnosti. Blázni, zdaliž ten, který učinil, co zevnitř jest, neučinil také toho, co jest vnitř?“ (Luk. XI., 37. a n.).

Co zevnitř jest, jest hmota; co uvnitř, duše.

Bůh stvořil jedno i druhé; očištění těla nemůže býti na místě očištění duše; spíše duše posvěcuje tělo a tu třeba očistiti; nuže, a duše není čista, leč milosrdenstvím a láskou.

„Dávejte almužnu, — dokládal, — z toho co v konvicích jest a v mísách, a aj, vše vám bude čisté.“

Odhalil takto velikou převrácenost Fariseův, vynesl kletbu nad nimi:

„Běda vám Fariseům, nebo dáváte desátky z máty a routy a ze všeliké zeleniny, ale opouštíte soud a lásku Boží! Tyto pak věci měli jste činiti a oněch neopouštěti.“

„Běda vám, Fariseům, neboť milujete první stolice ve školach, a pozdravování na trhu.“

„Běda vám, neboť jste jako hrobové, kteříž nejsou patni, a lidé, chodíce po nich nevědí.“ (Luk. XI., 41—44.).

Výčitky tyto byly tak prudké, že jeden zákonník z těch, kteří svým povoláním měli střežiti Písma a podání farisejská, s rozhorlením Ho přerušil: „Mistře, — pravil, — mluvě tyto věci, také nás haníš.“

Ježíš na místě vši odpovědi svolával ještě větší a těžší kletby na ně:

„I vám, zákonníkům, běda! Nebo obtěžujete lidi břemeny, kterýchž nemohou nésti, a sami se těch břemen ani jedním prstem nedotýkáte. Běda vám, kteříž vzděláváte hroby proroků: otcové pak vaši je zabíjeli!“

A s trpkým posměchem odhaluje marnost takovéto pocty, kteréž se domnívali vydávati oněm svatým obětem, doložil: „Jistě osvědčujete, že přivolujete skutkům otců svých: oniť zajisté jich zabili, vy pak vzděláváte hroby jejich.“ (Luk. XI., 46—48).

Smrt proroků připomíná Ježíši Jeho vlastní smrt a pronásledování učedníků Jeho; On též bude takovou obětí bratrovražedného fanatismu, proto předpovídá to zaraženým a podrážděným posluchačům svým.

„Protož i moudrost Boží řekla, — zvolal, — pošlu k nim proroky a apoštoly; a z těch budou některé zabíjeti a jiné vyháněti.“ Avšak spravedlnost Boží bdí. „Ale pohledá-

vána bude od tohoto pokolení krev všech proroků, kteráž vylita jest od ustanovení světa, od krve Abele až do krve Zachariáše, kterýž zahynul mezi oltářem a chrámem. Tak, pravím vám, pohledáváno bude od pokolení tohoto!“ (Luk. XI., 49—51).

Největším hříchem zákonníků, hříchem, jenž vynutil Ježíši poslední kletbu, to byla převrácenost jejich, pokud se týká učitelského jejich úřadu. Neboť jí překáželi dílu mesiášskému a odvraceli od něho národ.

„Běda vám, zákonníkům, neboť jste vzali klíč umění: sami jste nevešli, a těm, kteříž vcházeli, zbránili jste!“

Písma měla je poučiti o království, a ježto si ponechali výhradní právo vykládati je, jakoby měli od nich klíč, měli oni sami vcházeti tam první a uváděti ty, jichž vůdcové byli. Nedostáli poslání svému; byl-li Spasitel zneuznáván, odmítán, národ-li sám se zpronevěřil určení svému, byli tím vinni oni; oni by byli zničili nejen národ svůj, ale i veškeré lidstvo, kdyby vůbec zaslepenost a zatvrzelost lidská byly s to, aby mohly překážeti Bohu a záměrům jeho.

Není svědomí přímého, jež by se nechvělo při tomto božském hlase zatracujícím bez odvolání a navždy pokryteckou ctností, tyranství a pohoršování oněch duší falešných a nešlechetných, pro něž náboženství jest škraboškou a nejsvětější z mocí — moc náboženská — prostředkem, kterým by klamali, v porobu uváděli a zaslepovali lidi.

Fariseové vztýčili se pod bičem spravedlnosti, jenž je mrskal; jali se dorážeti na Ježíše, zahrnovati Ho všelikými otázkami, kladouce Mu léčky, hledajíce přistihnouti Ho neb aspoň vylákati na Něm slovo nějaké, aby Ho mohli obžalovati.

Spor stával se tužším. Zástupové přišli a kupili se kolem Něho. Ježíš měl odejít s učedníky svými. Vida je, dodával jim odvahy a učil, jak mají čeliti bouři. Radil jim k opatrnosti. (Luk. XII., 1 a n.).

„Varujte se kvasu Fariseů,“ pravil, „jenž jest pokrytství.“

Potom řeč Jeho stávala se mírnější; i zavolal k sobě své milé, řka jim :

„Nestrachujte se těch, kteří tělo zabíjejí, ale bojte se toho, kterýžto, když zabije, má moc uvrhnouti do pekelného ohně. Tak pravím vám, toho se bojte.“

Připomínal jim, že Otec bdí nad nimi; a Otec nezapomíná na žádného tvora, ani na vrabce, kteří se prodávají po dvou haléřích. Pravil jim též, že vlasy jejich sečteny jsou, že, vyznají-li Syna člověka před lidmi, On, Syn člověka, je vyzná i před anděly Božími. Což Duch Jeho nebyl s nimi? Povedou je do školy, před vrchnosti a knížata; nechť se nestrachují ničeho, ani co mají říci, a co mají odpovídati :

„Duch svatý je naučí, co by odpovídali, nebo co by mluvili v tuž hodinu.“ (Luk. XII, 1—12.)

Postřehujeme, že postavení Jeho se horší a přiostruje. Čím více se blíží hodina rozhodná, tím úžeji poutá k sobě učedníky své a hledí, aby byli proniknuti silou a láskou k Němu.

Zástupové Ho neopouštějí; přese všecku nenávisť, se kterou mistři pronásledují Proroka, vábí je Jeho slovo okouzlující.

Poučuje je cestou, vyproštuje je z bídy jejich, ukazuje jim cestu a blízkost nového království. Nic Ho nevyrušuje ve velikém díle a v poslání Jeho. Čas kvapí, nutno si pospíšiti.

Muž jakýs ze zástupu přistoupiv k Němu, prosil Ho, aby přikázal bratru jeho, by se s nim rozdělil o dědictví (Luk. XII, 18.).

„Člověče,“ pravil mu Ježíš, „kdo mne ustanovil nad vámi soudcem neb děličem?“

Zdaliž Posel Boží přišel na tento svět, aby se zanášel věcmi pozemskými?

Učení Jeho jest Božské; přináší nikoliv život jednoho dne a bídné jeho statky, ale život věčný a království Otce. Avšak On ví, že člověk žádostiv jest požívání, a na místě, aby vyrovnával spory, jichž žádostivost tato jest původem, učí zříkati se všeho a pamatovati na věčnost.

„Hleďte, a vystříhejte se všeho lakomství; neboť žádného život nezáleží v hojnosti těch věcí, kterými vládne,“ neboť všechny vezdejší věci unikají nám v okamžení, kde se právě domníváme, že je máme v moci.

I pověděl jim podobenství.

„Pole člověka jednoho bohatého přineslo hojné úrody: i pomýšlel sám u sebe, řka: Co učiním, neb nemám, kde bych shromáždil úrody své? I řekl: Toto učiním: Zbořím stodoly své, a nadělám větších, a tu shromáždím všechny věci, kteréž mi se urodily, i zboží svá; i dím duši své: Duše, máš mnoho zboží složeného, na mnohá léta; odpočivej, jez, pij, hoduj. I řekl jemu Bůh: Blázne, této noci požádají duše tvé od tebe, to pak, cos připravil, čím bude?“

„Takť jest, když sobě někdo shromažďuje poklady a a není bohatý v Bohu“. (Luk. XII, 16—20.)

Jsa se svými učedníky v soukromí, mluví k nim jako k přemilým synům Otce nebeského, vnukaje jim synovskou a naprostou důvěru v dobrotu, Prozřetelnost vždy bdělou a ve štědrost jeho nekonečnou; nechce, aby se podobali pohanným, lidem světským, starostlivým, shánivým, již nemají Otce, který by bděl nad nimi. Nezavrhuje klidné pracovitosti, avšak zakazuje chvat, nepokoj a úzkostlivost, a těší je, odkazuje je na působnost Boží tak patrnou a otcovskou v přírodě.

„Patřte na krkavce, žeť nesejí, ani žnou; že nemají sklepu ani stodoly, a Bůh krmí je: čím dražší jste vy, než oni? Patřte na kvítí, kterak roste, nepracuje, ani přede, pravím pak vám, že ani Šalomoun ve vsí slávě své nebyl tak odín, jako jedno z těchto“.

„Nebojte se, lidé malé víry. Nehledejte, co byste jedli, nebo co byste pili; a nevynášejte se vysoko. Víť zajisté Otec váš, že těch věcí potřebujete.“

Ukazoval jim takto cíl věčný, k němuž píliti mají duše osvobozené od tyranství potřeb vezdejších.

„Hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho a toto všecko bude vám přidáno“.

Čeho se má obávati ten, kdo, třeba zbaven byl všeho, co pozemské jest, přece povolán jest, by panoval v Bohu?

„Neboj se, maličké stádce; neboť se zalíbilo Otcí vašemu dáti vám království.“ Ale hleďte se raději zbaviti všeho. „Prodejte, co máte a dávejte almužnu. Dělejte sobě měšce, kteréž nevětšejí; nehynoucí poklad v nebesích, kdežto se zloděj nepřibližuje, ani mol kazí.“

„Neboť kde jest poklad váš, tu bude i srdce vaše.“ (Luk. XII, 16—32).

Člověk může vyhledávati pokladu buď ve věcech stvořených anebo v nestvořených, v tom, co pomíjí, nebo v tom, co zůstává na zemi, kde vše umírá, nebo v nebi, kteréž obývá Bůh.

Zůstaven jsa sobě samému, své bídě, celou tíhou svou se kloní ke hmotě, a nalezá tu jen marnost a smrt; Ježíš jedině povznesl ho k Bohu; od té doby, co přišel na svět, povstalo skrze Něho pokolení nové, jež pohrdajíc tímto překrátkým životem, ctí ho prací a přetvořuje ctnostmi — pokolení to hrdinské, jehož srdce žije od Boha, a jemuž svět tento není ničím jiným, leč pouhou školou pro věčnost.

Stádce to malé vyrostlo od té doby, co Ježíš je stvořil a zasvětil do věčné slávy své; bez zápasu nebylo a nebude nikdy; proto pravil svým milým: „Budtež bedra vaše přepásána, a svíce hořící v rukou vašich, a vy podobni lidem, očekávajícím Pána svého, až by se vrátil ze svatby: aby hned, jakž by přišel a zatloukl, otevřeli jemu. Blahoslavení služebníci ti, kteréž, když přijde Pán, nalezne, ani bdí: amen, pravím vám, že přepáše se, a přikáže jim sednouti za stůl, a chodě, bude jim sloužiti. A přišel-li by v druhém bdění, a pakli by v třetí bdění přišel a tak nalezl: blahoslavení jsou služebníci ti.“ (Luk. XII., 35, a n.).

Příchod Pána jest neznám; třeba bychom byli stále připraveni.

„Toto pak, vezte, že kdyby věděl hospodář, ve kterou hodinu má přijíti zloděj, bděl by zajisté a nedal by podkopati domu svého.“

„I vy buďte připraveni; nebo ve kterou hodinu se nenadějete, Syn člověka přijde!“

Vznešenost toho, co Ježíš sliboval v podobenství tomto

o královské hostině, kde Bůh sám bude sloužiti hostům království, překvapila Petra, kterýž pravil Pánu: „Pane, nám-li pravíš podobenství to, či všechněm?“

Ježíš dává na srozuměnou, že odměna dána bude všem, dle věrnosti jednoho každého; avšak apoštolové že budou míti přednost.

„Kdo jest onen správce věrný a opatrný, jehož ustanovil Pán nad čeledí svou, aby jim dával v čas určitý míru pšenice?“

Nejste-liž to vy, učedníci? Tak asi pravil Ježíš.

„Blahoslavený služebník ten, kteréhož, když přijde Pán, nalezne, an tak činí. V pravdě pravím vám, že nade vším statkem svým ustanoví jej.“

„Pakli by ten služebník řekl v srdci svém: Pán můj prodlévá přijíti, a počal by bít služebníky a služby, a jísti a píti, i opíjeti se:

Přijdeť Pán služebníka toho v den, v kterýž se nenačje, a v hodinu, kteréž neví, a oddělí jej. a díl jeho položí s nevěrnými.

Služebník zajisté ten, který poznal vůli Pána svého a nepřipravoval se, a nečinil podle vůle jeho, bude bit mnohými ranami:

Který pak nepoznal, a věci trestu hodné činil, bude méně bit. Nebo od každého, komu jest mnoho dáno, bude mnoho požádáno: a komu mnoho poručili, od toho více požádají.“ (Luk. XII, 42—48.)

Postřehujeme zde, v těchto rozmluvách, kteréž měl Ježíš s učedníky svými, první zmínku o opětém Jeho příchodu na svět, ježž brzy opustí, a kde zanechá učedníky své jako věrné a opatrné rozšiřovatele. Jsou to oni, kteří pšenicí pravdy mají živiti služebníky a služebnice Boží: povinnost to vznešená, kteráž bude slávou jejich, budou li ji věrně konati, avšak bude jim odsouzením, jí-li se zpronevěří.

Bez písemných památek není snadno náležitě si představit v myslí soukromé výjevy, kde Ježíš v obcování se svými milými rozplýval se v důvěrných hovorech tím pohnutlivějších, čím bolestnější a hrozivější se stávalo postavení Jeho. Do-

myslití se jich možno z některých slov hluboce významných, jež rázně vyjadřují smýšlení, předtuchy a zármutek Jeho.

Kruté zápasy, jichž Mu bylo podnikati, často asi zstrašovaly malé stáde; tehdy Ježíš, pln jsa odvahy, přirovnával se k rozžehnuté pochodni a říkával:

„Oheň přišel jsem pustit na zem, a co chci, jediné aby se zapálil.“ (Luk. XII, 49.)

Prudká slova Jeho proti Fariseům a proti všem nepřátelům rozněcovala oheň: a On byl odhodlán rozněcovati ho dále. Duch Jeho byl v pravdě šířajícím ohněm, a což jiného chtěl jakožto poslaný od Otce, leč šířiti ho.

Mluvil též obrazně o blízké smrti své; viděl ji krvavou před sebou a nazýval ji křtem.

„Ale křtem mám býti křtěn,“ pravil, a ač hrůza pojímala Ho při myšlénce té, dokládal: „a kterak jsem soužen dokudž se nevykoná.“

I když posiloval jejich odvalu a naději, přislubuje jim radosti hostiny Boží na věčnosti, přece nepřestával rozptylovati jejich nepravé mínění o velikém díle svém na tomto světě, jež nazýval dílem soužení a rozdělení.

Neviděli-liž na své oči, jak přijat byl Mistr jejich; nebyli-liž svědkové sporů, které proti Němu vznikaly, záští i lásky, jichž předmětem byla osoba Jeho? Tento znak stával se v Jeho díle vždy výraznějším a měl navždy zůstatí jeho znamením.

Lidé, ať důvěřiví nebo zrádní, vždy slibují pokoj a vítězství, konejšice přívržence své lichými sny, jež ihned rozplývají se v niveč, Ježíš však má tolik bystrozraku a odvahy, že chce, aby Jeho přívrženci věděli, co vykoná; ne marnými sny, jen krutou skutečností možno přijíti k Němu.

„Nedomnívejte se, že jsem přišel pokoj dát na zem,“ praví učedníkům svým. „Nikoli, pravím vám, nýbrž rozdělení; nebo již od této chvíle bude jich pět v jednom domě rozděleno, tři proti dvěma, a dva proti třem; budeť rozdělen otec proti synu, a syn proti otci svému; máti proti dceři, a dcera proti máteři; tchyně proti nevěstě své, a nevěsta proti tchyni své.“ (Luk. XII, 51.)

Takto Ten, Jehož prorok nazýval „knížetem pokoje,“ rozplameňuje válku všeobecnou a stálou na světě, jenž Ho nenávidí. Vyvolení Jeho budou jako On roznécovati kolem sebe tisícový odpor, tisícové zápasy krvavé. Království, které založí, neunikne této nutnosti, musí se vzmáhati pod ranou pronásledování ode všech království tohoto světa. V tomto zápase za život, který se ukládá každému tvorů, učedníci Ježíšovi se poznají po znamení: po příkladě svého Mistra vydají se svým katanům; dají se zabíjeti a sami nebudou zabíjeti; jejich tichá mysl bude jejich silou; za záští budou odpláceti láskou, za mstu odpuštěním a milosrdenstvím, za vražedný meč křížem. Mistr spasil svět, vydává zaň život svůj; oni dále budou mu přináseti spásu, obětující životy své; a aby zůstali věrni tomuto úkolu býti oběti, Bůh jim odepře skoro vždy moci hmotné, zachová je slabými a bezbrannými, nedává jim jiné síly, leč Ducha svého, slovo své a lásku svou.

Lidu, kterýž se kupil kolem Něho, opětoval volání takové důrazněji a úchvatněji. Vida, že jest žádostiv zázraků, zvědav slyšeti Ho, ale nerozhodnut a liknav káti se a věriti, káral ho a dolehal naň, řka:

„Když vidáte oblak, an vychází od západu, hned pravíte: Příval jde! a bývá tak. A když vítr věje od poledne, říkáte: Bude horko! a bývá. Pokrytci, způsob nebe i země umíte posouditi: kterakž tedy tohoto času posouditi neumíte?“ (Luk. XII, 54—56).

Politický stav národa, příchod velikého předchůdce Jana Křtitele, podivné zázraky Ježíšovy, Jeho svatost rovněž tak podivná jako Jeho zázraky, moudrost a učení Jeho rovněž tak podivné jako Jeho svatost: jaká to znamení lidu pochopitelná, aby hýbala svědomím všech a oznamovala jim příchod království Božího! Avšak nic neosvítí těchto lidí lhostejných a zaslepených.

Rozbřesklo se světlo: a oni nechtějí viděti, ale dávají se unášeti náboženským mudrováním učitelů svých.

„Proč pak i sami od sebe nesoudíte, co spravedlivého jest.“ Tak pohrozil jim neuprosnou spravedlností Boží. —

„Když tedy jdeš s protivníkem svým ku knížeti, přičiň se na cestě zprostiti se ho, aby snad netáhl tebe k soudci a soudce dal by tě právnímu služebníku, a služebník by tě vsadil do žaláře.“ „Pravím tobě: Nevyjdeš odtud, dokudž i toho posledního penízku nenavrátíš.“ (Luk. XII, 57, a n.)

V téže době ohlášeno Ježíšovi, že Galilejští, bezpochyby přívrženci Judy Gaulanitského, byli na rozkaz Pilatův povražděni právě, když obětovali. Příběh ten není nikde zaznamenán u současných spisovatelů; ani Josef se o něm nezmiňuje; avšak co víme o přísné vládě vladařově, o nepokojné a přemrštěné povaze Galilejských, činí jej pravděpodobným. Lid zajisté, o tomto krveprolití slyše, naplněn byl hněvem a nenávistí proti krutovládě pohanské. Zbožnost farisejská hned spatřovala v tom skutek spravedlnosti proti vinníkům; Ježíš nezná ani liché zbožnosti ani neplodné nenávisti, duch Jeho prozírá dale a srdce Jeho povznáší výše. Zavraždění toto jest pro Něho předebrou záhuby, která zakrvácí celý národ.

„Což mníte,“ pravil, „že ti Galilejští větší hříšníci byli nežli jiní? Nikoliv, pravím vám; ale nebudete-li pokání činiti, všickni podobně zahynete.“

„Jakož i oněch osmnácte, na něž padla věž v Siloe, a zabila je, zdali se domníváte, že také oni vinnější byli nade všecky lidi přebývající v Jerusalemě.“ (Luk. XIII, 2—4.)

Podobá se pravdě, že tehdejší mudrcové, Sadduceové, kteří se dvořili cizí moci, a Fariseové, kteří doufali ve vítězství národa Israelského, při své pyšné a zaslepené, ale vší ctnosti prázdné zbožnosti, posmívali se hrozbám Prorokovým; avšak lid sám, ježž zajímala více přítomnost, nežli vzdálená budoucnost, nedal se jimi másti.

Proroctví však se brzy naplnilo: čtyřicet roků později vojáci Titovi rdousili ve chrámě poslední zoufalé přívržence neodvislosti národní; a zapálené domy Jerusalemské řítily se jako věž u Siloe na obyvatele nekajicného města.

Hrozná budoucnost tato, do níž národ se vrhá, již nemizí více z mysli Prorokovy; dojíká a rmoutí Ho více, než vlastní smrt; rád by ji zabránil, otrásaje svědomím a otevíraje je hlasu Božímu. Kdyby pochopili povinnost okamžiku, vzdali

by se pozemských marných snů, přijali by blahou zvěst království Božího, a Israel přetvořený, ponechávaje Římanům, aby kcnali dále dílo své, stal by se pravým duchovním národem Božím. Nikdy nenabízen úkol vznešenější národu ; nikdy nebyl podán příklad zaslepenosti nezhojitelnější jako tuto. Nadarmo se pokoušel Ježíš vyvésti jej z bludu. Pověděl jim pak podobenství toto :

„Člověk jeden měl fíkový strom, štípený na vinici své a přišel, hledaje na něm ovoce, a nenalezl. Řekl pak k vinaři : Aj, tři léta jsou, co přicházím, hledaje na tom fíku ovoce, a nenalezám : vytniž tedy jej ; proč také darmo zaměstnává zem ? On pak odpovídaje, dí jemu : Pane, ponechejž ho i tohoto léta, až jej okopám a ohnojím, zdali by nesl ovoce ; pakliž neponese, potom jej podetneš.“ (Luk. XIII, 6—9.)

Patrně z tohoto jasného přirovnání, jak pohlížel Ježíš na náboženský stav lidu a na poslední dny apoštolování svého. Ovoce, jež Bůh očekával a vyžadoval od národa svého vyvoleného, bylo pokání a víra : pokání, jež oplakává nevěru a hříchy, a víra, která přijímá slovo života a přístup zjednává do království Messiášova.

Od první chvíle svého veřejného života Ježíš neustále upomínal na veliké tyto povinnosti. Avšak, vyjímaje několik vyvolených, nikdo neodpovídá ; místo aby vrchnosti náboženské se bily v prsa, mluví jen o spravedlnosti své ; místo aby uvěřili v Poslance Božího, potírají, pronásledují, roztrpčují Ho, hrozí Jemu a stíhají Ho klatbou. Pomsta Boží se blíží, již vypukne, nezadrží-li Poslanec Boží výbuch její ; pokolení zaslepené toho netuší, ukolébává se osudnými klamy, které zahnatí marně se namáhá slovo Ježíšovo, uspává se sliby Božími, nepomýšlejíc, že zatvrzelost jeho neplodnými činí sliby ty, a vyvolává hněv Boží. Ani divy, ani slovo se u něho neujímají. Lid je pozdravuje voláním a obdivem, avšak vládnoucí třídy národa, kteréž neustále staví proti Prorokovi liché obřady a přísné zachovávání jejich, se jimi jen pohoršují. Vše kloní se k vrchnostem, nutno tedy podrobiti se jejich despoticnému jhu a jejich podivínským zařízením, anebo propadati

trpkým výčitkám fanatismu jejich; vždyť své kasuistické učení povyšují na Zákon Boží. Sprostí se jejich krutovlády platí za bezbožnost.

Tento duch odbojný ani na okamžik neodložil zbraně před Ježíšem.

Třetí Evangelium vypravuje ve příčině této významnou příhodu. (Luk. XIII, 11—17.)

Za dnů Jeho putování po Perei, jedné soboty učil ve škole. I přišla žena, kteráž měla ducha nemoci osmnácte let, a byla sklíčena. aniž mohla nějak vzhůru patřiti. Kteroužto když uzřel Ježíš, zavolal ji k sobě, a řekl jí: „Ženo zproštěna jsi od nemoci své. I vložil na ni ruce, a hned se zdvihla, a velebila Boha.

Tedy promluviv kníže školy, hněvaje se, protože v sobotu uzdravoval Ježíš, řekl zástupu: Šest dní jest, v nichž náleží dělati; v těch tedy dnech přicházejíce, buďte uzdravováni, a ne v den sobotní.“

Fariseové zajisté schvalovali moudrost a sílu knížete a onu pověrečnou horlivost, kteráž klid sobotní klade nade vše, i nad svaté dílo milosrdenství.

„Pokrytci“ — odpověděl Ježíš, — „zdaliž jeden každý z vás, neodvazuje svého vola, neb osla od jeslí a nevodí k napájení? Tato pak dcera Abrahamova, kterouž svázal satan, aj, již osmnácte let, což neměla býti rozvázána od svazku toho v den sobotní?“

Není přikázání proti dobru a proti ctnosti. Náboženství, jež by se odvážilo ku poctě Boží prohlásiti takové přikázání, bylo by bezbožné. Farisejství překypovalo takovými pokryt-skými bezbožnostmi. Ježíš, potíraje je ve jménu svědomí ostrými šípy, které taly do živého, splnil veliký úkol svůj spasitelský.

Nepřátelé Jeho jsou zahanbeni, avšak nevzdávají se; jen lid Mu provolává slávu, žasna v důvěřivosti své nad zázraky, a oslněn jsa v prostotě své pravdou.

Ačkoliv zarmoucen nad divadlem bolestným, jakéž Mu poskytovaly nekajicnost a nevěra všeobecná, Ježíš neumdlévaje. pracuje o díle, kteréž rád nazývá Královstvím Božím.

Zná záměry Otcovy, jasně vidí zákony, jimiž vše se řídí. Ví, že počátky díla nutně bývají skromny. „Jest to zrno horčičné, kteréž vzav člověk“ — říkával, — „vrhl do zahrady své : i rostlo a učiněno jest veliký strom, a ptáci nebeští odpočívali na ratolestech jeho.“

On též ví, že síla Jeho jest neodolatelna, a proto dí : „Podobno jest Království Boží kvasu, kterýžto vzavši žena zadělala do tří měřic mouky, až skysalo všecko.“

Žádná bytost lidská nebyla za živobytí svého více zneuznávána, více odstrkována, nepochopena, opovrhována než Ježíš ; nikdo neosvědčil jistoty klidnější a pevnější důvěry v konečný úspěch tam za hrobem.

V této neobmezené důvěře ospravedlnil Jej čas, velikolepě a svatě pak odemstila Ho budoucnost.

KAPITOLA ŠESTÁ.

POSLEDNÍ POKUS O JERUSALEM.

Od té doby, co opustil Ježíš Galileu, jest stálou Jeho myšlénkou Jerusalem. Perea, kamž se několikráte uchýlil, není pro Něho leč útočištěm proti násilí a nenávisti, které vzbuzuje v městě sídelním. Po několika nedělích chtěl spatřiti opět Jerusalem a učiniti poslední pokus, by jej získal. Vydal se tedy na cestu v krátkých pochodech zastavuje se ve městech a městečkách na cestě se nalézajících. Jeden z Evangelistů, sv. Lukáš, naráží na tuto cestu, o níž nevypravuje, aniž kde se zastavil ani o jiných podrobnostech. Dvě události jen zůstaly v paměti učedníkův a zaznamenány byly od řečeného spisovatele; obráží se v nich v obou vše, co přítomnost má pro Ježíše vážného a smutného. Vidí, že jest odmítán a zneuznáván; věrných Jeho jest jen hrstka; vše, co se jmenuje moc, věda, jmění nepodává se Jeho působení.

Přízeň, které požívá u lidu, nesahá ani tak daleko, aby se z tohoto množství stal sbor učedníků. Často vzdýchal nad malým počtem těch, kteří lnuli ku slovům Jeho. Nářky Jeho urážely národní samolibost; většina spatřujíc v blaženosti doby messiáské úděl vyvoleného pokolení, domnívali se, že veškerý Israel bez výjimky musí vejíti ve slávu nového království. ¹⁾

---

¹⁾ Sanhedr., fol. 90 1.

Kdosi pronesl výrazně takové liché naděje, jež přece život Ježíšův a učení Jeho káraly ze lží.

„Mistře,“ pravil, „zdaliž málo jest těch, kteří spaseni budou?“ (Luk. XIII., 23 a n.)

Neodpověděl přímo na otázku tohoto nejmenovaného tazatele.

Což záleželo na tom, neběželo o to, zdali málo nebo mnoho-li bude vyvolených, ale na tom, aby každý se snažil býti jedním z nich.

„Snažte se,“ zvolal, obraceje se k zástupům, „vcházeti těsnou branou: neboť, pravím vám, mnozí hledati budou vjíti, a nebudou moci.“

„Když pak vejde hospodář, a zavře dvěře, a počnete stojíce venku tlouci na dvěře řkouce: Pane, otevři nám; a on odpovídaje dí vám: Neznám vás, odkud jste?

Tedy počnete říkati: Jídali jsme před tebou a pivali, a na ulicích našich jsi učil.

I dí vám: Neznámť vás, odkud jste; odejdětež ode mne všickni činitelé nepravosti.

Tamť bude pláč a skřípění zubů: když uzříte Abrahama, Isáka a Jakoba a všecky proroky v království Božím, sami pak sebe vyhnané ven.

I přijdouť od východu a od západu, a od půlnoci i od poledne, a budou stolovati v království Božím.

A aj, jsouť poslední, kteříž budou první, a jsou první kteříž budou poslední.“

Jediná otázka pro člověka jest, bude-li totiž přijat do království. Vejde li, nalezne život, raduje se věčné hostině, u stolu Otce, s Abrahamem, Isákem a Jakobem a se všemi proroky a vyvolenými se čtyř konců světa.

Zůstane-li vně vyloučen, údělem mu bude trápení bez konce a zoufalství. Avšak nechť se má na pozoru: vstup do domu otcovského a do paláce království Božího nesnadným jest, neboť brána jest těsná.

Brána ta jest víra v Ježíše, — Messiáše chudého a ne známého, opovrženého a trpícího.

Aby člověk vešel branou tou, musí se státi ničím, zničit se ve slově Ježíšově a obětovati Jemu vše. Neodhodlá-li se k úplnému odříkání, nevejde tam. Na vrstevnících Ježíšových to potvrzeno: veliký počet ustoupil před obětí víry, dáváje přednost obřadoslužbě, vědě a nepravostem před naukou Spasitelovou; nebyl připuštěn ku slávě království.

Vyloučení toto jest naprosté, věčné; nebude tam již pokání ani milosrdenství; obrácení možné jest jen na tomto světě, neboť toliko zde na světě dobrota Boží převahu má nad spravedlností.

Na onom pak nebude nic platno, byl-li kdo z pokolení vyvoleného a privilegovaného; toť neotevře brány na vždy uzavřené.

Pán, odmítnutý na zemi, odmítne opět ty, kteří Ho zneuznávají; nebudeť jich ani znáti; budou pro Něho jen dělníky nespravedlivými, nehodnými radosti hodů messiášských.

Vidíme tu, jaké vědomí měl Ježíš o důstojnosti své, o díle svém. Panuje času i věčnosti; avšak je-li hlas Jeho zde v čase výrazem něžné mysli a nekonečné dobroty, jest na věčnosti k zaslepeným protivníkům svým jen neuprositelným soudcem.

Jest-li že Jeho poslání nemělo úspěchu v Israeli, proto přece neklesá mysl Jeho. Třeba nesnadný byl přístup do království, třeba první pozvaní odmítali do něho přijíti, nicméně se uskuteční dílo spasitelské a síň hodovní nezůstane prázdná. Již vidí, jak ode čtyř končin světa spěchají vyvolení Jeho, a zasedají vedle patriarchův a proroků. Opuštěný svět pohanský jest přijímán, ale pokolení vyvolené jest zavrženo; a takto, jak rád říkával, neobávaje se, že tím urazí cit národní, „první budou posledními a poslední prvními.“

Tehdy přistoupili někteří z Fariseů k Ježíšovi řkouce Jemu: „Vyjdi, a odejdi odsud; neboť Herodes tě chce zabít.“ (Luk. XIII., 31.)

Krok tento byl pouhým úskokem se strany Herodovy a Fariseův. Není pravděpodobno, že by tetrarcha byl se zanášel myšlénkou zabít Ježíše: nebylť povahy ukrutné. Smrt Jana Křtitele, vynucena na něm ve slabé chvíli, rmoutila ho

stále. Avšak přítomnost Prorokova v jeho území naháněla mu strachu; bál se Ježíše. Domníval se, že jest to Jan z mrtvých vstalý. Z jeho pověřivého strachu těžili bezpochyby dvořané, ku straně farisejské patřící; a aby Ježíše přivábili do Judska, kde poddán byl přímo pod moc veleřady, přišli a vyhrožovali Mu hněvem vladařovým.

Ježíš uhodl potměšilost jejich.

„Jděte,“ řekl jim, „a povězte té lišce: Aj, vymítám zlé duchy, a uzdravuji dnes a zítra, a třetího dne vezmu konec.“

Dnové Jeho sečtení jsou, není v moci nikoho, menšiti počet jejich, urychlití nebo zadržeti kroky své: neobává se ničeho; strach před smrtí Ho nejímá; kráčí osudu svému vstříc, klidný, neodolatelý, všemocný jako Bůh, jenž Jej posílá.

Putoval dale k Jerusalemu, kamž brzy potom přišel. Bylo uprostřed zimy, slaveny svátky „Posvěcení chrámu“, připadající r. 29. na 20. prosince.

Slavnost tato, ustanovena od Makkabejských, připomínala lidu očištění chrámu Antiochem Epifanem znesvěceného¹⁾. Nazývána byla „Světla“; bezpochyby proto, praví Josef, „svoboda náboženská zazářila nad námi proti vši naději.“ Rabbinové mají výklad podivnější, po chuti židovské. Když totiž Juda Makkabejský zvítězil nad Řeky, a chrám byl opět otevřen, hledán olej, který by nebyl poskvrněn od pohanů. Nalezena ho jenom lahvička, postavena pod pečetidlem veleknězovým; byla to zásoba na jeden den, zázrakem se rozmnožila a vystačila na jeden týden.

Na památku tohoto divu, praví Maimonides, ustanoveno osm dní svátečních, i rozvěšována po osm nocí světla ve dveřích všech domů²⁾.

Pobytu Ježíšova v Jerusalemě bylo na krátce. Zanechal město v rozčilení, jež neutichlo ani, když odešel; idea messiáská, vzbuzena kázáním Jeho, roznítala mysl. Nikdo nemohl nevědět, že přišla doba Vykupitelova; avšak, místo, aby

1. Macch. IV.; Antig. XII 7, 6.

2) Schabbat. fol. 21., Chemic, III.

uposlechli kázání Prorokova, veřejné mínění ztrácelo se víc a více ve blouznění po osvobození národa, po obnovení politické samostatnosti a po panování jejich náboženství, jež všeobecně bude rozšířeno.

Tak blouznivá myšlení nenacházela ovšem opory v Ježíši, ani v prohlášeních Jeho, ani v náuce, ani v zázracích, ničeho, což by jim mohlo lahoditi a je podporovati.

To roztrpčovalo vlastence; mnohý asi litoval, že muž ten u lidu tak mocný, neujal se věci israelské a nevedl sobě jako očekávaný Osvoboditel.

Proč pak bouřil lid, nechtěl-li býti vůdcem? A přisvědčovali-li, že jest, proč se neprohlašoval rozhodně?

Tento stav veřejného mínění vysvítá jasně z vypravování čtvrtého Evangelia a vrhá plné světlo na výstup, který se udál mezi Ježíšem a Židy hlavního města.

Po zvyku svém vstoupil do chrámu a procházel se chodbou východní, v síni Šalomounově. Židé spatřivše Ho, shrnuli se kolem Něho.

„Dokudž duši naši držíš?“ tázali se Ho rázně. „Jsi-li ty Kristus, pověz nám zjevně.“ (Jan X, 22. a n.)

Toto přímé vyzvání dokazuje, že Židé ani nepřijali ani nepochopili Messiášství Ježíšova, rázu díla Jeho hlavně duchovního a Božství Jeho osoby; nevyhledávají toho, aby byli o něm jasně poučeni, ale vyzývají Ježíše, aby se prohlásil zjevně a řekl „ano“, nebo „ne“, je-li Messiášem takovým totiž, jak oni mu rozumějí; nepřidávají se ku Proroku, ale chtějí, aby On se přidal k nim. Jest tu stále týž zápas, jakýž vypukl po prvé v Galileji, mezi messiášstvím, jehož uskutečněním jest Ježíš, a messiášstvím, kteréž v blud uvádí mínění židovské. Galilejští alespoň byli upřímnými, když chtěli se chopiti Ježíše a učiniti Ho králem; Judští jsou snad lstivými. Dovolávají-li se prohlášení zjevného, možno míti podezření, že mají úmysl použití ho proti Ježíšovi a obžalovati Ho u vrchnosti římské. Jak pak si asi představovali onu osobnost tajemnou? Viděli jsme již, — a písemné památky současné nepřipouštějí o tom nižádné pochybnosti, — nejhorkokrevnější strana Fari-sejská blouznila o Ném jako o vojínu, výbojci, osvoboditeli a

ozbrojenci, kterýž zjedná národu svobodu, nadvládu všeobecnou a slávu. Nejnábožnější horlivci pro Zákon, ježž měli za nejvyšší výraz svatosti, představovali si Ho dle svého ponětí, očekávající od Něho, že přivede všechny národy pohanské k bohoslužbě a k obyčejům jejich náboženství. Sadduceové pak, jsouce odhodláni podrobiti se jhu cizímu, lhostejní a pochybovační, nezajímali se o tyto touhy budoucnosti, žádající jen žiti klidně, požívati a panovati. Jejich stoupenci nežádají na Ježíši, aby se prohlásil, je-li Messiášem, ale Fariseové. Viděti odtud, jak dvojsmyslný byl ten výraz „Kristus“. Smysl jeho, jaký mu přikládal Ježíš, byl v přímém, naprostém odporu se smyslem odpůrců Jeho. Nic to nebylo politického, nic mojžíšského, nic dle výkladu Zákona platného, nic stranického, nic pozemského. Slovem „Messiáš“ jest Syn Boží, jest Bůh sám v člověku, avšak ve člověku prostém vši slávy světské, jenž se vyhýbá okázalým projevům, jenž odpírá ona znamení s nebe, kterých zákonníci ve svých lstivých žádostech na Něm dožebraťvati se nepřestávají; jest Synem Boha skrytého, kterýž se zjevuje jen pokorným, zakládaje s nimi pravou říši Boží, jejíž podobenstvím byla říše Davidova, shromažďující v sobě nejen již rozptýlené syny Israelské, ale všechny syny pokolení lidského, živíc je pravdou a vedouc je při světle pravdy do života věčného.

Odpověď Páně byla taková, jakou nutno bylo očekávati od rozhodné moudrosti Jeho. Což mohl ještě připojiti ku slavným důkazům podaným s takovou důtklivostí při slavnosti Stánků¹⁾. Zdali nepotvrdil již nad slunce jasněji své přirozenosti, svého božského původu a poslání? Nevysvětlil-li důkladně díla svého spasitelského? Vyhýbal-li se pečlivě před lidem slovu „Messiáš“, nedělo se to proto, že se vzdával jména toho, ale že obával se výrazu, jehož vlastní význam předsudky znetvořily. Nikoliv, On není Messiášem, jakým si jej náboženská a národní obraznost představují, jest Messiášem takovým, jak Ho posílá Otec.

¹⁾ Viz kniha II., kap. VII. a kniha IV., kap. II.

„Řekl jsem vám“, odpověděl tazatelům svým, „a vy mi nevěříte.“

Pokouší se ještě vytrhnouti je z bludů jejich, z falešného jejich učení a přivésti je ku pravdě, avšak oni stále se vzpírají a do sebe uzavírají. Ani zázraky Jeho nebyly s to, by přemohly tvrdošijnosti jejich. S bolestí vytýká jim Ji Ježíš, řka :

„Díla, která jsem vykonal ve jménu Otce, vydávají svědectví o mně, a dosvědčují pravdu slov mých. Proč tedy nevěříte?“

On jim ihned řekne tajnou příčinu jejich nevěry; jest táž všady a vždy, neboť má kořeny své v hlubokém sobectví vůle a ducha. Nic se neujme u člověka, který své vlastní náboženské mínění má za neomylné, svou filosofii za nerozbornou, a kterýž, ovládnán jsa a zaslepen samolibostí svou nebo fanatismem plemenným, odmítá od sebe, co by mohlo povznésti jej nad něho samého a nad kruh úzký, v němž se uzavírá. Skutečnost, důvody, zázraky, vše se odráží o zatvrzelou vůli jeho; vše měří měřítkem svých teorií a svých vášní; co jej překvapuje, jest falešné, co přesahá jeho rozum, to odsuzuje.

Takové jsou překážky, jaké nalezá pravda Boží povždy na pouti své mezi lidstvem, a na tytéž narážel též Ježíš, usiluje o to, by pravdě získal svědomí lidské. Národu úpícímu pod zákonem Mojžíšovým, jenž byl zákonem nedokonalým, smyslným, ve škole Sadduceů podáním farisejským překrouceným a strnulým — přinášel živý Zákon Ducha; národu porobenému, a přece chvějícímu se nadějí v zaslíbeného Vykupitele ukazoval, v božské kráse od proroka předpověděné — onoho Osoboditele pravého, jenž jest prost všech nepravých příznaků, jakýmiž Ho zahrnovala obraznost lidu a věda mistrů; pokolení rodem svým se pyšnicímu zvěstoval pokolení nové, zrozené z Ducha, a nabízel mu, že je do něho uvede, zrodí-li se znovu způsobem, jenž byl Jeho tajemstvím. Nuže, aby porozuměli pravdám takovým, kteréžto neunicily ani učení Mojžíšova, ani národu svatého, ale spíše přiváděly je k úplné dokonalosti, bylo by bývalo třeba obětovati panující nauky, náboženský formalism, plemennou pýchu a surovou ctižádost

falešného vlastenectví; věřiti prorokům a Písmům více než zaslepeným mistrům, kteří neznají ducha jejich; pokání činiti, bít se v prsa, jak toho s výmluvností božskou žádali Předchůdce Páně a Ježíš sám; a otevřítí duši svou touze po dobru, otevřítí ji milosti Otce, kterýž pečuje o to, aby tvor rozumný dospěl ku pravdě a dokonalosti.

Všickni, nad nimiž tato milost zvítězila, slyšeli hlas Ježíšův, věřili slovu Jeho, následovali Jej a tvořili Jeho stádo.

Jmenoval je ovce svými.

„Vy z nich nejste,“ říkal odpůrcům svým, „protože nevěříte. Ovce mé slyší hlas můj; známť je a ony znají mne. A dokládá, shrnuje všechny úkoly své messiáské: „A já jim dám život věčný.“

Přinést lidem život Boží, povznést je až k němu Duchem pravdy a lásky, toť zajisté dílem Messiáši vyhrazeným. A Ježíš sám stvrzuje, že On jest hrdinou, jenž dílo to naplňuje, vyjadřuje takto, novým opět způsobem, své vlastní Božství, neboť není v moci člověka, nechť jest kdokoli, slibovati život věčný, tím méně pak dávatí ho; všechny takové projevy nejsou v moci člověka, anobř nad ní; a proto nutí dějepisce, buď aby je měl za šílenství nadšence nebo za výrok Boha samého.

Klid Ježíšův jest tak veliký, jako síla Jeho, On si jest vědom naprosté síly této.

„Kterýmž já dám život věčný,“ praví, „nezhynou na věky. Nikdo jich nevyrvé z ruky mé. Otec můj, kterýž mi je dal, jest větší než všickni, a nikdo nemůže vyrvati jich z rukou Otcových.“

Prohlašuje se býti tak mocným jako Otec, povznáší takto mysl učedníků svých, kteří by snad zastrašení byli nebezpečím stále rostoucím.

Konečně pronáší slovo ze svých projevů o sobě jakožto Messiášovi nejposlednější, a praví bez dvojsmyslu:

„Otec a já jedno jsme“.

Ze všech pojmův o Messiáši jest tento pojem nejhlubší a nejvyšší. Mezi Messiášem a Bohem není pouze jednoty vůle,

rozumu, moci, alebrž i jednota podstaty; není jednoty pouze mravní, jest tu jednota bytosti, protože Otec a On jsou též přirozenosti. Otec a Syn jsou dvě osoby rozličné, ale bytost jejich jest táž. Nikdy nevyšlo z úst člověka slovo úžasnější, neslýchanější, nejnevyzpytatelnější; nikdy až dosud, nevyslovil Ježíš zjevněji, kým jest. Kdyby Židé, slyšíce Ho takto mluvícího, byli zachovali pravou znalost Písem, a kdyby byli zůstali věrni učení proroků, kdyby byli se sprostili svých prázdných obřadů, svého náboženského a politického poblouzení, byli by zajisté dali se osvítiti náukou Ježíšovou a podrobili by se oslňující síle Jeho svědectví a zázraků; byli by poznali Božství svého Messiáše a Messiášství Ježíšovo; byli by pochopili, že Messiáš-Bůh nemůže míti žádného úkolu, než udíleti Ducha Božího, že království Jím založené nemůže býti údělem jednoho plemene, ale veškerého lidstva; že každý zákon psaný zmizeti musí před živým zákonem Ducha, jenž jediný může pronikati do svědomí lidských.

Jsouce slepi, pyšni, zatvrzeli a ve svém falešném pravověrství zabeďněni, měli slovo Ježíšovo za rouhání a Ježíše za zločince, který měl ihned býti vyhlazen.

Tudíž propukl jejich fanatism, i chápali kameny, aby Ho kamenovali.

Nebyv dotknut těmito hrozbami, Ježíš se nevzdálil; klid a pevnost Jeho způsobily, že ztřeštěncům těm kameny z rukou padaly.

„Jak?“ pravil jim s úsměchem smíšeným s rozhořčením, „mnohé dobré a krásné skutky ukázal jsem vám skrze Otce svého: pro který z těch skutků mne kamenujete?“

V pravdě taková byla převrácenost těchto lidí, že svatí skutkové Ježíšovi nejen jich neosvěcovali, alebrž roztrpčovali, rozdmychovali jejich záští, popouzejíce je k činům násilným.

„Pro dobrý skutek“, volali pomateni jsouce, „tebe ne-kamenujeme, ale pro rouhání a proto, že ty jsa člověk, děláš se Bohem.“

Klamali se títo zuřivci; nebyl to člověk, který se činil

Bohem; byl to Bůh sám, který se osobně jevil v Člověku-
Ježíši.

Rouhání bylo Židům, podle jejich vlastního výkladu, od-
vážil-li se kdo podvracetí „svatý základ.“ Avšak základem
svatým jest Bůh, Chrám a Zákon. Upíratí jedinosť Boha,
věčnosť Chrámu a Zákona, toť veliký zločin náboženský. Sly-
šíce, že Ježíš se rovná Bohu, stotožňuje se s ním, prohla-
šuje se za tutěž bytosť jako Bůh, volali „rouhá se“. Patrně
tito převrácení mistři neměli pravého ponětí o svém Messiáši.

V dobách úpadku nejvznešenější pravdy zastřeny bý-
vají zrakům lidským, otázky nejdůležitější přicházejí z den-
ního pořádku a slabí a mdlí duchové potácejí se v prázdných
titěrnostech a vedlejších věcech, příkládajíce důležitosti mali-
chernostem, zapomínajíce věci skutečných a podstatných. Tak
se nám objevují školy židovské a jejich učitelé, kněžstvo a
knížata jeho. Božství hrdiny Spasitele, jak je hlásali proroci
a jak je sám Ježíš slavně prohlašoval, zdá se jim čirým rou-
háním; zavírají oči a odvracejí se od Něho, poněvadž nijať
nevyhovuje předsudkům a národní marnivosti jejich.

Kdo zná veškeru tvrdošť plemene tohoto, zakořeněnou
tvrdošijnosť jeho, neuprosného ducha náboženství jeho, učiní
si pojem o pevnosti Ježíšově, kterýž přichází, by před tváří
zástupců lidu vydal svědectví o tom, že On jest pravý
Messiáš.

Potvrzuje-li Božství své, tu zdá se jim býti největším
rouhačem; tudíž, kdyby i mistři v zásadě byli uznali, že je-
jich Messiáš má býti Bohem, přece odpor jejich proti osobě
Ježíšově byl tak veliký, že vidouce, an sobě přisuzuje tento
svatý titul a božskou důstojnosť Vyslance nejvyššího, byli by
Ho jistě stíhali kletbou a kamenovali jako nepravého proroka.

Avšak Ježíš se nepoddává.

Zloba lidská není s to, aby Ho přivedla z rovnováhy
duševní, jakouž propůjčují svatosť a pravda; dovolává se
Písma, onoho Písma posvátného, jež sami tazatelé pověrečně
ctili; a ve jménu tébož Písma, jež u nich vše rozhodovalo,
odrazil vítězně jejich obviňování.

„Není-liž psáno v Zákoně vašem : Já jsem řekl : bohové jste ? Jestliže ty nazval bohy, k nimžto řeč Boží se stala, — nemůže zrušeno býti Písmo : kterakž vy o mně, jehož posvětil Otec, a poslal na svět, pravíte : Roubal se, poněvadž jsem pravil : Syn Boží jsem ?“

Dovoláváje se tedy před těmito pohoršenými mistry smělého názvu, jímž Bůh sám v Písmě nazývá své zástupce lidské, Ježíš budil jednu z nejhlubších myšlének ve vědomí židovském. Pro národ israelský jest Bůh osobní a živou bytostí, jejíž slovo a čin neustále se objevují národu ; ti, na něž se obrací, přijímají od něho ráz božský : král, soudce, prorok, všickni se stávají nástroji Boha, jsou povznešeni jaksi až k Němu samému. Nazývají-li se i pro tuto částečnou jednotu právem „Bohové“, jakž Ten, jehož Bůh posvětil, v něhož vložil plnost Ducha svého a jehož poslal na svět, mohl by obviňován býti z rouhání, praví li, že jest Synem Božím ?“

Důvod nemohl býti vyvrácen.

Byli lidé, kteří se domnívali viděti v odpovědi Ježíšově jakés umenšení výroku, jímž dříve prohlásil tak jasně Božství své. Jsou na omylu. Odpověď tato tím více potvrzuje platnost onoho výroku.

Avšak bezpochyby hlavní úmysl Mistrův byl, aby se sebe svrhl obvinění, jakoby se rouhal, a by dokázal těm, kteří se Ho tázali, vlastním jejich Zákonem, že nelze nikterak v té věci Naň útočiti.

Pokusil se pak posledně přivesti ty předpojaté lidi k přesvědčení, aby v Něm uznali jednotu s Otcem, kteráž byla pramenem Messiášství ; a jelikož slovo Jeho nemohlo přesvědčiti a vniknouti do svědomí jejich, pravil jim :

„Vizte tedy dílo mé. Nečiním-li díla Otce mého, nevěřte mi ; avšak, konám-li je, věřte v ně a poznejte, že Otec jest ve mně a já v Otcí.“

A oni nechtěli ani viděti ani slyšeti. Odešli rozhořčení, radíce se, jak by Ho jali a přivedli před veleradu ; avšak Ježíš odešel. Obklopen jsa učedníky svými, opustil chrám a město, bera se cestou k Jerichu, do krajiny za Jordánem.

Vzdaluje se od Jerusalema, ještě jednou se k němu obrátil, maje duši plnou nevýslovného žalu. Poslední tento pokus svědčil o nepřekonatelné zarytosti tohoto města. Bolest vynutila Mu nářek, výkřik srdcervoucí :

„Jerusaleme, Jerusaleme, jenž zabíjíš proroky a kame-
nuješ ty, kteří jsou ti posláni, kolikráte jsem chtěl shromáž-
diti syny tvé, jako kvočna kuřátka pod křídla svá, ale ty jsi
nechtěl!“

„Ejhle, dům váš bude zanechán pust. Pravím vám :
Neuzříte mne již, leč až přijde den, kdy řeknete: Požehnaný,
jenž přichází ve jménu Páně !“

Bylo to vskutku naposled, kdy se objevil ve zděch a
chrámu jeho. Nevrátí se tam, leč aby tam zemřel. Milo-
vané a nevděčné město slyšelo nejvznešenější nauky Jeho :
zhrdalo jimi ; hle, tu slyšelo nejhorlivější Jeho volání : opo-
vrhlo jím. Pozná hroznou odvetu zneuznané lásky ; očeká-
vajíc den hněvu, připravuje si, v zaslepenosti a v zášti,
smutný osud svůj.

KAPITOLA SEDMÁ.

JEŽÍŠ POZNOVU SE UCHYLUJE ZA JORDÁN.

Ježíš, opustiv Jerusalema, usadil se za Jordánem na hranicích Judska. Místo bylo určité udáno čtvrtým Evangeliiem, jest to Beth Abara, tam kde dva roky před tím Jan počal křtíti. (Jan X, 40).

Jméno Prorokovo zůstalo v živé paměti lidu; vzpomínal si, co Jan prorokoval o království Božím, o příchodu Messiašově a o Messiaši samém. Lid spěchal Ježíšovi v ústrety. Když Ho spatřil a uslyšel, žasl nad pravdivostí předpovědění a svědectví, jež o Ném činil Jeho Předchůdce. Tento ovšem nečinil zázraků, avšak cokoliv hlásal, bylo pravdou. Ježíš zde získal mnoho následníků; sklízel zde, co Jan zasil. Jsa na konci své dráhy, ocítil se opět na těchže březích Jordánských, které byly svědky Jeho veřejného pozvěcení. Za tři měsíce úkol Jeho bude skončen a dva plné roky postačí k tomuto úkolu. —

Veliký muž, jenž by se viděl odmrštěna od země své a od národa svého, jenž by nepřipoutal k učení svému a k osobě své jen lidi bez moci a vážnosti, více méně opovržených a podezřelých, zdaliž by si neulevil v zoufalých kletbách? Ti, kteří se minou s úspěchem, upadávají v malomyslnost a v pessimism.

Ani nejmenší známky podobných slabostí nepostřehujeme u Ježíše. Vida, jak se překážky, nebezpečí, neúspěchy zmáhají, lká nad těmi, kteří Ho zneuznávají, zastrahuje pomstou

Boží škodolibé odpůrce své; ale i rozlévá u větší míře milosrdenství své na slabé a nízké, a pokračuje v díle svém, neodchyluje se cesty nastoupené.

Fariseové neustávali klásti Jemu nástrahy, listivými otázkami chtějí Ho polapiti v řeči; zvali Ho ku stolu, aby Ho v rozpaky uváděli a na blízku Jej pozorovali. Ježíš přijímal pozvání pocházející z pokrytecké blahovlnosti. Svátý Lukáš nám o jedné takové hostině zachoval vypravování podrobné. (Luk. XIV, 1—24).

Moudrost Mistrova zářila, a byla by jim otevřela oči, kdyby byli chtěli jen pootevřiti je.

Jeden z knížat strany odporne prosil Ježíše, aby pojedl chleba v domě jeho. Zvolil k tomu schválně a v úmyslu nešlechtném den sobotní. Byla to nástraha. Přivedli z nena-dání k Mistrovi nemocného, vodnatelného, přesvědčeni jsouce, že v milosrdenství svém neopomene uzdraviti ho. Ježíš pochopil záměr těchto podvodníků. Na obhájení své otázal se zákonníkův a Fariseů:

„Sluší-li v sobotu uzdravovati?“

Ale oni mlčeli. Tedy On sáhl, uzdravil ho a propustil.

To bylo zahanbení pro tyto obhajce zevnějších obřadů. Na jejich nešlechtné zámysly odpověděl Ježíš slovem rozhodným.

„Čí z vás osel nebo vůl upadne do studnice, a nevytáhne ho ihned v den sobotní?“

A nemohli Mu na to odpověditi. Není důvodu proti pravdám, které pronikají svědomí jako střela ohnivá.

Pozvaných bylo velice mnoho, a Ježíš pozoruje, že vyhledávají prvních míst, vytýkal jim tuto neslušnou marnivost, mluvě v podobenství.

„Když budeš pozván na svatbu, nesedej na přední místo, aby snad vzacnější nežli ty nebyl pozván od něho: a přijde ten, kterýž tebe i onoho pozval, neřekl tobě: Dej tomuto místo! a tehdy počal bys s hanbou na posledním místě seděti. Ale když budeš pozván, jdi, posaď se na posledním místě, aby, když přijde ten, kterýž tebe pozval, řekl tobě:

Příteli, posedni výše. Tehdy budeš míti slávu před spolustolicími.“

Nešlo tu o poučení pro život; slovo Mistrovo obsahovalo vždy nějakou pravdu věčnou, nějaký veliký zákon řízení Božího, a odnášelo myšlenku za nízkou mez obzoru pozemského.

„Kdo se povýšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.“ Slova ta jsou charakteristickou známkou života Ježíšova, Jeho bytosti samé, Jeho osudu a díla, uprostřed světa oddaného všelikým přemrštěností a předpojatostem pýchy. Pokora jest naprostou podmínkou přijetí do Království. Kdo si zakládá na sobě samém, na své vlastní moudrosti, na ctnosti a síle své, zůstane v bídě a pohrouží se ve svou nicotu: toť historie lidstva odpírajícího Bohu. Kdo uznává bídu svou a nicotu, povýšen bude od Boha samého, a bude míti účastenství v nevýslovné slávě života jeho: toť historie maličkých sjednocených s Kristem.

Když Ježíš takto poučoval pyšné Fariseje o pokoře jakožto o tajemství pravé velikosti, slova Jeho měla ráz prorocký. V témže okamžení sestupoval po stupních ponížení života svého pokořeného a bolestného, blížil se okamžiku, v němž vydán bude bez obrany nepřátelům svým, jako otrok bude učiněn ničím a zmaří sebe sama, poslušen jsa až k smrti, k smrti to kříže.

Kázání ta plná vznešené mravnosti často připomínána byla od proroků; a neslušelo se, aby jich zákonníci neznali nebo zneuznávali.

Mocnou pravdivost jejich potvrdily dějiny.

Cesta Ježíšem stvořená jest plna zástupů, kteří kračeji k Bohu, po Jeho příkladě, cestou pokoření a utrpení, na níž se nalézají hrdinští vyvolenci Jeho věčného království.

Po poučení tomto Mistr, hledě si zcela díla svého, chtěl pozornost hostitelovu obrátiti k věci samé. I obrátiv se k němu, dal mu radu, která již svou neobyčejností budila asi jeho pozornost.

„Když činíš oběd, nebo večeři, nezvi přátel svých, ani příbuzných, ani sousedů bohatých, aby snad i oni zase nepozvali tebe, a měl bys odplatu.

Ale když činíš hody, povolej chudých, mdlých, kulhavých a slepých : a budeš blahoslavený, neboť nemají, odkud by odplatili tobě, ale bude tobě odplaceno při vzkříšení spravedlivých.“

Mluva Ježíšova dojala všecky, kteří tu seděli za stolem. Jeden pak z pozvaných zvolal :

„Blahoslavený, kdo jísti bude chléb v Království Božím.“

Arci tito pobožní Fariseové ani netušili, že Království Boží jest mezi nimi, v osobě Ježíšově, že hody spásy jsou již vystrojeny, pozvání učiněna každému svědomí bdělému, a že jen na nich jest, aby zasedli ku stolu. Tu Ježíš v novém podobenství pokoušel se otevřítí oči jejich, aby viděli velikou povinnost doby přítomné, aby viděli božský zjev, který se dokonával v lidu Israelském, a jehož nechtěli ani viděti ani chápati.

„Člověk jeden,“ pravil jim, „učinil večeři velikou, a pozval mnohých. I poslal služebníka svého v hodinu večeře, by řekl pozvaným, aby přišli, že již připraveno jest všecko,

I počali se všichni spolu vymlouvati. První řekl jemu : Ves jsem koupil, a musím vyjítí a ji shlédnouti ; prosím tebe, měj mne vymluvena. A druhý řekl : Patero spřežení volů jsem koupil, a jdu, abych jich zkusil ; prosím tebe, měj mne vymluvena. A jiný řekl : ženu jsem pojal, a protož nemohu přijítí. A navrátiv se služebník, zvěstoval to Pánu svému. Tedy rozhněvav se hospodář, řekl služebníku svému : Vyjdi rychle na náměstí a na ulice města, a chudé, i mdlé i slepé, i kulhavé uveď sem. I řekl služebník : Pane, stalo se, jak jsi rozkázal, a ještě jest místo. I řekl Pán služebníku : Vejdiž na cesty a mezi ploty, a přinut vjíti, ať se naplní dům můj. Pravím pak vám, že žádný z mužů těch, kteříž pozváni byli, neokusí večeře mé.“

Nesnadno bylo vyjádřiti v podobenství průzračnějším rozhodnou dobu, již se neslo Království Boží.

Veškerá mysl Ježíšova soustředěna na uskutečnění krá-

lovství tohoto; oprávněnost jeho jest na jevě. On posuzuje svět a dobu se stanoviska vyššího, než jaké mívají svět a věkové. Příchod Království: toť není již jen vrchol dějin Jeho národa, jest to koruna veškerého tvorstva. Význačným pro přítomnost jest pozvání Boží do Království tohoto, jež Ježíš přirovnává ku veliké hostině. Věky předešlé připravovaly ji: dnes síň hodovní otevřena jest, stůl připraven. Hospodář poslal sluhu svého k pozvaným; sluhou jest On; převyšuje lidi, maje mezi nimi vždy místo přednější.

Dobrota Otcova jest bezmezná, přeje si, aby se síň naplnila hosty; avšak pozvaní se omlouvají; předsudky, statky, pouta pozemská jímají a zdržují je. Lidé, kteří kupují domy a voly, muž, který pojal ženu, toť jsou pozvaní nejprvnější, všickni ti učení Fariseové, znající zaslíbení Boží, podobní těm, kteří byli pozváni Ježíšem; odpírají přijíti. Avšak nevěrnost jejich nebude překážeti štědrosti hospodářově, ano dodá jí více lesku. Chudí, mdlí, slepí a kulhaví, povrhel člověčenstva, všickni ti, jimiž se pohrdá, budou pozváni: ono množství opovržené, lidé, které velmoži pokládají za proklaté, poněvadž neznají a nezachovávají Zákona a jsou cizími jejich marné vědě a prázdným obřadům, toť jsou vyvolenci Království; tlačí se ku stolu hodovnímu a přijímají sluhu, jenž jich přichází zvat ve jménu Otce-hospodáře.

Ač hostů mnoho, nejsou přece všecka místa obsazena; a třeba, aby dům byl naplněn. Bude; neboť vně města, na cestách a mezi ploty jest mnoho cizinců, pocestných. I ti přijdou. Nevyvážitelné milosrdenství Boží přijme je z lásky, aby zasedli ke stolu. Jsouť to pohané vzdálení lidu vyvoleného, ještě opuštěnější, ještě opovrženější než publikáni a hříšníci.

Velikolepé se nám tu jeví Království, jakožto výsada bídných a chudých; takovým bude až ku konci věků, ku pohoršení těch, kteří neslyší věcí Božích. Kdokoli jsa bohat, mocen, učený, pyšný a silný, bude dávat přednost bohatství, moci, učenosti, síle a osobě své před statky skrytými, a před tajemnými radostmi, jež Bůh chystá věrným svým, bude zavržen. Kdo však chce poslechnouti slov služebníka poslaného,

aby ho přivedl na hostinu, musí uměti zřici se všeho, míti za nic vše, co cítí, vše, co jest jeho, vše, čím jest, — svou světskou učenost, moc, ba i ctnost, — a vstoupiti do řady duší prostých, žebráků, hříšníků, maličkých, o nichž Ježíš říkal: Těch jest království nebeské.“ O jiných neostýchá se praviti jim: „Ani jeden z nich neokusí večere mé.“

Není známo, jak účinkovala na Fariseje s Ježíšem stolu-
jící slova tak jednoduchá, ale hluboce významná, podobenství to vzácná, v nichž lidé myslící mohli zcela dobře poznávati sebe a dle nich se řídit. Ale tito zde, jsouce jimi někdy okouzlení, jindy pomateni, nejčastěji plni nepřátelského smýšlení, pohrdaví a uštěpační, dělali, jako by nerozuměli a s patra pohlíželi na nového Mistra, jehož úspěch se jich nemile dotýkal. On však nešetří vůči zástupům slov vážných; jdou-li za Ním, chtějíce Ho slyšeti, snaží se dovésti jich k tomu, by nadšení a obdiv, jejich příchylnost v ctnost a v mravní sílu proměněny byly a ukazuje jim, za jakou cenu bude jim možno dosíci Království, k němuž je zve, a do něhož by mohli vejíti, jak se zdá, že ani dočkati se nemohou. (Luk. XIV, 25—35).

Kdo chtějí býti učedníky Jeho, uzří, jak povstávají proti nim otec, matka a synové bratří a sestry jejich. — „Musíte — říkával — opustiti jich, chcete-li za mnou přijíti. I život svůj musíte nenáviděti; ano, vzíti kříž svůj a následovati mne.“

Přirovnával dílo Království stavbě věže.

„Nebo kdo z vás, chtěje stavěti věž, nesedne prvé a nepočítá nákladů, kteříž potřebni jsou, bude-li míti dosti k dokonání, aby snad, když by položil základ a nemohl dokonati, všickni to vidoucí nepočali se jemu posmívati, řkouce: Tento člověk počal stavěti, a nemohl dokonati.“

Jindy mluvil o Království jako o válce proti mocnému králi.

„Přemýšlej, mohl-li bys s desíti tisíci potkati se s tím, kterýž s dvaceti tisíci táhne proti tobě. Sic jinak, když onen ještě podál jest, pošli poselství, žádaje za to, což jest ku pokoji“.

Připomínal stále, že touto velikou silou k zápasu, touto velikou mocí ku stavbě, jest úplné zřeknutí se, kteréž činí člověka nepřemožitelným a bohatým, neboť odnímajíc ho sobě samému a všemu stvoření, činí ho schopným, by přijal sílu Boží a hojnost Ducha Božího.

Přirovnával toto moudré odříkání se ku soli, která jest kořením všeho: „Bděte, aby sůl se nezmařila; zvětrá-li ctnost Ducha jest Duch jen solí nechutnou, a není k ničemu ani pro zem ani pro mrvu; vyhozena bude.“

Pro tak přísné pravdy přece se Ho nevzdalovali publikáni a hříšníci. Apoštol nadšený láskou, může říci vše, upřímnost jeho jest kouzlem pro srdce upřímná. Chudí lidé, opovržení od Fari-seů, pospíchali k Ježíšovi. Kdežto je mistři odpuzovali, varujíce se styku s nimi jako nečistoty, přivolával je Ježíš, neobávaje se učiniti si z nich průvod a jísti s nimi, což bylo ku pohoršení oněch pobožných, prázdných milosrdenství. Což nenalezal mezi nimi své nejlepší věřící? Nebyli-liž nejopuštěnější?

Stále Mu to vytýkali pohoršení nepřátelé Jeho a říkali: „Vizte, jak přijímá hříšníky a jí s nimi.“ (Luk. XV, 1 a n.).

Dobrota Jeho mu vnukala k ospravedlnění podobenství nejdojemnější; rád říkával o nich: „Jest to ovečka zbloudilá a ztracený peníz.“

„Který jest z vás člověk,“ mluvil v podobenství, „jenž má sto ovec; a ztratí-li jednu z nich, zdaliž nenechá devadesáti devíti na poušti, a jde po té, která se byla ztratila, až ji nalezne? A když nalezne, vloží ji na ramena svá, a raduje se; a přijda domu, svolá přátely a sousedy, řka jim: Spolu radujte se se mnou, neb jsem našel ovci svou, kteráž se byla ztratila! Pravímť vám, že tak bude radost v nebi nad jedním hříšníkem pokání činícím větší, nežli nad devadesáti devíti spravedlivými, kteříž nepotřebují pokání. Aneb, která žena majíc deset peněz, ztratí-li jeden peníz, zdaliž nezazže svíce a nemete domu, a nehledá pilně, dokudž nenalezne? — A když nalezne, svolá přítelkyně a sousedky řkouc: Spolu radujte se se mnou: neb jsem našla peníz, kterýž jsem

byla ztratila. — Takť, pravím vám, bude radost před anděly Božími nad jedním hříšníkem pokání činícím.“

Největší ze všech lidských bēd jest bída člověka, jenž jest bez Boha; chová v sobě všecky ostatní bídy, činíc je nesnesitelnými, poněvadž má v sobě cos nekonečného. Slitování Ježíšovo nad hříšníkem jest vynikající vlastností Jeho povahy; září z něho a šíří se stále tklivěji a hlouběji v řečech a skutcích Jeho. Zachraňovati, léčiti, osvécovati, přiváděti k Bohu vše, co v Israeli a na veškeré zemi jest ztraceno, nemocno, mdlo, zahaleno ve tmě, toť Jeho vůle a snaha neustálá. Jak Ho zneuznávají falešní spravedliví, a jak Ho urážejí, když ve vyprahlém srdci svém odvažují se vytýkati Jemu a haněti, co jest Jeho duchem, i podstatou samou!

Často chtěl pohnouti těmi dušemi zatvrzelými a seznámiti je se záměry milosrdenství Božího. Těch dnů více jsa zarmoucen nad slepotou jejich, pravil jim před publikány a hříšníky podobenství toto (Luk XV, 11—23):

„Člověk jeden měl dva syny: i řekl mladší z nich otci: Otče, dej mi díl statku, kterýž mně přináleží. I rozdělil jim statek.

A po nemnohých dnech shromáždiv mladší syn všecko, odebral se přes pole do daleké krajiny: a tam promrhal statek svůj, živ jsa prostopášně.

A když byl všecko utratil, stal se hlad veliký v krajině té a on počal nouzi tříti.

I šel a přidržel se jednoho měšténína krajiny té: a ten jej poslal do dvora svého, aby pásł vepře.

I žádal napluniti břicho své pokrmem, ježž vepři jedli: ale žádný mu nedával.

Tedy přišed sám k sobě, řekl: Jak mnoho nájemníků v domě otce mého má hojnost chleba, já pak zde hynu hladem.

Vstanu, a půjdu k otci svému, a dím jemu: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou:

Již nejsem hoden slouti tvým synem: učiň mne jako jednoho ze svých nájemníků.

A vstav, šel k otci svému. Když pak byl ještě podál, uzřel ho otec jeho, a milosrdenstvím hnut jsa, příběh, padl na šíji jeho, a políbil ho.

I řekl jemu syn: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou: již nejsem hoden slouti tvým synem.

I řekl otec služebníkům svým: Rychle přineste roucho první a oblecte ho, a dejte prsten na ruku jeho, a obuv na nohy jeho: a přiveďte tele tučné, a zabíte, a jezme, a hodujme: neboť tento můj syn byl mrtev a zase ožil: byl ztracen a nalezen jest.

I počali hodovati.

Byl pak syn jeho starší na poli: a když přicházel a přibližoval se k domu, uslyšel zpívání a tanec.

I povolav jednoho ze služebníků otázal se, co by to bylo.

A on řekl jemu: Bratr tvůj přišel: a zabil otec tvůj tučné tele, že ho zase zdravého přijal.

I rozhněval se, a nechtěl vejíti. Tedy vyšed otec jeho počal ho prositi.

Ale on odpovědév, řekl svému otci: Aj, tolik let sloužím tobě, a nikdy jsem příkázání tvého nepřestoupil, a nikdy jsi mi nedal ani kozelce, abych s přátely svými hodoval: ale když tento syn tvůj, kterýž prožral statek svůj s nevěstkami, přišel, zabils mu tučné tele.

A on řekl: Synu, ty vždycky se mnou jsi a všechny věci mé jsou tvé:

Hodovati pak a radovati se náleželo; nebo bratr tvůj tento byl mrtev, a zase ožil; byl ztracen, a nalezen jest.“

Fariseové mohli znamenati, že oni jsou synem starším; v něm vtěleny jsou všechny vady jejich; on nemiluje bratra svého, nemá ani ponětí o odpuštění a lítosti; zaujat jsa sám v sobě, vypíná se jen svou nevinností a věrností, reptá a stěžuje si.

On by měl býti oslavován a jemu by měla býti dávána přednost; co otec dává jiným, zdá se mu krádeží na něm spáchanou. Zabíjí se tučné tele pro bratra, jemu však se nedostalo ani kůzlátka.

Všecky tyto pronikavé a tak trefné šípy musily vniknouti do svědomí a probuditi je. Alespoň zanechaly na vždy jizvy v oněch sobeckých, žárlivých, odporných povahách, jejichž cituprázdné náboženství jest pouhou škraboškou, a zdánlivá ctnost pouhou vypočítavostí.

Hříšníci a publikáni všech zemí a všech věků mohou v příběhu o marnotratném synu čísti svůj vlastní život.

V málo slovech spatřují tu hluboké poblouzení své, nevýslovnou bídu, do níž je uvrhují vášně bezuzdné. — Všickni v oné zemi hladu, kamž hřích je zavádí, prozrazují opuštěnost a úzkost, srdcervoucím křikem volajíce: „Hynu hladem! A kteří pokání chtějí činiti poznávají tu cestu k návratu: jest to vzpomínka na Otce a na hojnost, kteráž vládne v domě jeho; než zemřítí hladem a zoufáním, praví raději sami k sobě: Vstanu a půjdu k Otcí.

Neskončené milosrdenství Boží vznáší se nad tímto vypravováním. Obrazy, jež obsahuje, jsou věčně platné. Má-li věrně líčena býti odpouštějící dobrota Boží, pokora člověka kajícího, radost nebe a země nad člověkem pokání činícím a odpuštění Boží, nemožno jinde něco výraznějšího a pohnutlivějšího naléztí.

Všickni opravdoví kajícíci volali k Bohu: Otče, hřešil jsem, učiň mne jako jednoho z nájemníků svých, neb již nejsem hoden slouti synem tvým.

Všickni, jež Otec pro jejich pokoru pozdvihl, poznali božské objetí Ducha; vědí, co jest onen šat jímž je obléká, prsten navlečený na ruku a obuv, která je připravuje, aby byli posly míru.

Slyší v sobě, u prostřed radovánek a zpěvů hodovních, hlas Otcův, jenž opětuje: syn můj byl mrtev a zase ožil; byl ztracen, a nalezen jest.

Nikdy nedozvíme se, kolik svědomí pohnul příběh tento o synu marnotratném, kolik duší ztracených vyléčil, kolik jich zachránil od zoufalství a povzbudil k lítosti; často bývá posledním paprskem slunečním, jenž vniká do svědomí těch, kteří vedli život nejhříšnější a nejnešlechternější.

Řeči, jež nám uchovalo jedině třetí evangelium, mají dvojí zajímavost: pomáhají nám vniknouti hlouběji do učení a duše Ježíšovy, a živě nám na paměť uvádějí nové postavení Ježíšovo v Perei.

Mistr jest obklopen učedníky svými; vidíme, ani se za Ním hrnou, jako v Galilei, lidé stavu nízkého, celníci a publikáni. Vznešená společnost, přednostové škol a Fariseové chovají se k Němu nepřátelsky, nedůvěřivě; reptají, horší se a hašteří se; chovají se úskočně, pohrdavě a uštěpačně; avšak nevyhrožují; Ježíš nemá se od nich ničeho obávati. Netřeba by uspišil rozhodnou chvíli, která nastává a jejíž hodina Mu je známa, ale pokračovati může ve svých výtkách; přece však umírňuje řeči své, mluvě raději k učedníkům starým a novým, jež vyvolil skoro všechny mezi těmi lidmi nepatrnými, kteří Jej provázeli.

Napomíná obrácené celníky, aby dobře užívali příště pozemských statků, jež nespravedlivě nahromadili. Neostýchá se užívatí jako pobídky pro tyto povahy sotva ze života hříšného vybredlé příkladů o lidech zlých, o nich samých. (Luk. XVI, 1. a n.)

I pravil jim:

„Byl jeden bohatý člověk, kterýž měl vladaře; a ten obžalován jest před ním, jakoby byl rozmrhal statek jeho. I povolav ho, řekl jemu: Což to slyším o tobě? vydej počet z vladařství svého; neb již nebudeš moci vládnouti. I dí vladař sám u sebe. Co učiním, nebo Pán můj odejímá ode mne vladařství? Kopati uemohu, žebratí se stydím. Víím, co učiním, aby, když budu složen z vladařství, přijali mne do domu svých. Zavolav tedy jednoho každého dlužníka pána svého, řekl prvnímu: Jaks mnoho dlužen pánu mému? A on řekl: Sto tůn oleje. I řekl jemu: Vezmi listinu svou, a sedna rychle, napiš padesát. Potom druhému řekl: Ty pak jaks mnoho dlužen? Kterýž řekl: Sto korců pšenice. Dí jemu Vezmi zápis svůj, a napiš osmdesáte. I pochválil pán nepravého vladaře, že opatrně učinil, nebo synové tohoto světa opatrnější jsou v pokolení svém, nežli synové světla

I jáť pravím vám : Čiňte sobě přátely z mamony nepravosti ; aby, kdyžbyste zhynuli, přijali vás do stanu věčných“.

Kdož znají s dodatek učení Ježíšovo, porozumějí mluvě té ; říkával často : „Cokoli učiníte jednomu z nejmenších, mně činíte.“

Proto boháč, jenž štědrostí k chudým učinil si přátele na této zemi, bude mítí Ježíše a anděly za přátele na nebi. Když pak Otec při smrti odejme mu vladařství, bude přijat do stanů věčných od Toho, jenž podle práva, jest pánem jejich.

Poznáváme též, jaký pojem Ježíš vštěpuje učedníkům svým o majetku ; nezavrhuje ho, jako někteří kritikové podle nesprávného výkladu se domnívali ; vidí toliko v něm dočasnou správu. Člověk jest jenom správcem ; jediným, pravým vlastníkem jest Bůh.

Zapomíná-li toho, zneužívá nejvyššího práva Božího a stává-li se nespravedlivým ; statek jeho i spravedlivě dobytý, zasluhuje nazván býti, podle rázného a hlubokého slova Ježíšova „mamou nespravedlivou,“ neboť jest jen statkem uchváceným, a stane se příčinou všelikého bezpráví.

Tak tomu bývá u většiny lidí. Ježíš povznáší mysl učedníků svých a připomíná jim, že bohatství jest věc maličerná, statky klamné a nevěrné, poklady nám jen na čas půjčené.

„Spravujte je dobře“, pravil jim : „Kdo v nejmenším jest věrný, i ve větším věrný jest : a kdo v mále jest nepravý, i v větším nepravý jest.“

Jestliže tedy v mamoně nepravé věrni jste nebyli, co pravého jest, kdo vám svěří ?

A jestliže v cizím věrni jste nebyli ; kdo vám dá, co vašeho jest ?“

Veliké statky, statky opravdové, statky člověku vlastní, znamenají zajisté statky Království Božího, poklady Ducha, nesmírné jako Bůh sám, pravé jako On, statky, jež se staly dobrotou Otce majetkem učedníků Ježíšových. Jediná cena, kterou přikládá bohatství a jmění, jest, že nám umožňují, když je rozdáváme, vejíti do stánků věčných. Tato věrná

sprava zdála se Mu vhodnější, nežli obratná nevěrnost vladařova, který si dělal přátele na zemi pomocí statků, jež mu nenáležely. Ostatně neustával raditi, bychom se odvraceli stále od všeho pomíjejícího.

Mamon nesmí nás podmaniti; třeba, bychom byli toliko sluhý Božími, neb Bůh jediný jest Pánem. Nuže, a kdo jest otrokem mamony, nemůže sloužiti Bohu; nutno voliti „buď milovati jednoho a nenáviděti druhého, nebo přilnouti k jednomu a opovrhnutí druhým (Luk. XVI. 14). Ostatně Fariseové, jichž lakota stala se příslovím, vynašli tajemství, jak sloučiti otrocké požívání statků pozemských, nádheru a přepych se zbožností zcela zevnější a se zákonnou svatostí. Při jejich falešné, ale praktické moudrosti zdálo se jim věci výbornou, hleděti si „mamony“ a při tom plniti všecky obřady náboženské; posmívali se učení Ježíšovu, že jest chud a opovrhuje poklady světskými, po nichž obyčejně člověk dychtí a se pachtí. Hrdinská ta náuka zdála se vždy sprostým a a ziskuchtivým lidem těm ničím jiným, než bláznovstvím.

„Jděte,“ pravil jim Ježíš, „vy, kteřížto se činíte spravedlivými před lidmi, ale Bůh zná srdce vaše, nebo co jest veliké u lidí, jest před Bohem ohavností.“ A pak s vážností, kteréž protiva zdánlivé Jeho slabosti dodávala síly, porážel opovážlivé ty hrdopyšky, naznačuje konec panování jejich.

„Zákon a Proroci,“ na nichž jste založili šlechtictví své a náboženskou samovládu, „platí až do Jana. Ale od té chvíle zvěstuje se Království Boží“ (Luk. XVI, 16): otevřeno pro každého, každý může vejíti.

I ukázal odpůrcům svým na zástupy jimi opovrhované, kteří Ho obkličovali a hrnuli se k Němu, poslouchajíce hlasu Jeho. Nijaké již výsady pro nikoho, ani pro rod, ani pro školu, ani pro bohatství, ani pro vědu: všickni jsou si rovni; poslední z celníků kajicných jest tak veliký, jako dědic nejvyššího kněžství.

Pochopitelno, co tato náuka o Království Božím, kteráž měla nastoupiti na místo Zákona a Proroků, v sobě měla urážlivého pro Fariseje a ohrožujícího pro moc náboženskou, kterou si osobovali. Proto také obviňovali Ježíše, že ruší

Zákon a Proroky a neustále před lidem vrbali Mu ve tvář tuto výčitku. Což dorážeti na ně neznamenal-li totéž, jako dorážeti na samý Zákon, jehož horlivými strážci se býti pravili?

Ale Ježíš vítězně odrážel jich útoky. Potvrzoval právě, že Zákon jest věčný a nezměnitelný.

„Nebe a země pominou, spíše než jedno místo ze Zákona padne.“ Luk. XVI, 17).

Přichází, nikoliv aby rušil Zákon, jak stále opakoval, ale aby ho naplnil, dovršil; přináší podstatu všeho, co onen zobrazuje a vyznačuje obřady svými; uskutečňuje, co Proroci předpověděli. Vše, co Zákon přikazuje spravedlivého a svatého, On podržuje a zdokonaluje; vše, co nedokonalého Mojžíš trpěl pro tvrdost srdce národa svého, toho odmítá, nebo Mojžíš psal Zákon pouze na kameni, avšak On jej píše do duše. Uváděl na příklad rozvod manželský a zavrhoval ho před Fariseji a Sadduceji, kteří bezstarostně zneužívali snášenlivosti od zákonodárce trpěné. „Ježíš ho nepřipouští v Království svém.“

„Každý, kdo propouští manželku svou a jinou pojímá, cizoloží; a kdo pojímá propuštěnou od muže, cizoloží.“ (Luk. XVI, 18).

Fariseové byli Mu lstivě položili otázku :

„Sluší-li člověku propustiti manželku svou z kterékoliv příčiny? (Mat. XIX, 3 a n.).

Ježíš pak jim odpověděl: „Což jste nečtli, že ten, jenž učinil člověka z počátku, muže a ženu učinil je a řekl: Protož opustí člověk otce a matku, a přidrží se manželky své, i budou oba v jednom těle. A tak již nejsou dva, ale jedno tělo. A protože, co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj!“

Jednoženství jest zřízení božské, mnohoženství odchylka od prvotního zákona. Co Bůh ustanovil, lidé změnili; úlohou Ježíšovou jest napravit vše.

Vítězoslavně namítali Mu Fariseové zákon Mojžíšův: „Proč tedy rozkázal Mojžíš dáti lístek zapuzení, a propuštění?“

Dí jim: „Pro tvrdost vašeho srdce dopustil vám Mojžíš propouštěti manželky: ale s počátku nebylo tak. Pravím pak vám, že kdožkoli propustil by manželku svou, — leč pro smilství, — a jinou by pojal, cizoloží.“

Odloučení jest dovoleno; manželka nehodná může vyloučena býti z domu; avšak svazek manželský trvá dále; zůstávají spojeni nerozlučně. Žena zapuzená nemá práva jíti za jiného muže; muž, jenž propustil manželku svou, nemá práva vzíti jiné.

Svaté učení o nezrušitelném svazku manželském, jest ku cti naší novověké společnosti, založené od zákonodárce nejněžnějšího a nejčistšího, ale bída a slabost před ním žasne.

„Poněvadž jest takový stav muže, není tedy dobře se ženiti“, pravili učedníci. Povinnost jest to hrdinská. Člověk, jehož unáší tělesnost, nechápe jí; aby jí poslouchal a konal, k tomu třeba daru Božího.

On pak řekl jim: „Ne všickni chápají toho slova, ale kterým dáno jest; a doložil: Jsou zajisté panicové, kteříž se tak z života matky narodili: a jsou panicové, kteříž tak učinění jsou od lidí: a jsou panicové, kteříž se sami v pantiectví oddali pro Království nebeské. Kdo může pochopiti, pochop.“

Ježíš nezavrhuje manželství, avšak dává přednost pantiectví a panenství, když se jim člověk oddává dobrovolně a šlechetně pro Království Boží. Ti, které Bůh povolává ku šíření Evangelia pro apoštolství své a svatý život, náležejí Jemu; On je povznáší od země, osvobozuje od každého stvoření, opájí ctností, přivlastňuje si je a přetvořuje podle obrazu Mistra. Jako On, nemohou i oni býti toliko členy jedné rodiny, jedné vlasti, jednoho plemene, nýbrž lidmi pro věčnost.

Jsou to chudí, čistí, obětovaní, a činnost jejich jest řádu božského: nevědomým přinášejí světlo, mdlým sílu, sklíčeným radost, zoufalým víru spasnou, bídným bohatství věčné. Žijí od pravdy, kterou hlásají, od dobrodiní Božích, kteréž šíří. Dobrota jejich jest nevyčerpatelná, neboť obětovali vše: bohatství, rodinu a svobodu. Láska křesťanská pře-

kypuje v nich; každé chvíle jsou hotovi zemřítí. Krev v žilách jejich proudící jest krví obětních zvířat; jest majetkem Božím. Smí býti prolita jen na svědectví Bohu, jako krev Ježíšova a na téže Kalvarii.

Ze všech zákonodárců jediný Ježíš nenadržuje slabosti lidské; neboť On jediný dává sílu, aby člověk mohl nad sebou vítěziti. Zákon Jeho jest čistý a neposkvrněný; učedník Jeho vítězí vždy nad hříchem a úžasem naplňuje svět hrdinskou ctností svou. Mudrci mají za to, že dokonalá ctnost jest holou nemožností, Ježíš však propůjčil člověku sílu, by směle říci mohl: „Všecko mohu skrze Toho, který mne posiluje.“ (Fil. IV, 13).

Avšak nic nemohlo zkrotiti odpor přemrštěných učitelů zákona; jsou vzorem svéhlavosti lidské. Odmítnuvše pravdu, žijí dále spokojeni, opovrhující vším, co jest pod mocí jejich pohrdající i proroky i lidem, který je následuje a je ctí.

Tato svéhlavost, toto sobectví, tato strojená a drzá pýcha, již se netkne zcela nic: ani slabost maličkých, ani ctnost, ani pravda, vnukla Ježíšovi jedno z oněch podobenství tak jasných a hrozivých, v němž vinníci mohou se poznati, a v němž se jeví spravedlnost Boží, aby ve věčný soulad uvedla pořádek, ježž na tomto světě nepravost a násilí lidské převrátily (Luk. XVI, 19 a n.):

„Byl jeden bohatý člověk, kterýž se oblécel v šarlat a v kment: a hodoval na každý den stkvostně.

A byl jeden žebrák jmenem Lazar, kterýž ležel u vrat jeho pln vředů, žádaje nasycen býti z drobtů, kteříž padali s stolu bohatce, a žádný mu nedával: avšak psi přicházejíce, lízali vředy jeho.

Stalo se pak, že umřel žebrák, a nesen jest od andělů do lůna Abrahamova. Umřel pak i bohatec, a pohřben jest v pekle. Pozdvih pak očí svých, jsa v mukách, uzřel Abrahama zdaleka, a Lazara v lůnu jeho.

A zvolav řekl: Otče Abrahamě, smiluj se nade mnou, a pošli Lazara, ať omočí konec prstu svého ve vodě, a ochladí jazyk můj: neb se mučím v tomto plameni. I řekl mu Abraham:

Synu, rozpomeň se, že jsi přijal dobré věci v životě svém a Lazar též zlé; nyní pak tento se těší, ale ty se mučíš.

A nad to nade všecko jest mezi námi a vámi veliká propašť utvrzena, aby ti, kteříž chtějí odsud k vám jíti, nemohli: ani od onud sem přejíti.

I řekl: Tedy prosím tebe, otče, abys ho poslal do domu otce mého;

neboť mám pět bratrů, ať jim svědčí, aby také oni do tohoto místa muk nepřišli.

I řekl jemu Abraham: Majíf Mojžíše a Proroky; těch ať poslouchají.

A on řekl: Ne, otče Abrahame; ale kdyby kdo z mrtvých k nim přišel, budou pokání činiti.

I řekl mu: Jestliže Mojžíše a Proroků neposlouchají, ani, byť kdo z mrtvých vstal neuvěří.

Netřeba bráti doslovně obrazné výrazy, které Ježíš vyjímá z písemnictví vlasti a doby své, smysl jejich jest vyšší, a proto jest potřebí vynésti ho na světlo.

Člověk, který, jsa milovníkem nádhery, měkce a stkvěle se odívá, hoduje stkvostně, bez útrpnosti pro chudšasa ranami pokrytého, umírajícího hladem, který sedí u dveří jeho, mnohem nelitostnější, nežli pes, který líže rány onoho nešťastníka, — aj, toť Sadducej v podobenství. Dozví se, kam ho vede srdceprázdný epikureism. Bude mučen, vydán neuprosné spravedlnosti Boží, v onom životě za hrobem, na nějž věriti se vzpouzí, avšak ježž Ježíš před zrakem jeho ve vší hrůze otevírá. Avšak lidé ubozí, kteří šli za Mistrem, a jejichž údělem byla jen chudoba, hlad, malomocenství, avšak kteří v Něho důvěřovali, aj — toť žebrák Lazar. Smrt je osvobodí a otevře jim lůno Abrahamovo; dojemný to obraz dobroty Otce nebeského.

Nicméně, Ježíš nechce říci, že boháč již proto, že jest bohatým, bude zavržen a chudý, proto že jest chud, vejde do blaženosti Otcovy. Boháč zavržen jest proto, že nebyl milosrdným, pohroužen jsa ve svém nenasytném sobectví,

chudý spasen, že skládal naději svou na Boha a osvědčil životem svým, že jest Lazarem ¹⁾).

Hrozno jest, že tam za hrobem konec těchto opačných osudů jest nezměnitelný : na jedné straně bolest bez konce a bez úlevy ; na druhé odpočinutí v lůně Abrahamově. Mezi oběma propast nepřekročitelná. Člověk jest varován : nechť volí. Nevěra sadducejská bude mítí výmluvy. Ach ! kdyby alespoň některý ze zemřelých přišel zpraviti nás o tom, co se děje v pekle ! Což Proroci a Zákon nemluví-li dosti zřejmě, a což Sadducej nevěřil Prorokům a Zákonu ? Ani svědectví neschází ; Bůh je rozmnožil bez počtu, avšak člověk má moc nevěřiti Bohu : učenci židovští jsou toho dokladem ; nevěra za všech dob dosvědčuje toho s dostatek. Zaslepenost neleží v duchu, ale má základ svůj ve zlém srdci. Přejde den, kdy se zjeví z mrtvých vstalý Ježíš : lidé užasnou, budou se diviti, budou i posuzovati a popírati. Avšak z mrtvých Vstalý, třeba přemohl smrt, přece nepřesvědčí těch, jež ani za svého pozemského života nemohl přesvědčiti. Ježíš tu myslil bezpochyby na úplnou nekajicnost svých nepřátel, pronášeje slova Abrahamovi v ústa vložená : „Jestliže Mojžíše a Proroků neposlouchají, ani byť kdo z mrtvých vstal, neuvěří.“

Učedníkům, kteří byli svědky těchto stále rostoucích zápasů Mistrových proti těm, kteří v národě byli mocni, bohati, i pro vědu, bohoslužbu a Zákon horlivi, bylo zajisté často zakoušeti nemilých toho následků. Takový odpor byl s to, aby nově na víru obrácené zviklal ; Ježíš ve chvílích důvěrných je těšival a posiloval. Připomínaje jim veliké dílo, jehož přišel dokonat — dílo rozdělení, odloučení, války, — říkával jim : „Pohoršení musí býti. Ale běda tomu, skrze koho pohoršení přichází. Lépe bylo by mu, aby zavěšen byl žernov o on uvržen byl do hlubokostí mořských, nežli aby pohoršil jednoho z maličkých těchto.“ (Luk. XVII, 1.).

Zabraňovati slabým a maličkým přístup k Bohu, toť největším zločinem, toť dílem Antikristovým ; nikdo nepoci-

---

¹⁾ Eleazar, zkráceno Lazar, znamená hebrejsky Bůh, spomocník můj a tak slovo to přispívá ku porozumění podobenství.

foval ohavnosti takového jednání více, a nenaznačil spravedlivé a strašlivé pokuty jeho tak, jako Ježíš.

„Bděte nad sebou,“ říkával svým milým, aby je vystříhal před těmi, kteří by snad se pokoušeli odvrátiti je od Něho.

Zápas, ustavičné nepřátelství roztrpčují a zatvrzují i nejlepší lidi; Ježíš zůstává dobrým a milosrdným. Byl příkladem svým věrným, přikazuje jim, odpouštěti vždycky. — „Hřeší-li bratr tvůj proti tobě, potres-i ho; a bude-li toho želeti, odpusť mu. A byť pak sedmkrát za den obrátil se k tobě řka: Želím toho; odpusť mu.“

Apoštolé, ježto s Ním žili ve bližším spojení, jistě na sobě zakoušeli, že On jest silou a moudrostí jejich.

Slovem Jeho unešení, podmanění a okouzlení jsouce, volávali: „Pane, přidej nám víry;“ a On dává jim na srozuměnou neobmezenou sílu víry, říkal: „Budete-li mítí víry jako zrno horčičné, díte této moruši: vykořeň se a přesad se do moře a uposlechne vás.“ (sr. Mat. XVII, 19).

Víra, která vůli a duši člověka spojuje s Bohem, má také účast na Jeho neskončené moci. Nevykořeňuje pouze stromů, nepřenáší pouze hor, ale pozdvihuje říši duchovní až k Bohu. Zázraky, kteréž koná v přírodě jsou pouhou maličkostí proti zázrakům ve světě mravním.

Mistr, jenž odhaluje apoštolům velikost božskou, obává se, by snad nezpyšněli, napomíná je k mírnosti, k pokoře, jež sluší pravému služebníku Božímu. — „Kdo pak jest z vás maje služebníka, ježto oře, nebo pase, by mu, kdyžby se s pole navrátil, řekl: Pojď hned, a sedni za stůl: a neřekl by jemu: Připrav, co bych povečeřel, a opá-sav se, služ mi, až se najím a napiji, a potom ty budeš jísti a pítí? Zdali děkuje služebníku tomu, že učinil, co mu byl rozkázal? Nezdá se mi. Tak i vy, když učiníte všecko, co vám přikázáno jest, rcete: Služebníci neužiteční jsme; což jsme povinni byli učiniti, učinili jsme.“ (Luk. XVII, 7—10).

Takovým moudrosti lidské až posud neznámým učením vzdělával Ježíš učedníky své a utvrzoval v nich člověka nového. Před Ním, člověk vždy sobecký, ano co do náboženství

zištný, měl před očima jen práva a zásluhy své, za něž dovolával se odměny u Boha jako nájemník. Ale člověk ve škole Ježíšově, nechť jsou služby jeho sebe stkvělejší, nicméně jest ničím před Tím, jemuž vše děkuje a jenž mu není ničím povinen. Postačuje mu, by plnil vůli Otce ; láska mu ji vnuká a poslední slovo lásky jest : zapomeň na sebe pro Boha.

KAPITOLA OSMÁ.

VZKŘÍŠENÍ LAZARA.

Příhoda, jejíž následků nebylo lze tušiti, zkrátila pobyt Ježíšův v Perei a urychlila konec Jeho života.

Dům v Bethanii, v němž býval hostem na cestách svých do Jerusalema, a jehož hostitelé přijímali Ho jako Pána a přítele tak důvěrně a laskavě, — dům v Bethanii měl zármutek. Lazar byl nemocen. (Jan XI., 1. a n.).

Marta a Maria poslaly k Ježíšovi prosíce: „Pane, ať kterého miluješ, jest nemocen.“

Zvláštní jest skromnost obou těchto žen, jejichž důvěra tak silna jest, že nevylovují ani žádného přání; a ostatně, mchly-liž neuznávají nebezpečí, kteréž hrozilo Mistru v Judsku?

Ježíš uslyšev tuto zprávu, upokojil i posly i ty, kteří byli kolem Něho.

„Nemoc ta“ — pravil jim — „není k smrti, ale ku slávě Boží, aby oslaven byl Syn Boží skrze ni.“

Což asi zamýšlel v lásce své ku přátelům zvláště milým? „neboť miloval Martu a sestru její Marii i Lazara,“ nelíčeně praví sv. evangelium. Slovo tajemné, které jsme právě uvedli, prozrazuje to také poněkud.

Nicméně zůstal ještě dva dny na téměř místě.

Pak pravil učedníkům svým: „Pojďme zase do Judska.“

Dí jemu učedníci: „Mistře, nyní Tě hledali Židé kamenovati a zase tam jdeš?“

Tento výkřik úzkostlivé lásky vnukl Ježíšovi odpověď, v níž se zračí veškerá síla ducha a důvěra nejvyšší v Otce.

Odpověděl jim:

„Zdaliž není dvanácte hodin za den? Chodí-li kdo ve dne, neurazí se, nebo světlo tohoto světa vidí: pakli choditi bude v noci, narazí se, nebo není při něm světla.“

Ježíš přirovnával příští utrpení své k noci, nazýval je „hodinou mocnosti tmy.“

V hodině té vskutku Otec Ho vydá bez obrany do rukou nepřátel; až posud chrání Ho, jest světlem a silou Jeho. Žádným nebezpečím nedá se zastaviti v dokonání úkolu svého; doba ta jest proň dvanácte hodin denních. Ví jistě, že ještě není u konce a jistota tato jest tak veliká jako důvěra Jeho. Klidná odvaha, jež má pramen svůj v dokonalé jednotě s Bohem, byla známkou mravní krásy Ježíšovy.

O něco později stále jsa zaměstnán v myslí tím, co se děje v Bethanii, pravil učedníkům svým: „Lazar, přítel náš spí: ale jdu, abych ho ze sna probudil.“ Mluvil o smrti jeho, oni pak mysli na spánek. Nerozumějíce tajné myšlénce Mistra svého, a znepokojeni jsouce cestou Jeho do Judska, jejíž nebezpečí tušili, odpověděli Jemu: „Pane, spí-li, zdrav bude.“

Ježíš pak jim řekl zjevně: „Lazar umřel; i raduji se pro vás, že jsem tam nebyl, abyste věřili. Ale pojďme k němu.“

Slovo to dodalo odvahy jednomu z nich.

„Pojďme i my,“ — pravil Tomáš — „abychom zemřeli s ním!“

Dějepisci, jenž se nad zázraky nepozastavuje, a nechce činiti násilí textu, ani zpitvořiti vypravování, jest patrnó že Ježíš již předem a dle vševědoucnosti své věděl o smrti Lazarově. Udála se asi téhož dne, co odešli poslové k Ježíšovi, a když ještě byli na cestě.

Z Bethanie do Beth' Abary za Jordánem, jest sedm až osm hodin cesty. Lazar byl ještě téhož večera dle obyčeje židovského balsamován, zaobalen do plátua a pohřben. A Ježíš, meškaje dva dny prve, než se vydal tam na cestu, mohl přijíti teprve čtvrtého dne; a tak byl to tedy právě

již čtvrtý den, co Lazar ležel v hrobě. Nelze hledati jiné pohnutky, že Ježíš schválně se opozdil, leč v tom, že čekal na pokyn od Boha, jímž řídil všechny skutky své.

Nás pobádají tisíceré pohnutky, tisíceré vrtochy nerozumné; On pak nepodává se ničemu pozemskému, lidskému ani osobnímu. Pohnutkou nejvyšší, rozhodující o skutcích Jeho, jest vůle Otce. Z poslušnosti k němu vzdoruje i něžnému přátelství, pro něž by rád spěchal ku sestřám Lazarovým. Avšak útěcha přijde v pravý den; není odložena v radách Otcových, leč aby připravující se zázrak učiněn byl stkvělejším, sláva Boží a Syna Jeho zjevnější, víra však pevnější.

Když Ježíš, stoupaje Uady el- Keltem přibyl na výšinu Bethanskou, zvěstováno Jemu, že tomu již čtyři dny, co Lazar jest pohřben. Byla to polovice smutku. Mnozí pak ze Židů byli přišli k Martě a Marii, a mezi nimi někteří nepřátelé Prorokovi, aby je těšili pro bratra jejich. Tedy Marta, jakž uslyšela, že Ježíš jde, vyšla Jemu vstříc, plna jsouc ochoty, ač pohřížena v bolu, kdežto Maria zůstala doma. Vidouc Ježíše zvolala:

„Pane, kdybys byl ty zde byl, bratr můj nebyl by umřel.“

Slova tato vyjadřují důvěru nikoliv výčitku, neboť doložila: „Ale i nyní vím, že cožkoli požádáš od Boha, dá tobě Bůh.“

Ježíš jí odpověděl slibem, jehož pro netušenou velikost ani se nenadála, avšak jenž přece se zdál, že by mohl zviklati víru její: „Vstaneť zase bratr tvůj.“ Řekla Jemu Marta: „Vím, že vstane při vzkříšení v den nejposlednější.“

Dle obecní víry v Israeli a zvláště na straně farisejské zbožní Židé měli vstáti z mrtvých, až přijde Království Mesiášovo. (Dan. XII, 2).

Marta viděla ve slibu Ježíšově jenom narážku na víru tuto; zdá se, že neopovážila se doufati více.

Aby jí dodal mysli, řekl Ježíš: „Já jsem vzkříšení a život: kdo věří ve mne, byť také umřel, živ bude: a každý kdo jest živ a věří ve mne, neumře na věky.“

Není utěšenějšího slova pro člověka, stojí li před tajemstvím hrobu pln jsa úzkosti. Věřící mohou nabyti opět myslí a naděje. Pán jejich mocnější jest, nežli smrt; jméno Jeho jest vzkříšení a život; v nich spočívá síla nesmrtelnosti; jsou-li mrtvi, On může přivésti je opět k životu; a zachvátí-li je smrt, jest to jen na čas.

„Věříš-li tomu?“ tázal se Ježíš Marty.

Řekla Jemu: „Ovšem, Pane, já jsem uvěřila, že jsi ty Kristus, Syn Boha živého, kterýž jsi na tento svět přišel.“

Od této chvíle jest víra Marty, sestry Lazarovy, dokonalá; rozmluva s Mistrem zbavila ji nedůvěry, jakáž bývá obyčejně i u lidí věřících; poznává v Ježíši nejen Messiáše, ale i Syna Božího v Messiáši. Žal ji otevřel duši, a slovo Ježíšovo naplnilo ji světlem a nadějí.

„Jdi,“ pravil jí Ježíš, „a zavolej potichu sestru svou Marii.“ I čekal před městečkem na místě, kde Marta Mu přišla v ústrety.

I odešla a řekla tiše Marii: „Mistr je zde a volá tebe.“ Marie vstala rychle a šla k Němu. Tedy Židé, kteříž s ní byli v domě a jí těšili, když uzřeli Marii, že rychle vstala a vyšla, šli za ní, řkouce: „Jde ke hrobu, aby tam plakala.“ Maria pak, když přišla, kdež byl Ježíš, uzřevši Jej, padla k nohám Jeho, a řekla Jemu:

„Pane, kdybys byl ty zde byl. bratr můj nebyl by umřel.“ A neřekla více, zkormoucena a zničena jsouc plakala po tichu. Tedy Ježíš, když uzřel, ana pláče, i Židy, kteříž byli s ní přišli, ani pláčí, pohnul se v duchu, a zkormoutil sebe sama a řekl: „Kde jste jej položili?“ Řkou Jemu: „Pane, pojď a pohleď.“ I zaplakal Ježíš.

Tedy řekli Židé: „Hle, kterak ho miloval.“

Nekteří pak z nich řekli: „Nemohl-liž on, jenž otevřel oči slepého narozeného, učiniti, aby byl tento neumřel?“

Tedy Ježíš opět pohnut jsa sám v sobě, přišel ke hrobu; byla pak to jeskyně, a kámen byl svrchu na ní položen.

I dí Ježíš: „Zdvihněte kámen“

Řekla Jemu Marta úzkostlivě: „Pane, již zapáchá, nebo čtyři dny jest v hrobě.“

I dí Ježíš: „Zdaliž jsem tobě neřekl, že budeš-li věřiti, uzříš slávu Boží!“

Tedy zdvihli kámen. Ježíš pak pozdvihl očí svých vzhůru řekl:

„Otče, děkuji Tobě, že jsi mne vyslyšel. Jáť jsem věděl, že mne vždycky slyšíš, ale pro zástup, kterýž okolo stojí, jsem to řekl, aby uvěřili, žes Ty mne poslal.“

V nesmírném milosrdenství svém přijímá na sebe veškerý žal lidský. Dnes není ubohým trpítelem, dnes jest přítelem, jenž se zarmucuje, chvěje se a pláče. Ve své něžné lásce se modlil; žádal Otce, aby potěšil ty, kteří v svém zármutku před Ním plakaly a věřily v Jeho božskou lásku. Láska lidská nemá moci, láska Ježíšova přemáhá smrt.

Když se byl pomodlil, zvolal hlasem velikým: „Lazare, pojď ven!“ A hned vyšel, kterýž byl umřel, maje ruce a nohy svázané stuhami, a tvář jeho byla zastřena šatem. Řekl jim Ježíš: „Rozvažte jej, a nechte, ať odejde.“

Tedy muozí ze Židů, kteříž byli přišli k Marii a Martě, viděvše, co učinil Ježíš, uvěřili v Něho. Někteří pak zatvrzeli jsouce odešli k Fariseům a pověděli jim, co učinil Ježíš v Bethanii.

Byli asi z onoho plemene zatvrzelého, kteréž podezírá vše, i lesk oslňující sílu a dobrotu Boží; ospravedlňují slova podobenství o boháči: „Byť i kdo z mrtvých přišel, neuvěřili by mu.“

Velerada byla pobouřena událostmi, které veliké hnutí způsobily u lidu před branami hlavního města, i ve městě samém. Tedy sešli se nejvyšší kněží a Fariseovc v radu a pravili: „Co učiníme, neb tento člověk činí mnohé divy? Necháme-li ho tak, všickni uvěří v něho: I přijdou Římané a odejmou naše město i lid.“

Takto Ježíš se zdál nejvyššímu úřadu býti člověkem pro veřejnost velice nebezpečným. Uvádělf v nebezpečí nejen mír, ale i vlast. S těží pochopujeme lehkovážnost a poblouzení takového úsudku.

Jak mohla velerada másti si lidový ruch způsobený Ježíšem s politicko-náboženskou agitací Judy Gaulonity?

Nepotlačoval-li v lidu s obezřelostí nejbdělejší falešné Messiáš-tví záležející v obnovení panství a osvobození národa? Neodmítl-li s rozhořčením pozemského království, jež Mu nabízeli v Galilei? Nevyhýbal-li se vždy v samém Jerusalemě dvojsmyslnému jménu Messiáše, s nímž vždy spojoval toliko význam duchovní? Neplatil-liž poplatkův a neměl-liž ve vážnosti vrchnosti vládnoucí?

Vše to bylo veřejně známo, a to zajisté nejvíce členům vysoké rady, kteří od prvního Jeho vystoupení neustále byli na stráži a na stopě Prorokovi.

Avšak valná shromáždění bývají horší, nežli jednotlivci. Sobectví, malicherné vášně, předsudky zaslepují je a zbavují rozumu.

Třída kněžská nemohla zapomenouti Ježíšovi pohrdání, jakéž jevil ku lichým obřadům, které živily a obohacovaly sluby při nich zaměstnané. Strana farišejská, jejíž nepravosti odhaloval, falešnou její vědu porážel a tepal pokrytství, nenáviděla Ho; rozhořčena byla vlivem, jež měl na lid, i nároky, jimiž osoboval si vyšší úkol, úkol to Proroka, ano Mojžíše samého.

Strana aristokratická, skládající se ze Sadduceů, Ježíše se buď strachovala nebo Jím opovrhovala: obávala se, aby nakloniv sobě lid, neporušil veřejného pořádku, neboť strachovala se Římanův a bála se každého jitrění lidu. Raději vše, jen ne podněcování a vzpouru; klid za každou cenu, toť hlavní věci

Takto posuzují tito spokojení konservativci vše, lidi i věci; a pokud se tohoto jejich mínění týká, jsou neústupni.

Měli převahu ve veleradě. Nejvyšší kněží pocházející z vyšších rodin Phabiů, Kamithův, Boethů, Kantharův a Hananů, byli Saducei. Ti budou neuprosni k Ježíši.

Pamětihodného roku onoho Josef, jménem Kaifáš, byl nejvyšším knězem a předsedou velerady: dva různé to úřady, které po vypuzení tetrarchy Archelaa, bývaly spojeny v jedné osobě. Osoba Kaifášova objevuje se ponejprv v dějinách Ježí-

šových. Bude od té chvíle svým úředním postavením hráti velikou úlohu, mezi nepřáteli Syna Božího ve tragickém konečném osudu Jeho. Bude Ho souditi, ano odsoudí Ho. To jméno, krví Ježíšovou poskvrněné budí u křesťanův upomínku truchlivou.

Jako všichni předchůdci Kaifášovi, po dobu celého půl století, byl i on stvůrou vládní. Vladař Syrský, Valerius Gratus, ustanovil ho veleknězem okolo roku osmnáctého, shledávaje u něho bezpochyby poddajnost, vítanou mu u velekněží, kteří se stávali nástroji poroby národa. Pontský Pilát, vladař Judska, zastihl ho v úřadě a ponechal ho v něm. Není ničeho známo o rodině jeho, kteráž byla asi velice mocnou v zemi. Byl Sadducej. Pojal za manželku dceru bývalého velekněze Annáše, bez odporu rejspolehlivějšího náčelníka své strany, přítele Říma, jehož pět synů po sobě vystříдалo se v důstojnosti velekněžské. Když i Pilát byl složen z vladařství okolo r. 35., Kaifáš přece se ještě udržel v úřadě a byl z něho složen teprve následujícího roku od Vitellia. Svým chováním ve veleradě, kdež se přetřásala otázka, jakých opatření třeba učiniti proti Ježíšovi, prozrazoval prudkou, pánovitou a otrockou povahu svou.

Od něho pocházejí slova, která označují cynickou krutost celé jeho strany.¹⁾

Netrpěliv jsa váháním a nerozhodností svých soudruhů, pravil jim urputně:

„Vy nic nevíte, aniž na to myslíte, že jest prospěšno vám, aby jeden člověk umřel za lid a ne aby všecken národ zahynul.“

Takto tedy ohledy státní, — toto nejposlednější útočiště všech ohrožených mocností, kteréž sloužilo všem despotům na ospravedlněnou jejich zločinů — volány na pomoc proti Ježíši k hanbě pravdy a spravedlnosti. — Jest užitečno, aby umřel; prospěch národa toho vyžaduje.

Sv. evangelista vypravuje děj tento, půl století později, spatřoval v tomto slově nejvyššího kněze smysl prorocký. Kaifáš, ani nevěda, vyslovil myšlénku Boží.

¹⁾ Bell. Jud. 8. 14.

Řízením Božím bylo ustanoveno, aby Ježíš umřel; bylo to nutno, nejen pro spásu lidu Israelského, ale též aby synové Boží, kteří byli rozptýleni, shromážděni byli v jedno. (Jan XI., 52.)

Ve vývoji lidstva naskytují se zločiny na svém místě. Největší nepravosti spáchané proti Bytosti nejsvětější, byly východištěm obnovení lidstva a Království Božího.

Velerada usnáší se na tom, že jest to opatření pro blaho obecné nutné, aby usmrtili Ježíše: nespravedlivá tato smrt bude lékem, jenž dle vůle Boží vyhladiti měl nákazu svět szírající, a krev vražednýma rukama prolitá, bude životním zřídlem, v němž se napájeti budou na věky synové Boží.

Takto veliký čin vzkříšení Lazara, ježž možno nazvati „zázrakem přátelství“, měl v životě Ježíšově výsledek nad jiné osudnější.

Potěšil-li v zármutku na jedné straně rodinu vroucně milovanou, navrátil ji tobo, jehož oplakávala; osvědčil li Božskou moc Ježíše nad smrtí, dokázal-li duším upřímným, že On jest Prorok od Otce poslaný, Syn, jehož Otec vždy vyslyší, Pán života: vyvolal na druhé straně záští odpůrcův, roznítil hněv velerady proti Ježíši, přiměl předsedu téže rady, že vyřkl nad Ním nález smrti z ohledu na bezpečnost veřejnou.

Vše, co předpověděl asi před rokem na poušti Bethsaidské, ubíraje se k Cesarei, — ku pohoršení učedníků svých, — o svém bolestném osudu, o pronásledování, jež Ho očekává v Jerusalemě od knížat, starších lidu a kněží, jeví se nám nyní ve hrozně skutečnosti. Apoštolování Jeho v hlavním městě, opětované volání, jimž obracel se k národu, kázání o pravém Království Božím a Messiášském, zázraky a šlechetné skutky Jeho, nic, nic, nemoblo překonati zaslepenost a odzbrojiti odpor; naopak, vše povstává, aby rozpoutalo bouři a připravilo krisi konečnou, do níž spěchá.

Nové toto a nebezpečné postavení jest velice mistrně nastíněno ve čtvrtém Evangeliu, a to jediném, jež nám po-

dává zprávu o působení Ježíšově v Judsku; počíná vzkříšením Lazara, jakožto bezprostřední toho příčinou.

Krise připravuje se poznenáhla: pokaždé, kdykoli se Ježíš objevuje v Jerusalemě, stává se povážlivější, a čím vznešenější pravdy zahrnují se ve slovech Ježíšových, čím lépe divy Jeho dokazují Jeho moci a čím mohutnější a různější vliv vykonává na lid, tím více se přiostrňuje.

Zázrak učiněný v Bethanii jest posledním článkem úchvatného pokroku v celém díle Ježíšově; pro Jeho působení v Judsku znamená tolik jako rozmožení chlebů na poušti Bethsaidské pro Jeho apoštolování v Galilei.

Tvrzení svědka, jenž jest tak důkladně znalý toho, co vypravuje, zabezpečuje proti všem útokům historickou pravdivostí vzkříšení Lazara. Jakkoli zázračné jest, přece se každé nepředpojaté myslí samo sebou zamlouvá.

Kritika pantheistická neb materialistická prohlásila je za nemožné. — Mermomocí tvrdí: Mrtví nevstávají z hrobu.

Proti ní vykazují dějiny některá z mrtvých vstání, a rozum, jenž uznává osobního, všemocného Boha, nevidí v tom žádné nemožnosti; připouští, že Lazar čtyři dny v hrobě ležící, zvedá se z hrobu na hlas Syna Božího. Stvořiti něco z ničeho, dáti život tomu, co nebylo, vrátiti jej tomu, kdo jej ztratil, to dokázati může jedna a táž moc.

Avšak Lazar jen spal následkem ztrnutí údů. ¹⁾

Svědci tvrdí, že byl mrtev. Toť pravdě nepodobné. Dějiny lidstva jsou pletivem samých pravděnepodobností. My pochopujeme jen nepatrnou část příčin zjevů dějinných; každé chvíle nenadálé události vymykají se našemu rozumu, a podivnost jejich bije ve tvář našemu všednímu úsudku, jež nazýváme logikou.

Než by kritika evangelické vypravování přijala v jeho souvislosti, raději je zpitvořuje nebo docela je upírá. Někteří kritikové nechtěli tu spatřovati leč obratnou legendu, vymyšlený obrázek, jenž měl znázorňovati metafysickou myšlenku obsaženou ve slovech: „Já jsem vzkříšení a život.“ ²⁾

¹⁾ Paulus, Exeg. Handbuch.

²⁾ Baur, Theol. Jakcs. I. III. Keim. Jes. v. Nas. I. III.

Jiní opět měli to za pouhý výtvar obraznosti, jenž by vyhovoval křesťanskému názoru, domýšlejícímu se, že jest nutno, aby také Ježíši, jakožto Messiáši, přikládána byla podobná vzkříšení, jako v Starém zákoně prorokům.¹⁾

Novější kritikové posuzující zcela správně výklady tyto právě jen jako vytáčky takých boboslovců, kteří se svou vědou jsou v úzkých, nebo docela v koncích, obnovili s tím větší bystrozrakostí starý úskok dávných racionalistů německých.

Podání, svedeno jsouc podobenstvím o chudém Lazaru k celé řadě omylů, mělo nejprve za to, že to bratr Martin a Mariin, jenž byl nemocen; slova Ježíšova: „A kdyby i Lazar vstal z mrtvých, neuvěřili by,“ byla špatně pochopena a zavedla příčinu k domněnce, že vskutku vstal z mrtvých; tak povstala tato legenda.

Všecky tyto domněnky, kteréž nemají žádného základu, samy sebe odsuzují jakožto vymyšlené; dokazují jen, jak málo postačuje duchu lidskému, a jakých lstí umí vynalézati, aby potlačil skutečnou událost, kterou znetvořuje, proto že se nesrovnává s jeho rozumem.

Proti výslovnému, určitému a podrobnému svědectví, jaké podává čtvrté evangelium, odporuje prý mlčení ostatních tří evangelistů.

Jest vskutku na první okamžik s podivem, že událost tak zvláštní sama v sobě, tak znamenitá ve svých následcích opomenuta ode tří ze čtyř spisovatelů vypravujících o životě Ježíšově.

Avšak pozorné studium těchto různých památek vysvětlí a ospravedlní toto opomenutí

Žádný totiž z Evangelistů, ani svatý Lukáš, který tak pečlivě uspořádal vypravování své, neměl v úmyslu seznámiti nás s veškerým učením Ježíšovým a se všemi skutky Jeho. „Paměti“ jejich jsou skutečně pouhými úryvky, a nelze uváděti mlčení jednoho za důkaz proti svědectví druhého.

Synoptikové shodují se společně v tom: počítají veřejné působení Ježíšovo, od Jeho příchodu do Galilee, po uvěznění

¹⁾ Strauss, das Leben Jesu. I. II.

Jana Křtitele; a z Jeho působení v Judsku neuvádějí leč poslední týden.

Jen svatý Jan vypravuje o cestách Ježíšových do hlavního města a o některých kázáních a zázracích připadajících do této doby Jeho života. A tu tedy snadno pochopujeme, jak a proč opomenuto ode všech ostatních všeho toho, co souvisí s působením Ježíšovým v Jerusalemě, a tedy také opomenutí zázraku vzkříšení Lazara; v osnově jejich vypravování nebylo proň místa.

Shromáždění velerady, bouřlivé řeči, které tam byly mluveny, zakročení nejvyššího kněze, usnesení rady a její nálezn: „musí zemřítí,“ vše to bylo v brzku známo po Jerusalemě a brzy také v Bethanii.

Ježíš měl bezpochyby i ve veleradě tajné přátele, kteří Ho zpravili o hrozícím nebezpečí.

Radosť, kterou naplnil hostitele své, znenadání se zachmuřila; osud milovaného Mistra naplnil je zármutkem a úzkostí.

Zvláštní to tajemný osud poslanců Božích a Toho, jenž nad ně všecky vyniká: snášejí pronásledování, umírají pro dobré skutky své. Nejkrásnější ze skutků Ježíšových, nejtklivější a nejstkvělejší, jenž nejlépe objevil Jeho nekonečnou moc a lásku, jest příčinou, že nepřátelé chrlí na Něho záští, jímž Ho pronásledují, vynášejíce nad Ním rozsudek smrti.

U Něho však není žádného slova trpkého, žádného rozhořčení.

Spatřuje v událostech a v lidech pouze nástroje vůle Otce svého, a kráčí ku předu klidný a pokojný, utvrzuje své milé a dokonáváje až do konce veliké dílo své. Ví, že jest dvanácte hodin za den a že se dokonávají a nastává noc.

Může ještě ujíti bouři. Ještě nepřišel okamžik jíti jí vstříc. Odchází tedy z Bethanie a vede s sebou učedníky své. Střeží se od té chvíle setkati se se Židy, uchyluje se do země sousedící s pouští do malého města Efrema, kde se na chvíli usadí.

Aby dorazil do této samoty nepozorován, jest Mu jíti podél hory Olivetské na straně východní a po stezkách horských vedoucích přes Anatot a Mikhmas.

Městečko, do něhož se utíkal, bylo stranou od hlučných silnic na severním cípu Judska, asi 15 až 17 míl od Jerusalema. Vystavěno bylo na špičatém vršku as osm set metrů vysokém na samém práhu pouště; čtverhranné jeho domy z bílého kamene vypadaly zdáli jako staré věže zbavené hradeb.

Ze starého Efrema zbývají jen zříceniny pevnosti, jejíž hradby tesané z dlouhých balvanů, vyčnívají ještě na několik metrů do výše a hostí jen ubohé fellahy. S této osamělé výše mohl Ježíš spatřiti celou zemi Judskou, smutnou a zasmušilou, se skalnatými horami, tak drsnými jako její zatvrzelý lid. Pohlížel na horu Olivetskou, odkud se povznese ve slávě a za ní v duchu viděl Jerusalem, kde měl zemříti.

Dobře se hodí toto vážné místo k novému období života Ježíšova, poskytujíc Mu samotu a s ní mysl jasnou.

Dny strávené v Efremu naplněny byly zajisté modlitbou a rozjímáním. V okolí Jeho přípravy se dějí ku velikým zápasům. Učedníci očekávají příchod Království Božího. Ten malý zástup jest pln odhodlanosti. Přese vše, co se děje, neobmezeně věří v moc Mistrovu; vzkříšení Lazara utvrdilo mysl jejich proti každému nebezpečí. Efrem bylo zastávkou před posledními velkými boji. Ježíš vyšel odtud ubíraje se do Jerusalema, aby tam slavil poslední Velikou noc.

KAPITOLA DEVÁTÁ.

Poslední cesta Ježíšova do Jerusalema.

Popis této cesty možno sestaviti podle udání třetího a čtvrtého evangelia. Sv. Jan označuje místo, odkud Ježíš vychází, sv. Lukáš cestu, kudy šel a kam přišel. Vyšel z Efrema na severních hranicích Judska (Jan XI, 54). Cesta vede rozsáhlým kruhem skrze Samaří, Galileu a údolí Jordánské, na konci leží Bethfage (Luk. XVIII, 11).

Zdálo se, že Ježíš, místo aby se ubíral k Jerusalemu, od něhož vzdálen byl toliko pět nebo šest hodin cesty, vzdaluje se od něho; dal se totiž na sever cestou k Samaří, došel až do Galilee na výšinu Jisreelskou, sestoupil Uady Djaludem do údolí Jordánského a kráčel k Jerichu širokou silnicí, kudy chodívaly karavany Galilejské.

Jaká příčina pohnula Ježíše k tak dlouhé zacházce? Jest pravdě podobno, že maje dáti vjezdů svému do svatého města neobvyklý lesk, ráz vítězoslavný, chtěl se objeviti uprostřed zástupů Galilejských, aby oznámil svou cestu a přidružil si četné učedníky, kteréž měl mezi poutníky, ubírajícími se do Jerusalema. Čeho na Někž žádali bratři Jeho před půl rokem, o slavnosti Stánků, řkouce: „Ukaž se lidem,“ ¹⁾ chystal se splniti po způsobu svém; ale zachoval tento projev až do poslední chvíle v tajemství.

Pouť trvala několik dní. Byla protkána příhodami rozmanitými a zajímavými, které sv. Lukáš pečlivě zaznamenal.

---

¹⁾ Viz knihu IV, kap. 1.

Když se ubíral jedním městečkem, jehož evangelium nejmenuje, a které staré podání u křesťanů Palestinských běžně jmenuje Djennin, deset málomocných se objevilo před Ježíšem.

Jest to obyčej ještě za našich dnů na Východě, že tito nešťastníci se spolčují a žijí pohromadě, potulující se podél cest a na blízku měst.

Stáli opodál a volali hlasem velikým:

„Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi.“ Tato bída a důvěra dojala Ho, i pravil jim: „Jděte, ukažte se kněžím.“ I stalo se, když šli, že očistění jsou. Jeden pak z nich, uzřev, že jest uzdraven, navrátil se, velikým hlasem velebě Boha. A padl na tvář k nohám Jeho, díky čině: a ten byl Samaritán.

I odpověděv Ježíš řekl: „Zdaliž jich deset není očistěno. A kdež jich devět? — Není nalezen, jenž by se byl navrátil a vzdal chválu Bohu, jedině cizozemec tento.“ (Luk. XVII, 11—19.).

Nevděk rozrýval Mu srdce. Hluboký zármutek vycítujeme ve slovech „cizozemec tento“. Tato bolestná příhoda upomínala Ho na vlastní Jeho posláni; štědře, bez počtu prokazoval dobrodiní národu Israelskému, a národ Ho odmítal.

Samaritán, který padá k nohám Jeho, aby osvědčil vděčnost a víru svou, byl Mu milý; vidí v něm všecky ubohé, opuštěné, cizince, pohany, kteří jednou budou pospíchat k Němu, kdežto sourodáci Jeho zatvrzele Ho budou zneuznávat. I pozdvihl málomocného, jenž věřil a uzdraven byl, řka k němu: „Vstaň a jdi, víra tvá tě uzdravila.“

Události této jest vyznačeno místo ve vypravování sv. Lukáše. V téže době, kdy učedník apoštola Pavla spisoval své evangelium, šířilo se dílo spásy tímtež způsobem, jako spatřiti lze právě v životě Spasitelově. Odmrštěno v Judsku, zuřivě potíráno od Židů, slovo Království Božeho nalezalo stkvělého přijetí v Samaří a hýbalo celým světem pohanským.

Na další cestě své byl Ježíš dotazován o Království Božím. (Luk. XVII, 20—37). „Kdy přijde Království Boží?“ tázali se Fariseové nikoliv bez úsměšku. Po dvě léta již viděli Proroka v díle, zvěstujícího Království Messiášské, které,

jak se domnívali, osvobodí národ, zlomí všechna pouta, potře všechny nepřátele a otevře Israeli netušenou dobu blaženosti; a ani jediný z těchto idealů se neuskutečňoval. Galilejský shromažďoval kolem sebe jen hříšníky a lidi opovržené, nevědomé a beze všeho významu. Radovali se z této málomoci a posmívali se Jemu. Ježíš jim odpověděl, upomínaje opět na duchovní ráz svého Království:

„Nepřijdeť království Boží patrně; aniž řeknou: Aj tuto, aneb aj tamto. Neboť hle království Boží jestiť mezi vámi.“ (Luk. XVII. 20 a nás.)

V hloubi svědomí počíná a zakořeňuje se Království, jehož Messiasem jest Ježíš. On mluví ku svědomí a žádá od něho lítost a víru. Jakmile se Mu otevře, dostává Ducha Jeho, a Království Boží počíná. Fariseové, jsouce pouzí formalisté a úzkoprsí vlastenci, ostýchají se takto pojímati Království Boží; avšak nicméně ono vzrůstalo ve středu jejich a proti vůli jejich; Ježíš, obklopen věrnými svými, byl Jeho viditelným uskutečněním; mohl ukázati prstem učedníky své těm, kteří se Ho dotazovali a s pohrdáním se od Něho odvraceli.

Ovšem v počáteční této době Království Boží jest skromné a tiché, slabé, trpící, skryté.

Jako Syn Boží se zastírá pokorným zjevem Syna člověka, tak i sláva Království zahalena zjevnou bédou publikánův a hříšníků, Jeho následovníků. Žádného tu lesku, žádné síly, sama divotvorná moc Ježíšova se jeví jenom v podobě dobrotivosti; ukrývá se záříc jen skrze lásku a dobrotu. Jenom pokorní a kající byli dotknuti: pyšní, bažící po divech a slávě světské, pomíjejí Ho rovněž tak, jako drží a pohrdaví Fariseové.

Ježíš nevšímá si jejich pohrdání. Vybízí učedníky, aby těžili ze života Syna člověka, z přítomnosti a z dobrodiní Jeho; až odejde, nastane jim krutá a dlouhá zkouška.

„Přijdou dnové, kdyžto žádati budete jeden den Syna člověka viděti a nevidíte. A řeknou vám: Hle zde jest a hle tamto. Nechoďte, ani následujte.“

Nicméně nesmí se ustávat v očekávání: neboť stalo-li se první příští Messiášovo ve mdlobě a zápase, a mají li Jeho věrní, kteří Ho poznali, tvořiti s Ním Království Boží, a v téže mdlobě a téměř zápsy: pak druhé příští Jeho provázeno bude slávou a vítězstvím nade všemi nepřátely; tehdy Království Boží ukáže se ve velebnosti a slávě.

Ježíš vícekrát předpověděl učedníkům svým budoucí oslavu svou, ale dnes ji připomíná slavnostním způsobem právě ve chvíli, kdy Fariseové obnovují proti Němu své pohrdavé otázky, tak jako by chtěl chrániti své milé a upokojiti je naději, jež nikdy nepřestává doufati.

„Nedejte se svésti falešnými proroky, kteří vám zvěstovávají budoucí příchod Syna člověka. Příchod ten bude jako blesk, oslní zraky očí všech. Jako blesk blýskající se pod nebem na ty věci, které jsou pod nebem, svítí, tak bude Syn člověka ve dni svém. Ale prve musí mnoho trpěti, a zavržen býti od národu tohoto.“

Takto podle tohoto podobenství dráha spasitelská skládá se ze dvou období, ze dvou dnů. Jeden jest den utrpení, pronásledování a odmítání; netýká se jen Jeho života pozemského, ale pojímá všechny věky, kde věrní Jeho, vyvolení Kristovi, kráčeti budou za Ním cestou krvavou, kterouž jim ukázal, a žítí budou jako mučedníci, doufající v den druhý. Tento pak bude slavný, vítězný; znamenati bude dokonané příští Království Božího ku všemu stvoření ve světě proměněném.

Kdežto učedníci Ježíšovi s netrpělivostí po něm toužiti budou, bude pokolení lidské tak jako bylo za dnů Noemových a za času potopy.

„Jedli a pili, ženili se a vdávaly, až do dne, v kterémžto Noe všel do korábu: i přišla potopa a zahladila všechny.“

Podobně jak se stalo ve dnech Lotových: jedli a pili, kupovali a prodávali, štěpovali a stavěli: ale toho dne, když vyšel Lot ze Sodomy, pršel oheň a síra s nebe, a zahladil všechny. Takť bude v den ten, kdy se Syn člověka zjeví ve hrozně a svrchované moci své.“

Učedníci nebudou žítí v tak hrubém světáctví a v takové lehkovážnosti. Ježíš chce, aby se odloučili od všeho pozemského a stvořeného, aby neměli kořene v tomto pomíjícím světě, ale aby byli ochotni a hotovi obětovati se a následovati Ho, při prvním záblesku rozhodné chvíle poslední.

Úchvatnými slovy dává jim na jevo tuto vůli svou.

„V tu hodinu, kdo bude na střeše, a nádobí jeho v domě, nesstupuj, aby je pobral: a kdo na poli, též se nevracuj nazpět.

Pomněte na ženu Lotovu.“

Nutno opustiti vše a spěchatí vstříc Hospodinu, jenž se blíží. Kdokoliv bude hleděti zachrániti život svůj, přituluje se k tomu, co pomíjí, zahyne se světem tímto, který bude zničen, a kdokoli odřekne se života svého a této ničemné a prokleté země, nalezne život v Bohu.

Tu se pak dokoná ono konečné oddělení pokolení lidského, které jest zde na zemi pomícháno. V okamžiku budou bytosti zevnějškem sobě nejbližší, ale duchem cizí, od sebe navždy rozloučeny.

„Pravím vám,“ dí Ježíš, „v tu noc budou dva na loži jednom, jeden bude vzat, a druhý zanechán; dvě budou spolu mléti, jedna bude vzata a druhá zanechána; dva na poli, jeden bude vzat a druhý zanechán.“

Učedníci se tázali zvědavě: „Kde to bude, Pane?“

Ježíš odpověděl: „Kdekoliv bude tělo, tu se shromáždí i orlové.“

Nepodal-li Mistr v tomto výrazném obraze vzatém z přírody galilejské, jeden z nejhroznějších zákonů vlády Boží, zákon o nutné zkáze světa. Běda těm, kteří se nepřimknou k životu! Mrtvolou jest v lidstvu vše, co nemá oživujícího Ducha Božího; orlí jsou síly hubivé, kteréž dokonávají na mrtvolách těch, kdekoliv se nalezají, vůli pomsty a spravedlnosti věčné.

Veliké a přísné povinnosti, jež Ježíš vštěpoval učedníkům, stále kruté zkoušky, jimž vydáni budou v tomto světě kde vládne lakotné sobectví života hmotného a smyslného, zajisté je zastrašovaly. Proto napomínal je k modlitbě.

„Modlete se,“ říkal jim, „modlete se ustavičně; ne-umdlévejte. Mějtež víru, Bůh vás slyší.“ I vyprávěl jim podobenství toto:

„Byl v městě jednom soudce . . . kterýž se Boha nebál a člověka nestyděl. Byla pak v tom městě jedna vdova a přicházela k němu, řkouc: Pomsti mne nad protivníkem mým. I nechtěl za mnohý čas. Potom pak řekl sám u sebe: Ač se Boha nebojím, a člověka nestydím: však že mi ta vdova obtížna jest, pomstím jí, aby naposledy přijdouc nezhaněla mne. I řekl Pán: Slyšte, co dí nepravý soudce. Což pak Bůh nepomstí vyvolených svých, kteříž k němu dnem i nocí volají, a bude-liž prodlévati jim? Pravímť vám, že jich brzo pomstí. Ale když přijde Syn člověka, zdali nalezne víru na zemi?“ (Luk. XVIII. 1—8.)

Z tohoto posledního slova Ježíšova vyrozumíváme, že věřící sami snad umdlévati budou v očekávání onoho dne; dlouhé čekání spravedlnosti věčné unaví i víru jejich. Vidouce, jak se věkové a nebesa stále otáčejí, nepřivádějíce toho, jenž má býti osvoboditelem a soudcem jejich, zdaliž nepozbudou vřelé horlivosti, jež touží po osvobození?

Při stálém útisku a při nesnázích, neusnou-li ve mdlobě své? Výstraha ta dána učedníkům v otázce té, jako by opět říci chtěl: „Modlete se, vizte, a doufejte až do konce.“

Když jest Duch svatý s člověkem, tu člověk snadno se zbavuje mezí, které mysl a naděje jeho omezují a vše v něm utlumují; pak pochopuje snadno veliké záměry Boží. Ví, že po staletí připravováno první příští Syna člověka, a že bude třeba opět staletí ku přípravě na druhé příští; avšak on hledí po příkladu Boha samého na statetí tato jako na rychle mijící dny; a povznešen jsa nad čas, trpělivě čeká jako Ten, který stvořil díla věčná.

Na cestě své potkával se Ježíš a Jeho malá karavana často s Farisei, kteří jako On putovali do Jerusalema. Bývali vždy plni domýšlivosti, jsouce spokojeni se svou spravedlností, a nešetřili jiných pohrdání svého. Učedníci Ježíšovi bezpochyby zakoušeli také často tohoto pohrdání; přichylnost Ježíšova ku slabým, odpor ku pyšným vyvolaly podobenství,

v němž fariseism nesmrtelnými rysy a pravdou pronikavou jest nakreslen, a posvátnou ironií bičován.

„Dva muži vstupovali do chrámu, aby se modlili, jeden Fariseus a druhý publikán. Fariseus stoje, takto se sám k sobě modlil: „Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé: dráči, nespravedliví, cizoložníci, anebo jako i tento publikán. Postím se dvakrát do téhodne, desátky dávám ze všech věcí, kterýmiž vládnu.“ (Luk. XVIII, 9 a n.)

„Publikán pak zdaleka stoje, nechtěl ani očí k nebi pozvednouti, ale bil se v prsa své, řka: „Bože, buď milostiv mně hříšnému.“

„Pravímť vám: tento sstoupil do domu svého, ospravedlněn nad onoho. Nebo každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdož se poníží, bude povýšen.“

Mistr rád končil podobenství svá mravným naučením, které v sobě zahrnovalo moudrost v podobenství obsaženou, a kteréž se tím lépe vtisklo do paměti učedníků.

Možno sice ve hluboký smysl jejich vniknouti, ale vyčerpati ho nelze. Často opakoval, že jest povinností býti pokorným; viděl v tom první podmínku, aby člověk vešel do Království a pochopil tajemství veškeré opravdové velikosti; vždyť sám byl živým a dokonalým zosobněním skromnosti. Nikdo se tak nesnížil jako Ježíš ve vůli Otce svého, který Ho vedl nepřetržitou řadou pokořování až do smrti; nikdo nebyl více vyvýšen toutéž vůlí jako On.

Přemožen byv a ukřižován, přece požívá i na tomto světě, kde hodina Jeho vítězství posud ještě neudeřila, takové slávy, že přesahuje veškeru slávu lidskou. Nikdo nemůže býti hlouběji pokořen, jako On byl za života svého; nikdo nemůže býti slavnějším, jako On jest od smrti své.

Na Jeho zastávkách přinášeli k Němu také nemluvňátka, aby se jich dotýkal. (Luk. XVIII. 15.). Víra lidu jest všudy tatáž; přirozeným pudem spěchá k tomu, o němž se domnívá, že jest od Boha poslán; přítomnost jeho unáší lid; přivádí ku Prorokovi, co má nejvzácnějšího; cítí, že ruka Jeho, položí-li ji na hlavu dětí, bude jim zárukou štěstí. Učedníci vidouce, jak se zástupové tlačí k Ježíši, odháněli lid. Ježíš tím

byl pohněván a řekl: „Nechte dítek, ať jdou ke mně, a nebraňte jim, nebo takových jest království Boží. Amen pravím vám, kdož by koliv nepřijal království Božího jako dítě, nevejdeť do něho.“ Bral je k sobě a vkládal na ně ruce, žehnaje jim.

Dítě nemá vědy ani filosofie ani předsudkův ani zistné vypočítavosti; nekritisuje, nesoudí, neodporuje, jest vzorem následování.

Když Bůh mluví, člověk má ukládati mlčení duchu svému, svým předpojatým citům, svému bludnému rozumu, a svým sobeckým vášním. Stane-li se opět prostým, učelivým, důvěřivým, přijme s radostí novou zvěst, zrodí se z novu v Duchu svatém a zakusí v srdci svém dobrodiní Království.

Tato přísná povinnost pokory, úplného obětování, zničení se člověka před Bohem a před sebou, jest jedním ze základních článků nauky Ježíšovy. V tisícere podobě setkáváme se s ní v důvěrných Jeho hovorech s učedníky, jakož i v kázáních k lidu.

Čím byl Ježíš své pozemské pouti vůči Otci svému, tím chtěl, aby věrní Jeho byli vůči jemu samému. Jako On byl dokonalým nástrojem vůle Otce svého, tak měli i věrní Jeho zřící se všeho, aby poslouchali jen Ducha Jeho.

Vše opustiti a následovati Ho byla slova, v nichž obsaženy byly všechny zákony Království Jeho; často je opakoval a na poslední této cestě, kde krácel smrti a utrpení vstříc, připomínal jich opět a opět.

Když jednoho dne vycházel z domu, kde se zastavil a pohostěn byl, knížecí mládenec vrhl se k nohám Jeho, a pravil: „Mistře dobrý, co čině život věčný obdržím?“ (Luk. XVIII. 18—30).

Otázka ta prozrazovala vzácnou povahu a duši upřímnou. Nauky školské o ceně skutků zákonem předepsaných, a o svatosti vykonáváním obřadů nabyté, neuspokojovaly svědomí jeho; slyšeti zajisté mluviti Mistra o životě věčném slovy, která pronikala srdce jeho. Avšak tajemství života věčného nepochopuje rozum lidský. Žádný člověk nechť sebe vyššího ducha, neodkryje ho. Život věčný spočívá v Bohu; a prostředek dosáhnouti ho závisí na nevystižitelné vůli Boží.

Ochoten jsa odpověděti na otázku danou, Ježíš povznáší se nad člověka a nad rozum lidský; nazývá se Mistrem života věčného, rovným Bohu. To chce bezpochyby dáti na rozum mládenci, jenž se Ho táže.

„Co mne nazýváš dobrým?“ řekl mu; „nižádný není dobrý, jedině sám Bůh.“

A proto Bůh sám a Syn, který vše má od Otce, mohou naučiti neskonalemu dobru, jež jest život věčný.

I pokračoval Ježíš: „Příkázání znáš: Nezabíješ; nezizoložíš; nepokradeš; nepromluvíš křivého svědectví; cti otce svého i matku; miluj bližního svého jako sebe sama.“

„Toho všeho,“ odpověděl mládenec, „ostříhal jsem od své mladosti. Čehož se mi ještě nedostává?“

Ježíš naň pohlédl laskavě a řekl jemu:

„Ještě se ti jednoho nedostává; chceš-li býti dokonalým, prodej vše, co máš a rozdej chudým, a budeš míti poklad v nebi; a pojď, následuj mne.“

Slyše ta slova zarmoutil se mládenec a odcházel, nebo byl bohatý velmi.

Nepostačuje plniti písmeno Zákona; třeba pochopiti ducha zákona; nuž a Zákon jest vůle Boží. Žádá-li tato vůle odříci se všeho, praví-li nám Bůh jako onomu mládenci: „prodej vše, co máš, rozdej chudým, a pojď, následuj mne,“ tu nelze váhati; nutno zanechat všeho, a jíti za Ježíšem.

Tedy poslední slovo o dokonalosti v náuce Jeho záleží v tom, opustiti vše a následovati Ho. Třeba obětovati vše, milovati Ho více než každého jiného, milovati Ho neobmezeně, bez podmínky a jako Boha.

Vida, jak mládenec odchází zarmoucen, pobleděl Ježíš kolem sebe a jako by pevněji chtěl přituliti k sobě své věrné učedníky, pravil jim:

„Jak nesnadno, kdož peníze mají, vejdou do království Božího!“

Učedníci byli toho svědky: Láska k Mistru, Jeho vroucí volání nepořídily ničeho proti statkům pozemským, jež obětovati žádal Ježíš na boháči, jakožto podmínku, kterou splniti měl prve, než vejde do Království Božího.

Učedníci divili se velice výroku Ježíšovu; oni všickni, chudi jsouce, želeli asi nad osudem boháčů. Pohnutí jejich došlo srdce Mistrovo, i pravil: „Synáčkové moji, jak nesehnáno jest těm, kteří spoléhají na bohatství, vejíti do království nebeského. Snáze jest velbloudu skrze ucho jehelní projíti, nežli bohatému vjíti do království Božího.“

Podivení učedníků rostlo, i pravili vespolek: „Kdož tedy může býti spasen?“

Nesmírné množství lidí uchváčeno bývá láskou ku statkům pozemským; kdož pak jich nemají, baží po nich, a kdož je mají, bývají jejich otroky.

Je-li tedy Království Boží otevřeno jen chudým duchem, lidem, kteří nedůvěřují bohatství, odkud a jak naplněno bude?

Nejbližší okolí Ježíšovo poprvé snad prohlédá nesnáze, díla nadlidského, k němuž učedníci povoláni jsou a jehož božská síla jim nebyla známa.

Obtíže jsou stálé, a s nimi vzrůstá také strach těch, kteří pokračují v díle apoštolském na tomto světě samou hmotou očarovaném. Ježíš pak pohledna na učedníky své, jak vypravuje jeden svědek, pravil jim: „Co jest u lidí ne možné, možné jest u Boha.“

I byli toho sami živým důkazem. Na hlas Mistrův opustili vše: své sítě a loďky, otce, dům a pole svá, mýtní domek i řemeslo. Víra jest nade vše silnější. Nic nezastaví těch, které Bůh volá.

Petr, jehož živá a otevřená mysl se nikdy nezapřela, nemohl se zdržeti, aby neřekl: „Aj, my jsme opustili všecko, a šli jsme za tebou.“ A doložil jaksi naivně a předpojatě: „Což tedy nám bude za to?“

Ježíš pak řekl jim: „Amen pravím vám, že vy, kteříž jste následovali mne, v druhém narození, když seděti bude Syn člověka na stoličce velebnosti své, budete i vy seděti na dvanácti stolicích, soudíce dvanáctero pokolení israelské.“

Až posud nemluvil Ježíš s učedníky svými o odměně a slávě; avšak, povoláváje a odváděje je ze zaměstnání a z rodin jejich, čině z nich údy těla svého a provívaje je

duchem svým, přidružoval je ku všemu, co bylo povoláním Jeho ; a oni sami, čím více se v nich láska a důvěra utvrzuje, pocítují živěji, jak úzce se pojí osud jejich s osudem Mistrovým.

Kdyby On byl přemožen v díle svém, oni by upadli v záhubu; a zvítězil li by, měli by účastenství ve slávě Jeho. Avšak předpokládati, že by se dílo Jeho nezdařilo, toť by se jim zdálo býti proviněním na moci Toho, jehož milovali a jehož nazývali Mistrem a Messiášem; něco takového jim ani na mysl nepřipadalo. Nesnáze přítomnosti, ustavičné boje, které vedl Ježíš se zákonníky, vzrůstající a hrozivý odpor kněžstva, starších lidu a vysoké rady, veškerý tento stav nejistý, nebezpečný, kritický neotrásl myslí jejich; víra jejich v blízké vítězství zůstávala nezměněna, a víra ta, ač klamná, úplně jim postačovala. Na toto vítězství spoléhali v myslí své, Petr a ostatní, ač toho nikterak nevyslovili, když se tázali Mistra: „Což tedy nám za to bude?“

Odměna jest na onom světě a jest větší, nežli tento život. Ježíš povzbuzuje oprávněné naděje apoštolů svých, praví jim, že budou s Ním slaviti vítězství; avšak šetře slabosti jejich a trochu té illuse přirozené každému člověku, ponechává je v nejistotě, kdy se to stane. Až přijde den — den všeobecného znovuzrození, kde vše podrobena bude panství Jeho, vše obnoveno ve slávě Jeho — tehdy budou míti účastenství na Kralování nad národem israelským, jehož obrazem jest dvanácte pokolení.

Osud věrných, nejmenšího z maličkých, jenž opustí vše, aby šel za Ježíšem, není nikterak žalostný v očekávání onoho dne vzdáleného a tajuplného.

„Pravím pak vám,“ dokládá Ježíš, „kdož opustí dům, neb bratry, neb sestry, neb otce, neb matku neb manželku pro jméno mé, stokrát více vezme a životem věčným vládnouti bude“

Nerozuměl by slovům Ježíšovým a učení Jeho, kdo by doslovně a hmotně vykládal si toto zaslíbení o stonásobné odměně. Nelze připustiti, že by byl Ježíš pozval své věrné do jakéhos ráje tisíciletého. Ale jisto jest, že Duch svatý, jehož pramenem jest, nejen přináší těm, kteří ho neviditelně

přijímají, předchůf nebeských, nekonečných radostí, ale i tento zdejší život povznáší, prameny jeho množí, síly jeho uvádí v milý soulad, a přetvořuje všechny jeho skutky. Mezi bytostmi pak, které Duch tento sblížuje, tvoří se pouta tužší, hlubší a milejší než bývá mezi těmi, kteří zde jsou rodem a krví spřízněni.

Aby učedník Ježíšův nebyl opojen slastmi tohoto šťastného života, předpověděno mu pronásledování; proto má vždy bdíti. A buď si sebe krutější, ponese je s myslí statečnou, poněvadž je zná a doufá: ví, že pronásledování pomine, i doufá v plnost života věčného který pro něho počíná již na tomto světě.

Učení takové jímalo myslí učedníků, obveselovalo je, ano k nadšení přivádělo. Srdce lidské rádo se otevírá tomu, co k němu mluví o štěstí, blaženosti života a o slávě.

I sobecké pocity probouzely se často a snadno v okolí Ježíšově. Ti, které první povolal, zakládali si na svém prvenství; chtěli též pojistiti si místa přední v Království. Podivuhodný blud lidský! Tito Galilejští hříšníci pomýšlejí jen na pozemskou velikost Království messiašského, a domnívajíce se, že se blíží vítězství, netuší ani, že Ježíš je vede k zápasům nejhroznějším. Avšak On bdí nad nimi; zná umění božské připravovati je; umí, kdy toho třeba, povznášeti je i pokořovati.

„Vězte, praví jim, že první budou posledními, a poslední prvními.“ (Mat. XX., 1—16.) „Podobno jest království nebeské člověku hospodáři, kterýž vyšel na úsvitě, aby najal dělníky na vinici svou. Smluviv pak s dělníky z peníze denního. poslal je na vinici svou. A vyšed okolo hodiny třetí uzřel jiné, ani stojí na trhu zahálejíce, a řekl jim: Jdětež i vy na vinici mou, a co bude spravedlivého, dám vám. A oni šli. Opět pak vyšel při šesté a deváté hodině, a učinil totéž. Při jedenácté pak hodině vyšed našel jiné, ani tu stojí, a řekl jim: Co tu stojíte, celý den zahálejíce? Řkou jemu: Žádný nás nenajal. Dí jim: Jdětež i vy na vinici mou. Když pak byl večer, řekl pán vinice svému správci: Zavolej dělníků, a dej jim mzdu, počna od posledních až

do prvních. Tedy přišedše ti, kteří byli při jedenácté hodině přišli, vzali jeden každý po jednom penízi. Přišedše pak i první, domnívali se, že více vezmou: ale vzali i oni po jednom penízi. A vzavše reptali proti hospodáři, řkouce: Tito poslední jednu toliko hodinu dělali, a rovné jsi je učinil nám, kteříž jsme nesli břímě dne i horka! A on odpovídaje jednomu z nich řekl: Příteli, nečiním tobě křivdy: zdalž jsi z peníze denního nesmluvil se mnou? Vezmi, co tvého jest, a odejdi: chci pak i tomuto poslednímu dáti, jako i tobě. Aneb zdalž mi nesluší učiniti, což chci? Čili oko tvé nešlechtné jest, že já dobrý jsem? Takť budou poslední první a první posledními.“

Dílo Království jest spíše dílem milosrdenství a dobroty, než dílem spravedlnosti. Člověk nemá práva chlubit se něčím vůči svým bratřím. Nežli kdo jest od Boha povolán, není ničím, leč nečinným dělníkem; jak mile však jest povolán, má povinnost plniti úkol svůj.

Otec jest spravedliv; odměňuje dílo jeho; každý obdrží svou mzdu. A nechť jest dělníkem o jedenácté hodině nebo o hodině první, nechť snáší břímě dne a horka, nebo nechť jest úkol jeho snadnější, na tom nezáleží. Štědrost Boží neúčtuje s ním, jest nezávislá a neobmezena, nám náleží zapomínati na sebe, ale diviti se, jak veliká jest k nám a k těm, jež sobě vyvolila.

Hospodář povolal všechny lidi. Hlavní věcí jest slyšeti volání jeho a býti věrným; toho žádal Ježíš od učedníků svých, připomínaje jim ono strašné slovo: „Mnoho jest povoláných, ale málo vyvolených“; mnoho jest těch, kdož se zpronevěřují povolání svému a bývají zavrženi.

Karavana vešla do údolí Jordánského na hlavní silnici, která vede z Galilee do Jerusalema skrze Jericho. Byla jen dva dni cesty vzdálena od Svatého města, a ubírajíc se po úpatí Sartaby, mohla již viděti na vrcholi zapálené ohně, které zvěstovaly lidu nový měsíc a Velikou noc r. 30.

KAPITOLA DESÁTÁ.

Konec cesty Ježíšovy z Jericha do Bethanie.

Učedníci Ježíšovi, blížíce se k Jerusalemu, nemohli se ubrániti jakés úzkosti a nejistotě. Připadla jim na mysl nebezpečí, která tu hrozila Mistru. Byla to chvíle dojemná a slavná, jejíž zármutek hluboké zůstavil stopy v paměti jednoho ze svědků.

Ježíš kráčel napřed; za Ním mlčky a plni bázně a strachu kráčeli učedníci.

Vzav s sebou všech dvanácte, pravil jim :

„Vstupujeme do Jerusalema, a Syn člověka vydán bude knížatům kněžským, a zákonníkům, a starším: i odsoudí jej na smrt a vydají ho pohanům: a budou se mu posmívati, a uplvají ho, a ubičují ho, a zabijí ho: ale třetího dne vstane z mrtvých.“ (Mar. X. 33.)

Ježíš již po dvakráte slavně ohlásil apoštolům utrpení, smrt svou a vzkříšení své: po prvé na cestě do Cesaree, po výjevu, když Jej Petr nazval Messiášem a Synem Boha živého; po druhé, když sestupoval s hory Tábor ubíraje se do Kafarna. Dnes je ohlašuje po třetí v onom údolí Jordánském, kde se nebesa nad Ním byla otevřela, kde Duch svatý viditelně osvědčil, že jest v Něm, kde hlas Otcův Ho prohlásil za milého Syna svého, kde sám pravil: „Musím naplniti všecku spravedlnost.“

Hrůzné to tajemství utrpení a lásky, vzkříšení světa skrze smrt Messiášovu, bylo pro učedníky hádankou; s bázní

se od ní odvraceli; čím více věřili ve svatost a v Božství Ježíšovo, tím méně připouštěli nezdar, utrpení a smrt Jeho; neboť „tomu nic nesrozuměli, a bylo slovo to skryto před nimi, a nesrozuměli, co se pravilo.“ (Luk. XVIII. 34.)

Slova o smrti a o vzkříšení třetího dne — ač jich rovněž tak nechápali jako slov o bolesti, opovržení, utrpení a smrti kříže, — probudila v nich skutečně myšlenku o Království Božím; a tu, jak to bývá u slabých a nerozhodných povah, skličeni ustoupilo naději.

I rozmlouvali mezi sebou, že Království Boží brzy přijde, a pomýšleli na to, by zajistili si v něm přední místa. Příbuzní, zvláště matky, sdílely ctižádost synů svých a ucházely se bez ostychu u Mistra, aby jim je udělil.

Zástupy poutníků z Galilee ubírajících se na slavnost potkaly Ježíše s učedníky Jeho asi v okolí Jericha. Tak alespoň možno si vysvětliti, jak sem přišla matka synů Zebedeových, Jakuba a Jana, a jak se tu v okolí Jeho udál výjev, který nastoupil brzy po tom, když byl ohlásil utrpení své a smrt svou.

Salome přistoupila totiž s Jakubem a Janem k Ježíšovi a vrhla se Mu k nohám, prosíc něco od Něho (Mat. XX. 20—28. Mar. X. 35—45.).

„Mistře“, pravila s oběma syny, s podivuhodnou důvěrou, „zač bychom koli tebe prosili, chceme, bys pro nás učinil.“

„Co chcete, abych vám učinil?“ pravil Ježíš.

Matka odpověděla: „Rci, aby tito dva synové moji seděli jeden na pravici tvé, a druhý na levici v Království tvém.“

Pohřížen zcela jen v myšlénkách na svou smrt, a utrpení své, jímž Mu bylo vejíti do slávy, Ježíš zvolal k těmto apoštolům posud ctižádostivým, kteří pomýšleli jen na cíl, zapomínajíce na cestu k němu vedoucí:

„Nevíte, zač prosíte. Můžete-li píti kalich, kterýž já piji: nebo křtíti se křtem, kterýmž já se křtím?“

Horliví učedníci odpověděli bez odkladu:

„Můžeme“. Ježíš pak řekl jim: „Kalich zajisté, kterýž já piji, píti budete; a křtem, kterýmž já se křtím, křtění budete. ale seděti na pravici nebo na levici není mé dáti vám, ale kterýmž připraveno jest od Otce mého.“

Vejíti do Království, určiti stupeň zásluhy vyvolených, dáti místo v blaženosti věčné, seděti po boku Pána, o tom náleží rozhodovati nejvyšší vůli Boží. Avšak vůle tato není zjevna každému tvorů, Ježíš sám ji zná a zvěstuje ji zemi; ale On s ní neporoučí; naopak poslouchá jí, a jest ve svém lidském životě pouhým věrným její vykonavatelem.

Slyšíce, an takto mluví k Jakubovi a Janovi, rozhorlili se všickni ostatní na oba bratry; ctižádost jejich vzbudila žárlivost jejich soudruhů. Ježíš je zakřikl. Tyto malichernosti Ho rmoutily; avšak mírná mysl Jeho utišila vše; i chyby, kterých se dopouštěli učedníci u přítomnosti Jeho, bývaly Mu často podnětem, by poučil je případnými výroky a vznesenými pravdami. Proto řekl jim: „Víte, že kužata národů panují nad nimi, a kteří větší jsou, provozují moci nad nimi. Ne tak bude mezi vámi: ale kdožkoli chtěl by býti mezi vámi větším, budiž služebník váš; a kdo by chtěl býti mezi vámi prvním, bude váš služebník.“

Vyslovuje zákon tento, jeden z nejmělejších a nejpotřebnějších v Království Božím, Mistr vysvětluje jen svůj vlastní život. On, hlava nového člověčenstva, On, první a největší, On nepřichází, aby si dal sloužiti, ale aby sloužil a dával život, a aby vykupoval život mnohých.

Úkol Jeho ponížení objeví se nám ve světle, které Jej ozářuje. Utrpení Ježíšovo bude spásou mnohých. Umíraje slouží lidem; a takto panuje. Praví učedníci Jeho nebudou znáti jiné vyšší moci, nežli moc obětavosti, a to obětavosti až k smrti.

Čím více Ježíš postupuje na své pouti, tím větší zástup zdá se, že se shromažďoval kolem Něho. Když přišel k Jerichu ¹⁾, vzrostl ještě více.

¹⁾ Jericho znameará buď „měsíc“, kterýžto název odvozuje se od pocty, jakou Chaldeové měsíci prokazovali; anebo spíše znamená „vůni“ od zahrad, které se tam nacházely.

Karavany z Peree potkávaly se s karavanami přicházejícími od hor Galilejských a z okolí jezera. Za doby velikých svátků židovských město se plnilo cizinci a poutníky. Byla to poslední zastávka před Jerusalemem.

Nemělo obyčejné vzezření měst východních. Domy jeho nekupily se jedny na druhé, ale rozptýleny byly ve stínu palm, bananů, tamaryšků a sykomor, uprostřed překrásných zahrad, stále svlažovaných a stále svěžích, pod žhoucím po-nebím.

Když se k němu blížil, aj slepý seděl u cesty žebře. Slyše, že jde zástup kolem něho, tázal se, co by to bylo. I řekli jemu, že Ježíš Nazaretský tudy jde. I zvolal řka: „Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!“

Pocta narážející na úřad messiášský a vycházející z úst nešťastníkůvých, dojala Mistra. A kteří napřed šli, domlouvali onomu, aby mlčel. Ale on mnohem více volal: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“

Tedy zastaviv se Ježíš, kázal ho přivolati. A když se přiblížil, otázal se ho, řka: „Co chceš, ať tobě učiním?“ On pak řekl: „Pane, ať vidím.“ A řekl Jemu Ježíš: „Prohlédni, víra tvá tě uzdravila!“ A slepý ihned viděl a šel za Ním velebě Boha. A všecken lid, když to uzřel, vzdal chválu Bohu.

Ježíš vchází do Jericha u vítězoslávě. Neodmítá již oslavy, kterou Mu vzdává lid, neukládá již mlčení těm, které uzdravuje: řekli bychom, že připravuje svůj příští vjezd do Jerusalema.

Jiná příhoda, v níž v celé své záři objevuje se duše Ježíšova, zachovala nám památku na Jeho cestu městem Jerichem.

V zástupu, který se tlačil kolem Ježíše, byl muž jmenem Zacheus. Jsa vrchním publikánů, náležel do oné třídy hříšníků, k níž Fariseové jeví největší opovržení. Byl bohat; avšak bohatství bylo u příčině, že tito formalisté nemohli mu odpustiti toho, co nazývali bezbožností. On patrně věděl, že Ježíš, jak pověst o Ném šla, byl přítelem lidí jeho stavu, i toužil dychtivě viděti a poznati Ho. Jsa malé postavy tedy ne-

mohl viděti přes zástup, a proto předběhl a vstoupil na strom planého fiku, blíže cesty, kudy měl Ježíš jíti. (Luk. XIX. 1 - 10.)

Když přišel Mistr na ono místo, pohleděv vzhůru uzřel jej a řekl jemu:

„Zachee, sstup spěšně dolů; neboť dnes v domu tvém musím zůstati.“ Zacheus sstoupil spěšně a přijal Ho, raduje se. A viděvše to všickni, reptali řkouce: „K člověku hříšnému se obrátil.“

Přítomnost Ježíšova pod střechou Zacheovou, zdá se, že změnila náhle tohoto publikána. Neboť stoje před Ježíšem, vyznal ihned křivdy a hlasitě jevil lítost a pokání nad svým životem.

„Aj, polovici statku svého, Pane, dám chudým: a oklamal-li jsem koho v čem, navrátím čtvernásob.“

Dí jemu Ježíš: „Dnes stalo se spasení domu tomuto; protože i on jest syn Abrahamův: Nebo přišel Syn člověka, aby hledal a spasil, co bylo zahynulo.“

V příběhu tom se stkvěle jeví milosrdenství Ježíšovo ku hříšníkům, k lidem opovrženým na tomto světě. Mnoho podobných výjevů se naskytá na Jeho apoštolské cestě. Přicházely asi živěji na paměť apoštolům a učedníkům, a vryly se silněji do paměti prvních obcí křesťanských, tehdy když evangelium docházelo tak vřelého přijetí u pohanů a u nižších národů krajin Asijských, v Macedonii a v Řecku.

„Neboť vizte“, píše sv. Pavel, „povolání své, bratři, že nemnozí jsou moudří podle těla, nemnozí mocní, nemnozí urození: ale co jest u světa bláznivé, vyvolil Bůh, aby zahanbil moudré, a co jest u světa mdlé, vyvolil Bůh, aby zahanbil silné, a neurozené světa a potupené vyvolil Bůh, a to, co není, aby to, co jest, zkazil.“ (I. Kor. I, 25—28.) Zákon, jenž platil za apoštolování Messiášova, platí též za apoštolování učedníků Jeho. S radostí to bylo opakováno, a horlivost v tom hledala povzbuzení a ospravedlnění své.

Hříšník Zacheus zůstal vzorem všech těch, kteří v bídě své, slyšíce mluvit o Ježíši, Spasiteli a příteli publikánů, toužili poznati a spatřiti Ho na cestě Jeho konané lidstvem.

Přichází vstříc této touze, rád přijímá pohostinství osob, jichž prostomyslnost Ho dojíhá. Navštívuje je, odkrývá nepořádek ve svědomí jejich, učí je lítosti a dobrému úmyslu; tito horliví pohané jsou náhle skrze víru proměněni, jsou od té chvíle pravými syny Abrahamovými a vyvolenci Království Božího.

Slova třetího evangelia prozrazují, že za pobytu Ježíšova v Jerichu myšlénka o Království Božím, o blízké stkvělé oslavě Jeho i v samém Jerusalemě pobuřovala veřejné mínění a sice nejen v lidu, ale i v nejbližším okolí Ježíšově. (Luk. XIX, 11). Pohnutí bylo všeobecné, a rostlo, čím více se blížil k Jerusalemu. Co se tam stane, toho neodvážil se nikdo tušiti. Člověk rád se oddává klamu; míchaje v pravdu své vlastní blouznění, nepochopuje záměrů Božích, leč až se tyto stanou skutkem. Ježíš sám nesl v duši své tíhu svého bolestného povolání; věděl, jakým tragickým způsobem Syn člověka bude povýšen.

S klidnou a rozjímavou myslí uprostřed všeobecného pohnutí hleděl šetrně a moudře rozptýliti klamy svých milých. Z moudrosti té vyplynulo podobenství toto:

„Jeden urozený člověk odešel do daleké krajiny, aby přijal království, a zase se navrátil.

I povolav desíti služebníků svých, dal jim deset hřiven, a řekl jim: Kupčete, dokud nepřijdu.

Měšťané pak jeho nenáviděli ho; a poslali poselství za ním, řkouce: Nechcemeť, aby tento královal nad námi.

I stalo se, že se navrátil přijav království: i rozkázal zavolati služebníků, kterýmž byl dal peníze, aby zvěděl, jak mnoho kdo vytěžil.

I přišel první, řka: Pane, hřivna tvá deset hřiven získala.

I řekl jemu: Dobře, služebníče dobrý; žes nad málem byl věrný, budeš míti moc nad desíti městy.

A druhý přišel, řka: Pane, hřivna tvá získala pět hřiven.

I tomu řekl: I ty budiž nad pěti městy.

A jiný přišel, řka: Pane, hle hřivna tvá, kterouž jsem měl složenou v šátku; neboť jsem se bál tebe, protože jsi člověk přísný: béřeš, čehož jsi nepoložil, a žneš, čehož jsi nerozsíval.

Dí jemu: Z úst tvých soudím tebe, služebníče nepravý. Věděl jsi, že jsem já člověk přísný, bera, čehož jsem nepoložil, a žna, čehož jsem nerozsíval:

I proč jsi nedal peněz mých do peněžny, abych já přijda vzal je i s užitky?

I řekl těm, kteříž tu stáli: Vezměte od něho hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven.

I řekli jemu: Pane, máš deset hřiven.

Jistě pravím vám, že každému, kdo má, bude dáno, a bude hojně míti: ale tomu, kdo nemá, bude i to, co má, odjato.

Ale však ty nepřátely mé, kteříž nechtěli, abych nad nimi kraloval, přiveďte sem, a usmrťte přede mnou.“ (Luk. XIX, 12—27; Mat. XXV, 14—30.)

Člověk urozený jest Ježíš, Syn Boží.

Svět jest daleká krajina, kde založil království.

Podaní země, kteří Ho nenávidí, kteří nechtějí, aby nad nimi kraloval, jsou Židé, Jeho vlastní spoluobčané. Služebníci, kterým svěřil deset hřiven, jsou ti, kdož jsou povolání. Příklad na zem jest první příští Království, příští bolestné, plné bojův a sporů. Druhé příští jest v moci: Ježíš bude, souditi jako Král povoláné své, nepřátelé jeho zakusí hněvu Jeho, jakož i ti, kteří Mu odpírali poslušnosti jako Králi svému.

Mezi oběma dobami jest doba neurčitá, doba to práce pro povoláné, mají těžiti hřivnami, darem to Božím. Jen za tu cenu stanou se z povolaných vyvoleními.

Konec podobenství obsahuje výhrůžku: týká se těch, proti nimž Ježíš podnikne boj rozhodný. Přejde doba, kdy zakusí svatého trestu Syna člověka, že zneuznali božského práva Jeho a uráželi se nad bolestí Jeho. Tresty počínají již na tomto světě. Jako vyvolení zakoušejí již napřed neko-
nečného milosrdenství, zlořečení zakoušejí první hrůzy sprá-

vednosti Jeho. Římané, pálice a vyvracující Jerusalem a vraždíci syny jeho, budou jen nástrojem viditelným Toho, jenž skrývá se ve slávě a moci Otce svého, očekává věk úplného vítězství messiášského nad obnoveným světem.

Na druhý den vydal se Ježíš na další pouť. Jako oslavil zázrakem svůj příchod do Jericha, taktéž oslavil odchod svůj. Pod návrším známým dnes jménem A' Kabet-Djaber, u starých Adummin zvaném, seděli dva slepí, žebrající. Uzdravení z předešlého dne bylo známo; i vzbudilo též u těchto ubožáků víru a důvěru, jakáž prospěla tak dobře jejich nešťastnému soudruhu, a kteráž asi opět přijmela Proroka, že i s nimi měl soustrast nemalou.

Jeden z nich byl znám. Jmenoval se Bar-Timeus, syn Timeův. Slyše, že Ježíš Nazaretský tudy jde, volal s onou vroucí důvěrou, jaká plyne často z neštěstí: „Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!“

Zástupové šli napřed, a Ježíš za nimi.

Ti, kteří šli napřed, okřikovali slepého, aby mlčel; ale on ještě více volal: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“

A zastavil se Ježíš, a kázal zavolati slepého.

„Dobré myslí buď,“ pravili jemu, „vstaň, volá tě.“

Slepý, odhodiv roucho své, vzběhl a přišel k Ježíšovi, který se ho tázal: „Co chceš, abych ti učinil?“

„Pane, ať vidím.“

„Prohlédni,“ pravil mu Mistr, „víra tvá tě uzdravila.“

A ihned šel za ním, velebě Boha. ¹⁾

---

¹⁾ Uzdravení slepců u Jericha na poslední cestě Ježíšově do tohoto města, jest dosvědčeno třemi evangelisty. (Mat. XX, 29—34. — Mar. X, 46—52. — Luk. XVIII, 35—43) Co do podstaty události jest tu soublesné vypravování synoptiků: slepci sedí podle cesty, volají za milosrdenství, Ježíš káže je přivolati, klade jim tutéž otázku, oni dávají tutéž odpověď, a Ježíš uzdravuje je.

Ale při této jednomyslnosti jsou nic méně ve vypravování opět veliké překvapující rozdíly: Podle sv. Matouše a Marka událo se uzdravení, když Ježíš vycházel do Jericha; podle sv. Lukáše, když tam přicházel. Dále: podle sv. Matouše byli uzdraveni dva slepci, podle sv. Marka a Lukáše jen jeden.

Nepřátelská kritika využívala těchto nesrovnalostí proti pravosti

Na cestě z Jericha do Jerusalemu často viděti bylo Ježíše a učedníky Jeho. Ještě před šesti nedělními šel tudy ubíraje se k Lazarovi do Bethanie. Dnes se tudy ubírá naposled, kráče v čele průvodu, pln klidu a odhodlaností. Bylo to v pátek, šest dní před Velikou nocí. Svátky připadaly roku tohoto na sedmý duben. Ježíš nešel až do Jerusalema; nechal většinu svých zástupů jíti dále, rozejíti se v okolí hory Olivetské a sám se zastavil v Bethanii (Jan XII. 1.).

Příchod Jeho byl asi již napřed znám a očekáván od milých přátel, kteří Ho přijali se vsí poctou, jak to bylo možno očekávati od božské lásky, vděčnosti a úcty, jakéž požíval.

I připravili Mu tam večeri na druhý den, v domě Šimona, malomocného, — snad přítele, nebo příbuzného přátel Ježíšových (XIV, 3—9; Jan XII, 2—8.). Marta posluhovala, Lazar, jehož vzkřísil, byl mezi hostmi. I přistoupila k Ježíši žena, mající nádobu alabastrovou masti drahé: a vylila ji na hlavu Jeho, když seděl za stolem, a pomazala nohy Jeho a vytřela je svými vlasy. (Mat. XXVI, 6—12.)

Obyčejné přijetí hostí, — umytí nohou a pomazání hlavy voňavou mastí — nepostačovalo ženě této. Vroucí duše její roznítla se k činu smělému: vylila jako vodu drahocennou tekutinu na nohy Páně a vytírala je vlasy svými. I naplněn byl vešken dům vůní masti té.

Tážeme se, která to byla žena, již evangelista nejmenuje; nelze o tom pochybovati, nejmenší podrobnosti u vypravování upomínají na sestru Martinu a Lazarovu, obrácenou hříšnici, Marii Magdalenu.

---

sv. evangelií. — Ovšem rozdíly jsou patrné a nelze jich odstraniti, když by se mělo za to, že tu jde o jednu a tutéž událost. I leží na bíledni, že jsou to dvě rozličné události, totiž uzdravení, když Ježíš vcházel do Jericha (sv. Luk.) a druhé uzdravení, když vycházel (sv. Mat. a sv. Mar.). V pravdě až po dnes slepci a žebráci na Východě bývají před i za městem, před vchodem do města i při východu z něho.

Že pak tentýž způsob uzdravení se vypravuje při obou událostech, není zajisté na závalu, neboť i okolnosti, jež provázely prvé uzdravení, jsou tytéž jako i při druhém.

Činů takových, nad obyčej vynikajících nepochopují všední a nízké povahy, které posuzují vše podle slušnosti nebo prospěchu.

Celá libra voňavé masti nejdrahocennější zmařena. Bylo to mrhání až politování hodné, přílišné, myslili někteří učedníci. Jidáš Iskariotský, syn Šimonův dal na jevo nespokojenost jejich, a zakrýváje nevoli svou pokryteckým milosrdenstvím, pravil. „Proč nebyla tato masť prodána za tři sta peněz, a nebylo dáno chudým?“

Tento mluvčí, jenž hrátí bude tak ohyzdnou úlohu, objevuje se ve vypravování tomto ponejprv dle jména.

Byl pokladníkem této malé společnosti, měl na starosti zásoby, kupoval věci potřebné a připravoval zastávky na cestách.

Jeden z evangelistů poznamenává, že již jako pokladník zrazoval důvěru Mistrovu, přivlastňuje si peníze, které byly na udržování všech ostatních. Byl to zloděj, praví o něm bez obalu. (Jan XII, 5.)

Bez pochyby z nepravé příčiny následoval Ježíše, a byl s Ním. Doufal, že zjištěné jeho záměry vyplní se v novém Království, kteréž si představoval po způsobu současníků jako království, světskou hojností a slávou oplývající.

Jsa povahy ziskuchtivé a lakotné, zavidé a hrubé, neotevřel srdce svého nauce ani moci Ježíšově. Svatost Ježíšova ho nepřetvořila. Takové povahy, vzpírající se dobrotě Boží, zdají se předurčeny ku zradě a zločinu.

Ježíš hájil Marii: „Nech ji,“ pravil Jidášovi, „uchovala masť tuto ku dni pochování mého. Nebo chudé vždycky máte s sebou: ale mne nevždycky máte. Amen pravím vám, kdežkoli kázáno bude toto evangelium po všem světě, i o tom, co ona učinila, bude vypravováno na památku její.“

Tak služebníci a ctitelové Ježíšovi nebudou jako On zapomenuti na tomto světě, kde obyčejně i nejstkvělejší díla lidská blednou a zacházejí. Budou žítí dále s Mistrem, obklopeni vlastní slávou Jeho nesmrtelností. Nezanikla věčně masť, kterou Marie Magdaléna vylila tak šlechetně na nohy Syna člověka v den před pohřbem Jeho Dle proroctví Je-

žíšova naplňuje vůní nejen dům v Bethanii, ale i veškeré lidstvo. Věřící ctí a velebí všady ženu, jejíž srdce bylo tak něžně nadšené.

Vzpomínka Ježíšova na blízkou smrt závojem smutku zahalila všechny hosti, a úzkostí svíralo se zajisté srdce přátel Jeho.

Že jest v Bethanii, známo bylo již v Jerusalemě. Při zprávě té velmi mnozí Židé pospíchali, by spatřili Ježíše i Lazara.

Náčelníci velerady napověděli, že ani Lazar neujde trestu. Byli rozhořčeni pro tento patrný zázrak.

Ohledy státní, jichž se dovolával velekněz Kaifáš, radily k násilí; čím dále, tím více byli toho mínění, by Ježíše jali mocí.

Vše věštilo nastávající katastrofu; a tentokráte se jí Ježíš nevyhýbal, ale šel jí odvážně vstříc.

KNIHA PÁTÁ.

SMRŤ JEŽÍŠOVA A UDÁLOSTI PO NÍ.

KAPITOLA PRVNÍ.

Vítězný vjezd do Jeruzalema.

Druhý den po sobotě, první den velikého onoho téhodne, v němž Ježíš měl zemřítí, desátého dne měsíce Nisanu (2. dubna r. 30.) byl pro Něho dnem vítězoslávy. Odcházel z Bethanie s učedníky svými, a ubíral se k Jerusalemu. Nesčetné množství poutníků, přicházejících za příčinou Veliké noci z veškerého Judska, z Idumee, Galilee, z krajin zajordánských a daleko vzdálených, dověděli se o příchodu velikého Proroka.

Četní učedníci vypravovali každému příchozímu o podivuhodném životě, ctnostech a nesčetných zázracích Jeho. Zvláštní obdiv budilo vzkříšení Lazara; každý chtěl spatřiti Toho, kdo konal divy takové.

Šířice takto slávu Mistra svého, připravovali nevědomky u lidu oslavení, které právě se chystalo. Ačkoliv minulého roku v Galilei lid od něho odpadl, vzrostla pověst Jeho přece velice. Lid v Něm viděl Messiáše, ovšem takového, jak o něm blouznil. Značný odpor kněžstva neuškodil Ježíšovi u lidu, ano spíše příchýlnost jeho k Němu vzrůstala. Povídáno, že konečně přijde Království Boží; se zimničnou netrpělivostí očekáváno, co se dítí bude. Horlivější a neodvislejší Galilejci chtěli uvítati Proroka a učiniti Jemu oslavu při Jeho příchodu do města.

Ježíš s učedníky svými bral se cestou vedoucí po východní stráni hory Olivetské. Blíže se k Bethfage, zastavil

se a pravil dvěma učedníkům: „Jděte do městečka, které jest proti nám, a až tam vejdete, naleznete oslici přivázanou a oslátko, na němž nikdo ještě neseděl; odvažte je a přiveďte ke mně. A řekne-li vám kdo co, rcete, že Pán jich potřebuje: a hned propustí je.“ (Mat. XXI, 1.; Mar. XI, 1.; Luk. XIX, 29.).

Vše se stalo, jak pravil Ježíš. Oslice a oslátko byly uvázaný vně za městem na rozcestí; učedníci odvázáli je a přivedli je Pánu; prostřeli roucha svá na oslátko a posadili Ho na ně.

Jakmile se blížil k Jerusalemu, lid spěchal Jemu vstříc. Nadšení zmocnilo se učedníkův i lidu. Prostírali roucha na cestu, kudy se ubíral Prorok, lámali ratolesti se stromů a metali na cestu; jiní, držíce v rukou ratolesti palmové a přicházejíce k Němu, volali: „Hosanna na výsostech!“ A ti, kteří napřed šli, i kteří v zadu byli, nadšeně a dlouho provolávali Mu slávu. Svědomí lidu konečně propuklo, dávalo za pravdu Tomu, jenž přicházel spasit všech.

Má-li lid své doby poblouzení a šílenství, má též vroucí svou upřímnost a záblesky pravdy.

Ježíš, který až posud u veřejnosti odmítal veškerou oslavu, vyhýbaje a obávaje se jitření lidu, přijímá vítězoslávu, sobě vzdávanou. Přijímá volání vítající Jej jako Messiáše a vítající příchod Království Jeho; ty projevy jsou Mu milé. Pravda zajisté musí býti jednou uznána, a člověk oslavuje ji, musí ctíti sama sebe.

Oslava onoho dne byla v soudě Božím ustanovena. Proroci ji předpovídali a popisovali až do nejmenších popodrobností. Jeden z nich pěl před šesti věky:

Plesej velice, dcero Sionská,
vesel se, dcero Jerusalemská:
aj Král tvůj béře se k tobě tichý,
sedě na oslici a na oslátku jhu podrobené.
A zkazím vůz z Efraima,
a koně z Jerusalema, a rozptýleno
bude lučičtí válečné: a mluvití
bude pokoj národům, a kralovati bude
od moře až k moři! (Zach. IX, 9—10).

Ježíš naplňuje proroctví, koná vůli Otce svého. Ví, že vítězosláva tato Ho vede na smrt. Jemu možno těšiti se jí bez opojení. Není ovšem bez trpké příměsi Fariseové, roztroušeni mezi lidem, volají naň vzpurně a rozhorleně: „Mistře, přikaz, ať mlčí učedníci tvoji!“

Opatrní mužové tito špatně zakrývají nelibost svou; pravda je uráží; chvějí se při pomýšlení na důsledky takové demonstrace. Co řeknou Římané, až uslyší, jak lid vítá Krále svého?

Ježíš jim odpověděl: „Pravím vám, že budou-li tito mlčeti, kamení bude volati.“

Po dva roky svého spásitelského poslání podával důkazy takové, že i kamení na cestě, kdyby umělo mluvit, bylo by vydalo svědectví. Avšak člověk, který se vzpírá jasné pravdě, může necitelnějším a tvrdším býti nad skálu.

Slovo Ježíšovo bylo trpkou výčitkou pro Farisee. Neporozuměli mu.

Nadšení lidu přibývalo, a čím dále postupoval průvod, učedníci, radostí jsouce naplněni, chválili Boha mísíce v radostné volání zástupů vypravování o divech, které právě byli viděli na této cestě Mistrově. Hněv Fariseův vzrůstal. Bylo je slyšeti, ani s nelibostí a v hněvu svém volají: „Hleďte, hrozby naše neměly účinku, vše se přidává k Němu.“

Hle lid, jímž z té duše jen opovrhují a pro nějž nemají leč slov potupných, lid ten přece by rádi viděli u nohou svých jako stádo otroků; vidouce celé to množství jhu jejich podrobené a nečinné, domnívají se býti mocnými; vidouce však, že někdo silnější jich jim je uchvacuje a je osvobozuje, pocítují nenávisť, která bývá při mocnostech, jejichž moc se boří a kácí; nestrachují se žádných prostředkův, aby zachránili slávu a zachovali moc svou. I zločin se jim zdá posvátným.

Když pak Ježíš překročil hřbet hory Olivetské, právě na místě, kde cesta se sklání do údolí Cedronského, spatřil pod nohama svýma Jerusalema. Pohled na město naplnil Ho zármutkem, i zaplakal nad ním, řka: „Ó kdybys bylo i ty

poznalo a to aspoň v tento den tvůj, co tobě jest k pokoji: ale nyní jest to skryto před očima tvýma.“

„Neb přijdou na tebe dnové, a obklíčí tě nepřátelé tvoji náspem, a oblehnou tě a souží tě ze všech stran; a porazí tě na zem, i syny tvé, kteříž v tobě jsou, a neostaví v tobě kamene na kameni: protože jsi nepoznalo času navštívení svého.“ (Luk. XIX, 42. 44.)

Jest to jedna ze zvláštních okolností, kde Ježíš pláče: slzy Jeho, uprostřed klidné vítězoslávy, mají do sebe cosi kormutlivě melancholického. Radosti, jež Mu tento jediný den přináší a kterých Mu Otec popřává prve, než nastanou Mu zápasy a strasti nejkrušší, té zapomíná, myslí jen na svůj národ, na město nevděčné a hříšné, na osud hrozný, jež si připravuje.

Vždyť Jerusalema jest hlavou a srdcem národa, sídlem vrchnosti náboženské, jež představuje národ Israelský. Proč vrchnost tato jest zaslepena, tvrdošijna, proč se jitrí a uráží? Proč velekněží, starší lidu a zákonníci, oni strážci dějinných upomínek, hlavy vyvoleného pokolení, nepoznávají, co prostí, chudí, nízcí, opovržení dávno již poznali? Proč svědomí jejich se rouhá, kdežto svědomí lidu jásá vstříc Vyvolenému Božímu?

Tyto a podobné myšlenky trápí a tísní duši Ježíšovu.

Jest ještě čas, aby Ho poznali; prohlásí-li Ho za Mesiáše, mohou zachrániti národ Israelský a zjednati mu mír Boží. Nevyslovná úzkost Ježíšova netýká se vlastního osudu: On jest odhodlán; avšak týká se osudu Jeho národa a města, které bude vyžadovati Jeho smrti. Slepota tato rozpoutá nad národem Israelským neštěstí nevyslovná. Kněžstvo zneužívajíc pravého Mesiáše, strženo bude nepravou láskou k vlasti ku výstřednostem a všelikým poblouzněním. Nadarmo se bude pokoušeti zadržeti zimničné rozčilení lidu, netrpělivě toužícího po osvobození. Zeloté vyvolají neukrotitelnou válku, a toužíce po marné slávě, po liché svobodě, jako posedlí jsouce stanou se nevědomky vykonavateli pomsty Boží. Ježíš to ví; budoucnost leží před Jeho očima, vidí Jerusalema obležený,

ohněm a krví zbrocený, syny jeho povražděny, domy a paláce povaleny, i chrám rozbořen.

Zanášeje se těmito myšlénkami, jejichž trudnost byla pravou protivou jáсотu lidu a hlučné radosti Jeho učedníků, uprostřed královského průvodu vstupoval Ježíš do města. Jerusaleem byl všecek pobouřen. Obyvatelé vidouce ty četné zástupy a slyšíce jejich radostné volání, tazali se, kdo to přichází; a všickni, kdož Ho provázeli, odpovídali s výrazem vítězné radosti ve tváři:

„Jest to Ježíš! Prorok z Nazareta v Galilei.“

Tato pocta od lidu Mu vzdávaná zůstává prostou, klidnou a náboženskou; jest prázdna vši světské nádhery. Není tu příprav válečných, ani vzpurného pokřiku proti moci státní. Jen letorosti házené na cestu, roucha podkládaná Ježíšovi, kudy krácel, zpěvy náboženské, hlasité aileluja messiašské, jakým se učily děti k uvítání syna Davidova, až jednoho dne přijde.

Soumar oslavencův zvyšuje ještě více prostou a chudičkou tu vítězoslávu. Opovrhl koněm výbojcův; přichází sedě na oslátku, Ten, jenž chce panovati neskončeným milosrdenstvím.

Zástup sám, který jde před Ním a za Ním, skládá se z Galilejcův, — venkovanův to, jimiž opovrhne Jerusaleem.

Římanů neznepokojoval tento Král míru, kterýž neohrožoval nikterak moci jejich, a proto pyšní Sadduceové mohli pohlížeti na tento průvod s opovržením.

Ubíral se přímo do chrámu.

Tentýž den, desátý den Nisanu, býval zákonem zasvěcen volbě velikonočního beránka.

Shodu tu dlužno vytknouti. Ona nahrazuje, o čem li stiny mlčí, význam totiž, jaký má vstup Ježíšův do domu Otce; ví dobře, že jest obětí od věků ustanovenou, i přichází, by se sám obětoval. Doba obětí hmotných minula; Bohu třeba obětí duševní a božské: ejhle, tuto přichází Království messiašské, může založeno býti jen skrze smrt Jeho: prve, než ovládne svědomí lidské, musí zemřít.

Ježíš všed do chrámu modlil se před oltářem krvavých obětí, jehož oheň uhasínal na vždy a jehož místo zaujme On sám.

Obětování se Otcí bylo povoláním celého Jeho života; tohoto dne obnoveno bylo v tichosti. Bolestné tajemství osudu Jeho počínalo; avšak Ježíš je skrýval v hloubi duše své, kdežto učedníci Jeho, neschopni jsouce, by Mu porozuměli, přese všechny opětovné projevy Jeho, oddávali se nadějším na blízkou a stkvělou vítězoslávu.

Když se pomodlil, pohleděl na všechno vůkol, jak pravi evangelista (Mar. XI, 11.); pozoroval, co se tu děje. Spatřil hlučné přípravy sváteční, stáda volů, býků, jalovic, ovcí a beránek zavřených ve dvoře pohanů, jako na jatkách; hleděl smutným zrakem na to kramářství, které zneuctívalo domu modlitby; viděl, jak chodby chrámové jsou proměněny v tržiště, slyšel hádky škol sporných a bouřlivý ruch lidu, pozoroval prázdnotu obřadnost Fariseův, kteří vyhledávali spravedlnosti ve věrném plnění zevnějších obřadů, a drsnou lakotnost kněží, kteří šantročili s oltářem. s oběťmi, s chrámem a obohacovali se zbožností lidu; shledal, že vše hluboce pokleslo. Ve svatvečer oněch dnů, kdy dokoná oběť svou a čin rozhodující, jenž obrodí nejen vyvolený národ Israelský, ale i veškeré lidstvo, chtěl spatřiti zblízka a bedlivěji mravní bídu lidu svého ve chrámu, kde vše mělo býti posvátno a v němž se zahnízdily pobožnůstkářství, prodajnost a pokrytství.

Byl večer. I vyšel se Dvanácti do Bethanie. Nalezl zde pohostinství u krbu přátel svých. O těchto posledních hodinách a nocích nevíme ničeho. Všecky podrobnosti života Mistrova, v tomto krvavém témdni, zastíněny jsou událostmi, které připravily a urychlily rozuzlení velkolepého dramatu

A druhého dne, provázen Dvanácti, vracel se do Jerusalema. Návrat ten pamětihodný jest tajemnou událostí, která překvapila apoštoly.

Když vycházel z Bethanie, lačněl. Celé okolí Bethanie pokryto jest vinicemi a sady ovocnými; i uzřel z daleka na pokraji cesty, fik listím pokrytý a nebyl ještě čas fiků. I promluvil k němu: „Již více na věky nežádny z tebe ovoce ne-
jez.“ A uslyševše to učedníci Jeho, divili se. A Ježíš mlčky ubíral se dále cestou svou.

Přišel do Jerusalema, vešel do chrámu, avšak tentokráte jako vládce, právě jako v onen den, kdy se poprvé v něm objevil. (Mat. XXI, 12 a násl.; Mar. XI. 15. a násl.; Luk. XIX. 45.).

Pohled na mrzké zneuctění pobouřil mysl Jeho a vzбудil Jeho svatý hněv. I jal se vyháněti ze dvora pro pohany ty, jež prodávali a kupovali v chrámě; a stoly penězoměncův i stolice prodávajících holuby zpřevracel. I nedopustil, aby kdo nějakou nádobu nesl skrze chrám.

I pravil jim s horlivostí: „Zdaliž není psáno: Dům můj dům modlitby slouiti bude všem národům? Vy pak jste jej učinili peleší lotrovskou.“

Ti, kdož Ho den před tím prohlásili za Syna Davidova a za Krále, i ti, kteří trnuli nad jásotem jejich, mohli nyní poznati, jak rozuměl Království svému.

Žádný jiný čin nezobrazuje výrazněji odvěkého úkolu Ježíšova na této zemi, na níž přichází, by zařídil tu Království své. Porušení člověka jest tak mocné a nakažlivé, že ponechán sobě samému, člověk porušuje i nejsvětější věci — náboženství, — a poskvrňuje místo nejposvátnější — chrám. Náboženství se stává školou obchodní a chrám, dle slov Ježíšových, peleší lotrovskou.

Potřeba káže, aby Ježíš zakročil, aby zlomil a odstranil pohoršení toto. Všude, kam rámě Jeho ozbrojené bičem nezasáhlo, zůstává místo modlitby místem rouhačů, vydíračů, zlodějův a obchodníků. Jeho posvátný hněv a horlení ozařují Ho oslonou; nikdo z lidí nebyl jako On tak žárlivě dbalý o čistotu a svatosť stánku Otce svého.

Po dvakráte v životě svém, na počátku a na konci dráhy své veřejné, vyhnal prodavače z chrámu; horlivost pro smělou nápravu byla skutkem, jímž počal i končil dráhu svou.

Kritika se pokusila stotožniti oba činy ty; písemné památky potvrzují jasně, že jsou to dva činy rozdílné, a není žádného vážného důvodu, jenž by mohl seslabiti svědectví jejich. Jakož měl Ježíš při všech příležitostech naprosté vědomí božského Synovství svého, tak měl vždy chrám za příbytek Otce svého i za příbytek svůj vlastní. Přichází do něho, jedná

v něm, učí v něm jako Pán; vše, co jej hanobí, uráží a pouzí Ho. První vyhnání, rušic nesnesitelný zlořád a ohavné pohoršení, zjevilo stkvěle mesiášské Jeho nároky; druhé je stvrzuje slavným způsobem. Svatá horlivost pro čest Boží jest takto prvním a posledním slovem díla Jeho; na počátku vyzývá lid k opravě, na konci se opírá duchu lakoty, jenž Jej zahubí.

Ostatně nastala již doba, kdy stáda tato určená k oběti již nemají žádné oprávněnosti. Slušelo tedy Tomu, jenž měl býti obětí věčnou, vyháněti oběti ty, jichž krev ničeho nesmyla a jichž Otec více nežádal. Nadobyčej zvláštní moc, vzbuzující postrach, vycházela z Něho. když ve vroucí horlivosti vlídnost a mírnost ustoupily svatému hněvu soudce.

Nicméně i v okamžiku, kde horlil proti hříšným viníkům, hněv Jeho se mírnil při pohledu na nemocné mrzáky, kteří spěchali k Němu.

Chudí a sprostí neobávali se Ho: tyto vábil k sobě, při pohledu na Něho bída jejich pocítovala naději. Slepí a kulhaví přistupovali k Němu a On je uzdravoval.

Lid, žasna nad divy a učením Jeho, jevil patrnou příchýlnost ku Proroku. Horlivost a nadšení předešlého dne nezměnily se. Děti opakovaly v chrámě jásot, jaký zazníval při sestupování s hory Olivetské, když Ježíš konal slavný vjezd do města. Volaly: „Hosanna Synu Davidovu!“ (Mat. XXI, 15 a n.).

Volání to činilo pohoršení. Vrchnosti chrámové, zákoníci a všickni, kteří brojili proti Ježíšovi, přistoupili k Němu rozhorčení: „Slyšíš-li, co tito praví?“

Klid a pádná odpověď Jeho zarazila je. Porazil je jedním slovem:

„I ovšem, slyším je. A což vy? nikdy-li jste nečetli slov Písma: „Z úst nemluvnátek, Bože, a těch, již prsy požívají, dokonal jsi chválu?“ (Žalm VIII, 3.)

Svět se nezměnil; a slova Ježíšova zůstávají. Maličtí, nevinní, srdce prostá jsou jediní, kteří uznávají Boha a milují ho; pyšní, duchové vědou nadutí, svědomí falešná, zaslepená svou spravedlností nevidí ničeho: pravda jim kalí zrak, Bůh

jim překáží, vyslanec jeho je pohoršuje; jsouce spokojeni sami sebou, nežádají ničeho leč požívatí a vládnouti.

Svrchované a velitelské chování Ježíšovo v chrámě, přichylnost, se kterou lid přijímal učení Jeho, rostoucí nadšení způsobené zázraky, vše to přispívalo k tomu, že tím více roznícen byl hněv a zaští Jeho nepřátel. Velerada ustanovila se na tom, že Ho odsoudí. Kdož mezi kněžími a zákonníky měli nejvyšší moc, pomýšleli, jak by Ho zničili.

Jedna překážka byla jim v cestě: lid. Obávali se vzbouření; chtěli, aby se vše odbylo bez hluku; obávali se Ježíše. (Mar. XI, 18.).

Nemáť v osudné chvíli jiné opory leč lid. Zamlouvá se nám, vidíme-li, že má za obrance ty nejnižší, ale i ty nejhroznější; svědomí plesá, vidouc, jak zrádná a pravdě zpronevěřila vrchnost držena jest na uzdě prostým lidem, jenž jest na okamžik ve službách práva, ctnosti, svatosti, Boha samého.

Ochotná podpora lidu, okamžitě zaujatého vlivem Ježíšovým, byla to, již děkuje lidstvo poslední dny Jeho života. Chrám jest posledním Jeho zápasíštěm: aby dokázal, že poslání Jeho jest ryze náboženské, že Mesiášství Jeho nemá na sobě nic politického, neopouští domu Otce svého. Tuto a nikoliv na ulici nebo na místě veřejném učí a jedná, hledě nakloniti jasnému rozumu dobrou vůli lidu. Lid byl uchvácen poslouchaje Ho (Luk. XIX, 48.); slovem svým poutal množství, které se hrnulo do síní chrámových, rozlévaje v hojnosti učení a dobrodiní, od rána do večera.

Když slunce zapadlo, vzdaluje a ubírá se opět se svými do Bethanie. Na druhý den, časně z rána, opět přichází, provázen jsa učedníky svými touže cestou jako včera. A učedníci jdouce kolem, spatřili fík, jemuž zlořečil, uschlý do kořene.

„Mistře“, zvolal Petr, „fík, jemuž Jsi zlořečil, uschl.“ (Mar, XI, 20.).

Strom tento, postižený kletbou Ježíšovou, jest jediným stvořením, které zahynulo bořivou mocí Toho, jehož laskavost k lidem neměla mezí. Moc, kteráž mstí zlo, byla v NĚm:

sv. Jan vyličil Její jako přísného soudce, s vějíčkou v ruce, oddělujícího zrno od plevy a metajícího plevu do ohně věčného; měl moc křísiti i usmrtiti, otvírati nebesa i propasti; bylo potřeba, by to ukázal. Avšak, na své veřejné dráze, chtěje jen dobrou lidstva, ušetřil vinníkův a neukázal záhubné moci své, leč na neplodném fíku.

Průsvitný tento obraz, jehož skrytý smysl odhalilo obecné podání, tento fík neúrodný, toť národ onen vyvolený, vsazený Bohem do země zaslíbené. V čas ustanovený, Ježíš vyslán od Otce přišel, aby jej napomínal k pokání a víře: po tomto ovoci lačněl; s jakou radostí by je byl sklízel! Avšak, tvor obdařený předností, klame dobrotu a péči Stvořitelovu, dlouhé čekání a lásku jeho, a tudíž propadá vždy smrti.

Dějiny posety jsou zříceninami děl lidských, jichž nestavěl oživující duch Boží, a jež proto se sřítily pod ranami času. Zасыпány jsou mrtvolami neplodných bytostí, které zrodivše se dechem Božím, nevyhověly hlasu jeho a zradily povolání své. Židovství, uschlé až do kořene, jest obrazem jejich. Jsouc neschopno jakéhokoliv plodu náboženského, stojí zde nicméně na důkaz hrozných kletby, kterou Ježíš vyřkl nad ním pro jeho neplodnost.

Pohled na fík zlořečený a zhynulý zlořečením, vzbudil, jak se zdá, v mysli učedníků hroznou představu o moci Mistrově. On však nepomýšlí leč vštípení jim úplnější víru, i praví jim: „Mějte víru v Boha.“ (Mat. XXI, 30 a n.).

Všeliká moc nadpřirozená má kořeny své v úplné víře v Boha. Člověk věřící vstupuje ve spojení s bytostí božskou, a Bůh z něho činí nástroj dobroty a síly své. Byla-li dána Ježíšovi veškerá moc, pak Jeho lidská přirozenost prodchnuta byla plností Ducha Božího; podřízena jsouc nejvyššímu jeho popudu koná vůli, hnutí a skutky jeho, nejsouc tím nikterak oslabena. Čím Ježíš byl sám, žádal, aby tím se stali též učedníci Jeho. „Tehda“, pravil, „nic vám neodolá.“

„V pravdě pravím vám, že kdožkoli by řekl hoře této: Zdvihni se a vrz sebou do moře, a nepochyboval by v srdci svém, ale věřil by, cožkoli dí, staněť se jemu.“

Překrucoval by divně náuku a slovo Ježíšovo, kdo by se domníval, že Duch Boží poslouchá vrtochův a marných žádostí lidských. Smíme žádati na Bohu jen svatou vůli jeho, a abychom jí porozuměli, třeba jest modliti se, spojití se s ní v naprostém odříkání. Jen tak Duch Boží vnukne nám dobrou žádost, žádost, kterou Bůh vždy vyslyší, ježto přichází od Něho.

„Proto, pravil Ježíš, všecko, začkoli modlíce se prosíte, věřte, že vezmete, a stanet se vám.“

Modlitba taková předpokládá lásku dokonalou, srdce přímé a dobré. „A když se postavíte k modlení, a máte-li co proti bratru svému, odpouštějte jemu, aby Otec váš, Jenž jest v nebesích, odpustil i vám hříchy vaše.“

Nekonečné milosrdenství Otce nebeského jest odměnou našeho milosrdenství; smilovává se nad těmi, kteří mají slitování, miluje ty, kteří milují, uslyší a vyslyší jich.

Všecka poučení tato, v nichž vrcholí náboženství, Ježíš při mnohých příležitostech tisíckrátě opakoval. Když se blíží smrt Jeho, stávají se dojemnějšími a význačnějšími. Připomíná jich dnes ještě na této cestě z Bethanie do Jerusalema vraceje se, aby odolal nebezpečím a hrozbám, kterým jde vstříc z vůle a rozkazu Otce svého.

Tento den 12. Nisanu jest poslední, který stráví v chrámě. Lid jej tam předešel, tam i nepřátelé Ho očekávají.

KAPITOLA DRUHÁ.

POSLEDNÍ POTÝČKY V CHRÁMĚ.

V každé řádně zřízené společnosti lidské, náboženské nebo politické, každý novotář, jenž hýbe veřejným míněním, přísný posuzovatel nepravostí strany vládnoucí a reformator, snažící se zdokonaliti stav věcí přítomných — všickni, ať veleduchové, ať proroci — vzbuzují proti sobě nepřátelství moci veřejné. Proti takovým mohutným duchům, jichž nadšení nevychází od ní, moc veřejná bije na poplach; nahánějí-li jí strachu, hněvá se; ohrožují-li ji, utiskuje a pronásleduje.

Toť zákon dějinný u všech národů; týž jest u národu židovského napsán písmem krvavým. Novotáři jsou u něho proroci, poslaní od Jehovy, jež slovo jeho živé probouzí, osvěcuje, unáší. Eliáš, Amos, Micheáš, Isaiáš, Jeremiáš, Daniel, Jan Křtitel, ani jeden z těchto hrdinů neušel moci kněžské, královské nebo vášním lidu; každý se stal jejich obětí. Mužové od Boha vyvolení, aby zlepšili lidstvo a národy, stávají se vždy obětmi povolání svého, padají pod ranami těch, kterých přicházejí spasit. Když rozhorčený lid proti nim se obrací, ve svém přirozeném a surovém hněvu ubijí je. Moc veřejná jsou v odporu a zápase chová se obyčejně věrolomně i zákonně; ozbrojena právem souditi a odsuzovati, prve než se zmocní oběti své, popřává si času, aby dokázala, že její oběť jest hodna trestu smrti, a takto v zuřivosti své domnívá se, že udržuje řád a zachovává zákony.

Žádná reformatorská činnost nevyrovná se činnosti Ježíšově. On jest nejmocnější z lidí, kteří kdy vzrušili lid. On má vliv, který dotýká se hloubí svědomí; dává sílu, která ochromuje zlo v samém základě, a zakládaje Království Boží, tvoří v pravdě nový svět. Proto více než kdo jiný, vzbudil u moci veřejné nenávisť a pronásledování.

Které byly poslední výbuchy, úklady a zrádné pikle této nenávisli? Památky evangelické vypravují nám o tom v hojných podrobnostech, které svědčí, jaký dojem tyto prudké výstupy zanechaly v myslí svědků.

Vrchnosti židovské stále rozhořčeny na Ježíše, hleděly se Ho zmocniti. Již den před tím v tajných schůzích se radili a umlouvali. Chtěli se všemožné vyvarovati hluku, zakrytí násilí škraboškou zákonnosti a spravedlnosti. Shluknutí, jakéž by povstalo při zajetí Ježíšově, mohlo míti nejvážnější následky, vyvolati zakročení vojska římského a vydati velekněze a jeho rádce přísnému vladaři.

Nejbezpečnější způsob byl vryptati se nejprve Ježíše lstivě, přiměti Ho k tomu, aby se prozradil sám několika slovy obratně vynucenými, která by mu uškodila u lidu a Římanů, a byla záminkou, by Ho mohli zajati a pohnati před veleradu. Plán ten přijat.

Velerada od pověstoého zasedání, v němž Kaifáš nelidsky radil k usmrcení Proroka, byla jedné mysli. Členové náležející kněžstvu, vynikající osoby v zemi a učenci, všickni buď ze zájmu náboženského nebo politického, chtěli se zbaviti toho, kterého pohrdavě nazývali „Galilejským.“

Dvanáctého Nisanu ráno vstoupiv do chrámu, Ježíš chodil sloupovím, uče a kaže zástupům. (Mat. XXI. 23—27, Mar. XI. 27—33, Luk. XX, 1—8.)

I knězi, zákonníci a starší lidu přistoupili k Ježíšovi, aby se Ho otázali, jakým právem učí. „Jakou mocí ty věci činíš? A kdo tobě dal tu moc?“

Právě posláni Ježíšovo mají v podezření. Poslové se nemýlí o nárocích Prorokových. Od svého vystoupení nepřestával dokazovati jich. Po tři dny dává se od lidu a stoupenců svých oslavovati jako Messias, vstoupil do chrámu jako re-

formator a jedná a vyučuje tu jako svrchovaný Pán. Jakým právem? Nebylo mu toho dovoleno od vrchnosti; jet tedy samozvancem, buřičem, svědčím, novotářem.

Dotazující se po Jeho oprávněnosti, nepřátelé Ježíšovi nevyhledávali světla; chtěli od Něho jen slovo, které by Ho zničilo a bylo podkladem zamýšlené obžaloby. Patrně očekávali, že se výslovně přizná, že jest Messiasem a Synem Božím. Prohlášení takové nebylo nic nového v ústech Ježíšových. Řeči Jeho od slavnosti Stánků, v Jerusalemě a v plném Chrámu byly vysvětlením a důkazy toho. Členové velerady je slyšeli tak jako i lid. Věděli tedy, na čem Ježíš zakládá poslání své, a jak pojímal Království messiáské a název Messias.

Proto neodpověděl jim Ježíš; k čemu vydávati pravdu v šanc zrádcům? Spíše oni zasluhují, aby byli zahanbeni a odhaleni.

„Otážit se i já vás na jednu věc, kterouž povíte-li mi, i já vám povím, jakou mocí ty věci činím. Křest Janův odkud byl? s nebe-li či z lidí? Odpovězte mi.“

Otázka uvedla je v rozpaky. Odpovědi li: „s nebe“, — sami sebe by odsuzovali a Ježíš by jim byl řekl, jim, kteří, odpírali křtu: Proč jste mu tedy nevěřili?“ Avšak, kdyby odpověděli, na ospravedlnění své „z lidí“, lid, kterýž tu byl, byl by je kameňoval, neboť všickni měli Jana za proroka.

Před touto dvojsečnou otázkou, vyslanci od velerady mlčeli. Ani odvahy neměli, aby projevili mínění a přesvědčení své.

„Nevíme,“ pravili, prohlašující se raději za nepovolane nevědomce, než aby se vydávali v šanc hněvu lidu, neb aby uznali moudrost Ježíšovu.

„Aniž já vám povím, jakou mocí tyto věci činím,“ odpověděl jim Ježíš.

Přiznávající se ku své nevědomosti ve příčině božského poslání Janova knížata kněžská a zákonníci, tito zástupcové moci a svaté vědy v Israeli, sami se odsuzovali. Jakže? příchod proroka, od Boha poslaného — takového jako byl Jan, — taková událost náboženská v celém věku jediná a zřejmá

od proroků předpověděná (Isaiáš XI 3 ; Malachiáš III. 1, 2,) a ta že skutečně by se udála, velerada by nepoznala !

Nevědělať by, zdali nebe samo nebo toliko lidé to byli, kteří k nadšení povzbudili Křtitele : Hle, tito strážci bohoslužby a zákonného pořádku nejsou již služebníky Božími ; pomýšlejí jenom na sebe, jak by svou moc zachránili, staré obyčeje zachovali, malicherné věci své kasuistiky rozmnožovali. Hlas Ducha volá jako lev na poušti Judské : oni ho neslyší.

„Nevíme, odkud přichází“, praví. Nejsou-li schopni slyšeti a poznati toho, jenž předchází Pána, a cestu Jemu připravuje, jakž by slyšeli Pána samého a jakž by Ho poznali ?

Zvláštní to věc ! poslední z lidu, hříšníci a nevěstky Jej poznávali, ale předáci, tak zvaní spravedliví, nejvyšší kněží a učitelé zákona Ho nepoznali.

Tak tomu bývá vždy : projevy Boží v lidstvu, osvěcují duše prosté a svědomí kajicná, ale zaslepují duchy silné, a srdce falešnou spravedlností zaujatá. Boha poznávají a slyší jen ti, kteří Ho nosí v srdci svém.

Bylať u národa židovského jakási moc vyšší nad království a kněžství : Jehovah. Bděl nad ním a časem se ohlašoval slovy proroků.

Při takových projevech božských bylo povinností vrchnosti, aby měla poslušnost a víru, nikoliv však, aby vyvolávala boj, lhostejnost a nevěru. Odmítati poslance Božího, znamená odmítati a pronásledovati Boha samého.

Ježíš se dovolává příkladu Janova, jenž jest ještě v živé památce, a hlásí-li se ku božskému právu proroka tohoto, sám hájí práva vlastního.

Kdo vychoval Jana od prsu matčina ? Kdo jej vyvedl na poušť ? Kdo mu dal moc křtíti, vyzývati ku pokání a ku hlásání příchodu Království ? Snad vysocí kněží a učitelé zákona ? Nikoliv. Duch Boží vše to v něm spůsobil. Proto není nižádné mocnosti proti Duchu Božímu.

Proto třeba věřiti Janovi, poslouchati ho a následovati. Veřejná moc zpronevěřila se povinnosti. Ježíš jí to přísne vytýká !

Ale co se vám zdá? Člověk jeden měl dva syny, a přistoupiv k prvomu, řekl: Synu, jdi dnes, dělej na vinici mé. A on odpovědév, řekl: Nechci. Potom pak hnut lítostí. šel I přistoupiv k druhému, řekl mu též. A on odpovědév, řekl: Půjdu, pane; a nešel. Který z těch dvou učinil vůli otcovu? tázal se Ježíš. Řekli jemu: první. Dí jim Ježíš: Amen, pravím vám, že publikáni a nevěstky předejdou vás do Království Božího.

Zatratil je vlastními zásadami jejich a doložil: „Nebo přišel k vám Jan cestou spravedlnosti, a neuvěřili jste mu: ale publikáni a nevěstky uvěřili jemu: vy pak uviděvše to, aniž potom jste lítosti neměli, abyste mu byli uvěřili.“

Takto Ježíš, když naň mocní odpůrci jeho dotírali, odrážel útoky jejich, uváděl je v rozpaky, přecházel k útoku. mátl a zahanboval je, a vytýkal jim s božskou mocí nevěru a zaslepenost jejich.

Pak se obrátil k lidu; a jako by soudil knížata nehodná slyšeti pravdu, vypravoval všem v jiném podobenství, co jest a odkud přichází, jaký jest úkol Jeho, jaký bude Jeho osud.¹⁾ Knížata poslouchala.

„Byl člověk hospodář, kterýž vzdělal vinici a opletl ji plotem, a vykopal v ní lis, a ustavěl věž, a pronajal ji vinařům a odešel pryč přes pole. A když se přiblížil čas sbírání ovoce, poslal služebníky své k vinařům, aby vzali užitky její. Vinaři pak zjímavše služebníky jeho, jednoho zmrskali, druhého zabili, a jiného ukamenovali. Opět poslal jiných služebníků, více nežli prve, a učinili jim též. Naposledy pak poslal k nim syna svého, rka: ustydíť se syna mého. Vinaři pak, uzřevše syna, řekli mezi sebou: Tentot jest dědic; pojďtež, zabíme jej, a budeme míti dědictví jeho. I uchyťvše ho, vyvrhli jej ven z vinice, a zabili. Protož, když přijde pán vinice, co učiní vinařům těm? Řekli jemu: Zlé zle zatratí, a vinici svou pronajme jiným vinařům. kteřížby mu dávali užitek časy svými. (Mat. XXI, 28—41).

¹⁾ Mat. XXI, 33—44. Mar. XII. 1—11, I. uk. XX, 9—18.

Na slova tato ti, kteří se cítili dotknutými, zvolali : „Nedejž Bůh!“ jakoby chtěli odvrátiti toto předpovědění.

Ježíš na ně pohleděl, obličej Jeho se stal přísným, hrozivým.

„Nedejž Bůh!“ pravíte. „Což pak jsou ona slova Písma? Nikdy-li jste nečetli: Kámen, kterýž zavrhli stavitelé, ten učiněn jest blavou úhelní: Ode Pána stalo se to, a jest divné před očima našima. (Mat. XXI, 42 a n.).

Pak vlastními slovy vysvětluje jim podobenství to : „Protož pravím vám, že bude odňato od vás Království Boží a bude dáno lidu přinášejícímu užitky jeho. A vraceje se k obrazu prorockému o kameni, doložil: „A kdožkoli by padl na ten kámen, rozrazí se; a na kohož upadne, toho setře.“

Ježíš nemohl jasněji vyjádřiti, kým jest a od koho má svá práva. Vinice vysázená od hospodáře, plot kolem ní, lis v ní vykopaný, věž postavená u prostřed, toť Israel, národ vyvolený od Boha, se Zákonem svým, kterýž ho chrání, s chrámem a bohoslužbou svou. Vinaři, toť kněží. Služebníci poslaní v čas vinobraní a přicházející jeden za druhým, to jsou proroci. Jaké mají určení? Duch Boží je naplňuje, a vinaři, místo aby je přijali, aby vyhověli poslání jejich a přinesli jim část užitku, jímají, mrskají, ranami zasypávají a posílají je s prázdnýma rukama nazpět.

Syn hospodářův, toť Ježíš sám. On jest nade všemi proroky. Jest jediným ve právu svém neobmezeném. Přichází pokorný a milostivý, nemaje jiné záře než Božství své zastřené láskou: nakládáno s Ním velice urážlivě, vyvržen z vinice a zabit, jako pronásledování a trýznění byli Jeho předchůdci.

Běda vinařům nevěrným a zlým! Běda kněžím hříšným! Neboť odmítají, pronásledují a zabíjejí ty, kteří přicházejí od Boha, nešetří ani Syna Božího; Bůh je potrestá.

Království zaujme jiný pán; přenešeno bude od Židů na pohany. Národ vyvolený bude národem zavrženým, a národové opuštění stanou se národy vyvolenými.

Zavržení Syna od nevěrné vrchnosti bude počátkem Jeho slávy; stane se kamenem úhelným nové budovy. Stavitelé ho zavrhli, ale Bůh ho učiní základem celého díla: užasne nad tím veškeren svět.

Nepřátelé Ježíšovi ho nevyvrátí, ale rozrazí se oň, a až přijde k soudu, kámen ten padne na ty, kteří ho chtěli vyvrátiti a budou setřeni.

Tato odvahyplná výtka nevěrnosti a hříchu, jichž se dopustila vrchnost na prorocích a na samém Synu Božím, toto prorocké vyhrožování hněvem Božím, blížící se zavržení kněžstva zpronevěřilého ve svém povolání, toto setření všech protivníků Ježíšových, — všecky tyto přísné pravdy rozhořčovaly knížata kněžská a zákoníky. Hněv jejich propukl; chtěli hned zajmouti Ježíše; ale lid Ho hájil, a vrchnosti se chvěly před lidem.

Odešly, pomýšlejíce na jiné úklady.

Chtěli vši mocí Ježíše obviniti u vlády římské. Vydávajíce Ho za buřiče, za nebezpečného spiklence, podněcovali proti Němu vladaře, který nikdy neváhal stíhati toho, kdo ohrožoval práva císařská. Úklad byl chytře a rychle nastromen. Knížata se přetvářela; dovolávala se Jeho učedníků; zvolili několik Fariseův a několik Herodianů; onino byli vřelými obhájci neodvislosti národní, tito společníky rodiny Herodovy, ač cizího původu, přece mohou jako tato rodina i oni se spokojiti, že byli podanými císaře. Obě strany tyto obyčejně sobě nepřátelské, dohodly se, aby bojovaly proti Ježíši a zničily Ho.

Politické umění jest plno takových spolků nešlechterných.

Vyzvědači, dohodnuvše se, přišli k Ježíšovi.

Předstírajíce vrtochy svědomí a dělajíce, jakoby chtěli jenom spravedlnost, počínají lichotiti tomu, kterého doufají polapiti v řeči: „Mistře, víme, že pravdomluvný jsi, a cesté Boží v pravdě učíš a nedbáš na žádného, nebo nepatříš na osobu lidskou.“ (Mat. XXII, 13, Mar. XII, 13—17, Luk. XX, 20).

A po této pokrytecké chvále, jejíž účelem bylo zabrániti, by Ježíš se nevyhnul jejich otázce a nedal vyhýbavé odpovědi, doložili: „Sluší-li daň dávatí císaři čili ne?“

Lstivější otázky nebylo možno dáti Ježíši, jako byla otázka o dani římské: lid se o ní vášnivě zajímal, spojoval ji s nezávislostí země. Pro příčinu placení daně rozliční buřiči podněcovali veřejné mínění, i zbouření činili.

Lid ji platil jen s odporem; ustupoval jen násilí a očekával od Messiaše, že zlomí jeho poddanství. Zvláště Galilejští platili za obnivnější přívržence nezávislosti. Ti, kteří chtěli vynutiti na Ježíšovi odpověď daně se týkající, měli ho zajisté za rozhodného odpůrce cizí nadvlády, nepochybuje, že On jsa Galilejským, při svých nárocích messiášských, i jako přítel lidu, zavrhne tuto daň, znamená to poroby.

Odpověď v tomto smyslu očekávali od Něho. Mistr uhodl leš jejich a jedním slovem ji odhalil.

„Proč mne pokoušíte?“ pravil jim. „Přineste mi peníz daně; ať vidím.“

I podali mu peníz s podobiznou císařovou.

„Či jest tento obraz a nápis?“ Řekli jemu: „Císařův.“ Tedy dí jim: „Dávejtež tedy, co jest císařovo císaři, a co jest Božího, Bohu.“

Bylo to zásadou právnickou ve školách, že kdekoli peníz nějakého krále byl v oběhu, obyvatelé téže země byli povinni uznávati tohoto krále za pána svého. U Židů byly dva druhy peněz v oběhu, jeden světský, druhý posvátný; onen představoval pozemské a politické právo moci občanské, druhý právo božské.

Ježíš použil tohoto znamení, aby vyřkl pravdy nejnemnější a nejvíce zneuznávané: rozdíl dvou společností, k nimž člověk náleží a dvou povinností podstatných, kteréž z toho plynou pro člověka. Hmotně, tělem svým, životem svým tělesným a zevnějším pojí se ku společnosti lidské, ku národu svému a zemi své; jest poddaným moci politické. Duchovně, životem svým vnitřním a svědomím, pojí se ku společnosti náboženské, jest poddaným Božím.

Několika slovy nastiňuje Ježíš cestu, kterou v budoucnosti lidstvo bude kráčet. Celý starý věk a Židé sami žili v theokracii, v níž se sjednocovaly náboženství a stát. Moc poměrů, kteréž přivedl Bůh, přinutil Israele, aby tyto dvě věci od sebe rozděloval, nebo, ztratil li by národnost, zůstal by jen náboženskou společností. Ale ctižádostivá naděje, že stane se opět velikým národem a obnoví bývalou bohovládu, nevyhynula v Israeli. Od té chvíle, co Ježíš řekl: „Dávejte co jest císařovo císaři, a co jest Božího, Bohu,“ rozdíl náboženství a státu jest založen, na dobro utvrzen. Království duchovní, které On utvoří, nesmí se míti za jedno s královstvími pozemskými; bude žíti uprostřed nich, skoro stále jsouc potlačováno a pronásledováno; avšak šetřiti bude práva jejich; neobnoví nikdy náuky Gaulonitské, nebude se mstíti na nich za jejich nenávisť leda tím, že je pronikne spravedlností, dobrotou a mírem. Státy nemají se ničeho obávati od Církve Ježíšovy: od ní se jim dostane jen dobrodiní; a nebudou míti záruky pro pokrok a mír jistější nežli Toho, jenž řekl: „Dávejte, co jest císařovo císaři a co jest Božího, Bohu.“

Tento prostý a mocný výrok obsahuje veškeren zákon společností lidských, jež prospívati mohou toliko v nerozlučném souladu autority a svobody. Bez Boha se stává autorita tyranstvím a svoboda vzpourou.

Jestliže politické vrchnosti, jež bývají vždy nakloněny k despotismu, budou se násilně vtírati do svědomí, pak je odmítnou učedníci Ježíšovi, kteří se od Něho naučili, že jest třeba dávat Bohu, co jest Božího; a jestliže národové, vždy nespokojení potlačováním, pozvednou se ku vzpouře, budou držáni na uzdě Tím, jenž pravil: „Dávejte, co jest císařovo, císaři.“

Celý život Ježíšův dotvrzoval této Jeho náuky. Nikdy nepodněcoval lidu na veřejných místech; ani slova nevyšlo ze rtů Jeho, které by jevilo vzpouru proti vrchnosti. Hrozí li Mu tetrarcha, On pokračuje ve svém díle pokojném; číhají-li Naň knížata kněžská a chtějí-li Ho pronásledovati, zarmoucen odchází.

Když lid, nemoha Jemu porozuměti, chce Ho prohlásiti za krále, utíká a maří navždy toto jeho počínání, klada zúmyslné důraz a to slovy velice ráznými, na své poslání messiášské. I když přijímá oslavu, přijímá ji toliko v den před smrtí svou; a nic z nadšení toho lidového nemůže znepokojovati vládců tohoto světa. Apoštolé a nástupcové jejich následovali Jeho příkladu; uprostřed pronásledování káží poslušnost k těm, kteří drží meč.

Lesť vyzvědačů vyslaných, aby polapili Ježíše, se nezdařila. Tito falešní spravedliví nemohou neobdivovati se moudrosti Jeho; mlčí, a odcházejí zahanbeni a naplněni podivem.

Všecky strany kolem Ježíše jsou rozhořčeny.

Dotírají Naň, zahrnují Jej otázkami. Jako by si dali slovo, že Ho budou vyzývati a klásti Mu léčky.

Po knížatech kněžských a zákonnících, žádajících na Ném právních důvodův o Jeho poslání, po Fariseích a Herodianech, kteří Ho zamýšlejí zničiti, přivádějíce na přetřes otázku o zákonnosti daně, přicházejí Sadduceové, známí vysměvači a pochybovači.

Jsou to pozitivní duchové své doby. Myšlenka na onen svět se jim zdá pošetilostí; posmívají se nábožným Fariseům, kteří obětují přítomný život blouznění o životě budoucím. Jim málo záleží na prorocích, uznávají jen Zákon vlastní, v něm spatřují moudrý řád zájmův a věcí pozemských. Předstihli jisté kritiky moderní a tvrdí jako tito, že nic v Zákoně nedokazuje nesmrtelnost. Upírají z mrtvých vstání. Jsouce jinak duchové obmezení a krátkozrací, nevidí než nesmysl v náukách, které jsou cizí jejich moudrosti podle zákona. Jsou domýšliví a uštěpační. Zamýšleli pomásti Ježíše jako sprostého Farisee, předkládajíce Mu jednu z otázek, které se v jejich školách přetřásaly a pro něž protivníci jejich častěji bývali zaraženi, nemohouce jich rozřešiti.

„Mistře,“ pravili Mu, „Mojžíš napsal: Zemře-li kdo nemaje syna, aby bratr jeho pojal ženu jeho, a vzbudil símě bratru svému.“ I bylo u nás sedm bratrů. První pojal ženu, zemřel a nemaje semene, zůstavil ženu svou bratru svému.

Podobně druhý i třetí až do sedmého. Nejposléze pak ze všech zemřela žena. Protož při vzkříšení kterého z těchto sedmi bude manželkou, neboť všichni ji měli?“ (Mat. XXII, 23, Mar. XII, 18, Luk. XX, 27.).

Ježíš pohlíží na věc s vyššího stanoviska.

Školské titěrnosti jsou pro Něho věci neznámou. Jeho odpověď svědčí o Duchu, jenž zná a vidí tajemství věčnosti, jakož i skutečnosti časové.

„Bloudíte, řekl jim Ježíš, neznajíce Písem ani moci Boží. Při vzkříšení zajisté ani se nebudou ženiti, ani vdávati : ale budou jako andělé Boží v nebi. Budou dítkami Božími, jsouce dítkami vzkříšení.“

Známkou sprostých duchů bývá, že vše posuzují dle toho, co vidí, nemohouce se povznésti k Neviditelnému. Dělalí si Boha k podobě své a představují si věčnost jako všední tento svět. Plození a manželství jsou zákonem pozemským, dle jejich mínění budou též zákonem nebeským. Nikoliv, věčnost jest obrazem Boha; spravedliví, sproštění hmoty, nepoznají leč Zákona Ducha a těla jejich sama proměněna, prosta budou otroctví zvířeckosti a stanou se zářícími a svobodnými jako Duch. (I. Kor. XV, 36).

Rozpaků, jaké předstírají Sadduceové, není jen ve falešných jejich pojmech. Kolik protimyslností, kolik nemožností se rozplyne, dovedeme-li měřiti věci ne dle svého úzkoprsého rozumu, ale dle jasnosti nauky Mistra samého!

A aby dal odpůrcům poučení zakládající se na Písmě jež sice uznávají, ale jemuž nerozumějí, praví jim :

„Popíráte z mrtvých vstání; Mojžíš dokazuje, že jest vzkříšení z mrtvých. Což neřekl mu Hospodin v keři ohnivém: Jáť jsem Bůh Abrahamův, Isákův a Bůh Jakubův? Nenít Bůh Bohem mrtvých, ale živých.“ Všickni žijí v něm.

Co Bůh stvořil, zachovává. Tvary se mění, ale podstaty zůstávají. Bytosť rozumem nadaná, může zmizeti ze země a zbaviti se své schránky tělesné; avšak žije buď ve mstě nebo v lásce Boží, jako ve zpouře nebo v oddanosti, nešťastna nebo šťastna, snížena nebo proměněna.

Moudrost Ježíšova poznovu zvítězila. Udivení nad ní zástupové vzdávali Mu pochvalu; někteří zákonníci samolibě vidouce, že Sadduceové byli poraženi a zahanbeni, pravili: „Mistře, dobře Jsi pravil.“ (Mat. XXII, 33, Luk. XX, 39).

Ba, jeden z nich, — učitel zákona, který uslyšel otázku Sadduceů a odpověď Ježíšovu, — přistoupiv k Němu, otázal se Ho: „Mistře, které jest přikázání veliké v Zákoně? (Mat. XXII, 34—40).

Mistr mu odpověděl: „Slyš, Israeli; Jehovah, tvůj Bůh, jest jediný Bůh. Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, a z celé duše své, a ze vši mysli své. Toť jest to největší, a první přikázání. Druhé pak je podobné tomu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého. Jiného většího přikázání nad toto není.“ (Mar. XII, 28—34).

Zákonník pravil Mu: „Dobře Jsi pravil, Mistře, co jsi řekl, pravda jest; jeden jest Bůh, a není jiného kromě Něho; a třeba, aby milován byl z celého srdce, ze všeho rozumu z celé duše a ze vši síly; a milovati bližního, jako sebe samého, větší jest nad všechny zápalné i jiné oběti.“

Shledáváme tu opět ryzý výraz židovství, jak učil moudrý Hillel. Láska jest nade všechny oběti. Toť byla vznešená nauka proroků, již formalisté zachovali. Avšak to není vše pro spravedlivého. Zbývá ještě něco činiti tomu, kdo miluje Boha a bližního.

Ježíš schvaluje moudrost zákonníkovu a dává mu to na srozuměnou.

„Nejsi daleko Království Božího.“

Pravé učení a ctnost jsou pouhou přípravou ku Království, otvírají jen dvěře jeho; víra jediné nás do něho uvádí. Věříme-li v Ježíše, jest nám dán Duch Boží, a oživeni jsouce Duchem, stáváme se účastníky života Božího. Před tímto znovuzrozením jsme jen služebníky Božími; po něm stáváme se syny jeho. Před tím milovali jsme Boha ze všech sil bytosti své; potom, milujeme ho z těchže sil povznesených a Duchem jeho božskými učiněných. (Sv. Gall. III, 2—7, Řím. VIII, 15).

Takto za stálých bojů, jež bylo podstoupiti Ježíšovi v síních chrámových, v poslední den, kdy učil, jeví se mnohem více než jindy, nezranitelným a vítězícím. Uniká všem léčkám strojeným. Nepřátelé domnívají se, že Ho zničí, On však vyrůstá před zraky jejich. Jejich lešť probouzí jen sílu Jeho; osvěcuje a k sobě přivádí toho, kdož jako onen bezelstný zákonník, přicházejí k Němu v míru a upřímnosti.

KAPITOLA TŘETÍ.

POSLEDNÍ KLETBY JEŽÍŠOVY PROTI FARISEŮM.

Vyzvědači vysoké rady, učitelé rozličných stran a škol přestali konečně dotazovati se a pronásledovati Ježíše; báli se Ho. Nepřemožitelná moudrost Jeho vzbuzovala bázeň u těch, kteříž nemohli jí odolati. Zdá se, že by skrze ni dobyt i chrám na těchto nehodných mistrech. V pravdě panoval uprostřed nich slaven jsa od lidu, jenž Jej měl za Messiáše. A jako Messiáš konal božský úřad svůj dobře věda, že zamýšlejí Jeho smrt: řekl to přímo v podobenství o vinařích, udávaje i původce. Věděl, že Mu neodpustí, proto že se nazýval Synem Božím, a že název ten — jediný, který vyjadřoval úkol Jeho messiášský, — bude Mu pokládán za rouhání.

Chtěje přiměti odpůrce své, aby uznali právo, že se smí takto nazývati na základě Písem, shromáždil Farisee a řekl jim:

„Co se vám zdá o Kristu? či jest syn?“

Řkou jemu: „Davidův.“

Žádné jméno nebylo běžnější v zemi, v podání i ve školách.

Avšak co jest to Syn Davidův? Jaká jest jeho povaha, důstojnost a úřad? O tom lid ve své obraznosti, učitelé z povolání podle vědy své tapají ve tmách a bludech. Mezi vynikajícími vlastnostmi, kteréž se přikládají osobnosti této,

jest jedna, která je obsahuje a zahrnuje všechny, totiž Božství. A toho nechápou, kdežto Ježíš ve veškerém veřejném životě svém hleděl ji pochopitelnou učiniti.

Ještě dnes, den před tím, než opustí chrám a zemře, pokouší se, by dokázal zákonníkům žalmem messiášským nejoblíbenějším u lidu, — tím totiž, v němž prorok přímo mluví o Božství Kristově, rovnosti a moci stejné s Bohem, o konečném vítězství Jeho nade všemi nepřáteli, o Jeho věčném kněžství.

Přikládaje si název Syna Davidova, který označoval jen Jeho lidský původ, Ježíš ho neodmítá, jak někteří vykladači tvrdili, ale vždy ho přijímal; a přivlastňuje si ho dnes před nimi, dává jim poznati tajemství svého Božství.

„Je li Kristus syn Davidův, — praví jim, — kterakž pak ho David v duchu nazývá Pánem řka: Řekl Pán Pánu moumu: Sed' na pravici mé, až položím nepřátele tvé za podnoží nohou tvých.“

Toť samo zřejmo jest, sedí-li tedy Kristus, Syn Davidův, na pravici Boží, máť i jeho Božství. Tak bylo nutně souditi všem těm učitelům, kteří přísahali na Písmo Bohem vdechnuté

Nemohli toho vyvrátiti. Bohověda židovská, již byli zákonníci zaslepeni, odchylovala se od učení proroků. Jsouc strnulá ve chladném monotheismu, nechápala již, co bylo duchem věstců a celého Starého Zákona: totiž ono stálé působení Jehovy v národě, působení to osobní, účinné, bezprostřední, jehož nejprvnějšími způsoby bylo zjevování se Boha a pomíjející nadchnutí, a jehož dokonalým skutečným musilo býti vtělení bytosti Boží v osobě Messiášově, oné bytosti, již Isaiáš nazýval „Synem, jenž jest nám narozen, Podivným, Bohem silným a mocným“ (Isaiáš IX, 5.), při níž Micheáš rozeznával narození lidské v Betlémě a narození božské od věčnosti (Mich. V, 2.); jež u Malachiáše sluje „Adonai, vcházející do chrámu“ (Mal. III, 1.) Božství Messiášovo zastřeno bylo zrakům jejich.

Ježíš, mluvě živými slovy učení prorokův u lidu oblíbeného, pokouší se naposledy protrhnouti závoj a ukázati, jak

s Božstvím Messiášovým srovnávají se oba názvy „Syn a Pán Davidův“. Avšak ti svéhlaví mudrci nevidí; zůstávají zahanbeni a němi a odcházejí se svou zoufalou nevěrou.

Strízlivost tohoto evangelického vypravování nedává nám ani tušiti účinku, jaký měl tento poslední výjev, kde Ježíš se setkává se svými nepřátely. Byl to jeden z nejpohnutlivějších, neboť přiznává takto, jaká jest pravá Jeho povaha, podpisoval tím rozsudek smrti své. Avšak což Mu záleží na smrti! Není-liž podmínkou Jeho vítězství? A neví-liž, že oběť Jeho odměněna bude vítězstvím věčným? Řekl to zajisté Židům s vážností důtklivou, když jim připomínal slova Jehovy o Messiáši:

„Sediž na pravici mé, až položím nepřátele tvé za podnoží nohou tvých.“ Potom obrátil se Ježíš k učedníkům svým. Lid prostý uchvácen jsa řečí Jeho, poslouchal Ho.

Mluvil jako soudce, odsuzoval veřejně, a tiskna jim znamení hanby na čelo porážel, zahrnoval kletbami zákonníky a Farisee, i všecky zástupce Zákona a úřední vědy náboženské.

„Střežte se jich“, zvolal, „neboť budou krutě odsouzeni“ (Mat. XXIII, 1. a n.).

„Na stoličce Mojžíšově posadili se zákonníci a Fariseové. Protož všecko, což by koli vám řekli, zachovávejte a činite: ale podle skutků jejich nečinite; neboť praví a nečiní. Svažují zajisté břemena těžká a nesnesitelná, a vzkládají na ramena lidská: ale prstem svým nechtějí jimi pohnouti. A všecky své skutky činí, aby byli vidíni od lidí: rozšiřují zajisté nápisy své, a zveličují odolky své. A milují přední místa při večeřích, a první stolice ve školách, a pozdravování na trhu, a aby byli nazýváni od lidí rabbi.

Ale vy nechtějte býti nazýváni rabbi, nebo jeden jest Mistr váš, vy pak všichni jste bratří.

A otce nenazývejte sobě na zemi: nebo jeden jest Otec váš, kterýž jest v nebesích.

Aniž se nazývejte mistři, nebo jeden jest Mistr váš Kristus. Kdo z vás větší jest, bude vaším služebníkem. Kdož

pak sám se povýší, bude ponížen: a kdo se poníží, bude povýšen.“

Nedůslednost, pokrytství, tyranská krutost, ctižádnost a pýcha: toť byly hříchy těch lidí mocných, kteří byli prvními Antikristy.

Jejich zaslepenost a zášť nemá omluvy; uráželi neskončenou lásku Toho, který jim přinášel světlo, spásu a mír; i propadli těžkým Jeho kletbám.

„Běda vám“, pravil jim Ježíš, „zákonníci a Fariseové, pokrytci: že zavíráte království nebeské před lidmi; nebo sami tam nevcházíte, ani těm, kteří by vjíti chtěli, vcházeti dopouštíte.

Běda vám, zákonníci a Fariseové, pokrytci: neboť sžíráte domy vdov, dlouhé modlitby říkájíte; protože těžší soud ponese.

Běda vám, zákonníci a Fariseové, pokrytci: nebo obcházíte moře a zemi, abyste jednoho novověrce učinili: a když by byl učiněn, děláte z něho syna zatracení, dvakrát více nežli jste sami.

Běda vám, vůdcové slepí, kteříž říkáte: Kdobykoli přísáhl skrze chrám, to nic není: kdo by pak přísáhl skrze zlato chrámové, povinenť jest.

Blázní a slepci: nebo co jest většího zlato-li, čili chrám, který posvěcuje zlata? A přísáhl-li by kdo skrze oltář, to nic není, ale kdo by přísáhl skrze dar, kterýž jest na oltáři, povinen jest. Slepí: i co jest většího dar-li čili oltář, kterýž posvěcuje daru? Protož kdo přísáhá skrze oltář, přísáhá skrze něj, i skrze všecko, což na něm jest; a kdokoli přísáhá skrze chrám, přísáhá skrze něj i skrze toho, kterýž přebývá v něm; a kdo přísáhá skrze nebe, přísáhá skrze trůn Boží i skrze toho, kterýž na něm sedí.

Běda vám, zákonníci a Fariseové, pokrytci. kteříž dáváte desátky z máty, a z kopru, a z kmínu, a opustili jste, co těžšího jest v Zákoně, soud a milosrdenství a víru. Tyto věci měli jste činiti, a oněch neopouštěti. Vůdcové slepí, kteříž cedíte komára, velblouda pak požíváte.

Běda vám, zákonníci a Fariseové, pokrytci: neboť čistíte po vrchu konvice a mísy, ale vnitř jste plni loupeže a nečistoty. Farisee slepče, vyčist' prve, co vnitř jest v konvici a v míse, aby i to, co zevnitř jest, čisto bylo.

Běda vám, zákonníci a Fariseové, pokrytci: nebo jste podobni hrobům zbilným, kteříž se zdají lidem zevnitř krásní, ale vnitř jsou plni kostí umrlčích i vši nečistoty. Tak i vy, zevnitř zajisté zdáte se lidem spravedliví: ale uvnitř jste plni pokrytství a nepravosti.“

Jest to spravedlnost věčná a neuprosná, která hřímá z úst Ježíšových proti náčelníkům národa židovského, proti pánům veřejného mínění a proti všem těm, kteří v následujících stoletích pokračují v jejich záhubném díle. Hřichy jejich umlčely milosrdenství a vyvolaly svatou mstu.

Tito velicí vinníci poškozují Království Boží, jež by měli podporovati a schvalovati. Odvracejí se od něho a odvracejí i jiné. Aby šířili království své vlastní, používají pekelného proselytismu, a ti, jež strhují do své satanské sekty, jsou horší nežli oni. Překrucují pravdu, a svádějí na scestí ty, které by měli osvěcovati.

Pod rouškou náboženství vydírají lidi dobromyslné a loupí jmění vdov; snižují bohoslužbu a činí z ní hmotné prospěchářství; tváří se, jakoby množili zákony, až k úzkostlivosti, a zapomínají na spravedlnost, milosrdenství a víru. Procezují komára, ale polykají velblouda; klamou lid svým falešným zevnějškem zbožnosti a hromadí loupeže a neřesti v hrozném svědomí svém, obílení to hrobové a plní hrůzy.

Bůh mluví k nim skrze proroky, poslance a svaté své; avšak na místě aby jich poslouchali, zabíjí je; a když je zabili, pokrytci tito zase tváří se, jakoby je ctili, zdobíce hroby jejich. Avšak kdyby Bůh mluvil opět a opět, a sám mezi ně přišel, opět by zabíjeli: neboť vydávati proroky na smrt jest oblíbeným hřichem jejich.

Ve chvíli, kde Ježíš je stíhal kletbami s božskou silou a ve svatém hněvu, osnovali Jeho záhubu a usnášeli se o Jeho odsouzení. Viděl to, a proto vynesl na ně poslední hroznou kletbu.

„Běda vám, zákonníci a Fariseové pokrytci, kteří vzděláváte hroby proroků a ozdobujete hroby spravedlivých, a říkáte: Kdybychom byli živi za dnů otcův našich, nebyli bychom účastníci jejich v krvi proroků.

Protož jste na svědectví sami sobě, že jste synové těch, kteříž proroky zabíjeli. I vy naplňte míru otců svých.

Hadové, plémě ještěřcí: kterak utečete před soudem pekelného ohně?

Protož aj, já posílám k vám proroky a moudré, a učitele: a z těch některé zabijete a ukřižujete, a některé z nich bičovati budete ve školách svých, a budete je honiti z města do města: aby přišla na vás všeliká krev spravedlivá, kteráž jest vylita na zemi, od krve Abele spravedlivého, až do krve Zachariáše, syna Barachiášova, kterého jste zabili mezi chrámem a oltářem.“

Slova Ježíšova nejsou prázdny výroky, ale mají v sobě sílu božskou. Želná-li, otevírá pramen nekonečné dobroty; klne-li, vyzývá mocnosti pekelné.

Opětovaná slova „Běda vám“ shrnují na hlavy jejich hněv Boží.

„Amen, pravím vám“, dokládá, „přijdouť všechny ty věci na pokolení tato.“

Myšlenka na hrozný trest, který stihne pro Jeho usmrcení národ a město nevděčné, naplňuje Ho náhle nesmírným zármutkem; již jednou pronesl o Jerusalemě slova bolestná, jež mu vynutil pohled na zatvrzelou jeho nevěru.

„Jerusaleme, Jerusaleme, kterýž zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteříž k tobě poslání jsou. Kolikrát jsem chtěl shromážditi syny tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá, a nechtěl jsi!

Aj zanechá se vám dům váš pustý.“

Jest to poslední volání. Neslyšeli ho. Neměl již objeviti se v chrámě Ten, jenž ho mohl sám naplniti a zajistiti mu věčné trvání; nyní však padne jako dům prázdny a opuštěný.

Vše, co nedbá Boha, propadá nevyhnutelné záhubě.

Po těchto pohnutlivých a cit prudce dojímajících slovech

posadil se Ježíš stranou v nádvoří pro muže blíže síně pokladní, naproti obětnici.

Hleděl na zástupy, které se tlačily kolem ní, aby tam metali peníze. Mnozí boháči metali mnoho, až podiv vzbuzovali. Tu přišedši chudá vdova uvrhla do pokladnice dva haléře.

Ježíš svolav učedníky své, řekl jim: „Amen, pravím vám, že tato chudá vdova více uvrhla, než všickni, kteříž metali do pokladnice. Nebo všickni z toho, co jim zbývalo, metali: ale tato uvrhla ze své chudoby, všecko co měla, všecku živnost svou.“ (Mar. XII, 42—44)

Dar hmotný není ničím u Boha, má cenu jen, vychází-li z dobrého úmyslu, ze ctnosti. Nejlepší úmysl pak, největší ctnost jest láska; nuž a dokonalá láska neponechává si ničeho, ono daruje vše. Chudá vdova měla jen dva haléře, ale měla dokonalou lásku, a dva haléře její měly u Boha pro její lásku a dobročinnost cenu vyšší, než všecky zlaté a stříbrné peníze.

Ježíš soudil o tom jako Bůh; viděl do duše a četl v ní. Zbožnost té ženy neznámé dojala Ho. Byla pochválena od nejmoudřejšího, a nejlepšího a jedině neomylného soudce. Radovati a těšiti se mohou všickni chudí a ubozí na tomto světě; nemají bohatství, kterého si váží lidé, ale mohou míti i při své bídě poklady, jež jedině miluje Bůh.

Uvedeme zde významnou příhodu, kteráž byla záminkou posledních slov, jež Ježíš pronesl v chrámě.

Byli tu mezi těmi, již přišli do Jerusalema, aby se pomodlili v den sváteční, někteří Hellenové; ti přistoupili k Filippovi z Betsajdy galilejské a prosili ho, řkouce: Pane, chceme viděti Ježíše.

Přicházeliť do Jerusalema o Veliké noci nejen zbožní Židé z Palestiny a z ostatních končin světa, ale i pohané na židovství obrácení. Nazývali je „proselyty Brány.“ Bylo jich mnoho, v Syrii, Dekapoli a ve všech krajích staré říše Alexandrový. Při velikých slavnostech přicházivali do Jerusalema a obětovali v chrámě. Zvláštní síň „Dvůr pro pohany,“ byla zde pro ně určena. Patrně tito zde přítomní Hellenové nále-

želi k proselytům Brány; zdá se, že znali Filippa: což opět nasvědčuje tomu, že pocházeli z některého města Dekapole, sousedící s Bethsaidou. Ostatně, že měli vřelou touhu viděti Ježíše, toho příčinou a vysvětlením byly všechny události nedávno sběhlé, jako: vítězný vjezd Jeho do Jerusalema, výhost prodávajících a kupujících z chrámu, kázání Jeho k lidu, opětované zázraky a vítězné odpovědi Jeho na drzé otázky zákonníků, jakož i boj, kterýž tak mocně vedl s veleradou a s náčelníky její.

Nebyla to pouze zvědavost, jež je k tomu pudila, ale spíše hluboce cítěna touha svědomí. Prosba jejich k Filippovi tak dojemně skromná, svědčí o veliké úctě k Pánu.

Učedník pochopuje vážný krok, který měl učiniti, pamětliv jsa slov Mistrových: „Nebyl jsem poslán leč ku ztraceným ovcím z domu Israelského.“ A proto ostýchá se přednésti prosbu těchto pohanů Ježíšovi. Radí se s Ondřejem, a tento, známý pro svou odhodlanost, má Filippa k tomu, aby jen dovedl je k Ježíšovi.

Ač vypravovatel o tom mlčí, možno přece domnívati se, že Ježíš s radostí přijal tuto žádost pohanů. Vždyť pak nikdo nikdy Ho nevzýval nadarmo. Dobromyslní Řekové tito přišli tedy k Němu, viděli a slyšeli Ho. Byli pak svědky a příčinou, že u příležitosti této v plném světle zazářila celá duše Ježíšova.

Vida, jak po Něm tito pohané touží, právě ve chvíli, kdy Židé Ho odmítají, uchvácen byl citem božským. Veškereu Jeho osud trpký a slavný zároveň, stojí před Jeho očima; v hloubi duše cítí budoucí odsouzení i vítězství, a v odsouzení tom příčinu svého vítězství. Neodpovídá-li nevěrný a zaslepený národ na hlas Jeho leč slovy: „ukřižuj ho,“ smrt tato, kteréž chce Otec, zvítězí nad zlem a přivede k Němu lidstvo celé. Kníže tohoto světa hledí Jej přibíti na kříž, a nevěda, připravuje trůn, k němuž spěchati budou v zástupch pohané, aby se mu klaněli.

Toto vidění prorocké Jeho mysl zarmucuje i povznáší, tísní Ho i těší. I při tomto truchlivém osudu, jenž Ho dojíhá, slova Jeho přinášejí s sebou sílu a mír. Ježíš hledí uchrá-

niti ty, kteří Ho slyší, od pohoršení, jakéž by vzali ze smrti Jeho :

„Přišla hodina“, praví, „aby oslaven byl Syn člověka.“ Slávou tou nerozumí se toliko nový a oslavený život, jehož bude požívatí v Království Božím, po pravici Otce svého prost jsa navždy slabosti a smrti, ale též i vítězství, jehož dobude ve světě pohan-kém a ve veškerém lidstvu.

Proč musí Syn člověka umřít? Toť tajemství utrpení a oběti. Ježíš je prohlašuje za zákon obecný a nutný v řízení Božím.

„Amen, amen, pravím vám, zrno pšeničné, padši v zem, neumře-li, samotné zůstane; pakli umře, mnoho užitku přinese.“

Chce-li kdo jíti za takovým Mistrem, jenž jest vtělená oběť a jehož smrt jest podmínkou veškerého života a vítězství, tomu třeba, by sám dříve byl obětován. Úplné obětování sama sebe jest cestou k životu věčnému.

„Kdo miluje život svůj, ztratí ho, a kdo nenávidí života svého na tomto světě, k životu věčnému ostrihá ho.“

Slavný osud Misrův bude též údělem naším. Ubezpečuje o tom učedníky své: „Slouží-li mi kdo, následujž mne : a kdež jsem já, tuť i můj služebník bude. Bude li mi kdo sloužiti, poctí ho Otec můj.“ (Jan XII, 25.)

Pomyšlení na blízké obětování sebe sama, na hrozící smrt, na hrozné boje, jež se právě připravovaly, vynutily Ježíšovy úzkostný povzdech. Ačkoliv úplně odevzdán do vůle Otce svého, pocítoval více než my přirozený odpor proti bolesti a utrpení; tento vnitřní strach projevuje slovy:

„Nyní duše má zkourmoucena jest. A což dím? Otče, vysvobď mne z té hodiny.“ (Jan XII. 27.) Toť slovo, jež láska k životu a strach před smrtí pronášejí.

„Ale proto jsem přišel, abych zemřel. Otče, oslaviž jméno své.“ A to zase slovo vůle, jež ukládá mlčení přírodě a ztrácí se v Bohu.

Ježíš se vydává na smrt pro slávu Otce svého.

Zdá se, ze umírání Jeho již počalo. Výjev tento jest jen předehrou. Slavný to okamžik: kdož byli toho svědkové,

byli asi velice pohnuti. Avšak projev zvláštní zveličil a oslavil Toho, jenž se takto ponižoval před Bohem, obětuje sebe slávě jeho, a před lidmi, prozrazuje úzkost, která Ho svírá.

Bylo slyšeti hlas s nebe, týž, kterýž se ozval při křtu a při proměnění: „I oslavil jsem jméno své, a ještě oslavím.“ (Jan XII, 28).

První oslava jména Božího jest patrně ona, jíž předmětem byl národ israelský, a nástrojem pozemské apoštolování Ježišovo. Druhá jest pak ta, jež oslní jedenkrátě svět pohanský a veškeré lidstvo, až Duch Ježíšův v něm zjeví Otce neznámého. Obě oslavy souvisí jedna s druhou krvavým dějem utrpení a smrti.

Hlas s nebe slyšeli všickni, ale všickni mu nerozuměli, Zástup roztržitý pravil, že zahřmělo. Jiní pravili: „Anděl k němu mluvil.“

Odpověděl Ježíš a řekl: „Ne pro mne přišel ten hlas, ale pro vás.“

Bůh sám musí zakročiti a k nám mluviti, aby pomáhal naší křehké přirozenosti před tajemstvím bolesti a zákonem oběti. Trpící a ukřižovaný Kristus jest urážkou rozumu; takto-li Ho spatřuje, s hrůzou se od Něho odvrací, ač, neukáže-li Bůh sám, že smrt Syna a vyvolených Jeho jest oslavou jména Jeho. A tudíž Ježíš sám přichází naší nevědomosti ku pomoci a vysvětluje onen hlas tajemný řka:

„Vězte, nyníť jest soud světa; nyní bude kníže tohoto světa vyvrženo ven. A já, když budu povýšen od země, všecko potáhnu k sobě.“

Nikdy ještě až do této chvíle, nemluvil Ježíš o smrti své tak přesně, nikdy zřejměji nevyřkl, jaká sláva skryta v pokoření Jeho. Neznámí pohané, žádostiví jsouce spatřiti a slyšeti Ježíše, byli příčinou, že objevil člověku, co pro něho věcí nade vše nevyzpytatelnou, neuvěřitelnou a mrtvou. Ukřižovaný povznáší se nad lidstvo ztracené, k němuž i tito náležejí; lidstvo to předstoupí před Něho a On je bude souditi. Kterí se budou bítí v prsa a uvěří; budou spaseni; kteří se Mu budou rouhati v nekajicnosti a nevěře, budou ztraceni. Jen onino budou zbaveni tyranství knížete tohoto světa.

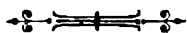
Bude v nich přemožen, a vyvržen ven; nový proud přivede kolem Toho, jenž povýšen bude nad zemi, nesčítelný národ vyvolených; vítězství to bude pomstou Ukřižovaného za Jeho pokoření. Kříž, jenž byl potupným znamením u Židů, bude pro nás moudrostí a silou Boží.

Co Ježíš takto mluvil, přibývalo zástupů kolem Něho. Slyšeli, že hlásá smrt Syna člověka, Jeho povýšení na kříž. Mnozí se nad tím horšili. Představovali si Messiáše, jenž umírá, jenž jest odsouzen k smrti, toť se protivilo tomuto pokolení, jež uvyklo, představovati si Messiáše, jenž dobude světa a na zříceninách všech říší pohanských založí věčné království. Tak tomu učily školy; zakládaly učení své na Písmech, jimž pro doslovný a slepý výklad nerozuměly. Avšak ani Písma nevyličovala zcela zřejmě smělých zápasů, bolestí, úzkostí a smrti Syna člověka: taje neství toto zahaleno bylo všem zrakům. Při slově ukřižování volaly zástupy: Kristus neumírá, zůstává, na věky; tak nás učí Zákon, kterakž ty pravíš: Musí býti povýšen Syn člověka. „Kdo jest ten Syn člověka?“

V této námitce, již pronesl lid, lze tušiti poboršení, jež odvrátí lid od Ježíše; neboť přemožený a ukřižovaný Messiáš nemůže býti pravým Messiášem:

Ježíš neodpovídá na otázku danou. Doba výkladův a učení minula. Odchází s učedníky svými, volaje naposledy k lidu mluvou, jakéž nepoznala ústa lidská:

„Ještě na malý čas jest mezi vámi světlo. Chodte, dokud máte světlo, ať vás nezachvátí tma: neb kdo chodí ve tmě, neví kam jde. Dokud světla máte, věrte v světlo, abyste byli synové světla.“ (Jan XII 35.)

KAPITOLA ČTVRTÁ.

Budoucí zkáza Jerusalema a chrámu.

Zkáza světa.

Opouštěje chrám, kterýž neměl již spatřiti, Ježíš obklopen jsa svými milými, od knížat však více než kdy jindy opovrhován, vyšel bezpochyby branou Suzskou, vedoucí do údolí Cedronského, a zaměřil k Bethanii.

Zdi města se svými širokými kameny v mohutných vrstvách nakupenými nad údolím se vypínající poskytují pohled velikolepý. Jeden z učedníků ukázal na ně Ježíšovi. „Viz, Mistře, jaké to kamení, a jaké stavení!“ ¹⁾ A jiní vychvalovali bohatě ozdobený chrám. Zdaliž pomýšleli, když obraceli zrak Ježíšův na krásu, velebnost a bohatost posvátných budov, na hrozná vyhrůžky, jež Ježíš byl pronesl i nad Jerusalemem i nad chrámem, jakž toho sami byli svědkové? Snad chtěli tím dáti na jevo lítost, že opouštěli město, — div to světa, pro všechny Židy.

Nevíme toho. Avšak hrozná byla odpověď Ježíšova.

„Vidíte liž všechny tyto věci? Amen, pravím vám, nebude tu zůstaven kámen na kameni, kterýž by nebyl zbořen.“

Podobně téhož dne slovy tajemnými pravil Židům o chrámu: „Dům váš bude opuštěn a zpustošen.“

Ježíš šetří jejich téměř pověřivé úcty k viditelnému stánku Božímu; avšak apoštolům mluví zjevně, jim může říci

---

¹⁾ Mat. XXIV, 1. — Mar. XIII, 1. — Luk. XXI, 5.

vše. Není to jen opuštění a zrušení, nýbrž úplná zkáza, vyvrácení.

Tato prorocká věštba, jejíž pravost jest nade vše jista, vyslovena byla 4. nebo 5. dubna (11. n. 12. Nisanu) roku 30.

A hle, co se událo r. 70.

Po hrůzyplném oblehání dobyt byl Jerusalema od vojska římského. Titus rozkázal zbořiti až do základu celé město i chrám. Ponechal státi jen tři věže: Phasaelovu, Hippikovu a Mariamninu, a část západních zdí. Ušetřené zdi měly býti ochranou tábora římskému, a všechny věže hlásati potomstvu moc zbraní, které přemohly město tak opevněné. Ostatní vše srovnáno se zemí, veškerá stopa příbytků lidských vyhlazena. Takovou vzal zkázu Jerusalema, ono nádherné a po celém světě proslavené město.

Výstražné slovo Ježíšovo zdálo se as učedníkům býti trestem Božím, orčelem smrti nad národem nevěrným; když chrám sám má býti zbořen, kdož pak by ušel hněvu Božímu? Poslední kletby Mistrovy vynesené nad knížaty lidu, městem a chrámem otevíraly truchlivou budoucnost před zraky jejich duševním; avšak jediná naděje zářila nad zříceninami těmi a nad takovým spustošením: vítězství Messiašovo po tolikých nešťastných bojích, a slavný příchod Jeho na svět očistěný, obnovený, dokonalý. Pak teprve počne pravé Království messiašské.

Vše, co v těchto posledních dnech viděli a slyšeli, zápas, jichž byli svědkové a účastníci, odpor a nenávisť, které pronásledovaly Ježíše, zdály se dodávati jim síly. Pociťují lépe pevná pouta, kterými jsou spojeni s Jeho osudem. Jsou odhodláni následovati Ho. Děje se u nich, co u každého člověka, nechtě má sebe méně šlechtnosti a odvahy: Inou s větší vroucností ku Pánu svému, čím více jest zueuznáván a pronásledován.

Ježíš a učedníci Jeho překročili údolí Cedronské a stoupali na stráně hory Olivetské. Když přišli do prostřed hory, posadil se Ježíš, obrácen jsa tváří ku chrámu. ¹⁾ Bylo to na

¹⁾ Mat XXIV, 3. — Mar XIII, 3.

večer, slunce zapadalo. Učedníkům tanula ještě na mysl slova Mistrova: „nezůstane kámen na kameni“. I přistoupili k Němu, a čtyři z nich pravili Mu soukromě: „Mistře, pověz nám, kdy se všechny tyto věci stanou a jaké bude znamení příchodu Tvého a skonání světa?“

Tajemnou otázku tuto nutno si vysvětliti. Bylo pod trestem smrti zakázáno mluvit o zboření chrámu. Zákonníci a rada židovská nedovolovali, by kdo mluvil o možné zkáze chrámu, leč že by se rouhal. Jáheu Štěpán o několik let později odpyká životem heroickou odvahu, s jakouž, dovolává se slov Ježíšových, bude hlásati veřejně konec jeho.

Nutno zkoumati zevrubněji otázku apoštolů, neboť v ní se obrážejí myšlenky, jimiž se zabývají a zmítány jsou mysle jejich v hodině této tragické; prozrazují přeludy, jimiž se těší okolí Ježíšovo; otázka pak jest nám klíčenou ku pro-rocké odpovědi Jeho.

Učedníci jsou přesvědčeni, že stihne hněv Boží odpůrce jejich Mistra, že vítězný Messiáš se ukáže ve své velebnosti, a že království, které jest dokonání časův a všech věcí, brzy započne. Tři události: zkáza Jerusalema a chrámu, slavný příchod Kristův, konec světa, toť vše nutně a nerozlučně spojeno s nadějemi jejich.

Naděje tyto, jako všechny naděje lidské, jsou plny přeludů. Jiná věc jest zkáza svatého města a chrámu, jiná konec světa. Jiné jest slavné příští Ježíšovo mezi pohany, když byl totiž překonal židovství, a na zříceninách jeho založil Církev a Království své, jiné jest příští Ježíšovo poslední, na konci časů, kdy se objeví v plné slávě své a založí na zříceninách starého světa, ve světě přeměněném věčnou říší svou.

Dvěma tedy slavnými činy projeví se mstící spravedlnost Boží, jedním, jenž zničí židovství jako národ, druhým, jenž zničí svět.

První postihne Židy za trest pro smrt Messiášovu a za to, že se protivili slovům Jeho; druhý stihne veškeren svět; jest to totiž trest za nevěrnost zlých a za odpírání skutkům Messiášovým, v nichž pokračuje Církev. Jsou tedy dvě slavná

příští Messiášova, první do světa pohanského, po hanebné smrti Jeho, mezi národy a časy; druhé při dokonání světa. A rovněž jsou dvě Království messiášská, nebo dvě doby tohoto Království, jež se shodují se dvojím příštím Ježíšovým: jedna, Církev pozemská, jež se vyvíjí jen v samých zkouškách, bojích, a pronásledováních, jako Ježíš sám ve svém skromném, strastiplném a neslavném životě; druhá jest Církev nebeská, která se nám jeví jako vítězná, jež přestála všechny zkoušky, prosta jsouc všech zápasův i smrti, jak to Ježíš sám byl v životě svém proměněném.

Tyto dvě řady událostí nerozlučně souvisí vespolek; ačkoliv odděleny jsou léty i věky, jichž trvání nám je neznámo, přece první předpovídá druhou a jest jejím proroctvím. Zvláštnosti, jaké má každá z nich a jimiž se od sebe liší, nikterak neruší podstatných podrobností která je sblížuje. Čtouce o zkáze Jerusalema a chrámu, tušíme zkázu světa, na konci věků; jedna jest koncem jedné země a národa jednoho, druhá koncem veškerého světa a národů všech.

Většina předchozích znamení, kteráž předcházejí budou jednu, budou i předcházejí druhou

Vidouce první vítězství Ježíšovo po zkáze Jerusalema a chrámu, uprostřed lidstva, jež se proti Němu spiklo, ale nemá moci zastaviti Jeho díla, pomýšlíme na konečné vítězství Onoho, jenž přijde na oblacích nebeských, ve slávě a velebnosti své, by panoval nad světem proměněným; a vidouce, jak zde na zemi Království Kristovo ustavičně zápasí s bludem, nespravedlností, nenávisí a smrtí, avšak nepřemožitelným jest v pravdě, lásce a míru Božím, tušíme slávu Království, v níž se zastkveje, až bude přemoženo zlo, až vyvolenci s Kristem oslaveným, plní života Božího, jakožto národ věčný založí pravé Království, jehož nebude konce.

Blud učedníků záleží v tom, že stotožňují obě ty události. Ježíš, odpovídaje na otázku jejich, pečlivě je rozeznává. Nevyhovuje jen marnivé zvědavosti jejich, nýbrž chce je varovati, chce je ozbrojiti na hroznou dobu, která se blíží. Nic není nejasného v myšlence a ve slovech Jeho. Události leží před Jeho zrakem prve, než nastanou. Není pouhým

svědkem jejich, ale má v sobě moc božskou, která je působí. V tom, co zvěstuje, není nic neurčitého, žádného „snad“. Duchem svým pojímá celé dílo své v jeho souladu, a ač mluví k těm, kteří uvidí brzy jeho počátky, nicméně. Jsa pánem časův i věčnosti, poučuje i ty, kteří budou v něm následovati po všecy věky věkův, až do skonání světa. Vyloučíme-li některé podrobnosti, kteréž se nemohou smyslem svým týkati leč Jerusalema nebo konce světa, všechna slova rozmluvy této zůstala v živé a stále platnosti.

Člověk věřící každého věku nalezá v nich světlo, kterého mu třeba pro život; zákon dějinný platný pro veškeré člověčenstvo, pro zemi, na níž obýváme, i pro vesmír, jest v nich vyznačen výrazy nesmrtelnými.

Krisemi vzniká a zachází vše.

Dočasné vítězství zla probouzí spravedlnost Boží, aby zakročila a zahubila, čeho třeba; a každá záhuba, pocházející ze mstící spravedlnosti Boží, provázena bývá novou oslavou dobra, větším vítězstvím Krista a Ducha svatého.

„Vizte“! Toť první slovo Ježíšovo jakožto odpověď učedníkům. „Vizte, aby vás žádný nesvedl.“ Nedejte se klamati ani falešnými proroky, ani nepravými znameními. Neboť mnozí přijdou ve jménu mém, řkouce: „Já jsem Kristus. a doba blízká jest; nevěřte“

Jest jenom jeden Pán, jeden Messiáš, jeden Osvoboditel neb Vykupitel. To Ježíš stále vštěpuje učedníkům svým: a Pán, Messiáš, Osvoboditel. Vykupitel jest On. Přišel-li jednou Kristus, nehleďte již Pána, neočekávejte Spasitele, Proroka jiného. Kdož by poslouchali falešných učitelův a messiášů, bloudili by. Nebe dalo vše, když nám dalo Ježíše; a Ježíš dal sebe sama za nás.

Proto žádá úplné věrnosti od učedníků svých. Zůstnou-li ve spojení s ním, budou míti silu, že přemáhati budou vše, i budou míti moudrost, by pochopili vše; toť povinností nejvyšší.

Na žádnou jinou nebylo třeba tak naléhavě upomínati neboť ve věku messiášském, počet nepravých messiášův a domnělých proroků, jako byl Šimon kouzelník, nevyhnutelně

vzrůstal v lůně národa, jenž zamítнув pravého Messiáše, oblouzen býval nepravými proroky, vydán jsa závratnému víru všech bludův na pospas.

Potom Mistr naznačuje věrným svým, jakými zjevy zmítána bude tehdaž společnost lidská a veškerá země.

„Budete zajisté slyšeti boje a pověsti o bojích. Hleďtež, abyste se nekormoutili: nebo musejí tyto věci býti, ale ještě není konec. Nebo povstane národ proti národu, a království proti království: a budou morové a hladové a zemětřesení po místech. Ale tyto všecky věci jsou toliko počátkové bolestí.“

Všecka tato slova se vyplnila do slova, zdají se býti historií, ale jsou proroctvím.

Vidíme útoky Askalonitů, Ptolomeidův, Damascenských, Syrských a všech národů kolem Jerusalema. Slyšíme lomoz legií římských, za posledních roků Titových, za panování Caliguly a Nerona a předvídáme krvavé vzpoury, jež otrá-saly trůnem Césarů. Za téže doby, za Claudia, Východní země zpustošeny byly hrozným hladem, jenž zuřil v Judsku, a zemětřesení burácela v Laodicei a Hieropoli. Pohled na metly tyto vždy úžasem naplňuje mysl lidskou. Ve strachu a hrůze člověk se domnívá, že vše zahyne.

Hrůza Boží zdrcuje mysl jeho.

Proto Ježíš doporučuje učedníkům svým, by byli klidné mysli.

Tyto bouře, ten lomozný ruch v říších a královstvích, ty nekonečné války, toť rád tohoto světa, kde panuje duch nenávisti a lsti, pýcha a rozkoš: věci ty musejí býti, Jeho věrným však netřeba ani žasnouti ani hrůzou se trásti jako pohanům.

A jako mezi národy jsou neustále bouře, tak i nebe i země jsou ve stálém pohybu: zuří boj hmoty; síly, v ní působící, potýkají se a často úžasem naplňují lidstvo, a ve zjevech, které svědčí o nejistotě jejich rovnováhy, pozorovati možno záchvěvy, jež předcházejí stav lepší. Člověk věřící zůstává pevným v tomto tak křehkém příbytku.

A přece, jak hrozný jest jeho osud!

Ježíš rysy nehynoucími nastiňuje osud ten.

„Ale přede vším tím vztáhnou ruce své na vás, a pronásledovati vás budou, vydávající vás do škol a žalářů, vodíce ke králům a k vladařům, pro jméno mé; přihodí pak se vám to za svědectví. Protož složte to v srdcích svých, abyste napřed nemyslili, kterak byste odpovídali. Jáť zajisté vám dám ústa a moudrost, kteréžto nebudou moci odvolati ani odmlouvati všickni protivníci vaši. Neboť nebudete mluvití vy, ale Duch svatý.“

A mimo pronásledování veřejné, ejhle, jaká pronásledování v lůně rodin .

„Vydat pak bratr bratra na smrt, a otec syna; a povstanou děti proti rodičům a usmrtí je. A budete v nenávisti všechněm pro jméno mé. A tehdy budou se mnozí horšiti ve spolek se zrazovati. A mnozí falešní proroci povstanou a svedou mnohé. A že se rozmnoží nepravost, ustydne láska mnohých. A budete v nenávisti všechněm pro jméno mé, ale vlas s hlavy vaší nezahyne. V trpělivosti své vládnouti budete dušemi svými. A kdo setrvá až do konce, spasen bude.“

Vše se splnilo, — Skutkové apoštolští jsou toho důkazem, — jak Ježíš předpověděl. První učedníci Jeho zakusili všemožných pronásledování od moci veřejné; oni byli, jako Štěpán a Jakub, vlečeni do sbornic, vydáni na smrt a ukamenováni pro jméno Ježíšovo, odevzdáni do rukou králův a vladařů jako Pavel v Cesarei a v Římě. Duch Mistra jejich propůjčil jim dar jazyka a neodolatelné moudrosti. Byli předmětem všeobecné nenávisti. V trpělivosti ovládali duše své. Setrvali až do konce uprostřed velikého počtu těch, kteří odpadali. A ježto byli věrní a silní, proto skrze ně zastkvěla se sláva sv. evangelia.

Dočekali se hodiny Boží, nedadouce se svěsti ani falešnými proroky, ani falešnými znameními, ani nadšením nepravého vlastenectví, ani pronásledováním. Zápas na tomto nepřátelském světě, prudký odpor, zlolajnost, pronásledování muky, nenávist a smrt: to předpovídá Ježíš těm, kteří se jménem Jeho kráčetí budou na této zemi. Toť jim bude údělem. Jiná náboženství budou trpena nebo v opovržení

ctěna od těch, kteří je podrobí své vládě; Církev Kristova nenáviděna bude ode všech pro jméno jejího Mistra. Jméno to označuje vše, co svět nenávidí: pravdu, ctnost, lásku, mír, svobodu svědomí; po všecky věky věkův zdvihá bouři proti sobě i těm, kteří je hlásají, a rozdmychuje nauky právě oblíbené, vášně, sobectví i onoho ducha utlačovatelského, jenž jest zlý duch všech mocí pozemských.

Všecka století, od prvního počínaje, vměšují do díla Ježíšova vždy něco nenávisti ďábelské, ospravedlňující takto slova Onoho, kterýž jediný ze zakladatelů náboženských slíbil vyznavačům svým pronásledování, a to pronásledování stále se obnovující.

Když byl Ježíš povzbudil učedníky své ku bdělosti, ukazuje jim svět, v němž jim bude žítí, osud, jenž jich očekává a ctnosti, kterýchž od nich vyžaduje, udává jim znamení, již předcházeti budou zkázu Jerusalema.

„Když pak uzříte Jerusalem od vojska obležený, a ohavnost spustění, kteráž jest předpověděna od Daniele proroka, ana stojí na místě svatém: kdo čti, rozuměj: Tehdy vezte, že se přiblížilo jeho spustošení.“

Znamení to jest, podle sv. Lukáše, nepřátelské vojsko, které napadne Jerusalem. Obě první evangelia jmenují ho názvem Danielovým, „ohavnost spuštění“; zjevně mluví o praporech římských, označených obrazy bohův a Cesara, jež budou vztyčeny na posvátném území kolem svatého města,

Od roku 65. čtvrt století později, jak to byl Ježíš předpověděl, přišla vojska římská.

Přišly legie poslané od vladaře Flora, aby ztrestaly odbojný lid Jerusalemský. Za několik měsíců vrátily se legie římské pod velením Cestia, prefekta Syrského; konečně r. 70. Titus vtrhl do města svatého. Pravit o tom Ježíš:

„A tehďáž, kdož jsou v Judsku, utíkejte na hory: a kdo jsou uprostřed něho, vyjděte ven: a kteří v krajích, nevcházejte do něho: a kdo na střeše, nevstupuj do domu, ani vcházej, aby co vzal z domu svého: a kdo bude na poli, nevracej se zase, aby vzal roucho své.“

Běda pak těhotným, a kteréž kojí v těch dnech! neboť, bude soužení veliké na zemi, a hněv nad lidem tímto. Protož modlete se, aby to nebylo v zimě nebo v sobotu. Nebo tehdáž bude soužení veliké, jakéhož nebylo od počátku světa, až dosavád, aniž bude.

A kdyby nebyli ukřámeni dnové ti, nebylby žádný člověk zachován: ale pro vyvolené, ukřámeni budou dnové ti. I padati budou od meče, a zjímaní vedeni budou mezi všechny národy, a Jerusalem bude pošlapán od národů, dokudž se neaplní časové národů.“ (Mat. XXIV.).

A vračejte se ještě jednou k falešným messiášům, dokládá Ježíš:

„A tehdáž řekne-li vám kdo: Aj, tuto jest Kristus, aj, tamto, nevěřte. Neboť povstanou falešní kristové a falešní proroci, a budou činiti divy a zázraky k svedení, by možné bylo, také vyvolených. Protož vy se hleďte: aj, předpověděl jsem vám všecko.“

Rada, by utíkali před hroznou záhubou a zkázou, jež uvalí na svět spravedlnost a hněv Boží, netýká se pouze prvních křesťanů, ale všech vyznavačů Ježíšových po celé trvání Církve, kdykoliv nastanou záhuby a zkázy podobné a seslány budou od téže spravedlnosti božské na lid, na města, království a vzdělané národy tohoto světa.

Útěk tu není zbabělostí, ale skutkem bdělosti a nutnosti.

Takto uniknou vyvolení Boží pomstě Toho, jenž stále střeží Království své zde na zemi. Kdežto zavrženci, ve slepých předsudcích svých, svedeni jsouc falešnými proroky, zatvrzelí ve svých náukách pomíjejících a v zuřivém záští, tvrdodšijně hájiti budou, co nezasluhuje žití a co překází příchodu Ježíše mezi člověčenstvo, uchýlí se praví vyznavači Jeho, tušíce bouři, před útrapou, vyhýbajíce se tomu, co musí zahynouti a uniknou tak meči a smrti násilné. Budou žiti dále pracující o díle svatém na čerstvých ještě zříceninách toho, co spravedlností Boží postiženo bylo a co v pýše své, jako Židé, pokládalo se za nesmrtelné. Pro ně, doby převratů a krisí nutných, jež předcházejí obnovy, zkráceny budou. Pro

ně, na místě neúprosné spravedlnosti nastoupí milosrdenství dobrota a láska Boží.

Apoštolé a první křesťané uposlechli prorocké moudrosti Mistra svého, rozpomenuli se na výstražný hlas Jeho, utekli z Jerusalema a z Judska, když se blížily voje a legie římské, spasili se za Jordán, na hory Moabské a výšiny Galaadské, ku Pelle; a takto Církev palestinská, dle slov Ježíšových, unikla záhubě brozné, která postihla Židy, zaslepené fanatismem, kteří nechápali, proč trest tento na ně byl seslán, a neviděli že vojsko pohanské jest strašlivým nástrojem hněvu Božího.

Spuštění a zkáza, jak je líčí Ježíš v těchto slovech prorockých, dosvědčena byla jako vše, co pravil, událostmi samými. Historické vypravování, jež čteme v Josefovi, jest komentářem Jeho slov. Asi milion Židů běře za své, asi sto tisíc odvedeno do zajetí do Egypta a různých krajín říše římské.

Jerusalem v pravém smyslu slova pošlapán od pohanů, a posud nachází se v moci jejich. Dějiny jeho i dále vyvíjejí se, jak Ježíš prorokoval; věky množiti se budou na věky do nekonečna, ukazující město nešlechtné všem zrakům, které chtějí viděti, jak sténá pod jhem pohanským.

Přijde „doba jejich“, pravil Ježíš; doba národa Israelského minula. Dílo Boží rozkvetá uprostřed národů jindy opuštěných a bloudících; neboť třeba, aby hlásáno bylo evangelium o Království Božím všem národům.

Slovo to tajemné, jež čteme ve třetím evangeliu, „doba pohanů“ znamená neznámou dobu plnou trampot a soužení od zkázy Jerusalema až do konce světa. Až se naplní, přijde skonání věků; Syn člověka přijde opět.

Příchod tento nemá nic podobného s příchodem prvním.

„Tedy“ za té doby plné zápasů, zkázy, svádění a bojů krvavých „řeknou li nám: Aj, Kristus na poušti jest, nevycházejte; aj, v skryších, nevěřte. Nebo jako blesk vychází od východu a ukazuje se až na západ: tak bude i příchod Syna člověka. Kdežkoli bude tělo, tu se shromáždí i orlové“ (Mat. XXIV, 26 - 28).

Člověku nebude třeba namáhání, by poznal Krista. Zářící lesk slávy Jeho oslní vesmír. A jako orlové spěšně se sletují, jsouce přivábeni zápachem mrtvol, tak vyvolení Boží poletí vstříc Tomu, jenž chtěl býti obětován, přivábeni jsouce vůni Jeho oběti.

„V těch pak dnech po soužení tom, slunce se zatmí, a měsíc nedá světla svého: a hvězdy nebeské budou padati a moci, kteréž jsou na nebi, pohnou se. A tehdaž udrží Syna člověka, an se běře v oblacích s moci velikou a slávou. I tehdyť pošle anděly své od čtyř větrů, cd končin země až do končin nebes.“

Tak velikolepými rysy nastiňoval Ježíš učedníkům svým konec časů, zkázu země a světa.

Nynější stav světa, na který přišel Messiáš, v jedné době dějin lidských, založit v bolestech, zápasech a ve smrti, nové Království Syna Božího, přemoci zlého ducha a vyvolit svých milých jest toliko jedním obdobím nesmírného vývoje světového. Období to vezme konec svůj. Jakého rázu bude poslední krise naší zeměkoule? Zdali vezme za své soustava sluneční v sestárlosti své? Zdali se stane nějaký hrůzy plný náraz těles nebeských, a vzplanou-li ohněm tímto nárazem povstalým? Vyvrácena-li ze základů svých silou neznámou, zda snad rozmačkána budou, padající do středu těles je přitahujících? Málo na tom záleží. Ten, jenž vládne svědomím, neodpovídá na zvědavost lidskou.

Zvěstuje nám, že konec tohoto světa pozemského a proměnlivého přijde jako náhlé zatmění, jako smrt, převrat. záhuba. Ohnisko všeho světa zdá se, že vyhaslo a tma zahaluje vše. Co nazýváme tíží, přitažlivostí, rovnováhou, porušeno jest. Převraty světové otřesou veškerenstvem. Avšak převrat poslední nebude leč pouhým přetvořením (proměnou), — znamením příchodu Syna člověka v plné slávě a moci.

Tak jako smrt jednotlivce nenaplnuje bázní učedníka Ježíšova, ježto v ní spatřuje jen poslední proměnu bytosti své a konečné spojení s Bohem, tak i smrt všeobecná čili konec světa nesmí jej naplňovati bázní: vždyť jest podmínkou všeobecné obnovy, přípravou ku věčnému Království Bo-

žimu. Tato poslední zkáza připravuje a zobrazuje se, pokud svět trvá, částečnou zkázou nebo zanikáním nedokonalých náboženství, sestárlých národů, přežilých stavů kulturních.

Uprostřed těchto převratů chová se křesťan tímtež způsobem: spatřuje v nich jenom zárodek, z něhož povstává Království Boží, kráčí přes zříceniny ty s hlavou vztyčenou, touže stále po uskutečnění dokonalejším, po vznešenějším projevu života a Ducha Mistra svého.

Co se stane se světem při tomto znovuzrození, jehož původcem a vykonávatelem jest Kristus? V jaké poměry astronomické dostane se soustava nebeská? Jaký bude onen příbytek, Kristem připravený vyvoleným, ono město, v němž všecka ostatní budou sjednocena? Člověk toho tušiti nemůže. Vše, co vidí, upadá do říše smrti; zákony, jimiž se řídí tato říše, dokud vyvrácena nebude Synem člověka, jsou hradbou nepřekročitelnou, která se staví v cestu našim nasmělým, slaboduchým myšlénkám.

Co Ježíš slibuje v hodině příchodu svého, co postačí věděti, jest spojení všech vyvolených ode čtyř úhlů světa v Ním a s Ním; tato naděje bude silou, která zachová učedníky Jeho po všecky věky.

Sliby Jeho se týkají všech. Slavné proroctví, jaké pronesl na oné malé hoře Olivetské, nad údolím Josaphatským, upíraje zraky na chrám obětovaný záhubě, — toto proroctví je výstrahou pro všecky věky.

„Když pak se to počne dít, pohledte a pozdvihněte hlav svých: neb se přibližuje vykoupení vaše.“

Jak splní se viditelně návrat Kristův? Jak Ten, jenž má vějičku v ruce, učiní veliké oddělení vyvolených, v lůně všeho lidstva a všech pokolení země, podrobených soudu Jeho? Jakou účast budou míti duchové v díle konečném? Jaké nové útvary bude míti život vzkříšený, ovládající prostor a čas, porušení a smrt, přetvořený samým životem Ježíšovým, který pronikati bude všecky vyvolené? Obraznost a srdce lidské neodvází se tušiti. Smělost jejich neschopna jest proniknouti tajemství nekonečné lásky. Moudrost naše jest jen

pošetilostí, a to, co nazýváme smělym vzletem veleducha, není leč bázlivostí před záměry věčnými.

Ježíš opět a důtklivě napomínal ku bdělosti, a to bdělosti plné doufání.

„Od říku pak učte se podobenství. Když ratolest jeho již omládla, a listí se pučí, poznáváte, že blízko jest léto; tak i vy, když uzříte, aby se tyto věci dějí, vězte, že blízko jest království Boží.“

A ve příčině zkázy Jerusalema doložil: „Amen, pravím vám, že nepomine pokolení toto, až se všecky ty věci stanou“. Avšak, který to bude den a která hodina skonání věků? „Nikdo neví, ani andělé v nebi, ani Syn, jedině Otec.“

Božská tajemství, jež Syn člověka přijal od Otce, aby je sdělil s člověčenstvem, nezahrnují tajemství, pokud se týče času, kdy se to stane; a jen v tomto smyslu, praví, že Mu není známo. Toť onen veliký, brozný neznámý; toť hrozba stále se vznášející nad zemí. Konec světa nastati může hned, zítra, za sto let, za tisíce let. Čas jest nepatrnou věcí; pro Boha a pro ty, kteří jsou ve světle Božím, tisíc roků je jako jeden den. Povinnost člověka věrného jest žítí, jako by dnes nastati měl konec světa.

„Vizte, bděte a modlete se: nebo nevíte, kdy bude ten čas. Tak jako za časů Noemových, tak bude příchod Syna člověka. Nebo jako jsou za dnů před potopou jedli a pili, ženili se a vdávaly, až do toho dne, když Noe všel do korabu, a nezněděli, až přišla potopa a zachvátila všecky: tak bude i příští Syna člověka.“

„Hledte pak se, aby snad nebyla obtížena srdce vaše obžerstvím a opilstvím, a pečováním tohoto života: a aby nepřišel na vás ten den náhle: nebo jako osidlo přijde na všecky, kteříž obývají na vrchu vsí země.“

„Tehdyť budou dva na poli: jeden bude vzat a druhý zanechán; dvě budou mlíti ve mlýně: jedna bude vzata a druhá zanechána.“

„Jako člověk, kterýž daleko odšed, opustil dům svůj, a dal služebníkům svým moc, jednomukaždému nad jeho dílem, a vrátnému přikázal, aby bděl. Protož bděte, nebo ne-

víte, kdy Pán domů přijde, u večer-li čili o půl noci, čili když kohouti zpívají, čili ráno : aby, kdyžby nenadále přišel, nenalezl vás spících.“

„Přijde jako zloděj, kdyby hospodář věděl, kterou hodinu zloděj přijde, zajisté by bděl a nedal by mu vniknouti. Protož bděte, každého času se modlíce, abyste hodni jmíni byli ujiti všech těch věcí, kteréž se díti budou, a státi před Synem člověka. A co vám pravím, všechněm pravím : Bděte ! (Mat. XXIV. — Mar. XIII. — Luk. XXI.).

Takto bdějí svatí. Apoštolé, kteří slyšeli na hoře Olivetské věčně památná slova Ježíšova, žili v netrpělivosti a ve stálém očekávání blízkého návratu Ježíšova. Bděli, povolávali ho, toužili po něm. A naděje ta sílila je v bouřích prvního utrpení a pronásledování.

Pozorujmež, s jakou silou a stálostí Ježíš v hodině tak vážné klade učedníkům na srdce, by očekávali budoucí Jeho návrat. Očekávání to udrží Ho v živé paměti jejich, až od nich odejde. Osvobodí je od tyranství potřeb vezdejších ; učiní, že budou sami nad sebou vládnouti, připomínati jim bude marnost a nicotu tohoto pomíjejícího života, způsobí, že budou bdíti jako onino sluhové, jež příchod pána může překvapiti.

Ovšem, očekávání toto nemá je učiniti nečinnými. Učedník Ježíšův není tvorem nečinným, kterýž upírá stále zrak svůj na smrt a věčnost ; jest to sluha Otce, mající úkol svůj v životě a uloženo mu bdíti nade všemi ostatními služebníky, by jim rozdával pokrmy v době příhodné.

V tomto prostém podobenství, jehož Ježíš často užíval, jeví se nám ten nejzbožnější, nevznešenější pojem o životě pozemském.

Země jest dům Otce, jenž jest v nebesích. Kdož obývají v něm a tam přicházejí, jsou služebníci jeho. Moudří a věrní znají úkol svůj, totiž živiti ostatní. Zapomínají na sebe pilně pracující o věcech potřebných, a práce Bohem pozhnauá živí bratry jejich : jedni podávají chléb hmotný, druzí chléb duševní. Dávají almužnu chudým, vyučují nevědomých, přinášejí světlo a ctnost, naději a mír Boží těm, kteří úpějí

ve tmách a bídě mravné, v zármutku a utrpení. — „Blahoslavený,“ dí Ježíš, „služebník, kteréhož, přijda Pán jeho, nalezne, an tak činí; amen, pravím vám, že nade vším statkem svým ustanoví jej.“ Avšak ostatní, zlí, nevěrní, ti, kteří zapomněli na Pána svého, kteří nevěří v příští Jeho a nemajíce bázně před soudcem, ani lásky k Němu; kdo praví v srdci svém: nepřijdeť Pán, a kteří bijí druhy své, jedí a pijí s obžerci, ti budou odděleni a zahanbeni.

„U nich bude pláč a skřípění zubů!“

Pravil jim ještě, napomínaje je ku bdělosti účinně: „Podobno bude království nebeské desíti pannám, kteréžto, vzavše lampy své, vyšly proti ženichovi a nevěstě. Pět z nich bylo bláznivých a pět opatrných. Ale pět bláznivých vzavše lampy, nevzaly s sebou oleje: opatrné pak vzaly olej v nádobách svých s lampami. A když prodléval ženich, zdřímaly všecky a zesnuly. O půlnoci pak stal se křik: Aj, ženich jde, vyjděte proti němu. Tehdy vstaly všecky panny ty, a připravovaly lampy své. Bláznivé pak opatrným řekly: Udělte nám svého oleje: nebo lampy naše shasnou. Odpověděly opatrné řkouce: Nikoli: snad by se ani nám ani vám nedostalo: jděte raději k prodavačům a kupte sobě. Když pak šly kupovat, přišel ženich: a které přihotoveny byly, vešly s ním na svadbu, i zavřeny jsou dveře. Naposledy pak přišly i ty druhé panny, řkouce: Pane, Pane, otevři nám! A on odpověděv, řekl: Amen pravím vám, neznám vás. (Mat. XXV. 1 a násl.).

Podobenství toto vzaté z obyčejů židovských, má při své mírnosti přece cosi hrozného do sebe.

Ženich jest Kristus sám; poslední hodina hodu svatebního jest ona, kde dokonáno bude věčné spojení Jeho s nevěstou, Církví, společností to rozumných a svobodných bytostí vespolek mezi sebou a s Bohem spojených.

Aby duše připuštěna byla do síně svatební, musí míti každá lampu rozsvícenou, nádobu s olejem, živící plamen a lampu, která nezhasíná.

Mistr podobenstvím tímto míní ctnosti, jež jsou světlem duše, a bez nichž víra naše je jako lampa bez oleje.

Chvilé a hodina, kdy možno vstoupiti do síně hodovní, jest jen jedna. Ta-li minula, dveře se zavrou.

Pak jest příliš pozdě. Těm, kteří tlukou, neotevře se již. „Neznám vás,“ odpovídá ženich. Nuže a hodina ta jest život pozemský. Kdož neučinili za života tajemné zásoby, budou odstrčeni: to jest ta věc hrozná. Ctností si nelze vypůjčiti; soukromý poklad jednoho každého, jsa neprodajný, sotva postačí těm, kteří jej shromáždili.

„Bděte, bděte,“ opětuje Ježíš, „mějte rozžaté lampy své, neboť nevíte dne ani hodiny.“

V předvečer smrti své, sedě před chrámem a městem uprostřed učedníků snaží se Ježíš osvětliti je a upevniti, předkládaje jim dílo své a uče je povinnostem. Mluví s nimi o době, kdy již s nimi nebude, praví jim, co se zajisté stane. Vychází od přítomnosti do budoucnosti, z nejbližší budoucnosti do nejuvzdálenější, ze země Judské v lidstvo, ze světa ku věčnosti, kde On, až vše se vykoná, panovati, souditi a voliti bude věrné své.

Zvěstování tohoto konečného, slavného soudu jest prohlášení, jež se týká všech věřících. Právě v okamžení, kde se chystají souditi Jeho, On objevuje se jako veliký Soudce. (Mat. XXV, 31 a násl.).

„Když pak přijde,“ zvolal, „Syn člověka ve velebnosti své, a všichni andělé s ním, tedy se posadí na trůn velebnosti své: a shromáždění budou před něj všickni národové. I rozdělí je od sebe, jako pastýř odděluje ovce od kozlů: a postaví ovce zajisté na pravici své, kozly pak na levici. Tehdy dí král těm, kteříž na pravici jeho budou: Pojdte požehnaní Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa. Nebo jsem lačněl, a dali jste mi jísti: žíznil jsem, a dali jste mi píti: hostem jsem byl a přijali jste mne: nah jsem byl, a přioděli jste mne: nemocen jsem byl, a navštívili jste mne: v žaláři jsem byl, a přišli jste ke mně. Tehdy odpovédí jemu spravedliví, řkouce: Pane, kdy jsme tě viděli lačného, a nakrmili Tebe? žíznivého a dali jsme ti nápoje? kdy pak jsme tě viděli hostě a přijali

jsme tebe? aneb nahého, a přioděli jsme tebe? aneb kdy jsme tě viděli nemocného, aneb v žaláři, a přišli jsme k tobě? A odpovídaje král, dí jim: Amen, pravím vám, pokudž jste to učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste to učinili. Potom řekne i těm, kteříž na levici budou: Odejděte ode mne zlořečení do ohně věčného, kterýž jest připraven ďáblu a andělům jeho. Neboť jsem lačněl, a nedali jste mi jísti: žíznul jsem a nedali jste mi píti: hostem jsem byl a nepřijali jste mne: nah, a neoděli jste mne: nemocen a v žaláři jsem byl, a nenavštívili jste mne. Tehdy odpovídá jemu i oni, řkouce: Pane, kdy jsme tebe viděli lačného neb žíznivého, aneb hostě, neb nahého, neb nemocného, aneb v žaláři, a neposloužili jsme tobě? Tehdy odpoví jim, řka: Amen, pravím vám: Pokudž jste toho neučinili jednomu z menších těchto, ani mně jste neučinili. I půjdou tito do trápení věčného: ale spravedliví do života věčného.“

Duše Ježíšova, duch díla Jeho, nejvyšší zákon lidskosti, veškeré tajemství učení věčného jest v těchto slovech.

Bůh skrytý v trpícím člověku stotožňuje se skrze lásku se všemi trpícími na této zemi. — „Chudí, lační, nazí, uvěznění, nemocní, maličcí, jedním slovem — toť jsem já“ praví učedníkům svým. Poněvadž — jak se zdá — s utrpením se spojil, proto o všechny trpící má největší starost a péči. Nikdy láska k lidstvu neprojevila se takovým způsobem: Význam její jest tento: „Vy, moji věrní, milujte všechny bídné jako milujete mne, to jest mým zákonem a vaší nejvyšší povinností; v tom spočívá veškeré náboženství. Lační-li, nasyťte je; žízní-li, napojte je; jsou-li bez přístřeší, přijměte je do domu svého; jsou-li nazí, přiodějte je; jsou-li churavi přispějte jim ku pomoci; jsou-li u vězení, vyprostěte je.

Za tuto cenu stává se člověk hodným věčného království. Láska věčná měla úmysl sdíleti se s člověkem; a tudíž láskou stává se člověk hoden její darů neskonalých.

Bytosti pak bez lásky — toť jsou zavržení. Běda všem sobcům, kteří nepoznali útrpnosti a lásky k jiným, tiť mají srdce uzavřená, lačníci po požitku a necitelná pro bolest

těchto nesčíslných lidí nešťastných, mezi nimiž žili bez soucitu.

Soudce, jenž je očekává, nebude míti také soucitu s nimi. Láska bude silou nejvyšší, která oddělovati bude bytosti rozumné a svobodné, když dojdou cíle jim určeného. Otevře jim zřídlo věčného života, a odvracejíc se od ostatních, roznítí v nich plamen pomsty, — trest ďábla, a andělů a lidí od nich svedených a všech těch, u nichž jest nenávisť, násilí, sobectví a porušení.

KAPITOLA PÁTÁ.

Konečný nezdar Ježišův. — Příčiny toho.

Největší bolestí pro muže k veřejnému působení povolání není smrt, ale vidí-li, jak pravda, kterou šíří, jest zneuznávána a spása, již vyhledává, odmítána, to jest pro něho bolestí nejvyšší, ale zároveň nejšlechetnější, ježto jest všeho sobectví prázdná.

Proto také apoštolové se nermoutí nad nezdarem svým, ale nad nešlechetností těch, kteří je pronásledují; nikoliv nad smrtí svou pláčí mučedníci, ale nad zločinem svých katanů.

Čím větší veleduch, tím větší a hlubší bolest, již trpí jsa zneuznáván; čím lepší a světlejší jest, tím nezištnější jeho utrpení. Bolest Ježišova byla nekonečná, přehořká, ale všeho sobectví prázdná, tak jako neskonalá byla láska, již pociťoval pro národ svůj.

Když vycházel z chrámu v úterý večer 12. Nisanu, skrývá se před Židy, (Jan XII, 36.), když se zastavil uprostřed hory Olivetské, obrácen jsa k Jerusalemu, a prorokoval potichu učedníkům svým blízkou zkázu města a chrámu a konec světa, mohl mluviti s přesvědčením, že apoštolování Jeho provázeno úplným nezdarem. Neunavná horlivost, kázání a volání opětovná, nesčetné zázraky, výmluvnost, svatost, slavná prohlášení, výhrůžky a varování: vše to bylo nadarmo.

Po lidsku řečeno, dílo Jeho se Mu dokonce nezdařilo. Po dvou letech nepřetržité a neochabující činnosti nepodařilo se Mu odvrátiti od sebe podezírání vrchnosti a učitelů Zákona, přesvědčiti je, že jest Kristus, zasvětiti je do tajemství Království Božího; ale viděl, jak den ze dne proti Němu roste odpor, zaslepenost, násilí a nenávisť.

Nižší vrstvy lidu jsou Mu ovšem nakloněny; avšak jsou, jak sám pozoroval, nestálé a nespolehlivé.

Lidé ti, když i pochvalu vzdávají učení Jeho, činí to spíše ze zvědavosti, ze zisku, oblouzení jsouce svými vlastními sny, než aby poznávali Ducha Jeho. Jediný úspěch Ježíšův, po dva ty roky hlásání slova Božího jest, že vzbudil víru u několika duší nejprostnějších, ale i nejhrůšnějších, ovšem i nejupřímnějších. Toť vše, čeho docílil. Chatrné to vítězství, kteréž by nepostačovalo pozemské ctižádosti a jež jest přece základem veškeré slávy Ježíšovy.

Život Mistrův řídí se zákonem, který se nesrovnává s naší zkušeností a moudrostí. Nepodobá-li se vítězství Jeho vítězstvím lidským, taktéž neúspěch Jeho není podoben neúspěchům našim.

Muž činu pouští se v boj, veden jsa nadějí ve vítězství; podlehne-li, přidává se ku snižující porážce vždy ještě hořkost, že se sklamal ve svých nadějích. Cítí, že zavinił svůj nezdar. Jeho jest to vinou, nepřemohl-li překážek, a nepotřel-li svých nepřátel, neuskutečnil-li svých záměrů. Historie neušetří poražených. Zdaž si byli vědomi, jaký odpor jim jest překonati, a zdali se domnívali míti síly umenšiti ho? — Proč ho nepřekonali? — Byl silnější jich; — proč bojovali proti němu? Neměli dosti prozíravosti a odvahy.

Všecka neštěstí, jichž příčinou jsou bludy nebo nepravosti lidské, jsou pro přemoženého trestem; jsou to události všeobecně lidské, a jmenují se metly, které vyrušují z klidu, souží a hubí pokolení lidské.

Ježíš nikdy nevěřil, že by zvítězil u Židů; mnohdykráte předpověděl svým milým, že knížata v Jerusalemě způsobil Mu mnohá utrpení a že jim vydán bude. Nezdar Jeho nemá příčiny v Něm, ale v zatvzelenosti těch, kterýmž káže evan-

gelium. Dílo, jež zakládal, bylo větší nežli oni. Ale porážka Jeho jest vítězstvím, neboť byla trestem nevěrného národa, kterýž se domníval přemoci Ho a zároveň příčinou od Prozřetelnosti ustanovenou, proč všechny ty nehody, jichž národ tento zakusil, zakouší a ještě zakusí, jako neodvratný příval naň se hrnou.

Nevěra Židů naproti Ježíšovi, a tedy konečný nezdar Jeho apoštolování, jest jednou z velkých událostí Jeho vlastního života, velikou událostí v dějinách Jeho národa a nábožen-ké historie lidstva. Vznešenost díla, úpadek národa, uprostřed něhož žil, rozhodné odmítání prostředků užitečných ku prospěchu, jakéhož se domáhá politika lidská, a především záměry Boha, jež jest svrchovaným pánem dějinných událostí: to jsou dosti četné příčiny, které objasňují poněkud znamenitý onen děj. Bylo by velice zajímavo zkoumati je prve, než uvidíme veleradu, ana svou nevěru spečetuje právní vraždou Ježíše, a jak Ježíš sám svou veřejnou činnost posvěcuje smrtí mučednickou, již sám předpověděl, již se dobrovolně, rekovně a božsky podrobuje.

V Judsku jako v Galileji, v Samaři jako v Perei, nechť mluví k lidu nebo k zákonníkům znalým Zákona, a nechť se jeví v jakékoliv podobě, apoštolování Ježíšovo nesměřuje leč k tomu, by zjevil dílo své a osobu svou, by hlásal, proč přichází konat díla, dále by ukázal, kým jest.

Oba ty projevy náležejí k sobě, neboť mezi dílem a dělníkem jest poměr samozřejmý a sculad stálý. Oba projevy jsou vždy přiměřeny okolnostem a lidem, jeden i druhý vyrůstá s bouří, již působí. Není to rozum Ježíšův ani vnitřná povaha Jeho, jež v Ném poznenáhla uzrávají s okolnostmi, — jak někteří dějepisci se domnívali — ale jest to nejdokonalější rozum a nejkrásnější povaha, jež se nám poznenáhla odhaluje podle okolností.

K čemu směřovalo messiášské dílo Ježíšovo ?

K tomu, aby založil na zemi Království Boží ; tak sám se o tom vyslovil. Království to záleželo v podstatě v tom, aby člověk měl účastenství na životě Božím ; Ježíš to nazýval „životem věčným.“

Aby člověk se zrodil k takovému životu, k tomu nepostačuje toliko dobrá, usilovná vůle, k tomu potřebí jest, aby Bůh sám se sdílel s nekonečnou štědrostí. Vlastní pak úlohou Messiášovou jest, by uskutečnil toto spojení, vlívaje nám Ducha Božího. Jest také třeba, by člověk sám svolil k tomuto výlevu a k němu se připravoval; i třeba zde dvou podmínek: lítosti a víry. Lítostí a pokáním člověk se přiznává, že jest hříšným, odřikává se sebe sama, obětuje vše, co na něm jest zlého, nedokonalého a obmezeného; věrou pak lne k Bohu, otevírá mu duši svou, a stává se jednoho a téhož Ducha s ním; a tu počíná Království Boží. Člověk náleží pak novému světu; vchází do pravdy věčné, do lásky nekonečné, a zakouší již v hloubi duše své mír, lahodu a blaženost božskou.

Byla otázka, jaký měl Ježíš záměr, soudíme-li toliko po lidsku; ejhle jaký!

Nic politického a světského; nic nedokonalého a pomíjejícího; nic strannického a obmezeného. Vše jest tu jednoduché, všeobecné, živoucí, velikolepé. Dílo to, ať na ně pohlížíme s kteréhohli hlediště, jest v podstatě božské: i ve výsledku svém, ježto čelí k povznešení člověka k Bohu; i v prostředcích, ježto jediná moc, která může přivésti k Bohu, jest živý Duch Boží; i v původci, neboť neměl-li v sobě plnosti Ducha Božího, nemohl ho dávatí jiným; i v předmětu, neboť pokládá člověka za bytost rozumnou a svobodnou, kteráž jest schopna vejíti ve věčnost a nekonečnost a povolána žiti život božský. Dílo to jest posledním slovem Prozřetelnosti k lidstvu, jest určitým, dokonalým výrazem náboženství, dovršením všech věcí a koncem postupných útvarů všehomíra.

Záměr takový přesahá veškeré nadání, všeliký rozum lidský; neleží to v moci stvořeného člověka, by mohl dávatí Ducha Božího tak, jako nemožno jest, by člověk sám od sebe vešel v život božský. A proto ten, jenž přišel, aby uskutečnil záměr tento, ten, jenž jej prohlásil, připravil a provedl, nemůže nikým jiným býti, leč Bohem.

A vskutku, kdykoli volal lidi k dílu božskému, jmenoval se, prohlašoval se vždy Synem Božím. Veškerou svou horlivost,

veškerou dobu svého apoštolování zasvětil, aby hlásal Židům své Synovství Boží, a — rozumějž dobře, — nikoliv synovství mravní, kteréž by v sobě zahrnovalo jen mravní nějaký poměr, jakousi jednotu vůle nebo myšlénky s Otcem nebeským, ale Synovství skutečné, kteréžto, odvozujíc původ od Otce záležející v tom, že jsou jedné a téže přirozenosti, jedné a téže moudrosti, moci a života, oprávněovalo Ho jmenovati se povýtečně „Synem.“

Tento Syn Boží jevil se ovšem jen v přirozenosti lidské, v níž se byl vtělil, a pro toto vtělení jmenoval se „Synem člověka“; avšak přirozenost lidská nezměnila nijak Synovství Božího, a Synovství Boží nezničilo nikterak Jeho přirozenosti lidské.

Dvě podstaty mohou se spojit, ale nemohou se sloučiti.

Ježíšovo Synovství Boží jest jediným úkazem, v němž vysvětlují se Jeho život, Jeho učení, skutky a díla Jeho. S ním jest vše pravdivé, moudré, dokonalé; bez něho vše nepochopitelné, pobuřující, rouhavé: Židé domnívali se míti právo, by Ho odsoudili a ukřižovali. Neboť žádný člověk nemá práva mluvit, jako On mluvil, jednati jako On jednal, vyžadovati, čeho On vyžadoval, slibovati, co On sliboval.

Syn Boha samého, rovný Bohu, a Bůh sám, mohl hlásati ve jménu svém zákon mravní, a hlásaje ho, mohl to činiti slovy: „Bylo řečeno starým; avšak já pravím vám.“

On sám ze své moci mohl poroučeti přírodě, jsa svrchovaným pánem jejím, netřeba Mu dovolávati se Boha jelikož Bůh sám byl, žil a mluvil v Něm. Sám, ze své moci měl právo léčiti a křísiti, ježto slovo Jeho jakožto Boha mělo moc tvůrčí. Sám, ve jménu svém, mohl vymítati zlé duchy, ježto měl Ducha Božího v sobě. Mohl odpouštěti hříchy, ježto byl Bohem, jehož hřích uráží. Mohl se nazývati Světlem světa, ježto v skutku Syn Boží jest věčným světlem. Mohl říci o sobě, že jest bez bludu a beze hříchu, ježto bludu a hříchu není u Boha ani u člověka, kterýž obdržel plnost Ducha Božího. Mohl požadovati neobmezené víry a lásky, ježto Bůh jest vším pro člověka. Mohl slibovati život božský, ježto byl

Jeho vlastnictvím. Mohl se vydávati za nejvyššího soudce lidstva, ježto soud týkající se svědomí má svůj nezvratný řád v spravedlnosti Boží a náleží jen Bohu. Mohl říci, že nebe a země pominou, ale nikoliv slova Jeho; neboť slovo Boží jest věčné. Mohl tvrditi, že slova Jeho jsou Duch a život; neboť, co Bůh praví a co Bůh chce, to činí: nic neodolá vůli a moci Jeho.

Ve všech těchto rysech Jeho povahy, roztroušených v písemných památkách shrnuty jsou vlastní projevy Ježíšovy, jakož i Jeho přirozenosti a Jeho povolání.

Takový záměr a takový Mistr měl patrně v lidu, kterémuž popřáno slávy, že viděl Ho ve středu svém, nalézti přijetí dobrovolné, nadšené. Sama podstata díla Ježíšova srovnávala se s tím, co bylo živějšího, hlubšího a čistšího v náboženském duchu a povolání národa Israelského.

Spojení s Hospodinem, jediným a pravým Bohem, byla duší tohoto národa; nuže a toto spojení stalo se skutkem a sice skutkem dokonalým, když se objevil Syn Boží u Židů, a také tím, že všickni synové Abrahamovi měli míti účastenství na tomto Synovství Božím. Veliká přednost národa Israelského, Zákon jejich, jehož ducha ovšem zákonníci neznali, měl jen jeden cíl: ospravedlnění člověka; aby pak splněno a dokonáno bylo ospravedlnění toto, přinášel Ježíš zákon, nikoliv psaný, ale živého Ducha Božího, jedinou to moc, která mohla oživit a posvětit člověka. Úkolem Israele mezi národy země bylo seznámiti je s Bohem, jedině pravým a živým; nuže, což pak nebylo dílo messiášské, které veškerému lidstvu, otevíralo bránu do Království Božího, splněním tohoto úkolu Prozřetelností uloženého?

Shledáváme-li, že tyto prosté a jasné pravdy nedotkly se myslí, neopanovaly veřejného mínění, neoslnily zákonníků a kněží, žasneme nad tím.

Proroci předvíдали a zvěstovali před věky, že se takto stane.

Jeden z nich slyšel ze vzdáli vražedné porady Židů; čtouce proroctví ta, domníváme se, že se díváme na úklady a pikle velerady proti Ježíšovi (Moudr. II., 12):

„Protož oklamejme spravedlivého, nebo neužitečný jest nám, a protiví se skutkům našim, a vytýká nám přestoupení zákona, a rozhlašuje na nás hříchy obcování našeho. Udává, že má známost Boží, a Synem Božím se nazývá. Učiněn jest nám k pohanění myšlení našich. Těžko nám na něj i hleděti, nebo nesrovnává se s jinými život jeho, a jinaké jsou cesty jeho. Za nesmyslné počtění jsme od něho, a zdržuje se od cest našich jako od nečistot, a blahoslaví konec spravedlivých, a chlubí se, že má otce Boha . . . k smrti nejohavnější odsudme ho!“

Isaiáš vida z dále, pravil pln zármutku:

„Kdo uvěří slyšení našemu a rámě Hospodinovo komu bude zjeveno? I vzejde jako proutek před ním, a jako kořen ze země žíznivé: nemá podoby ani krásy: a viděli jsme ho, a nebylo vzezření, nežádali jsme ho: pohrdaného, a nejposlednějšího z mužů, muže bolesti, a znajícího nemoc: a jako skrytý byl obličej jeho, a potupený, pročez jsme ho sobě ani nevážili.“ (Isai. LIII. 3. a násl.).

A týž Isaiáš, líče mravní stav národa, dí: „Syny jsem vychoval: oni pak pohrdli mnou; zná vůl hospodáře svého a osel jesle pána svého: Israel pak mne nepoznal, a lid můj neporozuměl. Běda národu hříšnému, lidu obtíženému nepravostí, semeni nešlechtnému, synům hříšným: opustiliť Hospodina, rouhali se Svatému Israelskému.“ (Isai. I., 25.)

A tento mravní úpadek národa svého vyličují proroci; tak Jeremiáš:

„Slyš, bláznivý lide, kterýž nemáš srdce: kteříž majíce oči, nevidíte: a uši, a neslyšíte . . . Ale lid ten má srdce nevěřící a dráždlivé, odstoupili a odešli; a neřekli v srdci svém: Bojmež se Hospodina, Boha našeho.“ (Jer. V., 21.)

A Ezechiel, obraz to budoucího Messiáše, slyšel, jak mu praví Hospodin: „Synu člověčí, uprostřed domu popouzejícího ty bydlíš: kteřížto oči mají k vidění, a nevidí: a uši k slyšení, a neslyší: nebo dům popouzející jest to.“ (Ezech. XII. 2.)

Isaiáš pravil hluboká slova v tajemné oné zaslepenosti:

„A slyšel jsem hlas Pána řkoucího:

Koho pošli? a kdo ponese slova má? I řekl jsem:

„Aj já, pošli mne. I řekl: Jdi, a povíš lidu tomu: Slyšte, slyšíce, a nerozumějte: a vizte vidění, a nepoznávejte. Oslep srdce lidu toho, a uši jeho obtěž: a oči jeho zavři: aby snad neviděl očima svýma, a ušima svýma neslyšel, a srdcem svým nesrozuměl, a neobrátil se, a uzdravil bych jej.“ (Isaiáš VII., 8.).

A hroznými slovy praví, mluvě o tomtéž zjevu: „Užasněte se, a podivte se, zmítejte sebou, a potácejte se: zpíte se, ale ne vínem, vrávorejte, ale ne od opilství. Neboť smísil vám Hospodin ducha dřímoty, zavře oči vaše, proroky i knížata vaše, kteříž vidí vidění, zastře. I bude vám vidění všech jako slova knihy zapečetěné, kterouž když dají tomu, kdo zná písmo, řkou: Čti ji; i odpoví: nemohu, neboť zapečetěna jest. A dána bude kniha tomu, jenž nezná písma a řečeno bude jemu: Čti: a odpoví: Neznám písma. I řekl Pán: Protože lid tento přibližuje se ke mně toliko ústy svými, a rty svými oslavuje mne, srdce pak jeho daleko jest ode mne, a že báli se mne dle lidského přikázání a učení: proto aj já přidám, abych podivení učinil lidu tomuto divem velikým a předivným: neb zahyne moudrost moudrých jeho, a rozum opatrných jeho skryt bude.“ (Isai. XXIX., 9—16).

Úžasná prorocvi ta, jež nejen zvěstují nevěru Židovstva, ale také ji vysvětlují. Národ ten jest skleslý, zvrhlý, nemocný, zkažený, převrácený: a odtud jeho odmítání.

Avšak proč pak Bůh neosvítí slepců těchto, proč neotevřel uši hluchým, neblomil srdcí tak zatvrzelých, nesklonil tvrdých šíjí? Což nelze vyhoviti klesajícího národa? Nemůže-liž dech Ducha Božího vzkřísiti mrtvých? Dech ten nezavanul, proč? Příčina toho přesahá úzký obzor myšlének lidských; unáší nás do nepřístupného světa svědomí a Boha.

Prozřetelnost, dle zákonů, jichž nepostihujeme myslí svou, vede bytosti svobodné; jednotlivce i národy. Avšak nečiní jim násilí; tenkrát, kdy je i vede k cíli jejich, šetří svobody jejich až do poblouzení a nepravostí jejich; ona je zachovává nebo opouští, a my nepochopujeme příčiny, proč se tak děje. Kdož jsou zachráněni od zlého, zakoušejí do-

broty Osvoboditelovy; zatvrzelci dokazují pak, že člověk zůstaven sobě samému, jest jen pouhé nic.

Ve hlubině Moudrosti neskončené poroucheli se apoštolové a stvrzovali nevěru svého národa. (Jan XII., 37.)

Člověk věřící klaní se, v nepostižitelných tajemstvích Božích, nejposlednější příčině všeho, co se děje. Avšak dějepisec má povinnost v osudech člověka i národa stopovat všeliké příčiny těchto událostí, ať podružné nebo skryté, ať zjevné a bezprostřední.

Člověk podává se pokroku jen znenáhla, takřka s odporem, zvláště ve příčině mravnosti a náboženství. Národové pak jsou ještě volnější než jednotlivci, lidstvo volnější než národ. Čím světlejší jest dílo žádoucí, tím krutší odpor. Nikdy nebylo uloženo člověku a lidstvu, v osobě jednoho národa, díla světlejšího, hrdinstějšího nad dílo Ježíšovo. Israel, zachovává víru svou v jediného Boha, uprostřed všeobecného pohanství a modloslužby národů, zachovává Zákon svůj ryzí, uprostřed nepravostí, které šírají svět, vyplnil již jeden z nejsvětějších úkolů; zbývalo mu ještě dáti světu Spasitele všeobecného, a započítí v Ném Království Boží.

Kdybychom viděli, jak celý národ spěchá za Ježíšem, a na hlas Jeho volá ku pokání, hlásá všude pravé Messiášství a zve pohany ku blahé zvěsti, ku všeobecnému vykopení, ku přetvoření světa pod vlivem božským: jaké tu by to bylo podivuhodné divadlo! Kdyby byl Israel ztratil národnost svou a kdyby i krev, již se honosil, rozlila se na veškerál pokolení lidská, nebyl by měl čeho litovati. Kristus postačova jeho slávy, a byl by jej zvěčnil ve světě tomto, kde Království Syna Božího mělo býti založeno, naplňujíc věky a království pozemská ctnostmi, spravedlností a pokojem.

Příchylnost člověka neb národa ku mravní a náboženské pravdě nelze vysvětliti pouze nezvratnou jasností pravdy, její nutností nebo vznešeností, ale zvláště stavem, v jakém se nacházejí mysli lidské.

Pozorujeme-li tu dějiny národa židovského, jest nemožno neznámenati, že v době, kdy Ježíš, byv zvěstován Janem, vystoupil u veřejnost, ve příčině politické, náboženské a mravní byl úpadek jeho hluboký.

Odtud pocházela jeho nevěra; odtud, záštiplný a krutý odpor moci světské proti Ježíšovi.

Na první pohled nic neprozrazuje náboženské a mravní poklesnutí národa israelského. Ba zdá se, že národ ten zmohtněl, přirovnáme-li ho s předky jeho. Neklaní se již pohanským modlám. Jednobožství zakořenilo se u něho nezvratně. Pověstná slova: „Slyš, Israeli, Jehova jest Bůh tvůj, a Jehova jest jeden,“ stala se oblíbeným pořekadlem. — Nikdy nebyla bohoslužba stkvělejší, nikdy nebyla v takové úctě. Chrám, opět vystavený a Herodem okrášlený, jest divem světa. Darů je tam nakupeno, obětí jest bez počtu. Vlastenectví je tím živější, čím více je potlačováno; lid opojen jest tím větší nadějí, čím trpčí zkoušky naň doléhají, blouzní o dnech poženaných a utěšených; ano domnívá se býti náboženstvím samým.

Zákon, jakožto souhrn všech předpisů bohoslužebných, jest předmětem vášnivé lásky. — „Mohou nám vzíti vše,“ pravil Josef, upřímně, „naši národnost, naše města, všechny statky naše; avšak Zákon nám zůstane vždy. Nechtě sebe dále odvleku Žida od vlasti, nebude se báti tyranství, které ho více hněte nežli Zákon. „A v skutku, dle slov téhož dějepisce, mnozí Židé zajatí snášeli muky a všechny tresty snáze nežli by vypustili z úst slova proti Zákonu a knihám svatým.

Nezlomná víra v jednoho Boha, stkvělá bohoslužba, vášnivá láska k Zákonu a k zděděným obřadům, svaté a neukrotitelné vlastenectví mohly budit víru v pokrok a přece nejsou leč pouhou škraboškou.

Úpadek bývá jako nemoc, tají se někdy pod svůdným zevnějškem. Národy a říše bývají vyvráceny obyčejně právě v době nejokázalejšího hýření a na vrcholu slávy své. Když pohanstvo mělo býti přemoženo, jevílo se ve větší nádheře než kdykoli jindy před tím. Všecky veliké pohromy přikvačují na lidstvo v zimničném a bouřlivém ruchu, o němž bychom se domnívali, že jest to doba jeho nejčilejšího života.

Národ židovský, především národ náboženský a kněžský, jeví při úpadku svém zvláštní ráz. Všecky součásti jeho nábo-

ženské jsou porušeny: vrchnost, věda, svědomí, zákon i mravnost.

Kněžstvo jest pokaženo. Třeše se před pohanskou vrchností, jejíž stvůrou učiněno jest. Nejpřednější místa, nejvyšší hodnosti, předsednictví a místopředsednictví ve veleradě, nejvyšší kněžství zaujímají Sadduceové, pochybovači, již nevěří ani na zmrtvých vstání ani na nesmrtelnost, ani nad duchy, ani na Prozřetelnost. Podivní to velekněži! náboženství u nich obmezeno na tento svět; jest zákonem psaným, posvátným, nezměnitelným, jenž zabezpečuje dobrý pořádek a mír; jsouce neuprosní ve svých soudech, jeví horlivost svou v největší přísnosti. Zakládají si na nádheře bohoslužby, radí k četnějším obětem, těžíce ze zbožnosti lidu, množí příjmy své desátky a prodejem obětních zvířat, jichž výhradný prodej si zabezpečují. Jaké ozvěny mohla nalézti slova Ježíšova, i Boha samého, u těchto lidí bez víry, u těchto srdci hříšných, u těchto bytostí lakotných, které milovali jen přepych a nádheru? Oni to byli, kteří Ježíšovi ve tvář metali onen posměch, jenž se ozývá ve čtvrtém evangeliu.

Náboženská věda strany farisejské není pražádnou protivahou nešťastnému vlivu zneváženého kněžstva. Žádnou velikou otázkou nedají se vyrušiti mistři tito ze svého klidu. Kdyby poslouchali praktického ducha pokolení svého, mohli učiti důležitým pravdám náboženským. Povinností jejich bylo vysvětlovati, jak Bůh působí na národ jejich; neboť povinností myslitelův a vůdců bývá vždy, by řídili mysl své vlasti.

V této době messiášské bylo na vědě židovské, by hleděla poznati pravá znamení rozhodné doby své, by pochopila přirozenou povahu velikého Vyslance Božího a božský Jeho úkol. Stránky této však nejvíce zneuznávají a zanedbávají jak Židé hellenismem alexandrinským prosáklí, tak i učitelé Palestínští.

Tito na místě, aby učením čerpaným ze školy proroků, bojovali proti hrubému materialismu, který zavádí lid a zavdává podnět ku zjevením bezuzdné obraznosti, holdují sami tomuto materialismu a dávají mu své posvěcení.

Mají v rukou Knihu proroků, nejosvícenější slova, která kdy kterýkoli národ slyšel: mohli nalézt v ní ducha svého pokolení, ducha svého Zákona, oprávněnost své národnosti, tajemství svých nadějí do budoucnosti a svých svazků s Bohem; avšak nechtějí, neumějí čísti v Knize té. Překrucují smysl její dle své bludné vědy, a ponořují se v titěrnosti právnické a kasuistické. Veškeren cíl života jest jim, by naplnili literu Zákona. V tom spočívá u nich pravá spravedlnost. Co obsahuje litera? Jak, za jakých podmínek zachovává se správně? přísně? Dokazovati toho, o co tu běží. Se všech stolic učitelských ozývají se takové rozpravy, jejichž směšná dětinnost, čirý formalismus prozrazují nezhojitelný úpadek.

Otupen vskutku jest smysl náboženský. K národu tomu nemá vliv Boží přístup; Duch, který budil proroky a tak mocně ho volal k povinnosti a k vznešenému povolání jeho, oněměl. Mlčí již po staletí.

K čemu hlásati, že Jehova jest jediný Bůh a že není jiného Boha! Mezi ním a národem jeho není již žádné nové pásky, žádného pouta. Zvláštním rysem náboženství Israelského bylo právě osobní a neustálé působení Boha, kterýž projevoval vůli svou lidu svému skrze proroky, kněze a krále; nuže po staletí působení to bylo přerušeno.

Učitelé a knížata kněžská hlásají, že jest Bůh jediný, neviditelný, nepřístupný; vychvalují v náuce polopohanské o Bohu, nadpřirozené síly jména jeho nevyslovného, střežíce se vysloviti ho z pověrečné úcty, avšak nejsou již ve styku s Duchem jeho; a padne-li slovo věčné do mysli svaté, nejsou schopni slyšeti je.

Pod správou takových velekněží, na pospas jsouce takovým učitelům zchátralé mysli ztrácejí smysl pro povinnost a znají jen, čeho žádá Zákon. Tonou jen v zevnějším konání obřadův: modlitba, půst a almužna, omývání, oběti a odpočinek sobotní toť vše; avšak čistota vnitřní, vroucí láska k Bohu, milosrdenství k bližnímu, pokora, pokání, spravedlnost a přímost, nejsou u nich ničím. Vášnivá snaha po zisku a bohatství, lakomství a žádostivost, pohrdání lidem a chudými, sobectví a pýcha zakrývají se zevnějškem ctnosti.

Cizoložství se stalo nepravostí všeobecnou, a — a co více váží, — zakrývá se a hájí zákonem. Nábožný Fariseus nedělá si pražádného svědomí z toho, zapudí-li ženu svou z příčiny nejmalichernější. Úřední přípis o zapuzení dovoluje vše. Nazývá-li Ježíš současníky své pokolením převráceným a cizoložným, možno rozuměti tomuto výrazu doslovně: označujet název ten porušenost, kteráž snižovala manželství u Židů. Není to pouze cizoložství zákonem omluvené, ale mnohoženství.

V talmudických památkách, v nichž se obráží tak silně duše a duch nejprísnejšího farisejství, neslyšíme nikdy, že by zápasil hlas upřímné vůle se silami zla, nikdy se tu nesetkáváme s přiznáním slabostí člověka naproti povinnosti. Pro Fariseje, ty hrdopyšky a úzkostlivce, Zákon není ničím více, leč hmotným spojením mezi Hospodinem a jeho národem, jest souhrnem předpisův a pravidel, jichž vykonání bude pramenem blaženosti, a jichž porušení stane se příčinou neštěstí. — „Buď věrný,“ praví mistři, „a budeš odměněn; a nebudeš-li, trest tě jistě očekává neuprosný.“ V tom záleží vše.

Zištné otroctví jest duší náboženství, jestliže se takto duch jeho pojímá. Jest to pravý obchod mezi pánem a otrokem.

Nepřící se nic více duchu náboženskému, nežli toto pobožné sobectví. A u národa, jenž vidí již jen sebe, a který se stal z pokorného a oddaného sluby Hospodinova mrzkým nájemníkem, sobectví ovládalo vše.

Jako každý národ chýlící se ku svému pádu, i národ židovský za doby Ježíšovy úpí pod tyranstvím mocných předsudků. Nerozumí již ničemu, co přijde zítra, ztrácí smysl pro své určení, jest pouze opojen slepotou a pýchou. Ani netuší ponížení a klesání svého. Naděje jeho jsou pošetilé. Vše, čeho si přál, bylo mu odepřeno; čeho se nadál, vše ho sklámalo; vše, co jej mohlo zachrániti, jest zahaleno před ním a on sám to odmítá.

Pokládá se za vyvolence Hospodinova, a nevidí, čeho Bůh od něho žádá; více než kdy jindy před tím potřeštěn

jest nad původem svého rodu a krve své, ani netuše, že rod ten a krev ta budou zavrženy; divoce horlí pro Zákon, o němž se mu zdá, že bude jednou zákonem všeobecně platným — zatím ani neví, že témuž zákonu nadešel předvečer jeho zrušení; očekává národní znovuzrození, a jest zatím odsouzen na vždy býti vyhlazen jakožto národ; očekává Messiaše slavného, a dán mu bude Messiaš ponížený a beze vsí slávy; opojuje se radostmi pozemskými a vítězstvím, a postižen bude pohromami, pro něž není ani žádného jména, a pošlapán nohama od pohanů.

Úpadek země, pokolení nebo náboženství jest nezhojitelný, kde převládají takové bludy. V době Ježíšově, bludy takové nebyly pouze ovzduším, v němž lidé dýchali a žili, ony byly zákonem ve školách; učitelé jim učili jménem svého úřadu a hierarchie je chránila mocí svou.

Avšak Prozřetelnost Boží neopouští lidu svého, když klesá do propasti: ona zakročuje zjevně, viditelně, mocně.

Přichází prorok. Nic nebylo vážnějšího, slavnějšího nad toto náhlé probuzení Ducha Božího, který mlčel a držel po čtyři věky. Jan opatřen byl s hůry vším, co může překvapiti a osvítiti vlast jeho, a učiniti ji schopnou, by pochopila vůli Boží. Israel jest v očekávání Messiaše svého a nového věku. Jan ho ohlašuje, líčí, označuje, ano ukazuje Naň prstem svým. Lid si libuje v přísnosti svých proroků: Jan jí jeví v takové míře, jako hrdina. Lid hledá spravedlnosti: Jan jí učí ve svých kázáních vybízejících ku pokání. Bohoslužba mu kouzlem: Jan koná tu, jež jest nejoblíbenější, křest, jakožto znamení ctnosti, již hlásá. Nečiní ovšem zázrakův, avšak svatý život jeho jest nepřetržitým zázrakem. Národ nikdy neposlouchal Boha, leč když mu hrozil: hrozby takové mocné a strašné vycházejí ze rtů Křtitelových. Avšak předchůdce nesetkává se leč s lhosejností, nepřátelstvím nebo pohrdáním se strany knížat a mistrů, vrchnosti a strážců vědy pravověrné; jen nízký lid, chudáci bez vlivu a moci, hříšníci, publikáni a nevěstky slyší hlas jeho.

Tu Bůh povolává Vyvoleného svého a Krista; propůjčuje Mu plnost Ducha svého. Jest to sám Syn Boží, vidi-

telný v Synu člověka. Vše jest v Něm, co může mysl a svědomí člověka probouzeti, vábiti, dojímati, přetvořovati, ukájeti, očistovati a posvěcovati. On mluví, jak žádný člověk nemluvil; hlásá zákon svatý, kterýž nejen neodporuje vládnoucímu Zákonu, ale opravuje a zdokonaluje ho. Vlídností svou přesvědčuje, dobrotou získává lásky; má cit a soustrast s nemocnými, trpícími, bídnými. Nesčíslné činí zázraky z nevyčerpatelného milosrdenství.

Neustává ve své vroucí horlivosti. Neshovívá žádné nepravosti, avšak žádný hříšník, kterýž se kaje ze hříchu svého, nebývá od Něho odmrštěn.

A přece při tom všem svědomí lidu Israelského se ani nehnulo, neprobouzí se na Jeho volání, leč by se hrozivě ozvalo proti Němu. Nic ho neodzbrodí. Odpor, s jakým se setkal Jan, stává se pro Ježíše tím krutější, ano nezná ani míry.

Měl-li Messiaš moc, jíž může otevírati a spasiti svědomí, nutno též uznati, že při Něm bylo, cokolivěk uráželo a probouzelo nejhoroucnější a nejživější předsudky, které zaslepují lid, a k tomu předsudky tím hroznější, čím více svádějí lidi vládnoucí a zástupce vědy.

Židé očekávají Messiaše plného lesku a slávy: a On přichází pokorný a chudý. Blouzní o Messiaši politickém i náboženském: a On odmítá všechn úkol politický. Doufají v osobnost, jež oslní znamením na nebi: a On zastírá moc svou dobrotou beze vsí okázalosti. Touží po osvobození národa utiskovaného: a On doporučí platiti daň císaři, stvrzuje takto učením svým úpadek politický národa svého. Mají vášnivou touhu po království pozemském, které zastíní říše pohanské: a On mluví jen o říši duchovní. Židé nenávidí a v opovržení mají pohana: a On nepomine žádné příležitosti. chváliti jeho víru. Věří na věčné trvání Chrámu: a On zvěstuje jeho zkázu. Zákon svůj pokládají za ukončenou smlouvu spojení s Hospodinem: a On hlásá, že jej chce zdokonaliti. Židé vyhledávají čistoty dle zákona: a On mluví jen o čistotě srdce. Domnívají se, že název „syn Abrahamův“ podává právo na Království Boží: a On praví, že každému jest prve

se znovuzrodití, káti se a věřiti, kdo chce vejíti do Království. Rozmnožují obřady: a On je nazývá marnými, a žádá poslušnosti, milosrdenství a spravedlnosti.

Židé staví Boha z nepravé úcty do nepřístupné odloučenosti: a On ho jeví v sobě a praví se Synem Božím, jenž jsa roven Otci, téže jednoty, téže moci s ním, oživuje, co jest mrtvého, soudí vše a sedí na pravici jeho.

Mezi Ježíšem a míněním židovským, mezi Vyslancem Božím a národem, jenž se má za národ svatý, jest naprostá protiva.

V lůně národa Židovského jest však neznámých lidí výborných, kteří unikají více méně nákaze, svědomí jejich jest čisté, mysl přímá bojící se hříchu, život a vůle jejich se nese k dobrému, jsou ochotni přijati pravdu a vyznati bídu svou.

Jest to záloha Boží v národě, tak jako v těle nemocném zdravá krev jest záchranou života. Kdyby vymizela, kdyby byla zničena, nastala by osudná smrt. Když není již spravedlivých v Sodomě, síra a oheň padají na ni a pohlcují ji.

Lidí takových roztroušeno všude, ve všech třídách ve všech stavech; jest jich však více mezi chudými, než mezi bohatými, více mezi neučenými, než mezi učenými, mezi publikány, než mezi Fáriseji, mezi hříšníky více, než mezi tak zvanými spravedlivými, mezi lidmi, kteří nemají co činiti se správou země a moci, více než mezi vládnoucími vrchnostmi.

Žádný div. Bohatství, věda, zevnější náboženství, moc, toť jsou činitelé, kteří za doby úpadku napomáhají ku zkáze a šíří předsudky.

Proto také Ježíš mezi lidmi nižších stavů nalezl a získal učedníků. Všecky lze poznati po tomto znamení: svědomí u nich jest silnější nežli předsudky a chyby; odpůrci Ježíšovi poznávají se po znamení opačném: předsudky a hříchy mají u nich převahu nad svědomím. Proto Ježíš, jenž chladně se chová ku předsudkům a dovolává se svědomí, musil býti odmítnut od těchto a přijat od oněch.

Věřících byl počet nepatrný. Z millionů Židů, kteří

slyšeli slovo Jeho, v celé Palestině, jen několik set Ho následovalo.

Toť bylo málo pro člověka, i kdyby byl měl v moci své všecky prostředky, jež po ruce jsou veleduchu. Avšak postačovalo to Ježíšovi. On dobrovolně odmítl všecky ty prostředky ducha, žádá toliko věrné svědomí a dostává se Mu jich, postačují Mu; s nimi přemůže všecko.

Ježíš vidí, jak proti Němu povstávají mocnosti nejhroznější, jaké jen národ může postavit proti člověku v boj: Vrchnost, vědu a lid.

Vrchnost odmítá a odsuzuje ve jménu politické a národní bezpečnosti; věda nad Ním vynáší kletbu ve jménu Zákona svatého a víry pravé; lid Ho zavrhuje z nepravého vlastenectví.

Tytéž moci, které se spikly v národě Židovském proti Ježíšovi, trvají v lidstvu věčně, aby kazily dílo Ducha a vyslanců jeho.

Politika má vždy své ohledy na stát; panující věda, neuprosná orthodoxie nepravých náboženství, mají také vždy své kletby; a předsudky lidu užívají vždy násilí pokoušejíce se zdrtiti Syna Božího, překaziti úspěchy Království Jeho, a překážeti maličkým, aby nemohli do něho vejíti. Avšak odboj ten vítězí jen na chvílku a slouží toliko záměrům Božím.

A proti těmto odbojným mocnostem nezbyvá Ježíši nic jiného, leč vzdorovati nebo podrobiti se dobrovolně násilí.

Odporovati nebude. Mohl by ovšem odporem svým zvítěziti: avšak proti vrchnosti bojuje se vzpourou; proti úřední vědě náboženské ústupky a zdánlivým podrobením se; proti vášním lidu klamem: takový způsob boje bývá velikým uměním ctižádostivců. Tito lstiví lidé vyznamenávají se tím, že se opírají o panující myšlenky, že se zmocňují snah země, kterou chtějí uchvátiti a povznésti. Dovolávají se strany, již se staví v čelo; a lstí a zápasem, násilím, úspěchy přivádějí vrchnost ku kapitulaci.

Když pak se stanou pány, zavádějí pořádek, hlásají zákon svůj a vrhají v okovy ty, které přemohly. Náboženští, veleduchové starého věku, kteří nebyli pouhými kazateli a mravokárci, jako Sakya-Muni a Confucius, jednali všickni dle těchto zákonů politiky lidské; a takto zvítězili.

Takové jednání vyžaduje spolku s mocnostmi zlými, jimž se oddává tento svět, poskvřňuje však všecky, kteří úspěch svůj stavěli nad mravnost a svatost.

Ježíš nezná takového jednání: neopíraje se leč o sebe sama a o Otce, jehož věčné záměry plní, povznáší se nade všecky veleduchy jako samojediný ve velikosti své. Nehlásá panujících myšlének ani snah národa; On je potírá.

Náuka Jeho jest v plném odporu proti vrchnosti, proti hlavám škol a proti smýšlení lidu. Žádná strana nemůže ho počítati za hlavu svou; Saducej Fariseus, Herodián, Essenský ani ten ani onen nenalezá v Ném výrazu učení svého.

On nečiní žádných ústupků bludné vědě mistrů; u Něho není chytrosti v lidském smyslu slova toho.

Dvojsmyslnost byla snadná a svůdná při názvu Messiáše. Avšak zajisté nelze neznamenati obezřelosti, s jakou se Ježíš názvu tomu vyhýbá před lidem a zvláště v Jerusalemě, jest to charakteristickou známkou Jeho vůle, že nechtěl se řídití podle předsudků.

Také název „Syn Davidův“, nebyval Mu vždy vhod neužíval ho nikdy sám, jmenuje se vždy jen dvěma názvy: „Syn Boží a Syn člověka“. Jeden i druhý byly přiměřenými výrazy Jeho podstaty; vyjádřovaly právě poslání Jeho, nejsouce na závalu svědomí lidu.

Ježíš se nedovolává také moci; u Něho není žádné vzpoury proti vrchnosti. Násilí hmotné jest Mu věci cizí. On jest „Beránek Boží“ za krátkého života svého pozemského, a nikoliv „Lev Judský“. „Tichý a pokorný srdcem,“ jak rád říkával, přichází, aby spasil a ne aby zahubil, aby dal vlastní život svůj a ne aby uchvátil život jiných.“ On žádá od člověka úplného odříkání, i ukáže člověku, jak se má obětovati.

Nyní jest poslání Jeho u konce: On může odejítí. Proto také neučiní žádného pokusu, aby zachránil život, kterýmž

Otce svého oslavil a což také od Něho Otec očekával, a jímž podal národu svému všecka svědectví, jež by ho byla osvitila a spasila, kdyby vůbec národ Jeho byl mohl býti osvícen a zachráněn.

Když po posledních bojích úterních přišel Ježíš se svými učedníky opět do Bethanie, byl více než kdy jindy proniknut a zaujat myšlénkou na svou smrt.

Události přikvačují náhle, neočekávaně. Lid, který Mu s počátku jásal vstříc, doufaje spatřiti konečně veliká znamení s nebe, jakožto červánky doby messiášské, pozbývá mysli. Nepochopuje Království Boha pokorného a pronásledovaného. Hossanna umírá na rtech sklamaných vlastenců. Strana farisejská v pohoršení svém volá: Rouhá se, rouhá se! Kněžská vláda chce jedním rázem, avšak přec opatrně, konec učiniti tomu hnutí, které ji rozčiluje a znepokojuje.

Velerada shromáždila se ve dvoře paláce veleknězova. Náčelníci kněžských rodin a starší lidu radí se za předsednictví Kaifášova. Usneseno konečně, aby se zmocnili Ježíše a Jej zabili. Všickni však snášejí se na tom, aby vykonání té věci odloženo bylo až po svátcích, by se nestalo z toho vzbouření lidu.

Než, opatrní tito politikové se klamou. Právě v den Velikonoční bude Ježíš usmrčen. Nebude žádného vzbouření: mohou býti pokojni. Lid nevzbouří se pro Něho, on Ho opustí. Ano, část oněch zástupů, jichž lehkost, nestálost a bojácnost Ježíš předvídal, bude žádati Jeho smrti. Nebudou potřebovati lsti, by jali Ježíše; nenadálá příhoda jim Ho vydá.

Jedním z apoštolů zmítala strašná bouře. Téhož dne, kdy učedníci kolem Mistra shromážděni byli, trudné myslí pomýšlejíce na Jeho smrt, jeden ze dvanácti, jemuž svěřen byl skromný poklad společnosti, Jidáš Iskariotský, pojal úmysl, zraditi Mistra svého. Jak jen mohla vzniknouti taková myšlénka v jeho duši, ač, věřil-li v Syna Božího? A neměl-li v srdci svém víry a lásky k Němu, jak mohl žíti po dva roky v důvěrném kruhu Mistrově?

Svědění člověka jest hluboká propašť; všechny zločiny a všechny hrdinské skutky mohou se tam zroditi; schopno jest všelikých činů velikých i bídných. S jedné strany ponoukání ďábelská na ně dotírají, s druhé hlas Boží je pobádá. A proč člověk, stojící mezi dvěma těmi protivnými silami, dopouští, by jedna měla převahu nad druhou? Proč se stává otrokem ducha zlého a nikoliv svobodným a ochotným nástrojem Božím?

Přirozená povaha jeho, okolnosti, v nichž žije, osobní mínění nepodávají vysvětlení dostatečného pro tento zjev. Vůle jest samostatna, může se dáti vésti nebo zavésti, potlačiti nebo podnítiti, porobiti nebo vyprostiti. Svrchovauý půvab pravdy a ctnosti může udusiti v ní všechny protivné síly. pocházející z vášní, bludův a poměrů toho okolí, v němž se nachází, když umdlévá, nemá opory leč v sobě; a vítězí-li, cítí, že síla pochází z nekonečného zřídla veškerého dobra.

Člověk, jenž dlouho vzdoruje Bohu, stává se zatvrzelým a otupělým. Vnuknutí Boží se ho již nedotýká, nesnáší ho za to však stává se povolným a ochotným vlivu zlého ducha. Tento se v něm vtělí a posedne ho, učiní ho otrokem, a ve kruté posedlosti není zločinu, jenž by mu nepřišel na mysl, a jež spáchat by neměl odvahy. Nenávidí nejvyššího Dobra, nenávidí Boha.

Tento psychologický zákon jest to, z něhož vysvětluje nešlechtnost, jež skrytě dřímala ve svědomí Jidášově.

Patrně tento zrádce po dobu svého dvouletého, důvěrného obcování s Ježíšem zatvrdil mysl svou proti Duchu svého Mistra. Věrní učedníci povznášeli se, stávali se mírnějšími a jinými, odkládajíce bludy, hříchy a vady své přirozené povahy a svého náboženství vstupovali poznenáhla do Království Božího věrou, poslušností, pokorou a zříkáním se věcí pozemských; avšak Jidáš, nepravý apoštol, zatvrdil se ve vlastní povaze, tvrdošijně trval ve svých pudech pozemských, ve snahách oněch kruhů, které právě Ježíš potíral. Na oko sdílel šlechtné city svých soudruhů, ve skutečnosti vyhledával jen bídného zisku. Byl odsouzen k stálému pokrytectví a tvářil se, jako by horlivě bděl nad skrovným

hmotným pokladem, jehož správcem byl. Snad také, jako mnozí jiní, byl oblouzen myšlénkou o pozemském království, v němž lakota jeho ukojena bude. Tím vysvětliti možno stálost, s jakou žil v okolí Mistrové, v Něhož věřiti se zpěchoval, a mezi soudruhy, s nimiž nesdílel ani lásky ani úcty k Ježíši.

Ježíš znal duši zrádce. V rozhodné pro apoštoly hodině, když Ježíš byl opuštěn od Galilejských, kteří při Ném hledali povolání politické, tázal se dvanácti, zdali Ho také opustí jako lid, a obraceje se k nim s pohledem plným něžné lásky, pravil jim :

„Nezvolil-li jsem vás všechny?“ A pak doložil po krátkém pomlčení slovy nevýslovné bolesti : „A přece jest mezi vámi, jenž jest ďábel“ (Jan VI, 70.).

Tímto slovem mínil Jidáše ; se vším důrazem označuje slovo to, co se dělo ve svědomí onoho bídніка, kteréž bylo již ďáblem posedlé.

Byla otázka, proč Ježíš, znaje pravý stav tohoto učedníka, nevypudil ho přísně z okolí svého. Každý člověk by by to učinil tomuto nehodnému : Syn Boží ponechal ho u sebe. Dobrota, mírnost nekonečná : toť hluboká pohnutka všech skutků Ježíšových. U národa židovského, u lidu a jeho knížat vynaložil všech prostředků, by je osvětil a spasil ; u Jidáše čerpá z pokladu shovívavosti své.

Ten, jehož Duch Ježíšův neodvrátil od země a nepovznesl k nebi ; ten, jenž nevěřil nejsvětějšímu, nejmilostivějšímu, jedině božskému Mistru, ten, jenž nenaučiv se lásce k Němu, nenaučil se ani mírnosti, odřikání, oběti, ten se nutně musil státi kořistí ducha zlého, hrubé žádostivosti, falše, nečistého lakomství a nejsprostšího sobectví ; musil podlehnouti jich kouzlu a vrtochům a v krvavém zápase, v němž se utkali Duch Boží, přebývající v Ježíši, a duch zlý, jenž zmítal zatvrzelými myslimi národa židovského, byl jeho ďábelský úkol předem již naznačen.

Veleradě šlo o to, jak by se tajně zmocnili Ježíše ; Jidáš se jim nabídl.

Věc Prorokova, jenž již přestal počítati s úspěchem lidským, jest rozhodně ztracena. Jidáš přichází k těm, kteří vítězí, ku knížatům kněžským, hotov jsa posloužiti jim. Objeví se před nimi ve své prodajnosti; neopouští pouze Mistra, nevydává Ho toliko, on Ho prodává. Každý zrádce jest uvnitř hrubivým sobcem, jenž na sebe nikdy nezapomíná; tento byl ziskuchtivý, lakotný: zrada jeho jest obchod.

Pravíť ku spoluspiklencům: „Co mi chcete dáti a já vám ho zradím.“

Slíbili mu dáti třicet stříbrných, cena to za jednoho otroka. Členové velerady ocenujíce takto jeho Mistra, spíše zneuctili Ježíše, nežli zaplatili Jidáše.

Tento přijal mrzkou mzdu. A od té doby, skrýváje ještě hanebný záměr svůj, vyhledával příhodného okamžiku, by jej vykonal.

Zatím, co v Jerusalemě Jidáš zrazuje Ježíše, a co velerada se radí a pikle kuje, Ježíš, uchýliv se do Bethanie, daleko od zástupu, připravuje učedníky své na blizkou smrt svou. Tu skryt před nepřátely svými, v tichosti a samotě tráví den středeční. Zůstalo nám jen několik slov z oněch rozmluv posledních; ve své dojmavé stručnosti, shrnuje myšlénku, která je naplňovala, a praví jim: „Vězte, že za dva dny Veliká noc bude, a Syn člověka vydán bude, aby byl ukřižován.“

KAPITOLA ŠESTÁ.

Poslední Veliká noc. — Ustanovení nejsvětější Svátosti.

Veliká noc byla pro Židy svátkem všech svátků. Jméno její upomíná na tajemný přechod Hospodinův v oné přehrozné noci, kde anděl smrti ranil všechny prvorozené Egyptské a a ušetřil Hebrejských. Upomíná Israele na jiný přechod, totiž z poroby na svobodu. Nebylo svátku oblíbenějšího. Jím počínal rok náboženský; slavnost trvala 8 dní od 14. do 21. Nisanu. Zakázáno přísně jísti chleba kvašeného; jedl se toliko nekvašený, přesný. Odtud jméno „Přesnice“ na označenou Velikonoc.

Dnem 13. Nisanu vzal hospodář lampu, prohlížel přibytěk svtj, aby zničil všecken kvas a těsto kvašené. Spalovalo se vše v nádobě pod širým nebem.

Slavnost zahájena zvukem trub, a hned hospodáři neb služebníci jejich kupovali beránka jednoročního a bez poskvrny. nesli ho do chrámu; kněží ho zabili, rozlili krev jeho na oltář obětní, a oběť takto připravená, měla se jísti i večer při náboženské slavnosti: to se jmenovalo „slaviti Velikou noc.“

První den Přesnic, 14. den Nisanu, připadl r. 30. na 6. dubna, na čtvrtek.

V Jerusalemě již plno ruchu, aby vykonán byl obřad.

Pálili kvas, vážili vodu čistou a připravovali mouku přesnou ku pečení chleba nekvašeného. Kupovali beránky;

v předsíni chrámové hemží se množstvím lidí, přinášejících vybrané beránky na bedrách a žádajících kněze, by je obětoval. Krev teče v proudech na oltáři obětním; na tisíce obětních zvířat zabíjeno. Všude se připravují večeřadla, a pohovky slavnostní ku večeři.

Ježíš ještě neopustil Bethanie; a přece chce slaviti Velikou noc v Jerusalemě, v samém obvodu města bude slavena večeře. Vidouce, že čas se naplnil, přistoupili k Němu učedníci Jeho, řkouce: „Pane, kde češ, ať připravíme tobě, abys jedl beránka?“ Jidáš obyčejně obstarával, co se týkalo hmotného života této společnosti; tehdáž se vzdálil. Ježíš uložil to Petrovi a Janovi.

„Jděte“, pravil jim, „a připravte, bych jedl beránka. Jdětež do města, a potká vás člověk nesa džbán vody; jdětež za ním: a kamžkoli vejde, rcete pánu domu, že Mistr praví: Kde jest večeřadlo mé, kde bych jedl beránka s učedníky svými. A on vám ukaže večeřadlo veliké prostřené: a tu nám připravte.“

Ježíš zvolil již v mysli své místo, kde by jedl naposledy beránka. Jest Pánem lidí, a když chce, učiní tito, čeho na nich žádá. Onen neznámý hospodář vyhoví žádosti Jeho, propůjčí Pánu večeřadlo své. Byl snad jedním z oddaných a tajných přívrženců Jeho. Ctihodné podání mluví o Josefu z Arimathie. Znamení, po nichž ho učedníci poznají, svědčí, o vševědouce, kterouž má Ježíš, jež není obmezena ani časem ani prostorem, a jež vidouc věci vzdálené, jako by byly přítomny, čte v budoucnosti. I před učedníky, kteréž posílá, uchovává v tajnosti místo ustanovené; myslili bychom, že touto tajností, již je zakrývá, chce si zabezpečiti hodiny klidné, jež by vnějším neklidem vyrušovány býti mohly. Jest se Mu obávati všeho, vždyť zrada Jidášova jest již rozhodnuta.

Důvěra Petrova a Janova o Toho, jehož nazývají Kristem, Synem Boha živého, jest naprostá, neobmezená. Netáží se, nepřemítají. Poslouchají, a jdou šťastni jsouce, že byli vyvoleni od Mistra.

Vstupující do města, našli vše, jak jim byl řekl, a připravili beránka.

Beránek roční a bez poskvrny vybraný byl obětován v chrámě rukou kněze: pak dle obyčeje pečen a obložen hořkými saláty. Upečeny chleby nekvašené a víno nalito do nádob. Chléb bez kvasu a koření hořkého znamenal utrpení otrocké; beránek upomínal na obětní zvíře, jehož krev byla sloužila k označení dveří domů židovských, a za ochranu před hněvem Anděla smrti. Jídali jindy stojíce s holí v ruce, s bedry opásanými, tak jako pocestní vypravení na cestu. Časem se věc tato pozměnila. Židé za časů Ježíšových slavili večeri ležíce na pohovkách.

„Jísti stoje,“ praví Rabbíni Talmudisté, „sluší služebníkům; jísti leže náleží pánům.“

„Jest to ovšem chléb zármutku a poroby, jež jíme, ale jísti ho třeba po způsobu lidí svobodných, králů a velmožů.“

Počet hostů nesměl býti nižší deseti, ale býval někdy až čtyřicet a padesát. Večeřadlo bylo pokryto koberci. Uprostřed, poněkud výše postaven byl stůl jediný, na němž byl beránek, přesné chleby a kalich vína, kterýž si hosté podávali. Kolem dokola stolu, v polokruhu stály připraveny pohovky, trochu nakloněné, něco málo povýšené od země. Každý host měl se natáhnouti na stranu levou, maje ruku pravou volnou. První místo bylo ve středu, druhé na levé straně, třetí na pravé, a tak dále. Volným místem mezi pohovkami a zděmi mohli choditi služebníci sem tam, jak poroučel hospodář.

S večerem opustil Ježíš s učedníky svými Bethanii, a přišel do města na místo, kteréž označil, a kde Petr a Jan vše připravili.

V hodinu večere, po západu slunce ustolil se. Uložil se na čisté pohovce: Petr byl Mu po levici, Jan po pravici. Klone se trochu do předu, miláček Mistrův mohl položití hlavu svou na prsa Ježíšova. Jidáš byl mezi dvanácti. Vida, že je mezi svými, Ježíš promlouval slova, v nichž radost, ale i hluboká bolest sejevily: „S toužebností žádal

jsem tohoto beránka jísti, prve než bych trpěl. Nebo pravím vám, že od této doby nebudu ho jísti, až se naplní v Království Božím“ (Luk. XXXII, 15). Při tom se zarmoutil, pomýšlením, že tato Veliká noc jest Jeho poslední.

Nicméně pro tuto památnou chvíli zachoval věci veliké a nejvyšší důkazy své lásky; duše Jeho radostí se chvěje, při tom, co zamýšlel zjeviti a učiniti.

Podle obyčejů náboženských hospodář po modlitbě brával kalich s vínem a podával pozvaným, řka: „Požehnán budiž Hospodin, který stvořil plod vinného keře.“ Pak se jedlo hořké koření smáčené v charozetu ¹⁾. Ježíš vzav kalich vínem naplněný, vzdal díky Bohu a řekl:

„Vezměte a rozdělte mezi sebou.“

A smuten, že má opustiti své věrné, doložil:

„Neboť pravím vám, že nebudu píti z plodu vinného kořene, až přijde Království Boží, a že jej opět píti budu s vámi v domě Otce svého.“

Pomyšlení na život věčný následující za životem pomíjejícím, radosti v Království a v domě Otce, kteréž následují po strastech tohoto světa, toť pro Ježíše a pro učedníky jest útěchou v úzkosti před smrtí. Připomíná jim slavnou budoucnost v pochopitelném obraze hostiny. Víno, které se bude píti u stolu Otce nebeského jest obrazem Ducha, jenž napojí všechny vyvolené a jejichž nevyčerpatelným kalichem bude Ježíš.

Když seděli u stolu a večeřeli, pravil jim Ježíš:

„Amen, pravím vám, jeden z vás mne zradí.“

Výraz, s jakým pronesl slova ta, měl cosi slavnostního a bolestného. Přítomnost Jidášova Ho tísnila. On jedině znal tajnou zradu jeho. Žádný z učedníkův ani netušil, že osudné úklady dospěly ku svému konci, a že jeden z nich jest strůjcem jejich.

Slova: „jeden z vás jest zrádcem,“ poděsila je. Neji-

¹⁾ Charozet byl jakási omáčka z mandlí, ořechů, fikův a jiného ovoce, svou načervenalou barvou připomínajíc robotnou práci děláním cihel v Egyptě, jakož i svou chutí naznačujíc sladkost, již Bůh přidal k trpkosti svého národa.

stota druhého dne, zápas, jež podstoupiti třeba, bázeň před možnou slabostí zastrašila je.

Věděli, že Mistr vidí v budoucnosti tak jako v jejich svědomí, a proto všickni pohlížejíce na Něho, tázali se zarmouceně: „Zdali já jsem to, Pane?”

Ježíš opakoval táž slova, neudávaje zrádce:

„Jeden ze dvanácti, který omáčí rukou v míse, mne zradí. Syn člověka zajisté jde, jakož psáno jest o něm; ale běda člověku tomu, skrze něhož Syn člověka zrazen bude: dobré by bylo jemu, by se byl nenarodil člověk ten.“

Nezarmoucuje se Ježíš nad sebou, ale nad zrádcem; rád by ho zachránil, budí svědomí jeho, by se vyznal ze svého činu, a hrozí mu kletbou, jakou na sebe uvalí ten, kdož tím zločinem jest vinen.

Jidáš zůstal zatvrzelým, necitelným. Místo aby řekl: „já jsem to,“ pravil jako ostatní: Zdali já jsem to? Přetvářil se, domnívaje se, že oklame toho, kteréhož již vydal. Ježíš mu odpověděl: „Ty jsi řekl.“ Avšak nikdo nezaslechl slova, a tak zůstalo tajemství toto v skrytě. Úzkost pak nevyšlovná zmocnila se všech.

I večeřeli dále.

Pak se udal výjev, o němž čísti třeba s věrou těch, kteří nám jej vypravují, a s duší toho, který jej uchoval na tuto chvíli pobudlivou.

„On ví, praví sv. Jan, že přišla hodina Jeho, by šel z tohoto světa k Otci: když miloval své, kteříž byli na světě až do konce je miloval.“ (Jan XIII. 1. 2.). Slova ta nepotřebují vysvětlení. Z hluboké milostnosti jejich a z výrazu, jaký se v nich jeví, soudíme, jaká láska vřela v srdci Mistrové k učedníkům, — k těm, o nichž sv. evangelista dí, že je nazýval „své“. Láska vnuká Jemu čin, jehož by člověk nebyl nikdy pochopil a který může pocházeti jenom od Boha.

Když večeřeli, Ježíš vzal chléb, a dobrořečil, lámal a dával učedníkům svým, a řekl:

„Vezměte a jezte: totoť jest tělo mé, které za vás vydáno bude. To číňte na mou památku.“ Když pak o něco později večeře se končila a dle obyčeje hospodář podával po-

slední kalich všem pozvaným, Ježíš taktéž vzal kalich, díky činil a dal jim řka: „Píte z toho všickni : neb to jest krev má Nového zákona, kteráž za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů. Kdykoli věci tyto činíte, pokaždé, kdykoli píti budete, bude to na mou památku.“

Slova „vezměte a jezte : totoť jest tělo mé; vezměte a píte : totoť jest kalich mé krve,“ — rozuměná dle pravdy, dle litery a nikoliv obrazně, — jsou pro rozum lidský tajemstvím neslýchaným, neproniknutelným. Chléb, který Ježíš podává učedníkům, není více chlebem, ale tělem Jeho, kteréž obětováno bude ; a kalich, kterýž jim dává píti, není více víno, ale vlastní krev Jeho, kteráž prolita bude.

Apoštolové tomu takto rozuměli, oni se netázali : Jak jest to možná ? V prostotě své a v plnosti víry, vědouce, že moc Mistra jest neobmezena, že pravda přebývá v Ném, věřili v slova Jeho, přijímali tělo a krev Jeho pod spůsobami chleba a vína.

Co Ježíš byl řekl před rokem lidu Galilejskému v Kafarnai, dnes to učinil skutkem, několik hodin před smrtí svou.

Učil tehdaž, že On jest „Chléb živý“, a že žíti bude, kdo jej bude jísti : že kdyby někdo nejedl těla Syna člověka a nepil Jeho krve, neměl by života ; že tělo Jeho jest pravý pokrm a krev Jeho pravý nápoj ; že kdo jí tělo Jeho a krev Jeho pije, zůstává v Ném.“

Lid tehdaž zaražený i pohoršený odvracel se od Něho, tázaje se, jak nám tento může dáti tělo své jísti ? Nyní pak jest vše vysvětleno.

Výjev tento zahrnuje v sobě celé náboženství Ježíšovo. V tomto jednom okamžení svého života uskutečňuje Ježíš, jedním rázem a v úplné dokonalosti víru svou. Jeví se tu jako oběť i jako obětník, zřizuje takto věčné kněžství a věčnou oběť. Zjevuje, bez obrazu a podobenství, příčinu své smrti. Až do toho dne, neučinil v příčině té leč velice opatrné narážky, vykládaje učedníkům jen božskou nutnost její. „Třeba jest, aby se naplnila,“ opětoval jim. Dnes učí, proč tělo Jeho bude vydáno a krev Jeho prolita. On jest obětním

Beránkem, kterýž snímá hříchy světa. To jest povolání Syna člověka, a poslední příčina vtělení věčného Syna Božího.

V člověčenstvu přebývá hřích, který třeba přemoci; a aby byl přemožen, musí býti odčiněn: i bude odčiněn Synem člověka. Hrozná spravedlnost Boží tíží člověčenstvo hříšné, spravedlnosti té musí býti učiněno zadošť: Syn člověka utrpením svým a smrtí svou ji usmíří. Jan Předchůdce dobře ho nazval „Beránkem Božím, který snímá hříchy světa.“

Jakým způsobem dostane se lidem dobrodiní osobního usmíření, které Syn Boží dokoná? Jak budou míti účastenství dvojího dobrodiní smrti, osvobození totiž od zlého a usmíření spravedlnosti Boží? Nutno, by byli vtělení v oběť, která se se sama vydává na smrt a která umírá za ně. Ježíš totiž nechtěl pouze jednotu duchovní s Duchem a osobou svou; záměr Jeho byl vyšší. On chtěl spojení hmotné i duchovní zároveň, chtěl, aby člověk, duch i hmota, tělo i duše, spojil, se v duchu a skutečnosti s veškerou bytostí Jeho, se Synem Božím a se Synem člověka, s Božstvím Jeho i člověčenstvím s duší i tělem Jeho; chtěl, aby věřili v slovo Jeho a tak věrou by se stali jedním a týmž duchem s Ním; chtěl, aby jedli tělo Jeho a pili Jeho krev, by se tak vtělili v tělo Syna člověka.

Takové jest tedy ono zázračné ustanovení, ku spáse lidstva a takový smysl tajemství Svátosti oltářní.

Touž dobou, co Ježíš objevuje se jako oběť, zakládá jakožto nejvyšší kněz bohoslužbu pravé a věčné oběti; odvolává, zrušuje všechny ostatní oběti jakožto nepostačitelné a liché, nepravé a pomíjející. Ani oběti zvířat ani oběti lidské, ani beránek velikonoční nejsou již platny. Krev býkův a jalovic má v ošklivosti Bůh: neplatí ničeho k očištění svědomí a k usmíření spravedlnosti. Od té doby nebude na světě než jen jedna Oběť, Syn člověka umírající za hříchy světa.

Ten děj, který druhého dne se dokoná v krvavé skutečnosti, Ježíš předpovídá a uskutečňuje již v podobě Svátosti, prve než nastane; a až bude dokonán, v slavnost Eucharistie bude jej opětovati až do konce věků; oběť bude ustavičná.

Pravě apoštolům: „to činite na mou památku,“ zřídil kněžství a dal mu moc obnovovati a věčně konati, co On právě vykonal.

K rozkazu Mistrově a ve jménu Jeho, lidé, kteří zdědili moc tuto, budou bráti chléb a říkati: „totož jest tělo mé“; i vezmou kalich a řeknou: „totož jest krev má Nového zákona“ a rozdávati budou věřícím tělo a krev Syna Božího. Syn Boží přítomen bude pod spůsobami chleba a vína, v podstatě těla a krve, svátostně oddělených; bude v nich přítomen s duší a s božstvím; i bude pokrmem, nápojem a životem světa. Takto se naplní nevýslovné dílo Království: spojení všech vyvolených se Synem Božím, skrze víru a ve Svátosti oltářní.

Skromné večeradlo rozšířilo se po celém povrchu zemském. Stalo se chrámem křesťanů. Jest všude. Každé chvíle vidíme, jak se obnovuje tajemná oběť „Beránka“.

Přijímaje oběť tu, člověk se očistuje a přemáhá zlo, učí se milovati Boha a milovati bratry své. Jsou to hody lásky. Díky Pánu Ježíši, oheň, jež roznítil v tomto světě samým sobectvím ochladlém, neuhasne již, ale vzmáhá a šíří se ustavičně. Věky plynou a odnášejí vše; avšak nevyhlazují památky Toho, který miloval lidi až k smrti, který jim dal smrtí svou božský život, jímž oplývá.

Nyní může Ježíš vydati se nenávisti vražedné. Nenávist a smrt nebudou míti moci nad Ním. Až sám odejde, žítí bude nikoliv jakožto pouhá vzpomínka v duších svých milých, nýbrž opravdově, skutečně a viditelně mezi nimi, ač ukryt v spůsobách svátostních.

Obřad ten nebude prázdnou a marnou bohoslužbou, ale bohoslužbou v duchu a v pravdě; a trvati bude tak dlouho, až záslony spadnou a Ježíš se objeví ve slávě své.

Po více nežli dvanácte věků křesťané obnovovali v nezkalené víře večeri Páně. Po té rozum, kterýž umí býti odvážlivým, ale není, leč bojácným, vzprotivil se volaje, že to věc nepochopitelná, nemožná. Jako Galilejští z Kafarna, tak i někteří křesťané se nad tím pohoršovali. V nedůvěře své chtěli ustanovení Ježíšovo učiniti rozumným, to jest sní-

žiti je na roveň ducha svého. Seslabili všemohoucí sílu slov: „totož jest tělo mé, totož jest krev má.“ Učinili z nich pouhé podobenství, nevidouce v záměru Ježíšově. leč pouhé doporučení věřícím, aby Naň vzpomínali, a ve Večeři Páně jen hostinu, kterou mají obnovovati památku smrti Jeho.

Avšak takováto mínění, jehož ani exegeze, ani kritika naprosto se neodvází, není nic jiného, než pochybování a zmenšování smyslu, který jest duší slov Kristových a který spočívá v Jeho ustanovení.

Ježíš ve chvíli té podává se jako oběť světa, a dává krev svou na podpuštění hříchů. Než odpuštění hříchu nelze si mysliti bez Ducha Božího, jenž jediný odpouští a ospravedlňuje, má-li tedy krev Ježíšova moc udíleti toto ospravedlnění, nemůže býti již krví lidskou, ale krví Syna Božího.

A jestliže nám ráčí dávatí tělo své za pokrm pod způsobou chleba a krev svou za nápoj pod působem vína, není-liž Pánem naším? všemohoucnost Jeho nemá mezí. Ustanovuje nejsvětější Svátost, není to věcí podivuhodnější, než když žádá na lidech, aby věřili v božské působení Jeho jakožto Vykupitele. Křesťané tedy, kteří věří v toto božské působení Ježíšovo, nemají ani příčiny ani výmluvy, proč by nevěřili Jeho božskému ustanovení této Svátosti.

A nevěřící, kteří chtějí to lépe věděti a Jej posuzovati, nemohou se vyhnouti hádance, jež bije jim do očí. Kdo jest onen muž, jenž mluví jazykem, z něhož nikdy nikdo nevyšlovi nejmenší slabiky? Kdo jest onen mučedník, kterýž ví o smrti své prve než přichází, jenž ji pokládá za dluh lidstva, a sama sebe za všeobecného Osvoboditele před spravedlností Boží? Není ani illuminatem ani pošetilcem. Illuminism a pošetilstvo neměly nikdy rozhodujícího vlivu na postup událostí lidských.

Ježíš však změnil a ovládl jejich proud; On osvobodil člověka, a spasil ho. Jest tedy pravdou, co o sobě sám myslí a co o sobě učí. V lidstvu jest hřích: On jej usmírjuje smrtí svou. Avšak je-li tomu tak, pak jest On více nežli člověk, více než pouhá rozumná a svobodná bytost; v lidské Jeho podobě ukrývá se Bůh a božské Synovství, jež stále a stále

osvědčoval, a jež jest jediným ospravedlněním vznešené úlohy, kterou si přikládá.

Tento závěr, patrně vyplývá z podrobného pozorování skutkův Ježíšových a učení Jeho a vystupuje tím mohutněji ze slavnostního činu, kterýmž ustanovil obřad věčné oběti a ze slov, kteráž provázela ustanovení toto.

Avšak duch může býti přesvědčen, a přece svědomí nemusí se podati pravdě. Jidáš jest vzorem takových povah, o kteréž se láme síla svědectví, pocházející od Boha samého, rovněž jakož i síla dobroty, kteráž usiluje nás spasiti.

Jidáš, jsa svědkem tohoto projevu lásky Mistrovy, přijal z rukou Jeho chléb, o němž Ježíš řekl: „Totof jest tělo mé, které za vás vydáno bude.“ I pil z kalicha, o němž Ježíš řekl: „Totof jest krev má Nového zákona“: hle tato duše odbojná nekála se, neotevřela se lásce. Jen taká zatvrzelost proti takové lásce vynutila Ježíšovi opět slova: „Ale hle, ruka zrádce mého se mnou jest při stole“ a pak odevzdávaje se do svého osudu a pokoušeje se ještě jednou zachrániti kletbou zatvrzelého hříšníka, doložil:

„Syn zajisté člověka jde, jakož psáno jest o něm; ale běda člověku tomu, skrze něhož Syn člověka zrazen bude.“ (Luk. XXII, 22.)

Znepokojení a pobouření apoštolé hleděli jeden na druhého tázavě, a ptali se, kdo že jest tím zrádcem?

Bylo po večeři. Ježíš povstal; a „On, jemuž Otec vše dal do rukou, On, jenž vyšel z Boha a vracel se k Bohu.“ zapomíná na božskou velikost svou, odložil roucho své, a vzav šat přepásal se; potom nalil vody do mēděnice i počal umývati nohy učedníků, a utírati je rouchem, kterým byl přepásán. (Jan XIII, 4 a. n.)

Jednání takové bylo zvláštní; slušelo služebníkům, avšak nikdy nevykonával je hospodář, hlava rodiny.

Když tedy přišel Ježíš k Šimonovi Petrovi, tento zvolal s úžasem: „Pane, nebudeš mi mýti nohou!“

Odpověděl Ježíš a řekl jemu: „Co já činím, ty nevíš nyní, ale zvíš potom.“

Dí jemu Petr: „Nebudeš mi nohou mýti na věky!“

Odpověděl jemu Ježíš: „Neumyji-li tebe, nebudeš mítí dílu se mnou.“ Pomyšlením, že snad se musí rozloučiti s Místrem, byl Petr hluboce dojat a pravil Jemu: „Pane, netoliko nohy mé, ale i ruce i hlavu.“

Ježíš pak řekl: „Kdo jest umyt, nepotřebuje, než aby nohy umyl, ale jest čist všecken. I vy čisti jste, ale ne všickni.“

Nová narážka na Jidáše. Ježíš stále má na mysli zrádce, i chápe se každé okolnosti, ano schvalně je vyvolává, aby jen varoval posedlého před zločinem jeho.

Domýšlejíce se, že zrada má vyjiti od jednoho z nich, učedníci ubezpečovali Pána o své věrnosti; každý hleděl konati službu svou; a brzy závodíce jali se hádati o přednost toho neb onoho ve Království nebeském. Otázka o popřednictví pronásledovala je stále. Jeví se v ní, co v srdci lidském skrývá se osobného a nevyhladitelného, sobectví. A Ježíš přišel, by proti němu bojoval.

Sobectví jest údělem naší převrácené přirozenosti. Ovládá vše na zemi, plodí všecky hříchy a nepravosti, všecky zločiny; v podstatě své jest ctižádostivo a ukrutno. Ježíš chce je vyhladiti ze svého neviditelného Království. Vláda a moc, které ustanovil, nebudou podobny vládám a mocím světzkým.

Řekl apoštolům: „Králové národů panují nad nimi, a kteříž moc mají nad nimi, dobrodincové slovou. Ale vy ne tak: nýbrž kdo větší jest mezi vámi, budiž jako menší; a kdo předchází, budiž jako sloužící. Nebo kdo jest větší, ten-li, kterýž sedí, čili ten, kterýž slouží? Zdali ne ten, kterýž sedí? Ale já jsem mezi vámi jako ten, kterýž slouží!“ (Luk. XXII, 25.)

Když pak při poslední večeři zřídil kněžství, největší to a nejsvětější z mocí, Ježíš ustanovuje také jeho podstatný a věčný zákon.

Tak jako kněžství jest pouhým výronem moci Ježíšovy, rovněž tak nebude jiného zákona nežli toho, jehož Ježíš vždy poslouchal. Nuže a tento zákon všecek záleží v lásce. Sobectví hledí a vyhledává jenom sebe; láska chce jen blaho

jiných. Sobectví pod svou moc vyžaduje otrokův; láska, má-li moc, pracuje jen o jejich osvobození. Sobectví dává si sloužití: láska slouží jiným. Ono vykořisťuje: tato se obětuje; ono chrání a šíří život svůj: tato jej dává. Svět a síly, které jím ovládnou, leží v sobectví; Království Boží a svatovláda, kterouž Ježíš viditelně bude žítí mezi lidmi, musí se zakládati na lásce.

Myje apoštolům nohy, podal o tom nejpatrnější důkaz, pokorou touto končí život svůj mezi nimi. Příkladu toho, jenž dán jim několik hodin před smrtí Jeho, nebude zapomenuto. Bude částí poslední vůle a svatých přání Ježíšových.

Pak oblekl opět roucho a posadiv se za stůl pravil: „Víte-liž, co jsem učinil vám? Vy mne nazýváte Mistrem a Pánem a dobře pravíte: jsemť zajisté. Poněvadž tedy já, Pán a Mistr, umyl jsem nohy vaše: i vy máte jeden druhého nohy umývati. Příklad zajisté dal jsem vám, abyste jakož jsem já učinil vám, tak i vy činili. Amen, amen pravím vám: Není služebník větší nad pána svého, aniž posel jest větší nad toho, kdo jej poslal. To když víte, blahoslaveni budete, jestli to budete činiti.“ (Jan XIII, 12; Luk. XXII, 28.)

Radostně pohnut, pohleděl na své milé; a řekl jim se tklivou něžností:

„Vy pak jste, kteří jste se mnou v mých pokušeních setrvali.“

Tato odvaha u věrnosti nebude marna.

Syn člověka nebude vždy zkouškami tísněn; přijdou dnové vítězství.

„A já vám způsobuji, jakož mi způsobil Otec můj, království, abyste jedli a pili za stolem svým v Království mém: a seděli na stolicích, soudíce dvanáctero pokolení israelské.“

Ještě jednou přítomnost Jidášova zkalila Mu mysl. Vidí, že zločin zrádcův jest nevyhnutelný.

„Nepřavím toto o všech,“ zvolal — „vím, které jsem vyvolil. Slovo Písma se naplní: kterýž jídal chléb můj, pozdvihne paty proti mně.“ (Žlm. XI, 10.)

„Již nyní vám pravím, prve než se to stane: abyste, když se stane, uvěřili, že já jsem.“ (Jan XIII, 18.)

Bolest nad tím, že bude od jednoho ze svých milých zrazen, přítomnost Jidášova, vroucí touha zachrániti jej, pohled na zrádce, vzdorujícího všemu volání a zatvrzelého ve osudném úmyslu, rmoutily mysl Ježíšovu. Avšak synovská odevzdanost do vůle Otcovy, kterýž Mu určil, by i největšího utrpení zrady zakusil, upokojila Ho; a hlasem slavným a pevným pravil opět svým: „Amen pravím vám, že jeden z vás mne zradí.“

Učedníci, jsouce ještě více polekáni a znepokojeni pohlíželi druh na druhu, hledíce vniknouti do tajemství, zahalující Jidáše, a jehož Mistr v dobrotě své nechtěl objasniti.

Ježíš měl po pravici Jana, miláčka, a Petra po levici. Petr nemohl toho snést, i naklonil se poněkud za Ježíšem dávaje znamení Janovi, by se otázal na jméno zrádcovo. Jan nakloniv hlavu do zadu a spolehnuv na prsy Ježíšovy, pravil zcela po tichu: „Pane, kdo jest?“

Ježíš svěřil miláčku bolestné tajemství; avšak pečoval o to, aby nikdo jiný, leda snad jen Petr, ho neslyšel. Pravil: „Tenť jest, jemuž já podám skývu smočeného chleba.“

Omočil chléb a podal ho Jidášovi Iskariotskému. Jidáš jej vzal a jedl. Byl to poslední jeho pokrytý skutek. Duch ďábelský jej posedl; byl nástrojem jeho, milosrdenství Boží bylo vyčerpáno, míra dovršena.

Ježíš mu pravil hrozné slovo toto: „Co činiš, učiň spěšně.“

Zajisté neporoučí, neradí, ba spíše káře: nic méně ukazuje slovy těmi, že nebude překážeti, by zrada nebyla vykonána.

Nikdo z hodujících, mimo Jana a snad Petra, nepochopil smyslu posledních slov Ježíšových.

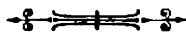
Mnozí myslili, že Jidáš maje měsíc, dostal rozkaz, aby koupil věci potřebných na zítřejší svátek, aneb aby dal něco chudým.

Když Jidáš odešel, byla noc. Utrpení Ježíšovo počínalo. Jidáš přiváděje zradu svou ke zamýšlenému konci zařídí dle toho své jednání: bude rychlé, hrozné, ukrutné. Než se zítřejší den skončí, prodaná krev Spravedlivého bude prolita. Vše

se vyplní. Ježíš jest připraven. Řka Jidášovi: „Co činíš, učin spěšně,“ vydal se mu sám dobrovolně.

Odsouzení a smrt Jeho jsou dílem velikým. Býti obětí všeobecnou, vykoupiti, vysvoboditi od hříchu lidstvo ztracené, přivábiti vše nesmírnou láskou svou, naplnili smrtí svou vůli Otce, kterýž ustanovil spasiti svět skrze Syna svého, spečetiti krví pravdu učení svého a věčnost svého Království, přemoci smrt, když sám jí byl podstoupil, vejíti do života Božího a uvésti tam své vyvolené: ejhle toť vše oslava Syna člověka a oslava Boží. Jedna druhou plodí, jedna roste s druhou, osvěcující duši Ježíšovu a ji opojujíce. V tomto okamžení duše Jeho cítíc přicházet smrt, ponořuje se ve hrůzu nevyslovného zápasu se smrtí; avšak v témže okamžení Duch sám zjedná Mu sílu a slávu; a vítěznou hymnou počíná vcházeti v říši smrti.

„Nyní,“ zvolal, „oslaven jest Syn člověka a Bůh oslaven jest v NĚm.“ A když Bůh oslaven bude v NĚm, i Bůh oslaví Jej sám v sobě, a hned oslaví jej.“ (Jan XIII, 31, 32.)

KAPITOLA SEDMÁ.

POSLEDNÍ SLOVA JEŽÍŠOVA.

Člověk, když se blíží jeho smrt, nezřídka se mění. Duch svatých lidí osvícen bývá božským světlem; srdce jejich, odpoutáno jsouc ode všeho pomíjícího, plní se neskončenou láskou; na rty jejich přicházejí slova, jež velikostí a klidem upomínají na věčnost.

Ježíš nemá potřebí této okolnosti blížící se smrti, aby lidské vlohy Jeho duše povzbuzovány byly k Bohu; jsouť stále vedeny vůlí Ducha podle toho, jak toho vyžadují sláva Boží a dobro člověčenstva.

Nicméně uchoval pro okamžik nejposlednější po příkladu těch, již mají zemřítí, nejlepší slova svá.

Když odešel Jidáš, zůstává samoten s Jedenácti ve večeřadle. Srdce své může nyní otevřítí nenuceně. Všickni jsou Mu věrni; On je zvolil, zplodil k životu Božímu, ku svému vlastnímu, živil učením a láskou svou; přenesl na ně duši i ducha svého; ví, že je opustí, rozloučení nastává: neprožije s nimi již celých dnů, sotva jen několik hodin.

Něžná jeho láska učinila si průchod: „Synáčkové,“ pravil jim, „ještě maličko jsme s vámi. Hledati mne budete: a jakož jsem řekl Židům: kam já jdu, vy nemůžete přijíti: tak i vám nyní pravím.“ (Jan XIII, 33.)

Ježíš cítí hlubokou prázdnotu, jaká nastane po Jeho odchodu v myslí učedníků. Je-li On přítomen, nemají se čeho

báti; On je stráží; jest jim silou, světlem a životem; avšak, když Ho zde více nebude, co se z nich stane?

A přece rozloučení musí se dokonati. Syn člověka se vrací k Bohu, Otcí svému, do nekonečné slávy, která Ho očekává v Jeho Království. Avšak kterou cestou? Cestou, kterou Mu vůle Otce Jeho naznačila: smrtí násilnou, brozným utrpením. Všelike bolesti dolehnou na Něho.

Taka cesta není ještě ražena: On ji proklestí. Až jí hrdinsky projde, vejde ve slávu; a pak teprve lidé povolání budou moci po ní choditi.

A takto apoštolové, kteří byli předem povoláni následovati Mistra v zápasech a sporech, v útrapách Jeho apoštolování, — apoštolé sami nyní nebudou Ho následovati na smrt.

Ježíš jim praví poslední vůli svou.

„Přikázání nové dávám vám: abyste se milovali vespolek, jakož já jsem miloval vás, tak abyste i vy se vespolek milovali. Potomť všickni poznají, že jste moji učedníci, budete li míti lásku jedni k druhým.“ (Jan XIII, 34, 35).

Láska, kterou Ježíš ukládá učedníkům svým, a již nazývá „novým přikázáním“, nesmí se míti za jedno s citem lidskosti, kterýž nalzáme v každém svědomí zdravém, a kterýž znali i pohané, ani s přikázáním v Desateru napsaném; jest jiného původu, jiného cíle, jest pro jiné království: má za základ živoucího Ducha Božího, jenž dýchá v srdci našem, a nakloňuje nás k tomu, bychom v každém člověku, bez rozdílu plemene, náboženství, ctnosti neb vzdělání, stavu nebo pohlaví, spatřovali rozumnou a svobodnou bytosť, kteráž jest schopna státi se synem Božím; cílem jejím jest přiváděti k Bohu, nejvyššímu a neskončenému Dobru; zákonem jejím jest obětování sama sebe; jest to nezištná neobmezerá oddanost až ku trpení a k smrti.

Co Ježíš vykonal za nás, žádá, bychom konali za všechny. Láska tato jest novotou největší. Nikdy před Ním, ani u Židů ani u pohanů, nikdo o ni neměl tušení. Ona jest nepochopitelným znamením Spasitele lidstva, bude proto též znamením Jeho učedníků. Lidé, žijící mimo Království Ježíšovo, při vši lidskosti, kterou se vychloubají, přece se nemilují; a i u Židů

proti duchu Zákona viděti lásku, jež se obmezuje jen na ty, kteří jsou téhož pokolení a téže víry. Kdokoli není z jejich pokolení nebo náboženství, není jim bližním. Jediní křesťané, následující Mistra svého, znají lásku nekonečnou a všeobecnou; jsou jí zavázáni i k těm, kteří nejsou jejich víry, neboť Ježíš, Mistr, nás miloval, prve než jsme toho byli hodni. — sedící v temnostech a ve stínu smrti. (Efes. II, 4.)

Příkázání takové zahrnuje v sobě vše. Člověk, chtěje seznámiti bratry své s Bohem, jenž mu jest životem, scho pen jest všeho: obětovati se, trpěti, zapomínati na sebe, umříti; jest hotov ku všem ctnostem, jichž živý pramen již v sobě má.

„Čiňte jako já, synáčekové moji“, pravil Ježíš. A hle, v téže chvíli, co to pravil, podával za ně a za všechny život svůj. Příkázání osvědčená takto příkladem Mistra, kterýž je hlásá, mají jasnost a moc neodolatelnou. Žádná filosofie není s to, by je lépe vysvětlila, a nižádné nabádání nemůže jim dodati většího půvabu.

Jedna myšlénka však trápila Petra a tížila ho na srdci: Ježíš tedy nevěřil ve věrnost učedníkův ani ve zmužilost jejich, ježto jim pravil, že nemohou Ho následovati, jako říkal Židům? Proto otázal se Ho: Pane, kam jdeš? — tázal se, dávaje zármutkem svým na srozuměnou, že vroucně touží následovati Mistra.

Ježíš odpověděl jemu: „Kam já jdu, nemůžeš nyní za mnou jíti, ale půjdeš potom.“ Tato nadějná slova nepostačují Petrovi. Jako všickni, kteří milují, nedržel i on na úzdě netrpělivost svou.

Nepochybuje o srdci svém, nepochyboval též o síle své. „Proč nemohu nyní za tebou jíti?“ pravil.

I vida hroznou bouři, která přikvačí na Něho i Jeho věrně a znaje slabost člověka, kteréhož nepřeměnil ještě Duch Boží, zvolal Ježíš: „Šimone, Šimone, aj satan žádal vás, aby vás tříbil jako pšenici. Ale já jsem prosil za tebe, aby nezhynula víra tvá, a ty někdy obrátě se, potvrzuj bratří svých“. (Luk. XXII, 31, 32).

Tato prorocká slova upomínala nerozvážného Petra se vzácnou jemností, že není mužem, který by byl tak silen, aby nepodlehł zápasu, do něhož se vydával. Nepřítel jest hrozný, slabost lidská veliká, neboť člověk nemá síly leč v Onom, jehož všemocná přímluva mu zjednává sílu v pravdě božskou.

V radách Božích uloženo jest, aby jedenáct oných učedníků podrobeno bylo zkoušce : Ježíš jim to dává na srozuměnou. Seznají svou bídu a nicotu ze své vlastní zkušenosti. Pod touto podmínkou stanou se silnými a přímluva Ježíšova učiní je nepřemožitelnými. Avšak Petr příliš sobě důvěruje; na místě by poznal pravý stav svůj, jak Mistr mu to napovídá, volá v domýšlivosti své: „Pane, hotov jsem s tebou i do žaláře i na smrt jíti. Ano i život svůj položím za tebe.“

„Ty položíš život svůj za mne?“ pravil Ježíš. „Amen, pravím tobě, Petře, že nezazpívá dnes kohout, až třikrát zapřeš, že mne znáš.“ (Luk. XXII, 33.)

Petr byl zdrcen. Poslední přelud duší podobných bývá. že se klamou o své vlastní síle. Milujeme-li, máme za to, že všeho jsme schopni. Trpěti, umřítí, zdá se nám jako ničím. Odvažujeme-li se čeho, bývá nejnezhojitelnější, nejpřirozenější a proto také nejvíce omluvitelnou — nikoliv odvaha ducha nebo vůle — ale odvaha srdce, poněvadž bývá upřímná.

Nyní vše jest jasno učedníkům: nemohou jíti za Mistrem; rozloučení bude pro ně ukrutným, budou vydáni tisícovým bojům a zkouškám, v nichž chvílemi budou umdlévati. Klidní dnové jsou u konce; zmizet s Ježíšem. Když Pán byl s nimi, o vše se staral, i když neměli ničeho, nestrádali. „Když jsem vás poslal bez měšce, bez mošny a bez obuvi, zdaliž jste v čem nedostatek měli?“ „V ničemž. Ale nyní kdo má měšec. vezmi jej a též i mošnu: a kdo nemá, prodej sukni svou, a kup meč. Neboť pravím vám, že ještě to, co jest psáno, musí se naplniti na mne: A s nepravými počten jest. Nebo ty věci, kteréž psány jsou o mně, konec mají.“ (Luk. XXII 35—37. — Isai. LIII, 12).

Nejsouť to apoštolé s plným měscem, s mošnou dobře zásobenou a ozbrojení mečem, které Ježíš posílá v boj. Mý-

lili bychom se, kdybychom v těchto mohutných výrazech shledávali výzvu k síle hmotné. Po způsobu svém Ježíš odívá v živá podobenství nepřátelský stav, který je očekává a tu meč Ducha zůstane vždy silou jejich. On, jenž se vydává na smrt, nepomýšlí snad na zabíjení jiných, a učedníci Jeho dovedou jednou kráčet v šlépějích Jeho, jako němý beránek, jež vedou na jatky k zabití.

Avšak zdá se, že oněch Jedenácte se mýlili ve smyslu řeči Mistrovy. Na slovo „meč“ pravili: „Pane, hle zde dva meče.“ (Luk. XXII, 38.)

Ježíš jich nevyvrátil, ale obrátil rozmluvu na jinou věc, řka s bolestným úsměvem: Pro potřebu, kde byste takové zbraně užili, „dostit jest.“

„Nermutiž se srdce vaše. Věříte v Boha, i ve mne věřte.“ (Jan XIV, 1.)

Víra předpokládá dobro a sílu: věříme jen v to, co jest dobré a silné. Věřiti v Boha a v Ježíše, toť věřiti v dobrotu všemohoucí. Přese všechny zápasy a překážky, přes všechny bolesti a slabosti Bůh a Pomazaný jeho vedou vše k dobrému konci: vítězí; a věřící, jsou-li pevní v důvěře a v dobré myšli, mohou býti spokojeni.

Potom, chtěje utvrditi víru svých milých, řekl jim Ježíš bez obalu, kam jde, i důvod svého odchodu, mluvil jim, že se opět k nim navrátí — a že budou opět s Ním spojeni. Odloučení bude jen na čas. Všickni sejdou se s Ním opět. Co slibuje Petrovi, slibuje i Jedenácti a mnohým jiným, kteří uvěří v Něho.

„V domě Otce mého jsou mnozí příbytkové;“ jsou přichystány všem věřícím; „kdyby nebylo tak, byl bych pověděl vám.“

Ježíš tu mluví jasně, prostě a důstojně o skutečné jestnosti věčného a neviditelného světa, vidí jej bezprostředně a ovládá jej. Mluví o něm v obrazech prostých a hlubokých, aby každá duše prostičká mohla tomu rozuměti.

Smrtí svou vchází do domu Otce svého. Bůh jest pravým příbytkem, pravým Chrámem. Kdož ho milují a znají, přebývají v něm skutečně. Ježíš jediný zná úplně a dokonale mi-

luje Otce svého; proto také On jediný jest oprávněn mluvit o domě Otce svého: neb dům ten jest Jeho. Jakožto Syn Boží nikdy ho neopustil; ale stav se Synem člověka, sestoupil na zem utrpení a smrti, aby tu trpěl a umřel.

Až tuto bolestnou dobu překročí, bude úplně ve slávě, v klidu a v životě Božím. Proměněné tělo Jeho stane se středem obnovy světa a veškeren hmotný svět, proměněn Bohem a Jím, stane se příbytkem Otce.

Úkolem Ježíšovým jest uvést do něho své vyvolené a připravit jim tam místo. Nemožno tam vejíti leč skrze Něho. Žádný tvor nemá moci vstoupiti v bytost božskou, poznati ji, jaká jest, milovati ji a žíti v ní. Kdyby byl i člověk bez hříchu, neměl by na to nároků, neboť to, že mu usouzeno vejíti v příbytek v domě Otce, jest pouze dobrovolným darem neskončené dobroty.

Dar ten uděluje nám Ježíš sám i s Duchem Božím, a s týmž Duchem vrací se k nám, aby nás vytrhl, vysvobodil z moci zvířec-kosti, člověčství a smrti; bere nás s sebou a unáší k Bohu, abychom, kde On jest, také my byli.

Návrat takový se stává ustavičně, všude, neviditelně, ve všech svědomích, která se otevírají víře; a spojení věřících s Mistrem děje se bez ustání, opětovně, všude, každé chvíle, kdy smrt láme okovy, které nás vízí na tento temný svět.

Vysvětliv učedníkům tato tajemství, mohl jim pak říci „Nyní víte, kam jdu; i cestu víte!“

Jeden pak z Jedenácti, Tomáš se hlásil; neporozuměl, co Ježíš právě řekl, i dí upřímně: „Pane, nevíme, kam jdeš; a kterak můžeme cestu věděti?“

Dí jemu Ježíš: „Já jsem cesta a pravda i život. Žádný nepřichází k Otci, leč skrze mne.“

Není tu žádného dvojsmyslu, žádné nejistoty. Cílem jest Otec, pramen věčný, nezměnitelný, nevyčerpatelný jsoucnosti, pravdy, lásky a života; tam jde Syn člověka, nikoliv aby v něm zahynul, ale aby tam byl oslaven a zjednal všem vyvoleným přístup k němu. Nikdo nemůže jíti k Otci bez Něho, neboť jen On seznamuje nás s Otcem, jelikož jest pravda, jen On nás oživuje v Otci, ježto má v sobě Ducha Otcova

a jej dává. Toť nejsou slova vyjádřující city nebo skutky lidské: unášejí duši k Bohu a odhrnují záslonu, která jej zastíňuje zrakům našim. Mezi Ježíšem a Otcem jednota nevýslovná jest. Jeden přebývá v druhém. Ježíš to stvrzuje výrazy neobyčejně důraznými:

„Kdybyste mne znali, zajisté byste i Otce mého znali: a od této chvíle poznáte jej, a viděli jste jej.“

Ačkoliv apoštolé poznali v Mistru svém Pomazaného Páně, Syna Boha živého, přece necítili a nechápali posud onoho pevného svazku, který Ho spojoval s Otcem. Když jim to dnes vysvětluje, zasvěcuje je tímto důvěrným sdělením do vnitřní bytosti své; otevírá jim zřídlo živé potěchy Boží, a vstěpuje jim víru v Božství své.

Filip, který neměl nedůvěřivého ducha Tomášova, slyše, že Ježíš jim praví o Otcí, jehož znají a že ho viděli, tázal se Ho dobromyslně: „Pane, ukaž nám Otce a dosti jest nám.“

Taková prostosrdečnost přiměla Ježíše, že opětoval tajemství své úplně a podstatné jednoty s Otcem.

„Tak dlouhý čas jsem s vámi, a nepoznali jste mne! Filipe, kdo vidí mne, vidí i Otce. Kterakž ty pravíš: Ukaž nám Otce? Nevěříte-liž, že já jsem v Otcí, a Otec ve mně jest? Slova, kteráž já mluvím vám, sám od sebe nemluvím: Ale Otec ve mně zůstává, onť činí skutky. (Jan XIV, 8. 9.)

Mistr tedy požaduje od učedníků svých, aby pevně věřili, že On a Otec jedno jsou. Víra tato jest základem nezbytným; bez ní nepoznali by Ho; nevěděli by, že jest roven Otcí, že Otec Mu vše dal, a že maje vše od Otce, žije s ním v téže pravdě, v téže lásce, v téže nekonečné, věčné, neviditelné moci; a nepochopili by, že On jest dokonalým odleskem jeho, a že když vidí Jeho, vidí i Otce skrytého v tomto tajemství.

Na tomto světě není popráno člověku viděti Boha tak, jak jest sám v sobě a vnitřním zjevením vniknouti do života Bytosti nestvořené, jež jsouc původem všech věcí, obráží se v myšlence sobě rovné, a která se miluje láskou nekonečnou této myšlence rovnou. Boha můžeme poznati jen skrze zjevy jeho

zevnější, skutky jeho moci, moudrosti a dobroty. Svět nám zjevuje sílu tvůrčí, jejíž zákony se vyvíjejí před očima našima, nad námi pevné, hrůzné, neosobné.

Svědomy nám povídá o Bohu spravedlivém, ale přísném; neboť nám hlásá naši nezhojitelnou bídu, a cítí se býti podrobena slabostem, malomoci, tmě a nicotě lidské.

Avšak v Ježíši Kristu se zjevuje Bůh, který vysvobozuje, odpouští, povznáší; Bůh, který nás volá, bychom žili v něm, Bůh, který miluje, Otec, který nám oznamuje jméno své v mluvě, již můžeme rozuměti, a jež víra dovede přijímati.

Kdo vidí žítí Ježíše, vidí také Otce; kdo slyší slova Jeho, slyší slova Otcova a kdo pozoruje skutky Jeho, pozoruje skutky Otcovy. Co praví Ježíš, není z vnuknutí lidského, nejmenší slova z úst Jeho prozrazují věčnou myšlenku Otcovu a věčné slovo jeho. A cokoli činí Ježíš, nevychází výhradně z rozhodnutí lidského, všechny skutky Jeho jsou naplněním věčné vůle Otcovy; Otec živý a přebývající v NĚm, vykonává je skrze Něho.

Ježíš jako člověk uskutečňuje pravý ideál vší dokonalosti. Tato pak jest i co do mohutnosti, i co do podstaty, ryzím výrazem Božství. Moudrost, moc, láska neskončená září v ní. Neviditelný, věčný stává se tu viditelným; a křesťan věřící jsa lépe poučen než Filip, může říci hledě Naň: „Vidím Otce, i jest mi dosti.“

Víra, které Ježíš žádá od svých učedníků, nebude neplodným citem, ale stane se v nich zřídlem božských skutků, dosvědčujíc Božství Onoho, jenž jest předmětem jejím. „Amen, amen pravím vám, kdo věří ve mne, skutky, kteréž já činím i on činiti bude: nebo já jdu k Otci.“

Mezi Ježíšem a Jeho učedníky tvoří víra božskou jednotu. Věřící nežije již, ale Ježíš žije v něm, mluví a působí skrze něho; odtud moc jeho. Ježíš, až vrátí se k svému Otci ve slávě a moci jako vítěz, bude vykonávati skrze učedníky své skutky vždy vznešenější, než skutky pouze lidské; konati zázraky, jež potřebné budou na potvrzení pravdy, skrze ně podmaní svět pohanský a zlomí na zemi ukrutnou vládu zla.

Aby se stali nástroji Jeho, žádá od nich jen dvou věcí: modlitby a věrnosti.

Člověk sám o sobě nemůže ničím přispěti k uskutečnění zaměrů Prozřetelnosti; síly jeho ničeho nezmohou leda tenkrát, nacházejí li podpory od Boha; a této podpory dosahuje modlitbou.

„Proto modlete se,“ praví jim Ježíš, „a začkoli prositi budete Otce ve jménu mém, to učiním; aby oslaven byl Otec v Synu. Budete li zač prositi mne ve jménu mém, to učiním.“ (Jan XIV, 13. 14.)

Ježíš mluví jako svrchovaný Pán, jako Bůh. Jako člověk prozrazuje Boha, který skryt jest v Ném.

Jde-li tu o Jeho člověčství, totiž když Syn člověka prosí, trpí a podle vůle Otce svého se obětuje. činy Jeho mají cenu nekončnou, a to z příčiny Jeho podstatné jednoty s Bohem: modlitba Jeho zmůže vše, utrpení Jeho usmíří vše, oběť Jeho očistí vše.

„Začkoli prositi budete, to učiním.“ Avšak prosba jejich nebude míti moci leč za podmínkou, že bude vycházeti z lásky k jejich Mistru, avšak bez věrnosti nebudou Ho moci milovati

„Zachovávejte tedy“, doporučuje Ježíš, „zachovávejte přikázání má, všecka, která jste slyšeli za doby, kdy jsme byli pospolu, i která vám dávám této noci. A já prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstal na věky.“

A tak týž Duch, který jest v Ném a v Otci, ona páska, která věčně oba k sobě víže, Posvětitel, jímž Jeho člověčenství k svatosti jest povzneseno, neviditelný Působitel velikého díla spasení, tento Duch by dán byl Jeho věrným, až od nich odejde, a aby s nimi zůstával na věky, toho žádá Ježíš.

Bude živou podporou, útěchou a světlem.

„Jest to Duch pravdy, jehož svět nemůže přijíti, nevidí a nezná ho; ale vy jej poznáte, neboť u vás zůstane a ve vás bude.“

Kdo nezakusil ve svědomí svém slov takových, nerozumí jim; ten náleží světu; Duch Ježíšův jest mu cizím a člověk takový protiví se Duchu tomuto. Avšak kdož pocítují

v sobě nevýslovné Jeho vnukání, kdo žijí od světla Jeho, od Jeho pobádání a radostných projevů, rozumějí Mu a koří se Jemu; jen k těm k takovým mluví Ježíš jako ku svým Jedenácti:

„Nenechám vás sirotků, přijduť zase k vám.“ „Ještě maličko a svět mne již neuzří, ale vy mne uzříte; nebo já jsem živ, i vy živi budete. V ten den vy poznáte, že já jsem v Otci svém a vy ve mně a já ve vás. Kdo má přikázání má a zachovává je, tenť jest, kterýž mne miluje. A kdo miluje mne, milován bude od Otce mého a jáť budu jej milovati a zjevím jemu samého sebe.“ (Jan XIV. 18-21.)

Proto jen ve věrnou mysl a v srdce věřící, jež zachovává slovo Ježíšovo, vchází Království Boží a naplňuje je zjevení Kristovo.

„Proč“ praví učedník jeden, patrně zaujat zevnější slávou říše messiášské: „Proč se zjevuješ nám a nikoliv světu?“

Ježíš udává mu příčinu: svět Ho nemiluje; a kdo nemiluje Ježíše, nemůže Ho znáti. „Miluje li kdo mne“ praví, „řeč mou zachovávati bude, a Otec můj jej bude milovati, a k němu přijdeme a příbytek u něho učiníme.“

Není to ponejprv, co zjevuje Ježíš učedníkům svým onoho Ducha, jenž musí přebývati v nich a působiti bude v jejich životě. Již tehdáž, když je zasvěcoval v apoštolování jejich, když prorokoval jim budoucí zkoušky, pronásledování a utrpení, ubezpečoval je slibem, že Duch svatý bude s nimi a bude mluvíti ústy jejich.

Ve svatvečer toho dne, kdy od nich odchází a vrací se opět k Duchu Svatému, ukazuje jim jej jakožto bytost osobnou, rozdílnou od Otce a rozdílnou od Něho, jakožto věčnou lásku, kterouž Otec a Syn spojeni jsou a se milují, a kterouž i milují ty, kteří přijímají slova Syna Božího a zachovávají přikázání Jeho. Jím se uskutečňuje nevyslovitelné spojení mezi Otcem a Synem a vyvolenými, nejvyšší to cíl celého života Ježíšova, všech skutkův a slov Jeho.

„A řeč, kterou jste slyšeli“, praví Jedenácti „není má,

ale toho, jenž mne poslal, Otce. Toto mluvil jsem vám, u vás přebýváje. Utěšitel pak, Duch Svatý, kteréhož pošle Otec ve jménu mém, tenť vás naučí všem věcem, a připomene vám všecko, cožkoli jsem mluvil vám “

Pouhý člověk nemůže slibovati, ani činiti darů takových; láska jeho netvoří ničeho ve svědomí jiných, ani u těch, kteří ji přijímají: on není osobním základem života, světlem, půvabem ctností, jest pro ně cizím, neplodným. Jinak láska Boží, Duch Ježíšův, tento tvoří, přeměňuje, obnovuje, naplňuje duši Božstvím.

A tohoto Ducha slibuje svým milým, mohltě říci Ježíš: „Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám: ne jako svět dává, já dávám vám.“ Pokoj světa jest křehký, klamný, povrchní, prázdný a marný, ale můj pokoj má pramen v lásce Otcově a v lásce mojí, jest nezměnitelný, hluboký a svrchovaný.

Vše, co člověk může věděti o Bohu, o životě a podstatě jeho, o vůli a záměrech jeho, o Onom, jehož Ježíš jmenoval Otcem svým — Otcem nebeským, jenž přebývá skrytě; — vše, co může znáti o přirozenosti Syna Božího, o Jeho věčném poměru k Původci, z něhož vychází a od něhož má vše, co jest; vše, co může věděti o Duchu, o lásce té nevýslovné, neskončené, již se Otec a Syn milují; nejhlubší pojem o náboženství, o díle Ježíšově, o Království Božím, jakožto sloučení všech vyvolených s Bohem Otcem, a se Synem člověka oslaveným, v témže Duchu pravdy a lásky, vše zahrnuto jest v důvěrných hovorech, jež jsme právě uvedli. Křesťanská bohověda vyšla odtud; osvětlena jsouc svědectvím Ježíšovým povznesla se nad, všecky pojmy filosofie řecké, nemohouc vyčerpati pokladů hlubokého učení Mistra.

Učení toho nelze dokazovati důvody, výměry a rozvrhy; není řadou abstrakcí, ale jest to slovo prosté a živé, vyjádřující v jazyku všem srozumitelném, co Ježíš cítil, viděl, miloval; každá duše může je pochopiti, ač nakloní-li mu sluchu svého.

Ono zaslepuje pyšný rozum, kterýž se pokouší posuzovati je; ale oslňuje světlem nadpřirozeným prostou duši,

kteřáž zakouší líbezné pravdy jeho. Bylo proto svěřeno lidem, jejichž jediná učenost záležela v tom, že dovedli věřiti a milovati. Právě neumělost jejich ručí nám za pravost učení, které nám podávají a které nemá na sobě známky žádné takové slabosti, jakých spatřujeme při moudrosti lidské.

Člověk, který má zemřít, bije se v prsa, chvěje se při pomýšlení na Boha, který ho bude souditi, prosí, by mu bylo odpuštěno. Osud, jenž ho očekává, zůstává nejistým. Což může učiniti, by si pojistil zítřek? Kdo ho chrání před neúprosnou silou času a před neznámými, nepřekonatelnými překážkami, na něž jeho památka, stoupci a dílo jeho naraziti musí? Ať má důvěru ve svou moc a v budoucnost sebe větší, musí ponechati vše Tomu, jehož moc a moudrost všecko řídí a jehož věčné záměry jsou neznámy.

Nic podobného neshledáváme u Ježíše; žádné lítosti, žádné bázně před Bohem. Přebývalť vždycky v lásce Otcově. Smrt Jeho jest pouze návratem k Onomu, od něhož vyšel, Jako Syn člověka bude v domě Otce svého sklízeti jen slávu. Již u něho požívá věčně jako Syn Boží. Vše, co zanechal, bude žiti a mohutněti po Ném. Zůstane přítomen, ač neviditelný, v učednicích svých a bude konati jimi a v nich svaté dílo Království. Ani čas, ani svět, ani záští, ani mocnosti ďábelské, nezmohou nic proti Jeho věrným: přemohl čas a svět, a apoštolé Jeho, opírajíce se Oň po věky budou vítěziti dále.

„Nermutiž se srdce vaše“, praví Ježíš, „aniž se strachuj: Slyšeli^{*} jste, že já řekl jsem vám: Jdu a zase přijdu k vám. Kdybyste mne milovali, radovali byste se ovšem, že jdu k Otci: neboť Otec větší mne jest. A nyní pověděl jsem vám prve nežli by se stalo, abyste, když se stane, uvěřili. (Jan XIV. 28-30.)

Čas míjel. Hodina bolesti a smrti se blížila.

Již nebudu s vámi mnoho mluviti“, praví Ježíš smutně, „nebo přichází kníže tohoto světa“. Zrádce Jidáš a kteří se s ním chystali, by jali Ježíše, jsou jen nástroji toho, jehož

nazývá knížetem tohoto světa. „Přichází, a na mně nemá ničeho“, dokládá Ježíš.

Takto jsa prost všeho zlého, bude považován za zločince a také jako se zločincem budou s Ním nakládati.

V osudu tom spatřuje příkaz Otcův.

„Aby poznal svět, že miluji Otce, a jakož mi přikázání dal Otec, tak činím.“

Na to dí odhodlaně: „Vstaňte, pojďme odsud!“

KAPITOLA OSMÁ.

Cesta z večeradla do zahrady Gethsemanské.

Povstali; a dle obyčeje stojíce odříkávali konec „Hallelu“, Žalmy, které upomínaly na vyjití z Egypta, přechod Rudým mořem, prohlášení Zákona, vzkříšení a bolesti Messiašovy. Ježíš v tom spatřoval vlastní osud svůj, boje, smrt a vítězství své.

Když ukončili zpěv, Mistr obklopen jsa Jedenácti opustil večeradlo a vydal se na cestu k Hoře Olivetské. Dům, v němž slaven Velikonoční Beránek, ležel na Sionu; bylo Mu tedy jíti jižní branou města a bráti se ku Gethsemani přes stráně Ophela, zahradami a vinicemi. Nadešla noc, tak světlá, jasná, hvězdnatá, jaké bývají na Východě.

Něžná nevyčerpatelná láska Ježíšova, jeví se ještě na této smutné cestě. Ježíš chce, aby učedníci Jeho nejen věřili v Něho, ale by Jemu zcela náleželi a v Ném přebývali. Toto sloučení s Ním jest Jeho největší myšlénkou.

Nepřišel-li proto, aby přitáhl vše k sobě a k Otci, což nežil-li a neumírá-li pro tuto myšlénku? Vida cestou vinné keře, any pokrývají zahrady a vyhánějí první větve, pravil: „Já jsem vinný kmen pravý, a Otec můj jest vinař. Každou ratolesť, kteráž ve mně nenese ovoce, odejme: a každou, která nese ovoce, očistí, aby více ovoce nesla. Již vy čisti jste, pro řeč, kterou jsem mluvil vám. Zůstaňtež ve mně, a já ve vás. Jako ratolesť nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmenu: tak i vy, leč zůstanete ve

mně. Jáť jsem vinný kmen, vy ratolesti; kdo zůstává ve mně, a já v něm, ten nese ovoce mnohé: nebo beze mne nemůžete ničeho učiniti. Jestliže kdo ve mně nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolešť, i uschne a seberou jej, a uvrhnou na oheň, a hoří. Zůstanete-li ve mně, a slova má zůstanou-li ve vás: cožkoli budete chtít, budete prositi, a stane se vám. V tomť oslaven jest Otec můj, abyste velmi mnoho užítku přinesli, a byli mými učedníky.“ (Jan XV, a násl.)

Ze všech podobenství, jichž Ježíš rád užíval, aby objasnil tajemství života věčného, podobenství o vinném keři a ratolestech jest snad nejkrásnější; žádné nevyjádruje správněji a rázněji úzké styky, důvěrné a nutné mezi Ježíšem a učedníky Jeho.

Láska Jeho ráda je vysvětluje.

Chce, aby mu Jedenácte dobře rozuměli, jest pro ně základem života. Nemají života leč v Něm a skrze Něho. Životní šťáva přetéká z Něho do těch, kteří jsou s Ním srostli jako větev se kmenem. Vše, co není spojeno s tímto kmenem požehnaným, jest větev suchá. Nevěrný učedník jest toho důkazem: protože nezůstal sloučen s Mistrem, byl odřat. Ale zelené a živé větve musejí býti očistěny; toť Zákon oběti. Žádný úd Krista, tohoto tajemného kmene, nevyhne se tomuto zákonu.

Čím bujnější větví bude některý úd, tím více bude mu zkoušek zakoušeti. — Otec, vinař, bude od něho žádati mnoho ovoce, a ponese ho jen, bude-li mnoho zkoušen.

Rozmnožiti počet učedníků Ježíšových, získati je pro hrdinské ctnosti, rozšířiti po celé zemi vinný kmen, kterýž zasadil, ořezávati větve jeho, ku zralosti přiváděti ovoce, kteréž bude tlačeno lisem a ze kteréhož bude víno nové Království Božího, toť dílo Otcovo v lidstvu, ježž spasiti ustanovil.

Nekonečnou láskou oplývala duše Ježíšova v okamžení tomto.

„Jakož mne miloval Otec,“ pravil, „i já miloval jsem vás. Zůstaňtež v milování mém. Budete-li zachovávatí přikázání má, zůstanete v mém milování: jakož i já jsem přiká-

zaní Otce svého zachoval, a zůstávám v jeho milování. Toto mluvil jsem vám, aby radost má byla ve vás, a radost vaše byla plná.“

Ti pak, kdož jsou naplněni láskou Boží, zakoušejí míru, blaženosti, nasycení. Touhy, které zmitají každou duší, upokojí se, neboť naplněny jsou láskou Toho, „který převyšuje všeliký cit a který stráží srdce i mysl naše“ (Fil. IV, 7).

Čtouce tyto stránky posud plné vroucnosti pochopujeme pohnutí učedníků, když Ježíš kráčeje v noci k údolí Cedronskému, vyjevoval jim nekonečnou lásku svou.

„Ano,“ pravil, „totoť jest přikázání mé, abyste se milovali vespolek, jakož i já jsem miloval vás.“

Pomyšlení na blízkou smrt pronikalo myslí Jeho; neviděl v ní, leč důkaz své lásky ku svým milým; a řeč Jeho stávala se ještě jemnější když pravil:

„Většího milování nemá žádný nad to, by kdo život svůj položil za přátele své.“ (Jan XV, 12.)

„Vy jste moji přátelé, učiníte-li, co já přikazuji vám.“ Položil důraz na slovo „přátelé.“ „Již vás nebudu nazývati služebníky, nebo služebník neví, co činí pán jeho; ale nazval jsem vás přátele; nebo všecko, co jsem koli slyšel od Otce svého, oznámil jsem vám.“

Důvěra se mění podle lásky; je-li láska dokonalá, jest i důvěra plná. My se zde nacházíme v lásce svrchované: jako Otec miluje Syna svého a Jemu vše zjevil, tak miluje i Syn lidi, které vyvolil a jim dal vše, co má od Otce.

Dílo stvoření jest nejmenším z děl Božích; a zřízení světa bylo dáno za úkol bádání ducha lidského (Ekl. III, 11); avšak dílo Vykoupení světa skrze Vtělení Syna Božího, utrpení a smrt Jeho, vylití Ducha Jeho na všecko tělo, — toto dílo nevyhnutelně potřebné a nejsvětější, ježto dovršuje vše, dílo, v kterém se jeví v nejvyšší míře moudrost, dobrota a moc neskončená, známa jest nám jedině skrze víru a zjevení, jež Ježíš učinil učedníkům svým.

Nechť se nevynášejí; čím jsou, jsou jen z milosti.

„Ne, vy jste mne zvolili,“ praví, „ale já jsem vyvolil vás, a postavil jsem vás, abyste šli, a užitek přinesli, a užitek

váš aby zůstal: aby začkoli byste prosili Otce, ve jménu mém, dal vám.“

Ježíš volá své milé; přicházejí k Němu. Vyvolení to jest základem jejich nového života; úkol jejich veliký: naplniti zemi, před tváří světa vydávati ovoce božské ctnosti; ale síla jejich jest též božská: Otec bdí nad nimi; budou ho prositi, ve jménu Ježíšově, o všecky věci, a Otec jim dá.

I řekl ještě, jakoby nemohl dosti opakovati:

„Toto přikazuji vám, abyste se vespolek milovali.“

Slovo to obsahuje vše: naleznou v něm sílu, radost a mír na této zemi, po níž se rozptýlí, a kde je očekává nenávisť. Tuto nenávisť, již lidstvo duchem pekelným porušené proti nim míti bude, mají poznati učedníci; tak tomu chce Ježíš, protože nemohou se jí vyhnouti; proto ji staví jim před oči, obrňuje je proti všem útokům; nechť jest sebe hroznější, oni je přemohou.

„Budete-li se milovati vespolek, svět vás bude nenáviděti. Jestli že vás svět nenávidí, nedivte se tomu, aniž se horšíte a strachujete. Potěšte se spíše a vezte, že mne prve než vás nenáviděl. Kdybyste byli ze světa, miloval by svět, co jeho jest: ale že nejste ze světa, nýbrž já ze světa vyvolil jsem vás, proto vás svět nenávidí.“

Svět v mluvě Ježíšově znamená lidstvo podmaněné mocí zlého ducha. Vše na něm jest marnost, žádostivost, pýcha; základem, zákonem i cílem jeho jest sobectví. Milujeť sebe více, než všecko, i více než Boha. Chce panovati, vládnouti, požívati.

Aby dosáhl svého cíle, nebojí se ničeho; jest schopen vsí lsti, vsí krutosti, všeho násilí, všech zločinů.

Ježíš jest jedinou lidskou bytostí, která jest pravou protivou světa ve smyslu tomto; odtud pochází ona nenávisť, jež se hromadí proti Němu, jsouc vlastně nenávisť Boha, nenávisť dobra.

Bude i dědictvím Jeho učedníků, proto dí jim Ježíš:

„Pamatujte na mou řeč, kterouž jsem já mluvil vám: Není služebník větší, nežli Pán jeho. Jestliže se mně protivili, i vámť se protiviti budou: jestliže řeč mou zachovali,

i vaši zachovávatí budou. Ale toto všecko učiní vám pro jméno mé: neb neznají Toho, který mne poslal.“

Tuto nenávisť světa nalezl Ježíš v národě židovském v podobě nejhroznější: v pokrytství falešné horlivosti, falešné pobožnosti a převráceného náboženství. Pomyšlením na hříšníky byl pohnut.

„Kdybych byl nepřítel, a jim nenluvil, hříchy by neměli: ale nyní nemají výmluvy z hříchu svého. Nenáviděli mne; a kdo mne nenávidí, i Otce mého nenávidí. Kdybych byl nečinil mezi nimi skutků, jichžto žádný jiný nečinil, neměli by hříchu: ale nyní i viděli, i nenáviděli i mne i Otce mého.“

Slova ta zármutkem nevýslovným prodechnutá odhalují úplně nevěru židovskou. Vlastní zástupci pravdy náboženské, svatého Zákona a bohoslužby, — Ježíš to dí, — neznali Boha a nemilovali ho. Kdyby byli milovali Otce, byli by přijali Ježíše, kteréhož poslal; a kdyby byli milovali Boha, byli by milovali Onoho, jenž jim přinášel slovo jeho a jenž konal mezi nimi skutky svaté.

Pokrytecké náboženství jejich zahalovalo duše bez víry a svědomí podrobené moci zlého ducha.

Odmítajíce Ježíše, naplnili slovo proroka, jenž dí: „V nenávisti měli mne darmo.“ (Žlm XXXIV, 19.)

Avšak Otec přijímá Syna opovrženého a nenáviděného: „Když pak přijde Utěšitel, kteréhož já pošlu vám od Otce, Ducha pravdy, kterýž od Otce pochází, tenť bude o mně svědectví vydávati.“ (Jan XV, 26)

Dá Jemu nejen věčnou slávu, ale povýší Ho i na tomto světě. Poslední slovo na tomto světě nebude míti blud a nenávisť, ale pravda a láska.

„Také vy svědectví vydávati budete, nebo od počátku se mnou jste.“

Duch pravdy, kterýž osvitil několik učedníků, svědků to veškerého života Mistrova, založil Církev; Církev pak sotva založená, hlásala do čtyř úhlů světa svatost, spravedlnost a Božství Ježíšovo. Hlas její, kterýž od věků k věkům stává se mohutnější, překonává všecka protivenství, rouháví Židuv

a nevěru doby novější. Nic nemohlo jej ani udusiti, ani potlačiti. Těm, kteří poslouchají hluk a povyk a skřek ozývající se v lidstvu, zaznívá hlas Jeho jako hlas nejmohutnější, nejlahodnější, nejsvětější, nejvytrvalejší; v něm spočívá síla mučednictví, svatost ctnosti, velikost veleducha, nezrušitelnost víry. Kdo na této zemi viděl kdy vydávati o sobě podobná svědectví, podobné pochvalné projevy?

Když pak Ježíš povzbudil učedníky božskou nadějí a ukázal jim zločin pronásledovatelů svých, vždy hotových vychrliti i na ně veškeré zášti, s jakým jej prvního pronásledovati budou, dodal:

„Toto mluvil jsem vám, abyste se nehoršili. Ven ze škol vyženou vás, ana přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, domnívati se bude, že by tím Bohu sloužil. A to učiní vám, protože neznají Otce, ani mne. Ale toto mluvil jsem vám, abyste, když přijde hodina, rozpomenuli se na to, že jsem to pověděl vám. Ale s počátku jsem vám toho nepověděl, nebo jsem byl s vámi.“ (Jan XVI., 1 a n.)

Vše, co Ježíš v těchto posledních hovorech chce svěřiti učedníkům svým, má přehluboký smysl. Často jim mluvil o Otci a Duchu, učil povinnostem a projevoval jim lásku a něžnost svou; avšak nikdy toho nečinil tak, jako této chvíle. Připravuje je k apoštolování, ohlásil jim již pronásledování a nenávisť. Dnes s nimi ve příčině té sdílí věc novou a zvláště bolestnou. Nikoliv pohané, ale národ Boží bude pronásledovati je. Ony vrchnosti, které pokládají a ctí za posvátné, které mají pomazání Boží a jež mluví s kazatelný Mojžíšovy, až zavrhnou Ježíše, budou i je pronásledovati bez milosti. I oni budou pro jméno Boží nenáviděni, vyobcováni, vydáni na smrt.

Útěchou jakousi bývá člověku, podlehně-li ranám těch, kteří upírají a nenávidí Boha; avšak trpí-li kdo a je li pronásledován od vrchnosti náboženské, zpronevěřilé svému povolání, je-li od ní pronásledován jako rouhač proti Bohu, jehož velebí, jako zrušitel bohoslužby, již zlepšuje: toť zajisté nejkrutější mučednictví. Ježíš je podstoupil, Jeho věrni učedníci musejí je též podstoupiti.

Jedenácti je to předpověděno, upomínka na slova Kristova je utvrdí, když Ho zde již více nebude.

Myšlenka rozloučení připadala neustále na mysl jejich, a zarmucovala je; Ježíš jim dodával síly. Chtěl jim vlíti tutéž radost, již sám zakoušel při svém odchodu k Otci, avšak oni jsou příliš pohříženi v myšlénce na to, do jak trudného opuštění uvrhne je odchod Jeho.

„A nyní jdu k tomu“, pravil jim, „kterýž mne poslal, a žádný z vás neptá se mne, kam jdeš? ale že jsem ty věci mluvil vám, naplnil zármutek srdce vaše. Ale já pravdu pravím vám: Užitečné jest vám, abych já odšel, nebo neodejdu-li, nepřijde k vám Utěšitel, pakliž odejdu pošlu ho k vám.“

Pokud Ježíš byl na živě, dobrovolně jsa podroben zákonům strádajícího, trpícího a smrtelného lidstva, byl nicméně naplněn Duchem Božím, a Duch ozářoval všechny, kteří se Jemu přibližovali; avšak působení Jeho zdálo se býti odkázáno na tytéž zákony, jimiž přirozenost lidská bývá omezena. Mělo-li toto působení stati se úsilným, svrchovaným, všeobecným, bylo potřebí, aby táž přirozenost lidská, v Ježíši jsouc vlastné sídlem tohoto působení účast měla ve stavu Jeho svrchované, neobmezené moci a všeobecného vítězství. Pak teprve z lůna Otcova, kde bude panovati ve slávě, propůjčí plný vzlet Duchu Božímu; a dílo posvěcení, utěšení a síly bude započato; toť slib posilňující

„A on přijde“, praví Ježíš, „trestati bude svět z hříchu, a z spravedlnosti a z soudu: z hříchu zajisté, že nevěřili ve mne; ze spravedlnosti pak, že jdu k Otci a již neužijete mne; z soudu pak, že kníže tohoto světa již jest odsouzeno“. (Jan XVI., 5 a n.)

Několik těchto tajupných a hlubokých slov odhaluje veškeré dílo Ducha Svatého a vítězství, jehož dobude skrze učedníky Ježíšovy nad tímto světem.

Svět pohanský i židovský nepoznává svého hříšného stavu; ale vzpěčuje se spojití se s Ježíšem uvidí, že stav tento se nad míru zhorší, a svět bude takto usvědčen ze hříchu. Aby člověk vyšel ze hříchu, musí věřiti jedinému Spasiteli; a víra, která působením Ducha Svatého se stane

vírou nesčetného národa svatého, dokáže všem že Kristus jest základem svatosti a všech ctností.

Svět nezná spravedlnosti té, která činí člověka dokonalým a Bohu milým.

Přebývá původně a plně jen v jediném člověku, v tom, kteréhož Židé odsoudili jako zločince.

Avšak Duch Boží, jenž vyrve Ježíše smrti a této hříšné zemi, aby Ho vzal do nebe, na pravici Otce Jeho, vyšlehně z Něho jako plamen, aby roznítil svět, — Duch ten dokáže všem těm, kteří chtějí viděti, kde jest spravedlnost.

Svět neví, na koho připadne soud, domníváť se býti pánem, a netuší, že duch, o nějž se opírá, pán, na něhož se spoléhá v nezřízené a převrácené činnosti své, jsou právě ti, jež odsoudí Bůh.

Přemoženým není Ježíš, ale zlý duch; Ježíš jej potřel smrtí svou. Duch Boží však, jenž duše osvobodí od krutovlády, již nad nimi provozuje zlý duch, prodlením věků dokáže, že opravdu přemožen jest zlý duch, a takto přesvědčí svět o soudu. Neboť každý světec, po příkladě Mistrově, jest živým svědkem potvrzujícím pravdu, že Satan jest přemožen.

Když pak pověděl učedníkům tolik a takových pravd, jichž jen neúplně mohli chápati, ustál Ježíš v dalších projevech, řka:

„Ještě mnoho mám mluvití vám; ale nemůžete snéstí nyní“. Než i přes to, že mnoho jim ještě zamlčel, přece ukázal jim svou lásku, řka dále: „Když pak přijde ten Duch pravdy, naučí vás všelike pravdě; nebo nebude mluvití sám od sebe, ale cožkoli uslyší, bude mluvití, a co přijítí má, zvěstuje vám. Onť mne oslaví, neboť z mého vezme a zvěstuje vám. Všecko, cožkoli má Otec, mé jest; protož jsem řekl, že z mého vezme a zvěstuje vám.“

On vskutku měl úplně zasvětití apoštoly do toho, co sv. Pavel nazýval „tajemstvím Ježíšovým“, a co Ježíš nazýval „všelickou pravdou“. Naučí je, že vykoupení všech lidí stalo se skrze smrt Messiašovu, že zrušena jest bohoslužba Moj-

žíšova a Israel zavržen, že pohané povolání budou do Církve a nastane velikolepý rozvoj Království Božího.

Poslední okamžiky mijely.

„Maličko,“ pravil Ježíš, „a již neuzříte mne, a opět maličko, a uzříte mne; neb jdu k Otci.

Slova záhadná, temná to narážka na krátkou dobu smrti a pohřbení, v níž Ježíš zmizí zrakům zarmoucených a rozptýlených učedníků, kteří sotva záblesk naděje a víry zachovají, ale také na onu slavnou dobu po svém z mrtvých vzkříšení, kde se ukáže svým milým a bude je těšiti, učiti. až pak konečně navrátí se k Otci svému, aby jim seslal Ducha Svatého.

Než učedníci tomu nerozuměli; i tázali se vespolek, po tichu, co tím chce říci Mistr. Vysvětlil jim to.

„Amen, amen pravím vám, že budete kvíleti, ale svět se bude radovati; vy pak se budete rmoutiti, ale zármutek váš se obrátí v radost.

Žena, když rodi, zármutek má, nebo přišla hodina její: ale když porodila dítě, již nepamatuje na bolest, že narodil se člověk na svět.

Protož i vy nyní sice zármutek máte, ale opět vás uzřím, a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaší žádný neodejme od vás.

A v ten den nebudete se mne o ničem tázati.

Amen, amen pravím vám: Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dáť vám.

Až dosavad jste za nic neprosili ve jménu mém: prostě, a vezmete, aby radost vaše dokonalá byla.“

Pokud byl Ježíš se svými učedníky, ve všem na Něho se obraceli, byl jim rádcem, podporou a viditelnou radostí; když odejde, zastupovati Ho bude Duch Svatý. Skrze něho bude žiti Ježíš ve svědomí jejich a nebude jim potřebí, by se Ho tázali. Jindy mluvíval jim o věcech božských v podobnostvích, ve mluvě obrazné, která zahalovala pravdu, činíc ji toliko průzračnou; avšak Duch, kteréhož pošle, roztrhne závoj

a jazykem, kterého žádné ucho neslychá, kterým nemluví žádná ústa, zjeví jim tajemství Boží. Ten vnitřní Mistr vnukne jim, čeho třeba, osvítlí je veškerým světlem; a jako Ježíš i apoštolé a věřící, až budou mítí Ducha Jeho, obdrží vše od Otce.

To jest jediná účinná modlitba. Nikoliv my se modlíme, ale Duch Ježíšův se modlí v nás. Co Židé a pohané nazývají modlitbou, jest prosba lidská, nemá základu svého ve věčné lásce, nemá přístupu k Otci; a proto jest tak lichá, neúspěšná.

Avšak modlitba Ježíšova jest vždy účinná, neboť Otec, který ji slyší, miluje nás.

„V ten den,“ praví Ježíš, „budete ve jménu mém prositi: a nepravímť vám, že já budu za vás prositi Otce; nebo Otec sám miluje vás, protože vy jste mne milovali a uvěřili jste, že já jsem od Boha vyšel. Vyšel jsem od Otce a přišel jsem na svět: opět opouštím svět a jdu k Otci.“

V několika slovích těch zahrnuta veškera podstata a veškerý život věčného Syna Božího. On nebyl jako my, stvořen z ničeho, od Otce vyšel, od věčnosti zplozen; přišed na tento svět, vtěluje svou božskou podobu v přirozenost trpícího a smrtelného člověka; nyní umíraje opouští svět, odkládá ve smrti slabost a nesmrtelnost a jde k Otci, který jej obleče i v Jeho podobě lidské slávou a mocí svou.

Jedenácte učedníků byli v okamžení tom u vytržení. Mistr byl uhodl tajné myšlenky jejich, jejich pochybnost; nyní však slovo Jeho zdálo se jim zcela jasné. I zvolali: „Aj nyní mluvíš zjevně a žádného podobenství nepravíš. Nyní víme, že víš všecko, a není tobě potřebí, aby se kdo tebe tázal: proto věříme, že jsi od Boha vyšel.“

Božství Ježíšovo zářilo v nich a na ně; víry vyžadoval Mistr. A slyše, jak učedníci ji projevovali, velice se zara-
doval.

Odpověděl jim Ježíš: „Nyní věříte!“ Avšak pohled do budoucnosti, a to do budoucnosti hrůzná, přiměl Ho ku slovům:

„Aj, přichází hodina, a již přišla, že se rozprchnete jedenkaždý k svému, a mne samého opustíte: ale nejsem sám, nebo Otec se mnou jest. Tyto věci mluvil jsem vám, abyste ve mně pokoj měli. Na světě budete míti nátisk: ale doufejtež, jáť jsem přemohl svět.“

Těmito slovy, věštícími vítězství a k neobmezené důvěře povzbuzujícími, ukončena rozmluva.

KAPITOLA DEVÁTÁ.

Modlitba Ježíšova, Jeho smrtelné úzkosti a jeti Jeho.

Ubíraje se s Jedenácti k zahradě Gethsemanské, přišel Ježíš do údolí Cedronského. Údolí toto nazývá se v Písmě údolím „Savé“ nebo „Královské“ (Gen. XIV, 17). Abraham se tu setkal s Melchisedekem, králem Jerusalemským, kterýž obětoval Bohu chléb a víno a žehnal otci věřících.

Šel tudy David, aby ušel hněvu Absolonovu, nohama bosýma a s hlavou zastřenou, se svými věrnými služebníky, utíkaje na poušť.

Potok, nyní vyschlý, vinul se na dně údolí sesiluje za rybníkem Siloe pramen Bir-Ejubský, který v době dešťů mohutným proudem vyprýštíje, pádí ku moři Mrtvému přes žhoubu a vápenitou půdu, v níž potom se ztrácí.

Nic smutnějšího a tiššího nad toto úzké údolí, s jeho pomníky, hrobkami Absolona, Josafata a Zachariáše, a s jinými hroby, jež pokrývají celou stranu východní.

Zde, myslíme, před těmito hrobkami, zastavil se asi Ježíš. Prve, než se sám obětuje, jakožto oběť věčná a kněz, obrací se k Otci s modlitbou, kteráž obsahuje veškerou váhu Jeho oběti a jest její podstatou.

Modlí se zcela hlasitě; potřeba káže, by učedníci byli zasvěceni v oběť tuto, jež jest velikým dílem Jeho; a obrátiv očí k nebi, jako vždy činíval, pravil:

„Otče, přišlať jest hodina, oslaviž Syna svého, aby Syn tvůj oslavil tebe: jakož jsi dal jemu moc nade vším tělem, aby všechněm, kteréž jsi dal jemu, dal život věčný.

Tentof jest pak život věčný, aby poznali tebe samého pravého Boha, a kterého jsi poslal, Ježíše Krista.

Jáť jsem té oslavil na zemi: dokonal jsem dílo, kteréž jsi mi dal, abych je činil.

A nyní oslaviž mne ty, Otče, u sebe samého, slávou, kterou jsem měl u tebe, prvé nežli byl svět.

Oznámil jsem jméno tvé lidem, které jsi mi dal ze světa. Tvoji byli, a mně jsi je dal, a řeč tvou zachovali. Nyní poznali, že všecky věci, kteréž jsi mi dal, od tebe jsou: Neboť slova, které jsi mi dal, dal jsem jim: a oni je přijali, a poznali právě, že jsem od tebe vyšel, a uvěřili, žes ty mne poslal.

Já za ně prosím: ne za svět prosím, ale za ty, které jsi mi dal, neboť tvoji jsou.

A všecky věci mé jsou tvé, a tvé jsou mé, a já jsem oslaven v nich.

A již nejsem na světě, ale oni jsou na světě, a já jdu k tobě. Otče svatý, zachovej je, kteréž jsi mi dal, ve jménu svém, aby byli jedno, jako i my.

Když jsem byl s nimi, já jsem je zachovával ve jménu tvém. Kteréž jsi mi dal, zachoval jsem: a žádný z nich nezahynul, než syn zatracení, aby se naplnilo Písmo.

Ale nyní jdu k tobě: a toto mluvím na světě, aby měli radost mou naplněnou v sobě.

Já jsem jim dal řeč tvou, a svět je měl v nenávisti, neb nejsou ze světa, jakož ani já nejsem ze světa.

Neprosím, abys je vzal ze světa, ale abys je zachoval od zlého. Nejsouť ze světa, jakož ani já nejsem ze světa.

Posvětiž jich v pravdě. Řeč tvá jest pravda.

Jakož jsi ty mne poslal na svět, i já jsem je poslal na svět. A já posvěcuji sebe samého za ně: aby i oni posvěceni byli v pravdě.

Neprosím pak toliko za ně, ale i za ty, kteříž skrze slovo jejich uvěří ve mne:

Aby všickni jedno byli, jako ty Otče ve mně, a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli: aby uvěřil svět, že jsi ty mne poslal.

A já slávu, kterouž jsi mi dal, dal jsem jim: aby byli jedno, jakož i my jsme jedno.

Já v nich, a ty ve mně: aby dokonáni byli v jedno: a aby poznal svět, že jsi ty mne poslal, a žes miloval je, jakož jsi i mne miloval.

Otče, chci, aby kde jsem já, i oni, které jsi mi dal, se mnou byli: aby viděli slávu mou, kterou jsi mi dal; neb jsi mne miloval před ustanovením světa.

Otče spravedlivý, svět tebe nepoznal: ale já jsem tebe poznal, a tito poznali, žes ty mne poslal.

A známo jsem jim učinil jméno tvé, a známo učiním: aby milování, kterým jsi mne miloval, bylo v nich, i já v nich.“ (Jan XVII, 1—26.)

Tato modlitba Ježíšova obsáhlejší jest nežli země a světy, povznešena nade všechny doby, větší nežli viditelné nebe, k němuž zrak svůj obrací; jest nekonečná, věčná jako Bůh, k němuž se vznáší, jako láska, z níž se prýští, jako prosby, jíchž jest výrazem, jako síly božské, jež probouzí. Jsa Pánem a Mistrem „nade vším tělem“, Ježíš, chtěje všechny ty, jež mu Otec dal, učiniti účastníky života věčného, prosí, aby naplnila se vůle Boží v Něm a v lidstvu.

Učiniti, aby s Ním za jedno byli duchové stvoření k obrazu Jeho, býti jimi oslaven tím, že se jim zjevuje v pravdě, a vládnouti v nich Duchem neskončené lásky: takový jest záměr Boží.

Ježíš dílo to již započal, spojil své věrné u víře. Přijali učení Jeho, znají jméno Otce, vědí, že On jediný jest Synem Božím, kterýž od Otce vyšel a jest od něho poslán. Žádá nyní, aby byl oslaven slávou, jakouž měl u něho před ustanovením světa.

Býti uznán za Syna Božího, rovného Otcí, toť byla největší sláva, sláva jediná, které Ježíš vyhledával mezi lidmi; a bude Mu za podíl. Nikdo jiný než On nebude zván Synem Božím. Prosí-li On za Otce, bývá vždy vyslyšen. Cestou smrti

půjde ku vzkříšení, opustí zemi ve vlastním na nebe vstoupení, a ač neviditelný, přece vítězný v člověčství svém proměněném, nesmrtelném a svrchovaném, bude na dále skrze Ducha Svatého, kteréhož sešle, uskutečňovati Království Boží.

Jakož prosí za sebe, prosí i za učedníky své. Nebude již zde, aby jich chránil, proto prosí Otce, aby jich ostříhal ve jménu Jeho. Uprostřed světa, jenž jich nenávidí, pro Něho nemají se čeho báti, síla Otcova jest s nimi.

Svět tento jest zlý: oni nejsou ze světa; jakmile uvěřili slovům Jeho, jsou Otcovi a Ježíšovi. On žádá, aby byli chráněni od zlého a aby byli posvěceni. Po příkladu Jeho jsou posláni do světa jako oběti; chce, aby se zcela věnovali plnění vůle Otcovy, aby se milovali vespolek, jako Otec a Syn se milují, aby byli jedno, jako Otec a Syn jedno jsou. Na světě tomto, kde sobectví vše dělí a ozbrojuje druhu proti druhu, žádá, aby měli mezi sebou lásku, která sjednocuje a aby byli jako znamení Jeho božského poslání.

Prosba Jeho týká se všech učedníků budoucích. Prozíraje čas a prostor, vidí je, ani rozptýlení jsou po zemi; i prosí Otce, aby přes to, že čas a prostor je dělí, přece byli jedno, jako Otec a Syn jedno jsou. Zázračná a svatá jednota na kteréž se zakládá věčná rodina věřících, bude důkazem, že Otec je miluje, jako miloval svého Syna Ježíše.

Žádá konečně, aby tam, kde On bude, byli všichni, které Otec Mu dal, v témže nebi, v téže nesmrtelnosti; On tomu chce, praví s důrazem, jako Syn, jenž v pravdě ví, že vyjadřuje vůli Otce a že má plnou moc a veškeré právo. Chce, aby všichni viděli Jeho slávu, a patřice na ni, aby přebývali v životě věčném; neboť slávou Syna Božího jest, znáti Otce, býti znám a milován od něho.

Tak dokonáno bude dílo věčné moudrosti, věčné dobroty. Modlitba Ježíšova jest vnitřní působící silou v Jeho Království, vniká do srdce našeho, unášejíc nás k oné jednotě, která založí rodinu duchů k životu Božímu spolených. Kdežto svět se točí u víru pozemském, duše vyvolené na hlas Kristův vymaňují se z obětí zlého ducha, a spojují se s Tím, jenž je osvobozuje.

Po modlitbě překročil Ježíš Cedron.

„Vy všichni“, pravil, „se pohoršíte této noci nade mnou; neboť psáno jest: bítí budou pastýře a rozprchnou se ovce; ale když z mrtvých vstanu, předejdu vás do Galilee.“ (Jan XVIII. 1.)

Petra dojala řeč tato. Mistr mu již několik hodin před tím prorokoval, že Ho zapře, i nemohl tomu uvěřiti. Pravil Ježíšovi: „Byť se pak všichni pohoršili nad tebou já se nikdy nepohorším.“

„Ty!“ odpověděl Ježíš, „amen pravím tobě, že této noci, prve než kohout zazpívá, třikrát mne zapřeš. Dí jemu Petr: Bychť pak měl s tebou umřítí, nezapřím tebe Podobně i všickni učedníci pravili.“

Kráčeli podél levého břehu potoka za Mistrem svým, i stoupali z údolí až na horu Olivetskou. Zahrady Jerusalemské, jako ve mnohých městech vychodních, nebývaly uvnitř v obvodu města, ale vně za hradbami městskými a rozkládaly se zvláště na západním svahu hory Olivetské.

Na úpatí návrší tohoto, na sto kroků na levém břehu potoka byla zahrada, jež se nazývala „Gethsemanská“. Ježíš se tam často uchýloval s učedníky svými, aby se modlil; trávil tam asi mnohou noc za občasného pobytu v Jerusalemě. Místo jest tiché a smutné, přísné a k pobožnosti vhodné. Oko tu nevidí na západ, leč vysoké hradby chrámové, vrcholy posvátných budov a zasmušilou věž Antoniovu, na pravo holý vrch Skopus, na levo údolí Josafatské a jeho hroby.

Ježíš rád prodléval v této osamělé zahradě, Chtěl se tu pomodliti naposledy a zkormoutiti se bolestí, jako ovoce olivy pod lisem Gethsemanským. I vstoupil do vsi a pravil Jedenácti: „Poseďtež tuto, až odejda tamto, pomodlím se.“ A pojav sebou Petra, Jakuba a Jana, odešel s nimi na vzdálenost, co bys kamenem dohodil. I počal se rmoutiti a teskliv býti. Tehdy řekl jim: „Smutnáť jest duše má. až k smrti! pozůstaňtež tuto a bděte se mnou.“ A poodšed maličko, padl na tvář svou, modle se a řka: „Otče můj, jest-li možné, ať odejde ode mne kalich tento, ale však ne jak já chci, ale jakž ty.“ I přišel k učedníkům svým, a našel je, ani

spí, i řekl Petrovi: „Šimone, ty spíš; takliž jste nemohli jedné hodiny bdíti se mnou?“ (Mat. XXVI, 31—40.)

Petr, kterýž dříve pravil, že hotov jest umříti, spal.

Ježíš laskavě Mu vytýkaje slabost jeho doložil:

„Bděte, a modlete se, abyste nevešli v pokušení. Duch zajisté hotov jest, ale tělo nemocno.“

Slova hlubokého významu, pokud se týkají jedenácti učedníků: duchem a vůlí neváhají jíti za Mistrem, i na smrt; ale klesají pod tíhou hmoty, která ducha obtěžuje.

Opět po druhé odešel, a modlil se řka: „Otče můj, nemůže-liž tento kalich minouti mne, než abych jej pil, staň se vůle tvá.“

I přišel opět, a našel je, ani spí, nebo byly oči jejich obtíženy. A nechav jich, odšel opět a modlil se po třetí, touž řeč říkáje.

Tu se Mu zjevil anděl s nebe posiluje Ho.

Upadl v zápas smrtelný i modlil se opět; a pot Jeho byl jako krůpěje krve, které tekly na zem.

Pomodliv se, vstal a po třetí přišel k učedníkům a našel je spící, obtíženy zármutkem.

„Spíte opět?“ pravil jim; „spětež již a odpočívajte.“

Takové jest autentické vypravování o modlitbě a zápase smrtelném Ježíšově v zahradě Gethsemanské podle prvních tří evangelií.

Škola mythická neopovází se tvrditi, že byla smyšlena na oslavu Ježíšovu. Pohané, jako Celsius a Julian, pohoršovali se touto Jeho úzkostí před smrtí; a Doceté, kteří o člověčenství Kristově neměli pravého ponětí, neuznavali toto vypravování za historické.

Výjev v zahradě Gethsemanské jest v pravdě jeden z největších, a pro toho, kdo jej dovede pochopiti, jeden z nejtklivějších. Nikdy za svého žití neprojevil Ježíš ani před nejdůvěrnějšími učedníky podobné bolesti. Když přecházel Cedron a vstupoval do zahrad Olivetských, veselá a jasná mysl Jeho se zarmoutila, nevýslovná úzkost se Ho zmocnila.

V témž okamžení, kdy počítí se má Jeho utrpení a odsouzení, opouští Jej klid, děsí se, umdlévá, a cítí zármutek

před smrtí. Před chvílí spěchal na smrt, prosil za ni Otce svého jakožto za prostředek ku své oslavě; jindy ji nazýval „svým kalichem“ a říkával: „Jak spěchám, abych jej pil.“ Jmenoval ji „křtem svým“ a říkával: „Nemohu se dočekatí býti jím pokřtěn.“ A nyní volá v úzkosti své: „Otče můj, jestli možné, ať odejde kalich tento ode mne!“

Jaký to vnitřní boj? Slábne-liž vůle Ježíšova před vůlí Otce Jeho? Zdaž odhodlanost Jeho jíti na smrt se kolísá? Nikoliv; neboť v nejužším zápase, který Jím zmitá, praví: „Otče, staň se vůle tvá a ne moje“

Avšak u člověka není vůle vším; i u těch, jež naplňuje Bůh a kteří ho neobmezeně poslouchají, jsou jisté mocné city, které se vzpouzejí bolestí: pud sebezachování, láska k životu vzdoruje smrti.

Tito mocní citové, a tato láska k životu byli u Ježíše v plné síle, jako vše, co se Jeho lidské podstaty týká.

Mohl se zbaviti bolesti a všeho odporu proti smrti: On však nechtěl. V utrpení a v smrti právě jeví se býti člověkem; jimi jest „Beránkem Božím“, který snímá hříchy světa. Bude trpěti a zemře; a vše, co hořkého má bolest, vše, co smrt má děsného, On vezme na sebe. Nebude vzdorovati mukám, ale Bůh, jenž přebývá v Něm, učiní je nekonečnými.

Člověk nezná bolestí, které ho očekávají; Ježíš je vidí napřed. Obraz jejich jest před Jeho očima: zrada, opuštění ode všech učedníků, bičování, políckování, uplvání, posměch, rány, křivé odsouzení, hanebná a krutá smrt — vše to vidí jasně před sebou.

A ku vlastním Jeho bolestem přidávají se všechny ty, které prodlením věků, trápení budou Jeho milované učedníky. v nichž bude, žije a s nimi jest za jedno. Proudý krve prýští z Něho, moře bolesti obklopuje Ho.

Takovým způsobem smývají se hříchy světa.

Hřích pak, který jest příčinou tolikera bolestí, zdá se Mu býti ještě hroznějším. Jeho svědomí lidské nese celou jeho tíži. Největším trápením světce bývá pohled na mravní zlo. Ježíš je poznal ve vsí hnusnosti: v počátku, ve vývoji, v ko-

nečném odsouzení svém. V duchu zvažil onu nevyhladitelnou nenávisť, která rozněcuje plamen rozsudku.

Vzal na sebe nepravosti všech, učinil je svými, praví prorok, v oné kruté chvíli v zabradě Gethsemanské; vypil všecku jejich hanbu. Zaplaven jen proudy hříchů. (Isai LIII.)

Byl by pod nimi zemřel, kdyby síla božská, táž, jež Jej vydala v zápas smrtelný, nebyla Ho sílila, aby Ho uchovala pro krutější ještě utrpení. Nepotí se studeným potem umírajících, ale pod tíží, která ho drtí, potí se potem zvláštním, neslychaným, který jest jako krůpěje krve, jež tekou na zem. Chtěl, aby tři z jeho učedníků byli svědky tohoto výjevu, aby jimi známo učiněno bylo, do jaké hloubi bolestí vůle Otce Jeho Jej uvrhla; aby se dověděli ve škole Jeho, jak trpí, jak se odevzdává, jak miluje.

Pohledem na oběti, které povinnost Mu ukládá a vůle Boží káže, člověk trne, mysl jeho se povznáší nebo klesá; ve stoické hrdosti licoměrně nedává znáti na sobě utrpení. a praví k bolesti své: „Nejsi.“ Jest to lež. Někdy ji skrývá, povznesen jsa nad smyslnost, jako někteří mučedníci, u vytržení opojném, které nedovcluje, aby cítil bolest. Všední lidé, stížení bolestí, klesají, opouštějí povinnost a odmítají vůli Boží, aby se vyhnuli mukám a smrti.

Ježíš jeví v pravdě svou lidskou přirozenost: netrne, není v necitelném rozčilení, ani neomdlévá. Shledává, že hořký jest kalich, který bude píti a také to praví; cítí, silou hrůznou, nekonečnou, všeliký zármutek, všecky hrůzy, i všelikou nechť k životu, jaké jen bolest může způsobiti; avšak rozhodná Jeho vůle nalézá v modlitbě, v jednotě s Otcem, odvahu a odhodlanost píti kalich ten, a vyplniti až do smrti přikázání Otcovo.

Ježíš v zahradě Gethsemanské tesklivý, tichý a odhodlaný, jest nejdokonalejším vzorem všech, kteří trpí, všech, kteří chtějí zůstatí věrnými povinnosti, úkolu svému a Bohu, třeba by jim proto utrpení a smrt snášeti bylo. Nikdo netrpěl jako On, nikdo neměl tolik odhodlanosti a lásky jako On.

Prve, než podstoupil boj v životě veřejném, uchýlil se na poušť, aby odmítl pokušení zlého ducha; prve, než umírá, přichází do zahrady Gethsemanské, aby překonal všechny slabosti přirozenosti lidské, podrobuje vůli svou vůli Otce svého. Život Jeho byl bez hříchu; smrt Jeho bude bez slabosti, jakéž u obyčejných lidí shledáváme.

Jest odhodlán. Překonav prudký nával posledního zápasu stojí tu posílněn Bohem, uprostřed spících učedníků. Tito jsou skličeni mdlobou, zármutek je uspává; nemajíce odvahy k modlitbě, upadnou v pokušení. Ježíš čeká a bdí; hrůzná chvíle nadešla.

„Vstaňtež,“ praví svým, „pojďme! hle blíží se, kterýž mne zradí.“ A jako by se byl chtěl vydati sám, jde s Jednácti vstříc zrádci, u vchodu do zahrady Gethsemanské. (Mat. XXVII, 47 a n.)

Mluvil ještě, když se přiblížil zástup četný. Byli v něm vojáci římské kohorty a strážníci chrámoví. Byly mezi nimi též některé osoby z aristokracie kněžské, z učitelů a starších lidu, a i nejvyšší velitel kohorty. Z toho, že se spojili vojáci římské se stráží chrámovou, lze míti za to, že vrchnosti židovské srozuměly se s vladařem římským, aby jaly Ježíše. Dle zákona římského v provinciích dobytých, žádné zatknutí nemohlo se státi bez zakročení moci civilní. Bylo tedy třeba chrániti se všeho porušení pořádku; ba i když jednáno v noci a v rychlosti, bylo se třeba báti, aby lid probuzen nebyl a nedověděl se o zajetí Proroka, neboť by se byl bouřil, shlukl.

Hora Olivetská byla čtvrtí, kde se scházivali poutníci Galilejští. Kohorta byla tu proto, aby potlačila všemožné shluknutí.

Lidé ti byli ozbrojeni meči a kyji, opatřeni svítilnami a pochodněmi. Muž jeden vedl je kráčeje v čele: byl to Jidáš.

Zná útulek Ježíšův, často s Ním tam přicházel; vede tam zástup. Aby snad omylem jiného nejali, zrádce vymyslíl znamení, by naznačil jim oběť: „Kteréhožkoli políbím, tenť jest, držte jej, a odveďte,“ Mistr líbával obyčejně učedníka; učedník Mistra zřídka.

Vcházel právě do zahrady Gethsemanské, když Ježíš jda před Jedenácti šel mu vstříc. Jidáš přistoupiv k Ježíši řekl: „Zdráv buď, Mistře!“ a políbil Ho.

„Příteli, nač jsi přišel? políbením zrazuješ Syna člověka?“ Toť bylo poslední slovo, jež uslyšel bídník ten z úst Mistrových.

Na jeho pokrytecké políbení odpovídá slovem „příteli“. Jidáš mohl pocítiti lásku, která odpouští vše litujícímu, i pokrytství i zradu.

Tehdy Ježíš vyšel odhodlaně zástupu vstříc.

„Koho hledáte,“ pravil. „Ježíše Nazaretského?“

„Já jsem.“ Při slovo tom postoupili zpět a padli na zem.

Ten, jenž projevil zrádci tak božskou dobrotu, rovněž na jevo dává sílu svou. Možno odmítnouti lásku Jeho; ale nikdo by neodolal Jeho moci, kdyby chtěl překaziti vše. Jemu netřeba než chtíti a moc Jeho jest svrchovaná; ukáže-li však svou velebnost, tať ohromuje. Jí vyháněl prodáváče z Chrámu, jí vyrážel několikráte kameny z rukou rozhořčených nepřátel. Dnes ji jeví naposled; třeba věděti, že jest dobrovolnou obětí.

Zástup zmocní se Ho proto jen, že sám chce. Ne-dotkne se učedníků Jeho; jen Jeho zajmou, poněvadž tak chce.

Poražené stráže povstaly. Opět jim dí Ježíš:

„Koho hledáte?“ Odpověděli: „Ježíše Nazaretského“

„Řekl jsem vám, že já jsem: jestliže tedy mne hledáte, nechtež těchto, ať odejdou, aby se naplnila řeč, kterouž, modle se k Otci, byl pověděl: Z těch, které jsi mi dal, neztratil jsem žádného“ (Jan XVII, 12).

Tehdy přistoupili žoldnéři a vztáhli ruce na Ježíše. Učedníci, vidouce Mistra zajatého, pravili: „Pane, budeme-liž bítí mečem?“ Pud násilí je poháněl. Šimon pak, nečekaje na odpověď Mistrovu, vytrhl meč, a udeřil služebníka nejvyššího kněze, a ufal mu pravé ucho. Bylo pak jméno služebníka toho Malchus.

Ježíš ihned upokojil učedníky, obrátiv se k Petrovi, pravil mu: „Schovej meč svůj do pochvy; nebo všickni, kteří meč berou, od meče zahynou. Což nemám pítí kalich, kterýž mi dal Otec? — Zdali mníš, že bych nemohl prositi Otce svého a dal by mi nyní více nežli dvanácte pluků andělů? Ale kterakž se naplní Písma, kteráž svědčí, že tak musí býti?“

Po té dotkl se rukou ucha Malchova a uzdravil Ho.

V tu hodinu řekl Ježíš zástupům; „Jako na lotra vyšli jste s meči a s kyji jímat mne: ježto na každý den sedával jsem u vás uče v chrámě a nejali jste mne. Ale totoť jest hodina vaše a hodina moci temnosti.“

I opustili Ho všickni učedníci, davše se na útěk. Jen mládenec jakýs šel za Nim, oděn jsa pouze vrchním rouchem lněným. Chtěli ho zajati, ale on zanechav roucha, utekl.

Tedy stráž a tisícník a služebníci židovští jali Ježíše a svázali Jej a odvedli pod stráží kohorty, tribunův a žoldnéřů do nejvyšší rady.

Vidíme zde, s jakou pevností v prvním jednání utrpení svého, Ježíš odmítá a potlačuje veškeré násilí, i to které vychází z horlivosti pro dobro. Ten, jenž pravil: „přišel jsem, abych dal život svůj,“ nepřipouští, aby pro Jeho obranu, sáhlo se na život útočníků. Ostatně stalo se zajetí Ježíšovo, ač kruté a surové, ze zákonné moci, z moci římské, kterouž představovali tisícník a jeho žoldnéři, a z moci náboženské, kterouž zastupovali strážníci chrámoví a vyslanci veleknězovi. Ozbrojený odpor, k němuž se dal strhnouti Petr, byl nerozvážený a marný zároveň. I kdyby byl mohl býti vydatným vzbuditi vzbouření v zástupech Galilejských, byl proti vůli Ježíšově a proti vůli Jeho Otce.

Přikazuje učedníku svému schovati meč do pochvy, Ježíš nezavrhuje tím zákonného užívání moci. Dovoleno jest člověku brániti se, a v každé společnosti spořádané jest moc ozbrojená k obhájení práva a potrestání vinníků.

Vrchnost, která nedovede býti přísnou a mstítí, býti přísnou ku zločinům a mstítí nevinnost, prohřešuje se na svém božském úřadě.

Avšak na společnostech pozemských založených na spravedlnosti zakládá Ježíš smrtí svou společnost jinou, založenou na lásce. V první třeba, aby moc zůstala při právu, a je podporovala; ve druhé obětuje se právo. Dobrovolné zřeknutí se prava a mysl tichá jsou to, jež přivádějí Království Boží, království svědomí a dobra.

Ježíš nepoužil moci; On jeví se vždy tichým a dobrým. Skrývá se a utíká; nebrání se násilí. Chce, aby učedníci Jeho také tak činili.

Když je budou pronásledovati, nechť utekou; zajmou-li je, nechť zemrou.

Rozkaz daný, který dal Petrovi, aby schoval meč do pochvy, jest rozkazem věčným. Člověk ve službě Boží následovati bude Petra, bude často chtíti tasiti meč, aby hájil pravdy a Krista; avšak vždy bude slyšeti hlas Mistrův:

„Zastav; kdo bere meč, od meče zahyne.“

Láska Boží zhojí rány, které násilí člověka způsobí; a proto, poučení příkladem Ježíšovým, učedníci, jakožto oběti, přenechají Otci péči, aby jich hájil, půjdou na smrt, jako šel jejich Mistr.

KAPITOLA DESÁTÁ.

JEŽÍŠ JEST SOUZEN.

Zatčený Ježíš veden byl beze hluku ku paláci velekněze. Tajné zatčení Jeho bedlivě zamlčováno. Nikdo v Jerusalemě netušil, co se dělo oné noci. Zástup stoupal údolím Cedronským, přešel potok, a dal se podél hradeb městských na jih směrem k Sionu.

Vše bylo napřed umluveno proti Ježíši. Spiknutí mělo býti provedeno bez prodlení, rychle, ale se všemi zákonnými podrobnostmi, jimž zbožní zákonníci přikládali takové ceny.

Tchán veleknězův, Annáš, hrál patrně důležitou úlohu při opatřeních, jaká učiněna byla proti Ježíši. Byl hlavou strany Sadducejské a rodiny, z níž za oné doby pocházelo nejvíce velekněží.

Palác Annášův byl na cestě, která vede ku paláci Kaifášovu.

Zajatého Ježíše ukázali starci. Mohl se radovati, že se mu podařilo spiknutí, jež sosnoval. Jidáš byl asi mezi těmi, kteří zatkli Ježíše a přijali svou mzdu za zradu. Slíbených třicet stříbrných přede dvěma dny měl při sobě.

U Annáše zastavili se jen na krátko; každý okamžik byl drabý. Před Kaifáše měl Ježíš býti předveden a předběžně vyslýchán.

Palác veleknězův byl na hoře Sinai. Jako všecky domy knížecí, skládal se ze skupiny komnat k obývání a ze dvou postranních budov. Prostor mezi těmito budovami byl

vnitřním dvorem, „atriem“, do něhož se vcházelo sloupovím. Vcházelo se tam po schodech.

Pamatujeme se na slova Kaifášova v shromáždění, v něm se radila vysoká rada, jakých prostředků použití proti Ježíši: „Užitečno jest, aby jeden člověk umřel pro spásu národa.“ Týž Kaifáš byl předsedou soudního dvora; osud obžalovaného bylo snadno předvídati.

Zatím, co Ježíš byl jat, a co učedníci Jeho spěšně utekli, šel Petr za těmi, kteří odváděli Ježíše a z dále sledoval průvod; miloval Mistra svého; jakás tajná moc pobádala ho jíti za Ním; chtěl věděti, co se s Ním stane.

Když přišel do města, ku paláci veleknězově, tajný učedník Ježíšův připojil se k němu.

Pisemné památky nejmenují ho; možná, že to byl Josef z Arimathie. Jakožto člen velerady znám byl veleknězi. Když zástup, kterému byl dán úkol, aby jal Ježíše vstoupil do atrie, učedník onen ho následoval, kdežto Petr zůstal vně u dveří.

Spozoroval to neznámý učedník, šel ku dveřím a pobídl Petra, aby vešel.

U prostřed dvora rozdělali oheň, aby se ohřívali. Noc byla chladná. Kolem ohně seděli sluhové veleknězovi, strážci chrámoví, kteří byli při zatčení Ježíšově. Petr byl s nimi, čekaje na konec výslechu.

Kaifáš předsedal soudu, kterýž se konal v síni paláce, jež vedla na dvůr. Vyptávali se Ježíše na učedníky a učení Jeho. Náleželo vysoké radě míti bedlivý pozor na sekty a nová učení. Ježíš byl ovšem vysokému shromáždění tomuto pouhým falešným sektářem a kacířem. Chtěli to slyšeti z Jeho úst.

Obžalovaný se hájil řka, že není hlavou nějakého tajného spolku a šířitelem myšlének, které by se bály světla.

„Mluvil jsem vždy zjevně,“ odpověděl. „Já zjevně mluvil jsem světu; veřejně já vždycky učival ve škole a v Chrámě, kdežto se všickni židé scházejí; a ničeho jsem tajně nemluvil. Co se mne ptáš? Ptej se těch, kteří slýchali, co jsem jim

mluvil. Aj ti“, doložil ukazuje na soudce své, kteří se Ho tolikráte dotazovali, „ti vědí, co jsem já mluvil.“

Odpověď Ježíšova, kterouž odpíral vyhověti žádosti veleknězové, pokládána za nedostatečnou úctu, jakou byl povinen soudci. Jeden ze služebníků, chtěje se zalichotiti pánu svému a pomstíti neuctivost Ježíšovu, pravil k Němu:

„Takto odpovídáš veleknězi?“

I dal mu políček.

Ježíš snesl pohanění toto a s důstojností a mírností nadlidskou pravil tomu, který ho pohaněl, „mluvil-li jsem zlé, vydej svědectví o zlém; pakli dobré, proč mne tepeš.“

Veškeré učení Jeho bylo veřejné, soudcové Jeho sami bývali Jeho posluchači, ničeho neřekl učedníkům svým, čehož by byl neřekl všem, nač se ho dotazovali. Před těmi, již mají moc, jest největší křivdou slabých, když mají míti pravdu; má-li slabý odvahu stvrzovati a dokazovati práva svého, znamená tato odvaha křivdu naproti mocným, a vždy se najde nějaký úslužný člověk, který ji mstí, chtěje si tím získati zásluhu.

Úskočný výslech u velekněze neměl žádného výsledku a proto členové rady, knížata kněžská, vyhledávali falešné svědectví, aby odůvodnili odsouzení k smrti, neboť po smrti obžalovaného bažili.

Mnozí falešní svědkové jsouce uplacení, přicházeli svědčit proti Ježíši; avšak svědectví jejich, jejichž slov neznáme, nepostačovala nikterak, aby mohl pronesen býti nález smrti. Konečně předstoupili dva; jeden přednesl obžalobu tuto: „Tento pravil: mohu sbořiti Chrám Boží, a ve třech dnech ho opět vystavěti.“ Druhý potvrdil svědectví prvního: „Ano, slyšeli jsme ho, an řekl: Sbořím Chrám tento rukou lidskou udělaný, a ve třech dnech vystavím jiný, ne rukou lidskou udělaný.“

Slova ta byla jako rouháním, bylo možná pokládati je za urážku domu Božího. Úcta Židů ku příbytku Hospodinovu byla tak veliká, že se stávala až pověrečnou. Každé pohanění Chrámu trestáno bylo smrtí. Velerada nebyla jedné myslí, že by Ježíš byl něco takového řekl.

Nicméně velekněz tázal se Ježíše a vstav uprostřed soudců, pravil: „Nic neodpovídáš na to, co se tobě od těchto vyčítá?“ Ale Ježíš mlčel.

Proč by byl mluvil? Nemohl vyvrátiti falešných svědků, neměl žádného obhájce. Nemohl přesvědčiti soudců svých, shromáždili se, aby Ho odsoudili za každou cenu.

I tázal se Kaifáš úředně slavnostným způsobem Ježíše: „Zaklínám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li Kristus, Syn Boží?“

Ježíš ve svém veřejném životě se střežival, by Mu přikládán byl název „Kristus“, protože býval tak nesprávně vykládán ve veřejném mínění i mezi samými zákonníky, avšak před lidem, před Fariseji a před výzvědy od velerady vyslanými vždy tvrdil, že jest Synem Božím; Ježíš, který žil, jednal a učil mezi nimi jen proto, aby utvrdil své božské Synovství, byv otázan veleknězem a přesvědčen, že odpověď Jeho bude Mu odsouzením k smrti, směle přerušil mlčení a vydal svědectví pravdě:

„Já jsem,“ odpověděl, „a uzříte Syna člověka, an sedí na pravici moci Boží a přichází s oblaky nebeskými.“

Toto slavné prohlášení zahrnovalo v sobě veškeré učení o osobě a díle Jeho, a připomínalo soudcům, co je uráželo nejvíce: účastenství Syna člověka v samé moci Boží, a Jeho pravé Božství.

Obžalovaný povznášel se zde až k výši Boha samého; a zvěstuje soudcům svým, dle slov prorokových, návrat svůj na oblacích, naznačoval jim, že jedenkrát oni sami se objeví před soudnou Jeho stolicí.

Pohoršení bylo veliké.

Velekněz na znamení bolesti roztrhl roucho své. Již neběželo o to, zkoumati, jakým právem obžalovaný si přivlastňoval název „Messiáše“ a vyslychati svědky. Nárok na nesdílnou slávu Boží, smělé osobování si Božství bylo zjevno; nikdy nebylo slyšáno takového rouhání.

„Slyšeli jste rouhání,“ pravil, „což ještě potřebujeme svědků? Co se vám zdá?“

Uvažování netrvalo dlouho. Všichni hned měli za to, že jest hoden smrti. Ani jediný z členů, kteří byli při výslechu, ani jeden z oněch zákonníků, kteří zajisté znali učení prorokův o Božství Messiáše, nepovstal, aby hájil Ježíše, aby se přimlouval, aby prozatím pře odložena a dovoleno bylo zkoumati Jeho nároky na Messiáše; i kdyby Josef z Arimathie byl zde, nucen byl mlčeti, věda, že žádný odpor neměl naděje, aby soudcové přikládali mu nějaké váhy.

Dejme tomu, že by pochybovační Sadduceové po způsobu velekněží Anáše a Kaifáše, byli křičeli: „rouhá se,“ slyšíce člověka pravícího o sobě, že má tutéž moc jako Bůh, to bychom si dovedli vysvětliti; ale Fariseů, kteří znali Písma, nelze omluviti. Kdyby tito překrucovali učení proroků, byli by se zpronevěřili povolání svému; a věřili-li v Božskou důstojnost Mesiášovu, neměli práva křičeti „rouhá se“. Kdo se vydával za Messiáše, ten měl býti posuzován podle života a skutků; a hle obžalovaný, kterýž stál před nimi, před očima jejich podával množství důkazův o božském poslání svém.

Záští zaslepovalo tyto tak zvané soudce. Krutovláda pronásledující Ježíše vyžadovala smrti; a na slovech Zákona slepě vykládaného zakládají rozsudek svůj.

„Kdož by se rouhal jménu Hospodinovu, ať smrtí zemře,“ praví kniha Leviticus (XXIV, 16): a přičítati si nesdílnou slávu Boží, jest největším rouháním, toť zločin Ježíšův. Proto ať zemře.

Ano, jest to zločin Ježíšův, ovšem, není-li Ježíš pravým Messiášem, neboť dle prorokův Messiáš jest Synem Božím. Proto bylo povinností velerady, postupovati v úředním řízení tak, že jim bylo především zkoumati nároky messiášské při tom člověku, jehož volali před soudnou stolicí.

Velerada toho neučinila; prohřešila se proti spravedlnosti; a dovolávajíc se proti obžalovanému zákona o rouhání, jež dříve prozkoumala, vydávala se v nebezpečí, že vynese rozsudek smrti nejen nad nevinným, ale i nad samým Synem Božím.

Prohřešila se, a má zodpovědnost za největší zločin, měříme li zločin podle svatosti, důstojnosti, po neporušitelném a neobmezeném právu toho, proti němuž rozsudek ten vyneseno. Když byl výslech skončen, byla ještě noc.

Poslední slova proti Ježíšovi: „Hoden jest smrti!“ kolovala v paláci Kaifášově. Hrozný výstup následoval, spousta urážek sesypala se na Ježíše.

Plivali na Něho; zavázali Mu oči šatem a políčkující Ho, říkali: „Hadej, Kriste, kdo tebe udeřil?“ Biriči ukrutně Ho bili pěstí, a všelikým rouháním Ho zasypávali Spoutaný zajatec tento byv odsouzen k smrti, měl býti ušetřen. Nebylo slitování pro Ježíše. Zašti, jímž Ho pronásledovala vrchnost, tím více rozněcovala proti Němu sluhý surové.

Zatím Petr, co byl vyslýchán Mistr, prodléval ve dvoře, ohřívaje se u ohně se služebníky; i přišla jedna z děveček veleknězových, která ho sem uvedla a pohledši naň, pravila: „I tys učedníkem jeho, i tys byl s Ježíšem Nazaretským.“ Ale on zapřel řka: „Ženo, neznám ho, aniž vím, co pravíš.“ Vida, že jest poznán, vyšel ze dvora do předsíně. A kohout zazpíval po prvé.

A opět když jej uzřela jiná děvečka, počala praviti těm, kteří tu okolo stáli, že tento z nich jest.

Petr se vrátil k ohni mezi strážníky, aby lépe odvrátil od sebe podezření; avšak když tu byl ohřívaje se, někdo mu pravil: „Nejsi-li jeden z učedníků jeho? Jistě z nich jsi.“

Pronásledovali ho otázkou touto a Petr stále zapíral. „Nikoliv nejsem!“

Minula hodina. Rada skončena, Ježíš odváděn v okovech do předsíně. V tom okamžení doléhají na Petra touže otázkou: „Nejsi-li i ty z učedníků Ježíšových? Ano, pravili přítomní, jsi z nich, neb i řeč tva známa tebe činí.“

Jeden ze sluhů veleknězových, příbuzný toho, jemuž Petr uřal ucho, pravil: „Neviděl-li jsem tě v zahradě?“

Tu Petr po třetí zapřel: „Člověče, nevím, co pravíš;“ I počal se zaklínati a přísahati: „Neznám člověka toho, o němž pravíte.“ A hned kohout opět zazpíval. Ježíš pak odváděn stranou, obrátil se ku Petrovi a pohleděl naň. Účinek

pohledu toho nelze vyjádřiti. Petr se rozpomenul na slovo, kteréž byl řekl jemu Ježíš: „Prve než kohout dvakráte zapívá, třikráte mne zapřeš.“ I zkormoutila se duše jeho, a opouštíje dům veleknězův, plakal hořce.

Ježíši jest zakoušeti všestranných bolestí. Toto opěťované zapření Petrovo bylo pro Něho ve chvíli, kdy byl uznán hodným smrti, ukrutnější než odsouzení samo. První z apoštolů Jeho ten, jehož již ustanovil za hlavu Církve, zapíral Ho, neznal Ho. Ten, který Ho slavně uznal za Krista, Syna Boha živého, nazýval Jej dnes pouze „člověkem“, nechtěl býti učedníkem Jeho.

Nevyzpytatelné záměry Boží! S tímto zapíračem a na něm založeno bude Království Kristovo. Bůh používá toho, co není ničím, aby dokonal díla svého. Přejde doba, kdy Petr se obrátí; dnes se strachuje moci veleknězovy; nebude míti strachu z ničeho, až Duch Mistrův naň vstoupí. Dnes Ho zapírá, ale víra jeho stane se nezničitelnou; dnes podlehá slabosti své, ale pozná veškerou sílu Boží, a dovede snášeti bídu těch, které bude spravovati.

Při pohledu na Ježíše hořké slzy tekou již ze zkormoučeného srdce jeho, a jsou počátkem jeho znovuzrození.

Platný zákon za doby té vyžadoval, aby velerada prohlášujíc rozsudek smrti, nevynášela rozsudku prve, než by vyslechla toho, jehož vinu měla vyšetřiti. Patrně z té příčiny svolal Kaifáš některé členy nejvyšší rady, aby vyhověl zákonu.

Viděli jsme, jak byla vina Ježíšova dokázána. O několik hodin později, ráno před slunce východem, velerada, kteráž měla vznésti rozsudek smrti proti obžalovanému, scházela se v Lichat ha-Gazithě, blíže předsíně pro pohany.

Ježíš tam byl veden od tlupy, která Ho byla zajala. Okamžik ten byl pro Něho osvobozením; byl vyrván z vězení ve dvoře Kaifášově, kde vydán byl všelikým urážkám a pobanám. Avšak až do posledního vzdechu, muk Jeho přibývá a On vypije až na dno kalich utrpení bez reptání.

Předveden před veleradu. Všickni členové byli přítomni: velekněží, starší lidu, zákonníci a mistři. Sňaty Mu okovy; a když stál před soudci, doléhali naň, aby řekl, zdali jest Kristus.

Odpověděl: „Pravím-li vám, neuvěříte; budu-li se tázati, neodpovíte a nepropustíte mne.“

Rozsudek jest již předem usnesen v duchu těchto lidí; Ježíš to ví, a udává jim příčinu svého mlčení. Nebude se hájiti, jak by měl k tomu právo; nebude se hádati s nimi; nevyhledávají pravdy a spravedlnosti, ale smrti.

Opět stvrzoval důstojnost svou messiášskou slovy, jimiž je byl pohoršil; mluvil o své blízké slávě na nebi, o své moci, rovné moci Boží; takto vyzýval Syn Boží člověka a nevinně obžalovaný své soudce.

„Od těchto časů,“ pravil jim, „Syn člověka bude seděti na pravici moci Boží.“

Tu zvolali všickni: „Tys tedy Syn Boží!“ Odpověděl: „Vy pravíte, ano, já jsem.“

Rouhání chtěl slyšeti ten nespravedlivý soud a to z úst Ježíšových. Rada byla hned skončena a rozsudek smrti vyneseno jednomyslně. Všickni povstali. Ježíš opět spoután okovy.

Nemilá příhoda zkalila ještě více to, co tato zdánlivá spravedlnost měla na sobě odporného.

Jidáš vyznal, že ten, jehož velerada prohlásila za rouhače, jest nevinný. Zrádce vida, že jest Ježíš odsouzen, uchvácen výčitkami svědomí. Následky zločinu jeho děsily ho. Vzal třicet stříbrných a řekl knížatům kněžským a starším lidu: „Zhřešil jsem, zradiv krev nevinnou.“ — „Což nám potom!“ pravili, „ty viz!“

V zoufalství povrhl penězi v chrám před očima jejich, možno i v síni, kde velerada vynesla rozsudek smrti.

Ale formalisté, kteří se dopustili právě nejhroznějšího bezpráví, báli se peněz těchto; zdály se jim poskvřeny: „Jest to mzda krve, nesluší se dáti je do pokladnice.“

I radili se a ustanovili koupiti za ně pole hrnčířovo ku pochováání cizinců.

Jidáš neznal pokory, jež by jej byla zachránila, ani slzí lítosti a důvěry v Boha. Zdálo se mu, že se mu nemůže odpustiti jeho zrada; a zaslepen zoufalstvím oběsil se.

Diviti se jest, že Židé odsoudivše Ježíše, nekamenovali Ho, jako později kamenují Štěpána. Avšak od té doby, co

byli podrobeni moci římské, od té doby, co velekněžský úřad ztratil všecku nezávislost, a politika Sadducejská převládala ve veleradě, právo meče, — onen veliký odznak nejvyšší moci — zmizelo. Velerada i když soudila, co náleželo před soudnou stolicí její, nevykonávala trestu smrti; spokojovala se s rozsudky, kteréž měly-li býti právně platnými, potřebovaly potvrzení od římského vladaře. Vykonání rozsudku bylo vyhrazeno moci římské a její zástupcům.

Proto byl Ježíš odevzdán Pilátovi. Bylo ráno. Palác vladařův byl blízko chrámu a částí ohromných budov tvrze Antoniovy, stojící na severozápadní straně velikého čtverhranu, k němuž náležely všecky budovy posvátné. Tu v nedobytné budově bydlel vladař s kohortou římskou. Veliká střední věž opevněna byla čtyřmi jinými spojenými vespolek pevnými budovami jako hradbami, které obkličovaly hluboké příkopy. Vidouce rozsáhlou budovu tu, řekli bychom, že to jest nějaké město; uvnitř bylo vše jako v pevnosti a nádhera tam jako v paláci.

Pilát, jenž sídlil v Cesarei, přicházel do Jerusalema o velikých slavnostech. Přítomnosti jeho bylo potřeba pro veliký nával Židů. Takové národní slavnosti zřídka se obešly bez bouří, rozdmýchovaných fanatickými Zeloty.

Členové velerady přichvátali před dům Pilátův. Bylo časně ráno, ale soudní dvůr římský míval zasedání každé chvíle od východu slunce počínaje.

Pilát, kterýž byv den před tím zpraven o zjetí Ježíšově, ježto velitel kohorty byl přítomen, svolil bezpochyby připustiti Židy k sobě, kdykoli by přišli.

Odevzdali Ježíše, jenž vstoupil do domu Pilátova, avšak oni sami nepřekročili prahu paláce. Měli večer jísti chléb velikonoční, a kdyby byli vstoupili do domu pohanského, byli by se poskvřnili a nesměli by slaviti svátků.

Pilát tedy opustil palác a stoje ve dveřích svého paláce, jednal se Židy.

„Jakou obžalobu vedete proti člověku tomuto?“

Odpověď byla drzá a krátká: „Kdyby tento nebyl zločinec, nevydali bychom ho tobě.“

Tito pyšní soudcové nepřipouštějíce, že rozsudek jejich by mohl býti zrušen a poznovu o něm jednáno, chtějí na vladaři, by ho ihned vykonal; jakmile vyřkli rozsudek, příčina jeho byla zjevna: na něm jest, by jej ihned vykonal. Zdá se, že nebyl Pilát tomu nakloněn, aby byl vykonavatelem toho rozsudku.

„Je-li tomu tak,“ praví, „vezměte jej a suďte podle zákona svého. Potrestejte ho sami.“

Židé pak mu pravili: „nám nesluší zabítí žáduého.“

Přiznávají se ku své odvislosti. Chtějí smrti tohoto člověka a prohlašují, že nemají práva vydávati na smrt.

Jindy kamenovali falešné proroky, a Ježíš by byl býval zajisté kamenován, kdyby nenávisť židovská, opírajíc se o slova Pilátova: „trestejte ho sami“ byla v témž okamžení propukla; avšak vše se mělo vyplniti, jak předpověděl Ježíš. Bůh řídí vše i smrt Syna svého; chce, aby byl ukřižován, a tak se i stane.

Aby tedy přiměli Piláta k jednání, uvolují se Židé líčiti před ním při a dáti mu ji na uváženou.

„Tohoto,“ praví „jsme našli, an převrací národ, a brání daně dávati císaři a praví se býti Kristem králem.“

Drzost a nesprávnost obžalob těchto jest patrna. Takové obviňování, zosnované proti Ježíši jest zcela rázu politického; není-liž zjevno každému, kdokoliv sledoval krok za krokem činnost Prorokovu, že se vždy zdržoval všeho, co by mohlo způsobiti vzbouření lidu? Což se nevyslovil zcela určitě a rozhodně pro daň, když byl tázán lstivými vyzvědači od velerady vyslanými, sluší-li daň dávati císaři? A což společného s vládou politickou mělo Království messiáské, jež že chce založiti, Jemu vytýkali?

Pilát vrátil se do domu svého, povolav Ježíše k sobě. Ježíš stál před vladařem. Jedině politika zajímala Římana. „Jsi-li ty král židovský?“ pravil Jemu. Otázka byla dvojsmyslná. Ve smyslu židovském nikoliv, Ježíš nebyl králem; ale ve smyslu duchovním byl králem. Ježíš chce objasniti otázku.

„Sám-li od sebe to pravíš, čili jiní tobě pověděli

o mně?“ tázal se. — „Zdali jsem já Žid?“ pravil Pilát: „Národ tvůj a nejvyšší kněží vydali mi tebe; co jsi učinil?“

Ježíš chtěje poučiti vladaře, který se Ho tak upřímně tázal, odpověděl:

„Království mé není z tohoto světa. Kdyby bylo z tohoto světa Království mé, služebníci moji bránili by, abych nebyl vydán Židům; ale nyní Království mé není odsud.“

„Tys tedy králem?“ tázal se opět Pilát, udiven jsa, když byl řekl, jak rozumí Království svému, mohl odpověděti pevně a určitě: „Ty jsi řekl; jsem králem.“

A klada důraz na jméno to, doložil: „Já jsem se k tomu narodil a proto jsem na svět přišel, abych svědectví vydal o pravdě. Každý, kdo jest z pravdy, slyší hlas můj.“

Podobných slov nikdy žádný učený Říman neslyšel z úst mudrcův a učitelů svých, jaké slyšel Pilát z úst obžalovaného Ježíše. Což byl duch Říma, kterýž zakládal na moci a síle říši světovou, naproti Ježíši, jenž zakládal Říši pravdy na svém vlastním svědectví a na víře ve své božské poslání?

Vladař nebyl muž, který by pravdy vášnivě vyhledával a s nepokojnou myslí po ní toužil. Neměl pro Ježíše leč slovo, v němž se jevila pochybnost a lhovost.

„Co jest pravda?“ tázal se rozpačitě, a nečekaje odpovědi, a přesvědčen jsa, že má před sebou jen nějakého snílka nebo věštce, ale nikterak ctižadostivce, který by ohrožoval mír nebo práva císařova, vyšel opět a pravil Židům: „Já na něm žádné viny nenalézám.“

Ano, kdyby onen politik, nemaje žádného přesvědčení, aspoň se staral o spravedlnost, byl by hned konal svou povinnost a propustil Ježíše na svobodu. Avšak Pilát byl člověk, který prospěch svůj klade nade vše, hotov jsa obětovati právo, vymáhá-li toho prospěch jeho. Vlastně se obává Židů a má strach, aby nebyli nespokojeni; zná vášnivost jejich. a proto opatrně s nimi zachází. On, jenž měl užívati moci své, aby je držel na uzdě, objevuje se slabým, nerozhodným, a pokouší se o všemožné prostředky lsti, jak by se z té věci vytáhl. Avšak vášniví Židé projevujíce svůj hněv před

palácem, budou silnější nežli on; a on domnívaje se, že je ukrotí, tím více je jen rozdráždí, a konečně ve všem ustoupí, a stane se bezděky takřka nástrojem jejich hněvu proti Nevinnému, jehož zachrániti nemá odvahy.

Nebyl to vzbouřený lid, ale žárlivost, záští a úklady vrchností židovských, které dovolávaly se na něm krve Ježíšovy. Bylo mu snadno skrotiti tuto kněžskou vrchnost, zvyklou všem úslužnostem a službám otrockým. Pokusil se o to na chvíli; ostatně nezáleželo mu nikterak na tom, aby zakročoval při odsuzování Ježíše, a netajil nikterak žalobcům, že neschvaluje jejich rozsudku.

Nejmocnější a nejzúřivější strůjci toho spiknutí, obnovili tu před Pilátem žaloby své na Ježíše. Celá pře se lícila venku před palácem: Židé tlačili se dole u schodů, a Pilát přecházel ze síně paláce do dveří u schodiště, dotazuje se Ježíše a mluví se Židy. Neznámy jsou podrobnosti těchto nových žalob; ale známo, že vášnivost a nenávisť bývají schopny všech nešlechtností.

Pilát vrátiv se k obžalovanému, pravil: „Neslyšíš-li, jak veliké věci proti tobě svědčí? Neodpovídáš ničeho?“

Ježíš neodpověděl slova. Mlčení to zarazilo Piláta. Obžaloby Židů stávaly se prudšími. Lhostejnost a shovívavost vladařova je pobuřovaly. Vznesi na Ježíše obžalobu politickou, a narážejíce na Jeho vítězný vjezd do města, pravili: „Bouří lid, po celém Judsku, od Galilee až sem.“

Při slově Galilea domníval se Pilát, že nalezl prostředek, kterak se zbaviti věci tak nemilé; tázal se, zdali jest Ježíš ze země té, a ustanovil se, odevzdati Ježíše jakožto Galilejského, Herodovi.

Tetrarcha byl právě v Jerusalemě na svátcích, a palác jeho sousedil s domem Pilátovým. Odsouzení a poprava několika Galilejských zdá se způsobila nedávno roztržku mezi tetrarchou a Pilátem. Tomuto zdála se příležitost ku smíru vítanou. Vyzýváje Heroda, aby soudil Ježíše, uznával právo jeho na Galilejské i v Judei. V pravdě lichotilo Herodovi jednání to, a od toho dne Herodes a Pilát stali se přátely.

Spatřiv Ježíše, tetrarcha zaradoval se radostí velikou. Již dávno přál si Jej viděti. Byl člověk pověrečný a slabý; slyšel mnohé věci o Proroku Galilejském a těšil se, že uvidí nějaký zázrak od Ježíše, neboť pro něho byl Ježíš pouhým podivínem, divotvorem.

I jal se vyslychati Ho a doléhati Naň mnohými otázkami. Ježíš nevyhověl nápadům Herodovým; před vrahem Jana Křtitele zůstal nemluvným.

I znova propukli žaloby kněží a Zákonníků; Ježíš mlčel. Toto chování uráželo knížete, kterýž se za ně pomstil pohrdáním, jakož učinili i všickni dvořané jeho. Ježíš, na něhož žalováno před Herodem jako před Pilátem, že se činí králem, oblečen byl v bělostkvoucí roucho, jaké nosivali králové židovští o velikých slavnostech. Takto na posměch oděného poslal jej Herodes zpět k vladaři římskému.

Pilát byl zklamán, jeho prostředek, jímž z věci mínil se vytočiti, nepodařil se. Pokusil se o jiný.

Dal svolati knížata kněžská, vrchnosti a lid. I pravil jim: „Dali jste mi tohoto člověka, jakoby odvracel lid, a hle, já před vámi vyptává se, žádné viny jsem nenalezl na tomto člověku, z toho, co na něj žalujete. Avšak ani Herodes: neb jsem vás k němu poslal. A hle, nic hodného smrti nestalo se jemu. Protož potrestám ho a propustím. Ostatně jest obyčej, abych vám propustil jednoho vězně v čas velikonoční. Kterého chcete, abych vám propustil, Barabáše-li, čili Krále židovského?“

Podivné a ukruté to poblouzení takového malicherného jednání; jest pouhou slabostí, křivdou a zbabělostí. Není-li Ježíš vinen, proč jej trestati? Pilát patrně nehledí chrániti práva, chce se zbaviti nepohodlné pře a přiměti Židy, aby upustili od usmrcení Ježíše. Chce je usmířiti, bičuje obžalovaného. Takto se neukrocuje nenávist. Buď jí třeba zacpatí ústa, nebo jí dáti krev, po níž žízní.

Ve hříšné úslužnosti, jejíž následky mohl Pilát tušiti, nepraví: propustím vám Ježíše; on nabízí pouze žalobcům, by obžalovaného propustili, ponechávaje jim volbu mezi buřičem a vrahem a nevinným Ježíšem.

Když se konal soud, příhoda, kterouž vypravuje první evangelium, utvrdila snahu vladařovu, osvoboditi Ježíše. Žena jeho, pohanka, poslala k němu řkouc: „Nic neměj s tímto spravedlivým, nebo jsem mnoho trpěla ve snách pro něho.“

Pověst o Ježíši, kteráž od několika dní naplňovala Jerusalema, zajisté vnikla i do paláce vladařova. Nic není pravdě podobnějšího, než chování této ženy, ve snách ustrašené, pro krutý osud, který hrozil Prorokovi. Vražedné záměry vysokých hodnostářů židovských proti Ježíšovi, byly známy, a všickni, jichž záští nezaslepovalo, musili Ho litovati.

Zástupové mnozí se shromáždili před palácem, aby žádali dle obyčeje za propuštění jednoho vězně v den sváteční. Knížata pak naváděli lid, aby žádali Barabáše.

Vladař opětoval otázku. „Kterého chcete ze dvou, aby vám byl propuštěn. Mám propustiti krále Židovského?“ Zástup volal: „Vezmi tohoto a propušť nám Barabáše!“

Pilát, chtěje propustiti Ježíše, mluvil k nim ještě dále. Ve svědomí jeho zuřil boj mezi spravedlností, přimlouvající se za Ježíše a politickou obezřelostí, která se obávala nějakého nebezpečí.

Ujal se tedy opět slova, řka: „Propustím vám Krále židovského.“

Zástup, znamenaje málomyslnost a rozpaky Pilátovy, zvolal znova: „Nikoliv jeho, ale Barabáše!“

„A co pak učiním s Ježíšem?“ pravil. „Co chcete, abych učinil s Králem židovským?“

Takto vladař římský, tento ozbrojený zástupce práva, nerozkazuje sám, ale tváří se, jakoby rozkaz od jiných očekával; nespravuje se právem, jež hájiti povolán jest, ale dotazuje se choutky zbouřeného lidu, dobře věda, že jest to choutka nenávisti a záští.

Na odpověď nebylo třeba dlouho čekati. Oni volali: „Ukřižuj ho! Ukřižuj ho!“

Pilát odporoval ještě vášním, které jeho slabost rozpoutala. On jen se ujímal věci Ježíšovy, kdežto měl při nadobro zrušiti.

„I, co zlého učinil tento člověk? Žádné viny smrti na něm nenalézám: protož potrestám ho a propustím.“ Zástup pak tím více volal. I vysocí kněží připojili se k lidu, i bylo slyšeti hlasy jejich se rozmáhající: „Ukřižován buď!“

I vida Pilát, že by nic neprospěl, ale že by větší rozbroj byl, strachoval se. Roznítit bouři a bouře jej poděsila.

Kázal přinésti vodu, unyl ruce před lidem řka: „Neviněť jsem krví spravedlivého tohoto; vy vizte!“

A odpověděv všecken lid, řekl: „Krev jeho na nás i na naše syny!“

Umytí rukou nemůže smýti vinu Pilátovu. Člověk, jenž má moc, člověk, jenž má znalost věci, člověk, jenž má povinnost, nemá omluvy, ustupuje-li před bezprávím a násilím. Žádná politická příčina nemohla ospravedlniti zločin. Ano, Pilát mohl odporovati Židům, a hájiti Ježíše, poněvadž měl moc; Pilát věděl, že Ježíš jest nevinný, a že ho Židé pronásledovali z nenávisti: uznal to veřejně; Pilát měl hájiti a propustiti Ježíše; byla to jeho úřední povinnost. Byl slabým, malomyslným, zbabělým a ukrutným. Památka jeho zůstane poskvrněna u křesťanů křivdou největší, ano i u nevěrců samých neomluvitelnou spoluvinou. Krev Ježíšova, která jako kletba padla na ty, kteří ji prolili i na jejich syny, prýští se z rukou Pilátových. Skvrny té nelze smazati.

Když byl jen potvrdil nevinu svou, vladař ve všem jim povolil. Žádali propuštění Barabáše; on jim propustil buřiče, vraha, loupežníka, a vydal Ježíše.

Než přece zdá se, že Pilát ještě choval jakousi naději, že zachrání Ježíše. Muž tak chytrý spoléhal na útrpnost lidu. Lid uchvácen-li vášní politickou nebo náboženskou, bývá divochem. Nezná slitování, nezná smířlivosti, ničí vše jako dravec. Vladař se brzy o tom přesvědčí. Vzav Ježíše, odevzdal Ho žoldněřům k bičování; tak se dalo u těch, kdož měli býti ukřižováni, prve, než byli popraveni.

Ježíš byl svázán na rukou, dle obyčeje římského ku sloupu, záda maje sehnuty; a kat, ozbrojen dűtkami, které měly na konci svém ostny z kosti, neb olova, bil Jej: mučení to kruté, jehož bičovaný vždy nesnesl. Po prvních

ranách záda byla rozedrána, a krev se z nich jen prýštila.

Ježíš snášel to bez reptání.

Biřiči uvedli jej dovnitř dvora a povolali všechny vojáky do vnitř. Svlékli obžalovaného s roucha Jeho a hodili Mu na bedra plášť šarlatový. A spletše korunu z trní, vtlačili na hlavu Jeho. Do ruky Mu dali třtinu jako žezlo. A přicházeli k Němu říkajíce: „Zdráv buď králi židovský,“ a dávali mu poličky. Plivali Naň a klekali před Ním.

Jaká ukrutnost ovládá tyto vojíny? Nač posměch tak odporný a surový? Vojáci římsí velice nenáviděli Židů; odsouzenec, kterýž jim byl vydán, byl obětí této nenávisti. Avšak proti Ježíši moc a zloba lidská rozpoutány v tak veliké míře, že takové hrůzy lze jen vysvětliti z vnitřních příčin jejich. A pochybovati o tom nelze. Ti, kteří je vypravují, viděli je as na své vlastní oči: jen svědkové sami mohou líčiti takovými barvami.

Pilát tedy vzal Ježíše, vyšel opět ven a řekl jim: „Hle, vedu vám jej ven, abyste poznali, že na něm žádné viny nenalezám.“

Tedy vyšel Ježíš, nesa trnovou korunu a roucho šarlatové. I dí jim Pilát: „Ejhle člověk!“

Ve slovech těch skrývala se útrpnost i trpký posměch zároveň: útrpnost k Ježíši, neboť při pohledu Naň kormoutilo se srdce, a trpký posměch, týkající se Židů rozhořčených na oběť, jež do tak žalostného stavu uvržena byla.

Když přední obětníci a strážci chrámovi spatřili Ježíše, zvolali řkouce: „Ukřižuj ho! ukřižuj ho!“

Vida vladař, že i ukrutný jeho prostředek zmařen jako ostatní, odporoval zdánlivě naposled, nechťže býti nástrojem pomsty těchto ztřeštěnců. — I řekl: „Vezměte vy jej a ukřižujte! nebo já na něm viny nenalezám.“ Odpověděli jemu Židé: „My zákon máme, a podle zákona má umřítí, nebo Synem Božím se činil.“ I doléhali na Piláta, aby jednal podle zákona.

Když Pilát uslyšel slova „Syn Boží,“ pojala jej bázeň před Ježíšem. Kdož asi jest onen obžalovaný, stojící před ním? Jest to zvláštní nějaká bytosť božská?

Na druhé straně rozvášněnost Židů působí mu větší a větší rozpaky; ví, že přemrštěný lid tento jest všeho schopen, běží-li mu o Zákon.

V rozpacích a nesnázích vstupuje opět s Ježíšem do domu; a maje na mysli ono jméno „Syn Boží“, které ho zajímá, avšak kterémuž nerozumí leč podle svých pohanských předsudků, praví Jemu, jako by chtěl vyzvídati původ Jeho:

„Odkud jsi ty?“

Ježíš neodpověděl.

Zaražen tímto mlčením a chtěje Ho zastrašiti, řekl Jemu Pilát: „Se mnou nemluvíš? Nevíš-li, že mám moc Tebe ukřižovati a mám moc Tebe propustiti?“

Odpověděl Ježíš: „Neměl bys žádné moci proti mně, kdyby nebylo tobě dáno s hůry; protože kdo mne tobě vydal, větší hřích má.“

Odpověď Ježíšova jest jediným slovem, pro které bychom mohli omluviti Piláta. Pohnulo vladařem, kterýž naposledy se pokusil zachrániti Ježíše.

Avšak Židé volali: „Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův; neb každý, kdo se činí králem, protiví se císaři.“

Pilát již dále neodpíral.

Přivedl Ježíše ven před palác na místo nazvané „Gabbatha“; sedl na soudnou stolicí a pravil Židům:

„Ejhle, král váš!“ Ale oni křičeli: „Vezmi, vezmi, ukřižuj ho!“ Dí jim Pilát: „Krále vašeho ukřižuji!“ Odpověděli nejvyšší kněží: „Nemámeť krále, než císaře.“

Pilát mlčel.

V tomto boji náboženského fanatismu proti politice, boji, jehož příčinou byl Ježíš, podlehl Pilát; vydal Ježíše Židům, aby Ho ukřižovali.

Bylo to v pátek mezi devátou hodinou a polednem. *)

*) Sv. Jan dí: Okolo hodiny šesté; sv. Marek: deváté. Zdánlivý odpor se vysvětluje, že Židé rozdělovali den na čtyři hodiny, a sice: prvá, třetí, šestá a devátá. Prvá = naše šestá; třetí = naše devátá; šestá = naše dvanáctá; devátá = naše třetí. Výraz sv. Jana: okolo šesté znamená vešken čas mezi devátou hodinou a polednem.

KAPITOLA JEDENACTA.

SMŘT JEŽIŠOVA. — POHŘEB JEHO.

Zákou židovský neznal smrti kříže. Při velikých zločinech přikazoval toliko pověšení mrtvol na šibenici. Žid nekřížuje, ale kamenuje.

Jen poslední z Asmoneovcův, Alexandr Janeus, nařídil křížování, a to ještě jen pro zajatce.

Avšak u všech starých národů, Egyptanů, Peršanů, Féničanů, Karthagiňanů, Řekův i Římanů bylo křížování v obyčejí. Obyčejného člověka odsouzeného k smrti, stínali mečem. ale otroky, buřiče a veliké zločince křížovali. V provinciích římských byl kříž trestem smrti, který prefektové a správcové zemí ustanovovali. V Syrii a v Judsku byli Židé po tisících křížováni.

Děsili se při pouhém jménu kříže; stalo se pořekadlem jako odznak utrpení a potupy. Mučený žil dlouho, jeden, někdy i dva dny; byl nahý, připoután neb přibit hřeby za nohy a ruce k šibenici, totiž k dvěma kládám obyčejné v pobobě T zkřížovaným. Celé tělo, násilně natažené, viselo za ruce, jichž rány se rozdíraly a šířily pod tíží těla. Krev pomalu vytékala z ran, hřeby způsobených. Ukřížovaný, nemoha sebou pohnouti a trápen jsa žízni a horečkou při úplném vědomí, cítil, jak zvolna umírá. Někdy bylo třeba dobítí ho, a kat mu polámal hnáty. Přítomní zástupové lajčího lidu hleděli na jeho smrtelný zápas, a napájeli se křikem a úzkostmi jeho. Ukrutnosť lidská nesmyslila nic hroznějšího;

tento trest smrti přidává ke krutosti, pozvolnost a hanbu. Židé žádali u Piláta za tento trest pro Ježíše. Návist, která jim vnukala výkřik: „Ukřižuj ho!“ nemohla lépe býti ukojena.

Psáno bylo v Písmě, že muž bolestí zemře na kříži.

Žoldnéři svlékli Ježíši plašť šarlatový, kterýmž jej byli oděli a oblekli Ho do Jeho roucha.

Odsouzený sestupoval po schodech domu vladařova, a dle obyčeje nesl svůj kříž.

Dva lotři kráčeli s Ním, aby podstoupili týž trest. Snad chtěl Pilát metati Židům poslední urážku ve tvář, dávaje tyto dva nešťastné druhy za společníky tomu, jehož obviňovali ze zášti, že se prohlásil býti králem jejich?

Lépe viděti v tom vyplnění záměrů Prozřetelnosti. Hněv Boží rozpoután proti Ježíši. Vše se spolčuje, aby zvětšilo hanbu smrti Jeho. Milovaný Syn Otcův stal se obětí za hříchy člověčenstva; proto s Ním nakládáno bez milosrdenství.

Od rána již zpráva o soudu a odsouzení se zajisté rozšířila po městě; učedníci a přátelé Mistrovi mohli sledovati krvavé okolnosti děje tohoto. Lid se tlačil ke vchodu domu vladařova.

Smutný průvod dal se na cestu; žoldnéři, kopími ozbrojení a za velení setníka, provázeli odsouzence.

Cesta, která vedla na Kalvarii, byla skoro táž, kterou křesťané Jerusalemsťi nazývají nyní „Cestou bolestnou,“ vede přes celé dolejší město nebo Akru, jde ulicí Nízkou, kterou Josef nazývá údolím Tyropeon, a která dělí Akru od Garebu, a stoupá dosti prudce až ku bráně Efraimské.

Jakmile učinil Ježíš několik kroků, klesl pod břemenem kříže. Mezi lidem, jenž se sběhl, aby díval se na průvod odsouzenců, spatřil svou matku. Mezi Synem a matkou jen pohledy vyměněny.

O něco dále, jakýs Šimon Cyrenejský, vracející se s pole, potkav průvod, byl zadržen od žoldnéřů, kteří měli vykonati popravu, a přinucen nésti kříž Ježíšův. Pravdě podobno jest, že Mistr, jehož síly byly bičováním vyčerpány, klesal cestou.

Můžeme si pomyslet, že tento Libyan projevil statečně útrpnost k odsouzenému, a že vyzván žoldněři a strážemi, aby pomohl Ježíši, neváhal vzít na bedra svá těžký kříž.

Požehnaná zůstane památka tohoto muže, z nenadání připojeného k utrpení Spasitele. Kříž, který nesl chvíli, spasil ho i jeho milé. Stal se se ženou svou a se dvěma syny, Rufem a Alexandrem, věrným a váženým učedníkem Ježíšovým.

I o ženě jedné budiž zde učiněna zmínka, ačkoliv Evangelia o ní nemluví; avšak rodina křesťanská ctí její památku: jest to Veronika.

Vidouc jíti Ježíše podle domu svého s čelem zaprášeným a zkrváceným, přistoupila a nedbajíc těch, kteří ji nadávkami obsypávali, utřela Mu obličej šátkem. Zůstala se Šimonem Libyjským pravzorem těch, kteří mají odvahu, míti útrpnost s lidmi opuštěnými a potupenými, jako byl Ježíš-

Když se blížili ke Kalvarii, bylo slyšeti za odsouzenými pláč a nářek. Nesmírná lítost zmocnila se zástupů, zvláště srdce žen.

Ježíš se obrátil k nim, rka: „Dcery Jerusalemské, neplačtež nade mnou, ale samy nad sebou plačte a nad syny svými. Neb aj přijdou dnové, v nichžto řeknou: Blahoslavené neplodné a životy, kteréž nerodily, a prsy, kteréž nekojily. Tehdyť počnou říkati horám: Padněte na nás a pahrbkům: Přikrejte nás. Neb poněvadž na zeleném dřevě toto činí, což bude na suchém?“

Ježíš zapomíná na sebe. Splácí soucit soucitem. Umořen a takřka zlomen již, pomýšlí na ten lid, jehož jest obětí a který Jej vydává na smrt. Prorokuje blízké, strašlivé pohromy. Dřevo zelené a živé toť On; dřevo suché a mrtvé to národ, který jej zavrhuje.

Nakládá-li se takto s nevinným nepravě obviněným z rouhání a ze vzpoury proti vrchnosti pohanské, jak teprve bude naloženo s lidem nešlechtným a spiklým, kterýž se opováží setřásati pouta, a který záhubu svou nalezne pod mečem a ohněm Římanů?

Toť pomsta Boží; a nikdo jí nezažehná. Jediný by mohl, a jest to právě Ten, jehož toto plémě z nenávistí a ze zaslepenosti vydává na smrt.

Přišli konečně na Kalvárii.

Postavili tři kříže. Prve, než přibili na ně odsouzence, podali jim omamujícího a utišujícího nápoje, jakýž se dával těm, kteří měli zemřít. Bylo to kořeněné víno smíšené s kadidlem a myrrhou, chuti kyselé a hořké. Ježíš přidal nápoj ke rtům, tak jako by zkoumal pozornost těch, kteří Mu jej podávali, avšak nechtěl pít; chtěl podstoupit při plném, jasném vědomí veškerou ukrutnost smrti.

Od domu vladařova ku Kalvárii jest asi tisíc kroků; cestu přešli za malou hodinu.

O polednách, o hodině šesté, Ježíš byl ukřižován, a s Ním onino dva lotři: jeden na pravici, druhý na levici. On pak uprostřed.

Vztýčen na kříži, modlil se za své vrahy.

První slovo Jeho bylo, slovo odpuštění. Privil: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“

Ukřižovaný Ježíš jest velikým rukojmím milosrdenství. Smíruje člověka s Bohem. Smíruje ho skrze sebe. Příčinou každého hříchu lidského jest nevědomost. Člověk nevidí a neví; a proto bývá nejčastěji srdce jeho zlé. Slabost, poblouzení vůle mají první příčinu svou v temnotě ducha, Kdyby Židé byli poznali Ježíše, nikdy by Ho nebyli přibili na kříž. Dovolává se této nevědomosti jakožto omluvy ve prospěch největšího ze všech zločinů.

Nechť se dopustí jakéhokoliv zločinu, člověk může budoucně pohlížeti ku Kristu; i uslyší Jej, an volá: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ Modlitba tato platí za všecky lidi, neboť my všickni jsme trpěli. Zahrnuje svět v nesmírné milosrdenství. Od té chvíle ti, kteří budou obětováváni, nechť se učí od Krista, aby již nezlořečili, ale umírali s Ním a odpouštěli i žehnali.

Když odsouzenci byli povýšeni na kříž, katané po té kruté práci upevňovali na šibenici, nad hlavou ukřižovaného nápis, jenž označoval zločin jeho.

Byl to obyčej římský. Nápis Ježíšův obsahoval pouze tato slova: „Ježíš Nazaretský, král židovský“ a sice ve třech jazycích: v hebrejském, řeči lidu, řeckém, tehdáž všeobecně užívaném, a latině, v jazyku vládců.

Všickni mohli čísti jméno Ježíšovo, a zločin Jeho. Pilát jsa nanejvýš jizlivým k těm, kteří na něm vynutili odsouzení Proroka, potupil je ještě jednou tím, že Ježíše prohlásil za jejich krále, plně takto mimoděk na Synu Božím tajemné záměry Boha samého. Byl skutečně Králem židovským, ne ve smyslu Pilátově, ale skrze kříž, na němž umíral, a skrze krev svou, prýstící se z probodených údů Jeho. Praví Židé, praví synové Abrahamovi uznali Ho od té doby po celém světě za Spasitele a Mistra svého; a smrtí svou dobyt si důstojnosti královské.

Židé shromáždění kolem Kalvarie, spatřivše oběť svou, a nad hlavou její nápis, jímž se jmenoval králem jejich, pochopili urážku od Piláta jim učiněnou, a horšili se nad ní.

Přítomná knížata kněžská chtěla pozměniti nápis, je urážející. I poslali k Pilátovi, řkouce: „Nepiš král židovský, piš, že řekl sám o sobě: jsem králem židovským.“

Avšak vladař, jehož slabosti, nerozhodnosti a zbabělosti využítkovali, nedal se uprositi.

Tak dovedl se krutě zachovati, bylo-li třeba, proti tomu lidu přemoženému a nepodajnému; proto tím méně zasluhuje omluvy, že mu vydal nevinného Ježíše. Odpověděl jim pohrdavě: „Co jsem psal, to jsem psal.“

Zatím dělili se katané pod křížem o roucha popravených. Zákon římský „de bonis damnatorum“ jim je přisuzoval. Čtyři katané Ježíšovi vzali si tedy oděv Jeho: taleth, pás, plášť, sukni a obuv. Plášť rozdělili na čtyři díly, ale o sukni, ježto byla nesešíváná, jsouc z jednoho kusu, od shora až dolu, pravili: „Netrhejme jí; ale metejme o ni los.“ I učinili tak; a pak sedíce pod kříži, hlídali oběti.

Žoldnéři tito ani netuší, že jsou jako Pilát nástroji Božími a že naplňují slova proroka, řkoucího: „Rozdělili roucha má a o můj oděv metali los.“ (Žlm. XXI, 19).

Zástupové hleděli na ně. Kolemjdoucí tupili Ježíše, a potřásajíce hlavou, rouhali se Jemu.

Vyzývali Ho s nelitostným posměchem: „Ha, pravili, kterýž rušíš chrám Boží a ve třech dnech jej zase vzděláváš, pomoz sobě samému, a sstup s kříže.“

Poznáváme tu hlas nepravých svědků, kteří Ho obžalovali u Kaifáše. Sprostý ten lid vyznamenává se vždy krutostí surovou, hrubou, zbabělou. Čím zmořenější a bezmocnější jest jejich oběť, tím drzejší jsou ve své nenávisti.

Ale ani knížata neodepřela si brozné radosti ukojené nenávisti. Veleknězi, zákonníci a starší lidu mísili posměch a kletby ve vřavu pacholků svých. Hovoříce vespolek, posmívali se divotvorci, domnělému Messiáši, Synu Božímu, dobrotě Jeho k lidem, důvěře Jeho v Otce svého.

„Hle, jiným pomáhal“ — pravili — „sám sobě pomoci nemůže. Jestliže je Kristus, Pomazaný Páně, nechť pomůže sám sobě a sstoupí s kříže! abychom viděli Jeho moc a věřili! Doufal v Boha, nechť Ho nyní vysvobodí, miluje-li Ho; neboť pravil: „Syn Boží jsem.“

Soudcové tito, kteří odsoudili a přivedli až na smrt Ježíše, nestydí se za své surové vítězství; posmívají se Jemu. i když umírá.

Tyto kletby kolem oběti pronášené jsou pravou nákazou nenávisti a zlořečení.

I vojíni římsí se posmívají, potupně narážejíce na nápis přibitý nad hlavou a řkouce: „Jsi-li ty král židovský pomoziž sobě,“ a naplnivše číši nápojem podávají Mu pítí.

Konečné i jeden z těch lotrů, kteří s Ním byli ukřižováni, rouhal se Jemu, řka: „Jsi-li ty Kristus, pomoziž sobě i nam.“

Odpověděv pak druhý, trestal ho, řka: „Ani ty se Boha nebojíš, ježto v témž odsouzení jsi? My zajisté spravedlivě trpíme. neboť co náleží za skutky naše, béřeme: ale tento nic zlého neučinil.“

Ze slov těch vycitujeme, že duše tohoto odsouzence získána jest pro Ježíše. Činí pokání, věří. Všickni, jichž se Ježíš dotkne, bojí se a věří. Vlídnoť, klid, prosba za od-

puštění, ono slovo „Otče“! kteréž volal k Bohu s důrazem, jehož napodobiti nelze, vše to osvitilo zlosyna. Kdož zná tajemství svědomí, a skryté cesty lásky Boží, vedoucí ku spáse. Tento lotr našel život na šibenici, avšak po boku Spasitelově. „Pane, rozpomeň se na mne, pravil, když přijdeš do Království svého.“

Tušilť zajisté pravdivost názvu „Krále“, pro něž Ježíš umíral. Důvěra jeho byla příčinou slov nejutěšenějších, která kdy plynula se rtů křižovaného: „Amen, pravím tobě: Dnes budeš se mnou v ráji.“

Tehdy se udal výjev dojemný, kterýž vypravuje jeden z přítomných, a který v něm hrál hlavní úlohu. Mezi lhostejným, zvědavým, nepřátelským lidem, shromážděným kolem odsouzenců byli též příbuzní Ježíšovi, učedníci Jeho, krajané z Galilee a ženy, které šly za Ním. I matka Jeho byla tu. Právě v tu chvíli přistoupila ku kříži s Janem, a s jinou Marií, , švakrovou Jeho, žena Kleofášova i Marie Majdalena.

Ježíš je viděl, any stojí u nohou Jeho; spatřil vedle matky své učedníka, jehož miloval. I pravil matce své: „Ženo, ejhle syn tvůj; a pak k Janovi: „Ejhle matka tvá!“

Až do posledního vzdechu zapomíná na sebe a těší jiné; příteli svému dává matku, matce své dává syna. Avšak není to pouze poslední slovo syna starostlivého o budoucnost matky té, kterou navždy opustí; podobně není to slovo přítele o přítele se starajícího; slova Ježíšova mají mnohem hlubší dosah. Milovaný učedník jest před Jeho zrakem celá Církev, shromáždění věřících a přátel Jeho.

Praví-li matce své: „Ejhle syn tvůj!“ zakládá v ní mateřství božské; připojuje ji k dílu vykoupení. Obětující se vůli Boha Otce, jenž si vyžádal za oběť syna jejího, tato hrdinská žena, již není rovné v člověčenstvu, stala se spoluvykupitelkou lidstva. Ona dále neviditelně koná dílo synovo jakožto matka v Církvi.

Všickni, kteří jdou za Ježíšem, jsou synové její; a kdož milují Ježíše, následují Jana a mají ji za matku svou.

Bylo pak okolo hodiny šesté a stala se tma po vší zemi. A zatmělo se slunce.

Ku třetí hodině zvolal Ježíš hlasem velikým: „Bože můj Bože můj, proč jsi mne opustil?“

Není to zoufalství; jest to poslední výkřik v smrtelné úzkosti.

Mezi Ježíšem a Otcem páska jest nerozlučná: Jedno jsou: Otec nemůže tak opustiti duši Syna svého, jako Ježíš nemůže se uzavříti lásce Otcově. Avšak bylo to v záměrech Božích, vydati Syna svého, bez obrany, všem urážkám, všem mukám, všem ranám nenávisti nepřátelské.

V záplavě hořkosti, v níž byl pohroužen, zdá se, že z tajemné vůle Boží, a aby oběť Kalvarská vyprázdnila plný kalich bolestí lidských, Ježíš necítil oné radosti, která plyne z Jeho jednotného spojení s Otcem. Jednota porušena nebyla, nemohla býti; měl o ní vědomí, avšak nyní nebyl popřán blažený požitek její; a odtud ten srdce pronikající výkřik: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“

Jest to počátek žalmu plného nářků, jichž veškeru úzkost jediue Ježíš poznal a zakusil, a jenž ličí prorockým způsobem hrůzu smrti Jeho:

„Já pak červ jsem a ne člověk: pohanění lidí a povrhel obce.“

„Všickni vidouce mne posmívali se mi.“

„Obklíčila mne telata mnohá, býkové tuční obstoupili mne.“

„Otevřeli na mne ústa svá, jako lev dravý a řvoucí.“

„Jako voda vylit jsem: a rozptýleny jsou kosti mé. Učiněno jest srdce mé jako vosk rozpouštějící se uprostřed těla mého.“

„Vyprahla jako střepina síla má, a jazyk můj přilnul k dásním mým: a v prach smrti přivedl jsi mne.“

„Nebo obklíčili mne psi mnozí: rota zlostníků oblehla mne. Zbodli ruce mé a nohy mé: sčetli všecky kosti mé. Oni pak pozorovali a hleděli mne; rozdělili sobě roucha má, a o můj oděv metali los.“

„Ale ty Hospodine, nevzdalujž pomoci své ode mne: K obraně mé vzhledni“ (Žlm. XXI).

Volání Ježíšovo: „Eli, Eli,“ s posměchem provázeno. „Hle,“ pravili diváci, „Eliáše volá!“¹⁾

Hrozná žízeň, způsobená ukřižovanému palčivou horečkou, vynutilo Ježíši nářek: „Žízním.“

Byla pak tu podle obyčeje nedaleko nádoba s octem. Jeden žoldněř, naplniv houbu octem a vloživ na třešť, podával Mu pítí, řka: „Nechte, ať uzříme, přijde-li Eliáš, aby jej vysvobodil.“

Ježíš přijal ocet a pravil: „Dokonáno jest.“ Kalich, který pítí měl, dopil až na dno. Padl až na dno oné hrozné propasti, kam Jej uvrhla vůle Otcova. Vytrpěl vše, odpykal vše. Muka byla nesmírná, oběť dokonalá, zadostiučinění neskončené. Hněv Boží proti hříchu usmířen; hřích potřen; smíření člověka s Bohem zpečetěno v lásce nekonečné.

Pak zvolal ještě jednou a naposledy. „Člověk, který umírá, pozbývá sil a podléhá smrti. Ježíš jí ovládá. Připouští, aby dokonala na Něm dílo své, a vydává život svůj v úplné svobodě a svrchovanosti své, jakož jej opět vezme.

„Otče,“ pravil, „v ruce tvé poroučím ducha svého.“
Naklonil hlavu a vypustil ducha.

Byla hodina devátá.

Tma se stala veliká jako při zatmění slunce. A opona chrámová, která zakrývala Svatyni svatých, roztrhla se na dvě, od vrchu až dolů. Země se třásla, skály se pukaly, hrobové se otvírali a mrtví spravedliví, kteří tam odpočívali, vstávali. Tyto zjevy zázračné, jichž jedinými svědky byla Palestina a Judsko, svědčí o mocném poutu, které váže Ježíše na přírodu, na nebe, na zemi i na lidstvo.

Zatmívající se slunce, třesoucí se země truchlí v této smutné, truchlivé hodině. Smrt Ukřižovaného jest zároveň koncem a počátkem světa.

Starý svět přemožen; nový povstává. Záclona posvátná, která zakrývala nepřístupný stánek Boží, roztržena jest.

¹⁾ Z toho nedorozumění viděti, že mezi poutníky přibylými do Jerusalema a zde se divajícími, byli někteří, již nerozuměli dobře hebrejsky, ani syro-chaldejsky.

Přežil se již mosaismus, prvotní Zákon, jak jej nazýval svatý Pavel. Chrám jest sbořen.

Oběť, která vypustila ducha. uvede nás krví svou do pravé Svatyně svatých, jejíž pouhým nástinem byla svatyně starozákonná. I mrtví uslyší hlas Jeho; a život, který z Něho vytryskne, pronikne vše; hrobové se otevrou, a kteří v nich dřímali, se probudí.

V téže chvíli, kdy se ukazovala tato znamení nebeská, jakás hrůza pojala zástupy přítomné při popravě a jichž pokřikování, zlořečení a posměchy jsme právě uvedli. Rozprchli se postrašení jsouce, a mnozí z nich, odcházejíce bili se v prsa.

Zemětřesení, náhlé a podivné zatmění, skály pukající, veliký hlas umírajícího Ježíše, hluboký učinili dojem na setníka a žoldnéře, kteří střežili Ježíše. Tito pohané pohnuti byli ve svém svědomí. Duše jejich se otevřela jako hroby a pukala jako skály, jimž se tvrdostí svou ještě před chvílí rovnala. Setník, stoje před křížem velebil Boha: „Jistě spravedlivý byl muž tento a Syn Boží.“

Spravedlnost mluvila tu ústy Římana. Smrt Ježíšova počíná již Jeho oslavu a táhne vše k Němu. Pohan tento první jí osvícen jsa, vyznává Jeho Božství. Hlas, jakým Ježíš volal Boha, Otce, pronikl mu duší. Věří v Ukřižovaného a praví: „Jistě Syn Boží byl tento.“

Když odcházeli zástupové, někteří lidé tu zůstali nehýbajíce se a pozorní jsouce, stáli nedaleko kříže, na němž Ježíš vypustil ducha; byli to přátelé Jeho a zvláště ženy četné, které šly za Ním z Galilee, a které mu sloužily a věnovaly potřebných věcí z majetku svého. Byly mezi nimi Marie Magdalena, Marie, matka Jakuba mladšího a Josefa, a Salome, matka obou synů Zebedeových. Bolestí němý a sklíčený tu stály, hledíce na to a očekávajíce, co se stane.

Děly se přípravy k sobotě. Židé, nechtíce, aby mrtvá těla zůstala na kříži v den sváteční, žádali Piláta, aby zlomeny byly hnáty ukřižovaných a tito byli sejmuti.

Římané nechávali obyčejně mrtvolu na kříži; padly za kořist dravcům. Zákon židovský vyžadoval, aby sejmuty byly

před západem slunce, aby země svatá nebyla poskvrněna kletbou, kterou přičítali mrtvole.

Avšak „Crurifagium“ *) bylo u Římanů obyčejem jen ve zvláštních případech; a takto jen vysvětliti možno žádost Židův a odpověď Pilátovu.

Přišli žoldnéři a zlámali hnáty prvního a pak druhého, kteří byli ukřižováni s Ježíšem; a vidouce, že Ježíš mrtev jest, nezlámali kostí Jeho. Ale jeden z vojáků otevřel bok Jeho kopím, a hned vyšla krev a voda.

Jan, kterýž sám toho byl svědkem, vypravuje takto: „Viděl to a vydává svědectví a svědectví to pravé jest.“

Rána kopím žoldněřovým zasazená byla poslední urážkou spáchanou na bezduchém těle Ježíšově. Avšak otevřené srdce jest nezvratným důkazem smrti Ježíšovy; naplněno tím proctví, které předpovídalo Židům, že Messiaš kopím probodnut bude; arci slušit dobře Tomu, jehož láska spasil svět.

Krev a voda z něho prýstící jsou znamením hlubokých tajemství. Genesis vypravuje, že z boku Adama spícího, vyňal Hospodin Evu, matku lidí; spravedlivý Adam spící toť Kristus na kříži: ze srdce Jeho pootevřeného vyšla Církev, pravá matka, z níž se pro Boha rodí věřící skrze živou vodu křestní a skrze krev nejsvětější Svátosti.

Ti, kdož byli veleradou k smrti odsouzeni, měli býti pohřbeni bez pocty. Nebyli oplakáváni aniž ukládáni ku předkům v hrobce rodinné. Dávání byli do hrobu úředně pro popravené vyhrazeného. Někdy však při nějaké slavnosti vydávání byli příbuzným, kteří je měli pochovati beze vší okazalosti.

Avšak přátelé Ježíšovi nezapomínají na Něho i po smrti.

Jeden zvláště mezi nimi vyznamenal se v této truchlivé chvíli.

Byl to bohatý člen velerady a pocházel z Judska, z malého městečka Arimathie.

*) t. j. přelámání kostí neboli dobití živých ještě zločinců

Jmenoval se Josef. Byl dobrý a spravedlivý. Ovšem byl tajným učedníkem Ježíšovým. Nesúčastnil se v posledních poradách a jednáních velerady.

S odvahou, která se neobávala ničeho, šel k Pilátovi, a žádal ho za dovolení, aby směl sejmuti tělo Ježíšovo a pochovati je.

Vladař se divil, že jest již mrtev. Otázal se na to setníka a dal tělo Josefovi.

Ihned koupil Josef prostěradlo a přišel na Kalvarii s jiným tajným učedníkem Ježíšovým, Nikodemem. Tento přinesl smíšeninu myrrhy a aloë, okolo sta liber. Tedy snali tělo Ježíšovo, a obvinuli je prostěradlem napuštěným vonným olejem a libě páchnoucí mastí, jakž obyčej byl židům pochovávat, potom obvázáli údy obvazky, taktéž napuštěné smíšeninou myrrhy a aloë. Hlava pokryta byla svinutým šátkem, jenž zakrýval obličej.

Josef z Arimathie měl zcela na blízku Kalvarie, kde právě byl Ježíš ukřižován, zahradu. Dal tu vytesati do skály hrob, v němž až posud nikdo nebyl pochován. Jako většina hrobů židovských, které lze ještě podnes viděti, skládal se ze dvou jeskyň: první byla síní smuteční, kam přicházeli příbuzní, aby oplakávali zemřelých; ve druhé uloženy bývaly mrtvolky. Hrob sám byl ložem mělce vytesaným ve skále a nad ním byla skála.

Tělo Ježíšovo tam položeno. Slunce zapadalo a se slunce západem počínala sobota.

Veliký kámen v podobě mlýnského kamene, pohybujícího se ve žlábků, sloužil za dvěře u vchodu do této hrobky. Přivalen byl ke dveřím a přátelé Ježíšovi, když Ho byli takto pochovali, odešli.

Věrný jsouce Ježíšovi až do smrti, až do posledního vzdechu, neopustily Ho ženy nábožné, které šly za Ním; Maria Magdalena jest v čele té hrstky truchlících. Patřily na Mistra, an umírá a vypouští ducha, potom jak sňat byl s kříže a položen do hrobu. Bolestí jejich a slzami provázen byl pohřeb, jež připravili Josef z Arimathie a Nikodem. Viděly, jak tělo Ježíšovo bylo položeno do hrobu a odešly, aby

připravily milému pohřbenému ještě jiných vonných věcí a mastí.

Sobotu strávily v tichém zármutku.

Avšak velekněží a Fariseové se znepokojovali. Není-li jejich nestarala se již o oběť. Zdálo se, že smrtí její pojistěno jim vítězství.

Netušili, že smrtí nekončí vše. Myšlenky, ani pravdy, ani práva, ani spravedlnosti neubiješ; a jestli Ten, kterýž byl vtělením těchto božských věcí, vydal se na smrt, smrt nebude míti slova posledního.

Obávající se od učedníků nějakého podvodu, a na tuto myšlenku mohli přijíti jen oni, jsouce sami pokrytci a podvodníci, přišli k Pilátovi, řkouce:

„Pane, rozpomenuli jsme se, že ten svůdce řekl ještě živ jsa: „Po třech dnech zase vstanu.“

„Rozkaziž tedy ostříhati hrobu až do třetího dne, aby snad učedníci jeho nepřišli, a neukradli, ho a neřekli lidu: vstal jest z mrtvých i budeť poslední blud horší nežli první.“

Pilát odepřel: „Máte stráž pravil, jděte, ostříhejte, jakž víte.“

Odešli tedy a uzavřevše pečlivě hrobku, přitiskli pečeť úřední na kámen a postavili žoldnéře na stráž.

Takto spal Ježíš spánek smrti strážěn od svých vlastních katanů.

KAPITOLA DVANÁCTÁ.

JEŽÍŠOVO VZKŘÍŠENÍ.

Historie velikého muže koučívá u jeho hrobu. Smrtí vchází do světa neviditelného, jenž jest uzavřen pro nás. Nevidíme ho, neslyšíme ho; zbývají po něm jen upomínka na něho, přívrženci jeho, nauky, zřízení, díla jeho a skryté působení nesmrtelného jeho ducha. Avšak jako původ Ježíšův nepodobá se původu našemu, tak i smrt Jeho nemá podoby se smrtí naší.

Sobota se chýlila ku konci. Nábožné ženy, věrné služebnice Ježíšovy, oplakávající pohřbeného Mistra, pomýšlely na to, jak by uctili smrt Jeho. Maria Magdalena, Maria, matka Jakubova, a Salome vrátily se na Golgothu ke hrobu. Po slunce západu nakoupily drabých mastí, jež chtěly vylíti na tělo Jeho.

Na druhý den o první hodině, před svítáním odešly z Bethanie ubírajíce se ku Golgothě a nesouce připravené od všerejška voňavé masti.

Cestou pravily vespolek: „Kdo nám odvalí kámen od hrobu.“

Žádná z nich netušila neobyčejné události, která se stala právě když vycházely z Bethanie.

Z nenadání země se otřásla. Jakási božská síla, — „anděl Boží“, praví Evangelium, sestoupil s nebe. Odvalil kámen od hrobu a posadil se na něm. Obličej jeho byl jako blesk, a roucho jeho bílé jako sníh.

A vidouce ho strážní, zděsili se a učiněni jsou jako mrtví, a zpamatovavše se utekli. (Mat. XXVIII, 1 a n.)

Slunce stálo na obzoru, když přišly ženy na Golgothu; a hledíce na hrob, spatřily ho otevřený: a ohromný kámen byl odvalen. Maria Magdalena při pohledu tom domnívala se, že někdo vzal tělo Mistra jejího, že se stalo nějaké zneuctění, kdežto ostatní družky vstupovaly do hrobu, kde v pravdě nenalezly ničeho. Maria Magdalena spěchala k Šimonovi Petrovi a k jinému učedníku, jehož miloval Ježíš, i dí jim: „Vzali Pána z hrobu, a nevíme, kde ho položili.“ I běželi Petr a Jan spolu ku hrobu. Nekráčeli, ale běželi dle vlastního výroku jednoho z nich, Jana totiž, jenž to vypravuje. Jan pak přišel první ke hrobu. A nachýliv se, uzřel prostěradla položena, ale nevešel. Tedy přišel Šimon Petr, jda za ním, a všel do hrobu, i uzřel prostěradla položená, a roucho, kteréž bylo na hlavě Jeho, ne spolu s prostěradly položené, ale obzvláště na jednom místě svinuté. Potom tedy všel tam i ten učedník, kterýž byl první přišel ke hrobu, a uzřel a uvěřil, že, jak Magdalena pravila, někdo Mistra odtud vzal.

Myšlénka, že Ježíš vstane z mrtvých v těle svém, nepřipadla jim na mysl: neznali jí ještě, jak svědčí sv. evangelista; a byť byli vícekrát slyšeli, jak ráznými slovy ji Ježíš hlásal, nechápali toho. Hleděli na ni podle svých předsudků náboženských, myslili při tom na příští Messiašovo, ve slávě a velebnosti Jeho Království.

Proto také, navštívivše hrob odešli domů smutni a zarmoucení.

Ženy pak pohříženy jsouce ve svém bolu a zármutku, bloudily zahradou. Maria stojíc u dveří hrobových plakala; jak se schýlovala, by spatřila alespoň místo, kde byl položen Ježíš, spozorovala v podobě lidské dva anděly, v bílých rouchách, jednoho v hlavách, druhého v nohách lože pohřebního. „Ženo, proč pláčeš?“ pravili jí. „Vzali Pána mého,“ dí jim, „a nevím, kde ho položili.“

Při slovech těch obrátila se nazpět, hledajíc Ho usazenýma očima.

Spatřila Ježíše, ale nepoznala Ho.

„Ženo,“ pravil jí Ježíš, „co pláčeš? Koho hledáš!“ —
Domnívajíc se, že to zahradník, odpověděla: „Pane, vzal-lis
ty jej, pověz mi, kdes ho položil, a já jej vezmu.“

Ježíš oslovil ji jejím vlastním jménem: „Maria“.

Po hlase tom a zvolání, kteréž často slychala poznala
Mistra: „Mistře!“ odpověděla, a padla Mu k nohám, aby je
políbila, jak to i dříve za Jeho živobytí činívala.

Dí jí Ježíš: „Nedotýkej se mne, neb jsem ještě ne-
vstoupil k Otci: ale jdi k bratrům mým, a pověz jim: Vstu-
puji k Otci svému, a k Otci vašemu, k Bohu svému a k Bohu
vašemu.“

Tato záhadná slova zvěstují Marii, že nepřišla ještě hodina,
kde se budou těšiti božské přítomnosti Mistra svého a pro-
měnění Jeho člověčství. Objevuje zde na zemi, aby odešel.

Není ještě na místě nesmrtelnosti, vstupuje k Otci svému
do slavného Království. Tam se uskuteční úplné spojení
s ním v požívání nekonečném a v radostech, jichžto nic po-
zemského nezkalí.

Zatím svěřuje služebnici své nejmilejší poselství, které
slibuje nevýslovné sjednocení, k němuž Ježíš zve do nebe
své věrné, „své bratry“, jak je nazývá. Nikdo nezasluhoval
spíše nežli Magdalena býti poselkyní Ježíšovou.

Jest to žena, která první vidí Ho vzkříšeného, slyší
hlas Jeho, poznává, proč jest hrob prázden. Nebylo vzato
tělo pohřbené. Všemohoucí síla Boží, působíc neviditelnými
bytostmi, které jsou jeho posly, otrásla zemi, odvalila kámen,
který uzavíral hrob; a Ukřižovaný vstal živý, vítězný, slavný.

On vlastní mocí oživil mrtvolu, která neměla zakusiti
rozkladu hrobového. Od té doby jest živ a nemůže zemřiti.

Tělo Jeho, — totéž které vydal utrpení a všem mukám
ukřižování, — sprštěno jest navždy zákona bolesti a poru-
šení. Nepřekáží Mu již hustota a neprůhlednost: jest jevnou
hmotou. Tíže ho již netáhne, prostor neobmezuje: jest rychlé
a svižné jako vůle, která jím hýbe, a již jest dokonalým ná-
strojem. Může dle libosti své dáti se ohmatati a viděti; ob-
jevuje se a mizí, jak chce. Jako duše běře na sebe podobu
svých myšlének, tak i tělo Ježíšovo běře na se vzezření, jak

Mu libo, bez ujmy přirozenosti a podstaty Jeho. Zachoval však své rány; budou slavným a nevýslovným znamením Jeho bojů pozemských, a až do Království Božího budou svědčiti o Jeho vítězství nad hříchem a o Jeho neskonečné lásce k lidem.

Patříce na Něho v těch dnech, kde se chtěl ukázat, někteří vyvolení, jimž se dostalo cti, že viděli toto božské zjevení, poznají nadpřirozený cíl člověka. Vidí, hmatávají, slyší svět neviditelný. Veškera sláva Ježíšova, jenž zvítězil nad smrtí a vzkříšen jest k plnému a nesmrtelnému životu, stane se údělem těch, kteříž uvěří v Něho. Budou míti pak tito vyvolenci, jasnou nezměrnou naději. Dovědí se, že hřích jest přemožen, a se hříchem i smrt. Poznají i poslední tajemství onoho Království messiášského, které se uskutečnilo v jejich Mistru.

Tak jako nebe a duchové v něm obývající radostně se chvěli a kupili kolem kolébky Ježíšovy, tak i při Jeho hrobě se zjevili. Víra ve vzkříšeného Krista stane se velikou pakou, která pobne světem; aby ji zakořeněla v učednících Jeho, proto pracuje dnes moc Boží.

Malomyslnost, sklíčenost, bolest, nejistota zmocnily se i samých apoštolů. Prozřetelnost ponechává je jejich vlastní slabosti, aby jim ukázala, že nejsou ničím, nepovznášeli jich osobní, bezprostřední, všemohoucí vliv Ježíšův.

Ne učedníkům, ale svým věrným služebnicím zjevuje se Ježíš nejprve. Těší nejprve ty, jichž bolest palčivější jest; posílá je, aby víru a naději nesly těm, kteří byli malomyslni.

Zatím Marie Magdalena pospíchala, aby donesla zprávu učedníkům Ježíšovým. Některé ženy, které přišly ke hrobu žasnouce, že tělo Jeho zmizelo, přistoupivše ke hrobce, spatřily náhle vedle sebe dva anděly, v podobě lidské ve stkvoucí roucha oděné.

Když pak se bály a tváří k zemi schýlily řekli k nim: „Co hledáte živého mezi mrtvými? Není ho tuto, ale vstal jest: rozpomeňte se, kterak mluvil vám, když byl ještě v Galilei, řka: Syn člověka musí býti vydán v ruce hříšných

lidí a býti ukřižován a třetího dne vstáti z mrtvých.“ I rozpomenuly se na slova Jeho. „A jdouce rychle,“ doložili andělé, „povězte učedníkům, že vstal z mrtvých: a aj předchází vás do Galilee, tamť jej uzříte; aj předpověděl jsem vám.“

I vyšly rychle z hrobu s bázní a s radostí velikou, pospíchajíce, aby to učedníkům zvěstovaly.

A h'e, Ježíš potkal se s nimi řka: „Zdrávy buďte!“ A ony přistoupivše, chopily se nohou Jeho a klaněly se Jemu. Tedy dí jim Ježíš: „Nebojtež se! jděte, zvěstujte bratřím mým, ať jdou do Galilee; tamť mne uzří.“

Vypravování Magdaleny a družek potkalo se u učedníků s nevěrou. Zdálo se jim to býti bláznovstvím, jak praví evangelium. (Luk. XXIV, II.)

Petr však přece vstav, běžel k hrobu, a schýliv se, uzřel prostěradla tu ležící, a kromě nich ničeho více. Snad doufal, že spatří Mistra svého; i odešel divě se sám u sebe, co se to stalo.

Jedna věc stojí v popředí ten týden po smrti Ježíšové: žalost a sklíčenost učedníkův i těch, již se nazývají „Jedenácti“, a kteřížto jsouce až do poslední chvíle účastníci nejútlejší důvěrnosti s Ježíšem, tak slavně dosvědčovali se své věrnosti.

Že Bůh mlčí před odsouzením Ježíše a při smrti Jeho, to je sklíčuje. Domnívaliť se, že Bůh stkvěle projeví svou moc a slávu, aby potřel nepřátele Mistra jejich a aby založil Království messiášské. A nic z toho ze všeho nezbylo, jen prázdný hrob, a vypravování některých žen řkoucích, že viděly anděly v hrobě, a Jeho samého. Oni sami též neviděli ničeho leč otevřený hrob, prostěradla, v nichž bylo tělo zabaleno, ležící na zemi, a roušku svinutou na jiném místě.

Petr přišel dvakráte, aby totéž seznal; jednou s Janem, když Maria Magdalena mu zvěstovala, že hrob jest otevřen; po druhé sám, když Magdalena mu přinesla zprávu o zjevení andělův a o Ježíši.

Aby zlomena byla malověrnost Jedenácti a by jim dáno bylo odvahy, bude třeba, by nabyli přesvědčení o Jeho z mrtvých vstání; a by byli přesvědčeni, k tomu bude po-

třeba zakročení Mistra samého, vzkříšeného, aby se jim totiž několikrát zjevil ve skutečném těle svém a v životě oslaveném.

Neuvěří dříve, leč až Jej uvidí přítomného a jednajícího.

Vzkříšení nebude jim pouze předmětem víry, ale patrnou nezvratnou událostí; spatří, dotknou se, uslyší Ježíše. Pak se dovědí teprve, že Svatý Boží nebyl vydán porušení smrti; Bůh Ho vyrval z moci nepřátel; že vejde do slávy, a založí sám Království messiášské.

Ohromující události ranní, které oznamovaly vzkříšení Ukřižovaného, roznesly se ihned po městě. Někteří ze strážných zvěstovali to veleradě a knížatům světským.

Měli mimořádnou o tom poradu. Sadduceů, těchto urputných pochybovačů, jak se zdá, netkla se příliš věc ta. Ve své moudrosti nevěřili v z mrtvých vstání.

Z mrtvých vstalý mohl u nich býti pouhým přeludem. Mudrci tito neměli ducha prozíravého, nepozorovali, že z mrtvých vstalý stával se velikým vítězem. Pomýšleli jen na vlastní zájem svůj, a sledující až do krajnosti svou politiku lsti a nenávisti, odhodlali se překroutiti vypravování strážných a podplatiti je penězi, aby lhali: „Pravte,“ řekli vojákům, „že učedníci jeho přišli v noci, a ukradli jej. když jsme my spali. A uslyší-li o tom vladař my ho přemluvíme, a vás bezpečny učiníme. Nestrachujte se.“

Zakoupení žoldnéři učinili, jakž naučení byli. I rozhlášeno jest slovo to u Židů, až do dnešního dne. Vypravováno ještě deset let později, v době, kdy jeden z evangelistů, jenž ten příběh vypravuje, spisoval své paměti.

Pravdy nepřekroutí zlomyslnost lidskou. Zázračné skutky Vzkříšeného vydaly jí svědectví a žádný nestranný historik neopováží se položit za základ náboženství Ježíšovu podvod několika Sadduceův a podplatnost několika žoldnéřů.

V ničem se nejeví duševní stav učedníků Ježíšových v těch dnech po smrti Mistrově a po vzkříšení Jeho, jako v události této. Vypravována jest od svatého Lukáše s podrobnostmi tak přesnými a s takovou opravdovou tklivostí,

že není nepodstatná domněnka, že on byl jedním z těch, kteří byli přítomni.

Byl večer dne, když vstal Ježíš z mrtvých.

Dva učedníci šli do městečka, kteréž bylo od Jerusalema honů šedesáte, jménem Emaus.

A ti rozmlouvali vespolek o všech těch věcech, kteréž se byly udály. I stalo se, když rozmlouvali, a sebe se dotazovali, že i Ježíš přiblíživ se šel s nimi, ale oči jejich byly držány, aby Ho nepoznali.

Oslavené tělo Ježíšovo, jakkoli skutečné, jest nic méně takové povahy, jíž žádná věda oceniti nemůže. Má moc jako duch. Může se zjeviti a zmizeti, skrýti se a dáti se viděti, měniti se i podobu svou.

Když oslovil ony dva poutníky, zdál se jim býti jedním z četných poutníků cizích, kteří přišli do Svatého města na svátky.

I řekl jim: „Které jsou to řeči, jež rozmlouváte vespolek jdouce, a jste smutni?“

A odpovéděv jeden, kterémuž jméno Kleofáš, řekl jemu: „Ty sám jsi příchozí do Jerusalema, a nepoznal jsi, které věci staly se v něm těchto dnů?“

Zdá se, Ježíš schválně dělal, jakoby ničeho nevěděl, aby je přinutil, by vyjevili sami své myšlenky.

„Které?“ řekl jim. „O Ježíši Nazaretském, jenž byl muž prorok, mocný v skutku a v řeči, před Bohem i přede vším lidem: a kterak jej vydali nejvyšší kněží a knížata naše na odsouzení k smrti, a ukřižovali jej. My pak jsme se nadáli, že by on měl vykoupiti lid israelský: ale nyní tomu všemu třetí den jest dnes, jakž se to stalo.“

„Pravda,“ doložil Kleofáš, „i ženy některé z našich zastráily nás, které přede dnem byly u hrobu, a nenalezše těla Jeho, přišly, pravíce, že také zjevení andělské viděly, kteřížto praví, že jest živ. I odešli někteří z našich k hrobu, a našli tak, jak ženy pravily, ale jeho nenalezli.“

I řekl jim Ježíš: „Ó bláhoví a zpozdilí srdcem k věření všemu, co mluvili proroci! Zdaliž nemusil Kristus těch věcí trpěti, a tak vjíti do slávy své.“ A počav od Mojžíše a

všech proroků, vykládal jim všechna Písma, kteráž o něm byla. I přiblížili se k městečku, do kterého šli, a On dělal, jakoby chtěl dále jíti.

I přinutili Ho říkouce: „Zůstaň s námi, neb se připodívá a den se již nachýlil.“ I všel s nimi. A stalo se, když seděl s nimi za stolem, že vzal chléb, a dobrořečil, a lámal, a podával jim. I otevřely jsou oči jejich a poznali Ho, a On zmizel od očí jejich.

Toto krátké shledání postačilo víře jejich; i věřili od té doby ve vzkříšení Ježíše. Rozmluva, kterou vedli cestou, přišla jim na paměť a dojati jsouce přiznali se vespolek, co byli cítili: „Zdaliž srdce naše nehořelo v nás, když mluvil na cestě a otvíral nám Písma?“ I vstavše v touž hodinu, vrátili se do Jerusalema: a našli shromážděných Jedenácte, i ty, kteříž s nimi byli.

Zdá se, že někteří z těch, které potkali, nevěřili vypravování jejich. Toť opět dokazuje, jakým tvrdošijným odporem se potkávala v mysli učedníků víra ve vzkříšení. Avšak Ježíš vzkříšený bdí osobně nad učedníky svými; zjevuje se jim samým, osvětluje je, přivádí je ponenáhlu ku pravdě, a konečně je poučuje o tajemství svého vítězství.

Téhož dne s večera, zjevil se Petrovi; avšak podrobnosti tohoto zjevení nejsou známy; jen svatý Lukáš a svatý Pavel se o něm zmiňují beze vší poznámky.

Když se vrátili onino dva poutníci z Emaus do Jerusalema našli shromážděných Jedenácte, i ty, kteříž s nimi byli. Mluvilo se o vzkříšení a někteří pravili: „Vstal Pán právě, a ukázal se Šimonovi.“ Avšak svědectví Petrovo nemělo u všech rozhodné víry. Slyšáno též vypravování Kleofášovo a druha jeho; i vypravovali rozmluvu na cestě a jak poznali Ježíše při lámání chleba, když s nimi seděl za stolem. Ale i toto vypravování nepřekonalo nevěry všech.

Bylo k večeru. Báli se Židů a dvěře domu, kde byli učedníci shromážděni, byly zavřeny.

Onino dva učedníci ještě mluvili, když Ježíš stál uprostřed nich a řekl jim: „Pokoj vám! Jáť jsem, nebojte se.“ Oni pak zděšení a přestrašení jsouce domnívali se, že by

ducha viděli. I řekl jim: „Co se děsíte? a proč vstupují taková myšlení na srdce vaše? I přistoupil k nim a ukázal jim jizvy své. „Vizte ruce mé i nohy mé, žeť já jsem to: dotýkejte se a vizte: nebo duch nemá těla a kostí, jako mne míti vidíte.“

Učedníci poznávají milovaného Mistra svého. Vidí Ho, dotýkají se Ho; radostí překypují. Nechtějí ani věfiti v blaženost svou. Takové jest srdce lidské; naděje jeho jsou malomyslné; co se mu přihází šťastného, uvádí je v rozpaky. Spíše věří ve zlé nežli v dobré.

Ježíš je chtěl upevniti ve víře. Aby je zbavil bázlivosti u víře, pravil jim: „Máte-li tu něco, ježto by se pojedlo?“

A oni podali mu kus pečené ryby a plášt medu. Když pojedl před nimi, vzav ostatky dal jim.

Tedy jest to tělo živé, ústrojné, vzkříšené to tělo Ježíšovo. Není v tom výjevu žádného přeludu, vše jest skutečnost. Jídlo jest skutečné, ačkoliv nemá sloužiti k výživě Toho, který od té chvíle sprostěn jest zákonů, jimž podléhá přirozenost těla hmotného.

I řekl jim opět Ježíš: „Pokoj vám, jakož mne poslal Otec, i já posílám vás.“

Dává jim na srozuměnou, že viditelná Jeho přirozenost bude míti krátkého trvání, a že oni budou Jeho zástupci, Jeho poslové na tomto světě.

Moc, kterou má od Otce, poslání, které Mu Otec svěřil, a které se končí Jeho smrtí a vzkříšením, odevzdá jim.

Jedno slovo shrnuje tuto moc a tento úřad: sdíleti Ducha Božího a odpouštěti hříchy těm, kteří otevrou srdce své slovům Jeho, kajíce se a věříce.

V tom okamžiku a by dal na jevo viditelným znamením, co s nimi sdílel, dechl na ně, řka jim:

„Přijměte Ducha svatého: těm, kterým odpustíte hříchy, odpuštěny jsou, a těm, kterým je zadržíte, zadržány jsou.“

Ejhle toť druhá a božská moc dána apoštolům.

Prve, než umřel, při poslední večeři, dal jim Ježíš moc obnovovati a udržovati pod způsobami chleba a vína, obětování oběti věčné; dnes, v této druhé noci, vdechuje jim Ducha

Svatého, a vnáší na ně moc posvěcovati duše a odpouštěti hříchy.

Projev tento měl mocný účinek na učedníky: překonal nevěru jejich a upokojil jejich nepokoj. Právili: „Viděli jsme Pána. Vzkříšení stávalo se pro všechny svědky tohoto božského zjevu viditelnou a skutečnou událostí.

Bůh však dopustil, že jeden z Jedenácti nebyl s nimi. Byl to Tomáš, povaha to nejnedůvěřivější z celé té malé společnosti. Když mu ostatní pravili: „Viděli jsme Pána, zjevil se nám, jak jest.“ On řekl jim: „Leč uzřím v ruku jeho bodení hřebů, a pustím prst svůj v místo hřebů, a ruku svou vložím v bok jeho, neuvěřím.“

Jak mnoho jest povah podobných tomuto nedůvěřlivému apoštolu!

Svědectví vlastních soudruhů odmítá; nedůvěřuje nikomu, leč sobě a Mistru svému. Jiní viděli, i uvěřili; on však nevidí-li, neuvěří.

Nevěřící měl býti přemožen. Spasitel chce, aby stádce Jeho bylo v úplné jednotě u víře. Nový projev dokoná díla toho.

Udalo se to za osm dní po onom dnu, kdy se ukázal ostatním a přesvědčil je.

Byli pospolu v jednom domě, při zavřených dveřích. Tomáš byl s nimi. Přišel Ježíš zavřenými dveřmi a stál v prostřed, rka: „Pokoj vám.“ Potom dí Tomášovi: „Vlož prst svůj sem, a viz ruce mé a vztáhni ruku svou a vpusť v bok můj; a nebudiž nevěřící, ale věřící.“

Odpověděl Tomáš a řekl: „Pán můj, a Bůh můj!“ Byl osvícen; a vida Vzkříšeného vyznával Boha.

Ježíš pak, mluvě pro budoucnost a pro všechny, kteří, po příkladě Tomáše, přivedeni byli v pokušení, odpírati pravým svědectvím a slovům Jeho apoštolů, pravil k Tomášovi, jenž jest pravým obrazem duše víře se vzpírající: „Že jsi mne viděl, Tomáši, uvěřil jsi: blahoslavení, kteří neviděli, a uvěřili!“

Škola rationalistická, i při takovém svědectví, dovoluje

si brátí v otázku zázrak z mrtvých vstání a zjevování se Ježíše.

V pravdě není většího zázraku nad tento, aniž jest který, jenž by vážněji a slavněji byl potvrzen. Ne žena, ani ženy, ale mužové, mužové přemnozí stvrzují jej. Dotvrzují, že jistotně viděli a sice několikráte; a vypravují, že nemohli uvěřiti, že jim bylo třeba, očividně se přesvědčiti, aby uvěřili.

Z počátku nevěří, nevěří a nevěra jejich jest tak tvrdošijná, že jen Mistr jejich svou opětovnou přítomností mohl je přivesti k přesvědčení, že On to jest, jenž byl ukřižován a zachoval známky, krvavé známky svého ukřižování, dokázal jim činy nejpatrnějšími, že má skutečné tělo, totéž, které přibito bylo na kříži; avšak On jim též dokázal, že tělo Jeho oslavené nemá již slabosti tohoto života, kde člověk trpí a umírá.

Před podobným svědectvím uklání se nestranný dějepisec; který však poslouchá teorií předpojatých, protiví se. Rozumování nutí ho, že upírá zázraků, totiž to, co jeho rozum nazývá zázrakem, a proto, aby mohl popřiti zázrak, jest nucen obětovati poctivost a vědomost svědkovu.

Byli to buď podvodníci nebo šejdiři, řekne; a zdá-li se slovo příliš ostré, opraví je výrazem libozvučnějším, ale stejně urážlivým: Byli to blouznivci nebo nevědomci.

Ovšem dle učení těch, kteří upírají věci nadpřirozené, Ježíš umřel jako my, nevstal z mrtvých jako naši mrtví nevstávají. Učedníci Jeho skryli mrtvolu Jeho a podvodem, jež lze vysvětliti přepjatostí jejich, rozšířili bájku o Jeho vzkříšení.

Vysvětlení to urážlivé; na čem spočívá? na jakých dokladech? Židé, kteří první pustili do světa tuto myšlénku, nedokázali jí nikdy. Byla stvůrou jejich nenávisti; a nerozšířili jí jen potud, pokud sahalo svědectví několika vojáků, katanů Ježíšových, kteréž podplatili.

Každá svévolná hypotéza odsuzuje se sama; stává se zločinem, je-li urážlivou.

Nuže co nám historie povídá o učednících Ježíšových, o těch povahách prostých, které obcování s nejsvětějším Mi-

strem poněnáhu přeměnilo, to nedovoluje, by se jim vrhla ve tvář přezdívká podvodníkův nebo pokrytců.

Osmnácte století, které v té věci neštítí se žádného posměšného žertu, žádné smělosti, nebylo s to, by někoho nepřesvědčilo o jiném.

Spravedlnost veřejného mínění vzepřela se proti němu; není již dovoleno vykládati po jeho způsobu evangelickou dějpravu a zvláště vzkříšení Ježíšovo.

Rozumářství devatenáctého věku vysvětlovalo je zase hallucinací neboli přeludem smyslů.

Tímto chorobným zjevem domnívá se vysvětliti si všechny úkazy nadpřirozených zjevení, kterými se neviditelný svět odhaluje někdy v pozemském našem životě. Avšak nemožno-li popírati tohoto případu pathologického, bývá přece často věcí nerozumnou a urážlivou, jak bývá vykořisťován. Blouznivci jsou blázni; domnívají se, že vidí mimo sebe zjevení, které však jest v nich samých; mají za skutečnost to, co se jim jen zdá a co jest pouhou jejich smyšlénkou. Jsou chorobni; i ve svém ústrojí tělesném jeví důkazy chorobného stavu svého, podrážděné čivy, přemrštěnost, potřeštěnost, podivínství, pomatenost.

Chtítí vysvětliti hallucinací výjevy tak jasně vypsané, v nichž se vzkříšený Ježíš zjevil několikráte ženám, jež Ho provázely na Jeho apoštolských cestách, svým učedníkům buď jednotlivě nebo když byli pohromadě, an s nimi mluví o věcech vznešených, jí s nimi, — chtítí vysvětliti takové události hallucinací, to věru, jak již řečeno, věcí nerozumnou, urážlivou.

Nikdy theorie tato nedovede vysvětliti zázračné proměny, kteráž se stala s apoštoly, že jsouce s počátku tak váhavými u víře, stali se muži tak nezvratného a hrdinského přesvědčení. Jedenácte učedníků nejeví žádné známky nemoci čivní, ztřeštěnosti a pomatenosti. Jsou to mužové zdraví na těle i na duchu, mužové jako všickni jiní bez zvláštních schopností, ale také beze všeho podivínství.

Věcí podstatnou při hallucinaci jest, že blouznivec vidí vždy, čeho se obává, nebo čeho si přeje. Apoštolové však

nemá ani pomyšlení, že byl Mistr Ukřižovaný vstal z mrtvých; neobávají se Ho, aniž po Něm touží; neznajíce Ho ještě dokonale ani se neopovažují věřiti v Něho.

Jsou pravým opakem blouznivců: tito domnívají se míti vidiny, které ve skutečnosti nejsou; apoštolé však tvrdošijně upírají, co vidí a co skutečně jest. Aby podobný stav u apoštolů vysvětliti mohli, dovolávají se vroucí jejich lásky k Ježíši, berouce na pomoc i přelud východního světla, jara Galilejského, oslňující nebe, ale to vše znamená vydávati se v posměch těm, kteří znají východní země, kteří znají pošetilost a lešť nevěry. Žid a Arab nejsou blouznivci. Nikdo nevycituje lépe přírodu než oni, a proto nejsou přístupnými jakémusi přemrštěnému nadšení, jemuž se podává blouznivec za doby naší.

Ostatně nesmíme zapomínati, že dobyt byl svět od těch mužů, kteří hlásali Boha ukřižovaného a vzkříšeného. A není příkladu, že by blouzniví potřeštěnci dobyli světa. Jejich osudem bývá, že vzbuzují spíše útrpnost.

Upírati tedy zázrak vzkříšení Ježíšova, znamená učiniti zase zázrak nový, neboť zázrakem by bylo, kdyby blouznivci byli založili křesťanství.

Těm, kteří znají jen zákony přírodní, fysické a zvířecí, není od místa uvéstí na paměť všeobecné zákony přirozenosti mravní a lidské, rozumové a božské. Smrt jest rozumným, osudným, neuprosným následkem hříchu. Neposkvrnil-li hřích nějaké bytosti, spravedlivou věcí jest, aby nepodlehla smrti.

Naprostá svatost Ježíšova chránila Jej před rozkladem; a vydal-li se z lásky k lidem na smrt, úplně svobodně dle příkazu Otce svého, spravedlnost Boží musila Ho navždy sprostiti smrti.

Vzkříšení jest tedy velikým činem spravedlnosti Boží ku bytosti jediné čisté, kterou poznal svět.

Tomáš byl poslední z Jedenácti, jenž uvěřil v Mistra.

Potom, když poutníci velikonoční, po svátcích opouštěli Jerusálem, také učedníci Ježíšovi odtud odcházeli a ubírali se cestou do Galilee.

Ježíš za života svého předpovídaje vzkříšení své, pravil jim, že je tam předejde, a ženy, které Ho spatřily vzkříšeného, zvěstovaly Jedenácti, rozkaz Páně, aby se vrátili do Galilee, kde se s nimi sejde.

Patrně se vrátili učedníci do Kafarna. Petr tam měl dům svůj; více než kdy jindy byl on zajisté nyní středem, kolem něhož se kupili ostatní. Avšak vypravování evangelická netáhnou se leč k jedné věci; ku zjevení Mistra vzkříšeného. Vše ustupuje do pozadí před těmito událostmi, kterými se upevňuje víra učedníků, probouzí vědomí budoucího jejich povolání, a počíná mezi nimi a Ježíšem ona nerozborná jednota, kteráž vzdorovati bude světu.

I stalo se, že jednoho večera v Kafarnai shromážděni byli Šimon Petr, Tomáš, Nathanael Chananejský, oba synové Zebedeovi, a dva jiní nejmenovaní učedníci. (Jan XXI, 1. a násl.)

Bezpochyby vzpomínali dob, kdy Mistr byl ještě s nimi. Tento dům, tato vysoká síň, kde bývali pohromadě, tyto zdi hostívaly Ho. Tato loďka byla jeho; tatáž, kterou si pro sebe vyhradil. Tu místo, kde rád odpočíval, tu jiné, kde vstupoval na loďku.

Srdce lidské se nemění; probouzí všecky upomínky, které upomínajíce na minulost, vrací nám drahé bytosti, které zmizely.

Petr vzpomněl si na své sítě. „Jdu lovit ryb,“ pravil druhům svým. Řkou jemu: „Půjdeme i my s tebou.“ I vyšli a vstoupili na lodi, a té noci nic nepopadli. Když pak bylo již ráno, a oni se blížili ku břehu, spatřili někoho, který se zdál, že očekává, až připluje loď. Byl to Ježíš; žádný z učedníků Ho nepoznával.

Tedy řekl jim Ježíš: „Dítky, máte-liž co k jídlu?“ Odpověděli jemu: „Ne.“ — Dí jim: „Vrztež síť na pravou stranu lodi, a naleznete.“ I vrhli; a již jí nemohli utáhnouti pro množství ryb.

Oči jejich se otevřely. Tedy řekl z učedníků ten, kteréhož miloval Ježíš, Petrovi: „Pán jest to!“ Srdce jeho

to uhodlo. Petr, slyše, že Pán jest, obestřel se sukni, a pustil se do moře. Bylo to as na dvě stě loket od břehu. Ostatní pak učedníci připravili se na lodi, táhnouce loď s rybami.

A jakž vystoupili na zem, uzřeli řeřavé uhlí položené, a rybu svrchu položenou, a chléb.

Tento tajemný oběd připravený Ježíšem, zdá se býti znamením Prozřetelnosti, s jakou bdí nad apoštoly.

Dí jim Ježíš: „Přineste z ryb, kteréž jste ulovili nyní.“ Vstoupil Šimon Petr a vytáhl síť na zem plnou ryb velikých sto padesát a tři; a ačkoliv jich tak mnoho bylo, neroztrhla se.

Ten, jenž říkával dříve učedníkům: „učiním z vás rybáře lidí“, prorokoval jim dnes tímto hojným, neočekávaným lovem, jaké bude jednou apoštolování jejich.

Dí jim pak Ježíš: „Pojďte, obědujte.“ Posadili se a žádný se neosmělil se Ho otázati: Ty, kdo jsi? věduce, že Pán jest. Jakási posvátná bázeň je pojímala. I přišel Ježíš a vzal chléb, a dával jim, též i rybu.

Když poobědvali, pohleděl na Šimona Petra a řekl: „Šimone, synu Jonášův, miluješ-li mne více nežli tito.“ Dí jemu: „Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji.“ — Řekl jemu: „Pasiž beránky mé.“

Řekl jemu po druhé: „Šimone Janův, miluješ mne?“ Dí jemu: „Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji.“ Řekl jemu: „Pasiž beránky mé.“

Řekl jemu Ježíš po třetí: „Šimone Jonášův, miluješ mne?“ Zarmoutil se Petr, protože mu řekl po třetí: Miluješ-li mne; i řekl jemu: „Pane, ty víš všecko; ty víš, že tě miluji.“

Mluvil ne ku člověku, ale k Bohu, který ví vše; a před Bohem, který ví vše, stvrzoval lásku svou. Řekl jemu Ježíš: „Pasiž ovce mé.“

Jest to slavné odpuštění, rehabilitace Petra, jenž zapřel Krista, před apoštoly; povýšení učedníka, kajícího a milujícího ku popřednictví v Království. Jen Petr jest ustanoven pastýřem beránkův a ovcí, prostých věřících i druhých pastýřů; jemu náleží voditi je na pastvu Kristovu; a jakož

se duše neživí leč pravdou Boží, silou a láskou Jeho: Petrovi náleží, jakožto nejvyššímu pastýři, udíleti jim pravdu učením, sílu s láskou skrze svatosti. Ježíš mu svěruje stráž těchto pokladů neporušitelných. V budoucnosti, Církev jakožto moc hierarchická, spočívá na něm.

Slova Páně právě v tom okamžení ji utvořila na břehu téhož jezera, kde byl slíbil Petrovi učiniti ho rybářem lidí.

Avšak nebude bez bolesti tento nejvyšší úřad, k němuž ustanovuje Ježíš apoštola svého, svěruje mu plnou moc svou výrokem, v němž vyjádřena neskončená láska: „Pasiž beránky mé, pasиж ovce mé.“ Nic božského není bez bolesti. Petr bude míti osud Mistra svého; v osudě jeho, mučednictví vyrovná se slávě; Ježíš mu to ohlašuje:

„Amen, amen, pravím tobě: když jsi byl mladší, opasoval jsi se, a chodívals, kam jsi chtěl, ale když sestaráš, vztáhneš ruce své, a jiný tě opáše, a povede, kam ty nechceš.“

Hle to připravuje Ježíš svým nejmilejším, svým největším apoštolům. Oni, kteří jsou dle Jeho obrazu usůsobeni, pokračující v díle Jeho v lidstvu, nositi budou znamení Mistra svého, vydávati se jako On v oběť, a dokazovati pravdy, kterou hlásají, úplnou odevzdaností a hrdinskou obětí.

Konečně řekl Ježíš Petrovi; „Pojď za mnou.“ Zdá se, že mu měl cosi důvěrnějšího pověděti.

Snad chtěl jen tímto symbolickým činem naznačiti, že ve všech věcech jest mu kráčet jen ve šlépějích Jeho. Petr poslechl a obraceje se k soudruhům svým, spatřil Jana, kteréhož miloval Ježíš, kterýžto taktéž šel: „Pane, co pak tento?“ pravil Ježíšovi.

Otázka Petrova, ač laskavá, nebyla beze vší zvědavosti. Ježíš dí jemu: „Chci, aby tak zůstal, dokudž nepřijdu, co tobě po tom? ty pojď za mnou.“

Odpověď ta skrývá zajisté v sobě cosi tajemného; byla později příčinou mezi učedníky Janovými zvláštní víry. Domnívali se, že Jan neumře.

Apoštol sám jí odporuje, nevysvětluje však nejasnosti, jakáž spočívá ve slovech Ježíšových. Zdá se, že Ježíš staví

násilnou smrt vyhrazenou Petrovi jakožto protivu proti klidné smrti Janově. Všickni apoštolé, s Petrem v čele, umrou na popravišti; avšak lidem se nepodaří ukrátiti smrtí mučednickou dlouhou životní dráhu Janovu. Milovaný Mistr si proň přijde. Ustanoven jest k tomu. by v pokolení křesťanském zvěčnil největší slova Ježíšova; žádný se na ně nerozpomíná tak dobře jako svatý ten stařeček. Zdaliž ten, jenž nejněžněji miloval, neměl míti přednost vzpomínati si nejlépe?

Přítomnost Jedenácti v Galilei, svědectví jejich o z mrtvých vstání, shromáždily kolem nich mnohé učedníky, které smrt Ježíšova rozptýlila. Všickni nevěřili slovům apoštolův ani slovům těch, kterýmž popřáno bylo viděti Ježíše.

Nové zjevení, slavnější než ostatní, utvrdilo víru kolísajících. Událo se na jedné hoře sousedící s jezerem, kam Ježíš se uchýloval často s učedníky svými, aby jim kázal a se modlil. Udal jim ji jakožto místo, kde se opět shledají. Jméno její vymizelo z podání lidu.

Svatý Pavel, který mluví o tomto zjevení v Galilei, označuje je jakožto jedno z nevyvratných svědectví skutečného z mrtvých vstání.

„Bylo tu,“ „píše více než pět set bratrů. Ježíš byl viděn od nich; a mnozí z nich žijí posud mezi námi.“ (I. Kor. XV, 6)

Spatřivše Ho, klaněli se Jemu.

Ježíš přiblížil se k nim. Mluvil s nimi. Dotvrzoval své svrchované, všestranné moci a poslání, jaké jest vyhrazeno učedníkům Jeho.

„Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Jdouce učte všechny národy. Křtíte je ve jménu Otce, Syna i Ducha svatého. Učte je zachovávatí vše, co jsem přikázal vám; a já s vámi jsem až do skončení světa.“

Každé to slovo vzkříšeného Ježíše má moc tvůrčí.

Když praví: „Přijměte Ducha svatého“, zřizuje moc kněžskou, která rozsuzuje a posvěcuje. Když praví Petrovi: „Pasiž beránky mé, pasíž ovce mé,“ zřizuje primat v nejvyšší hierrarchii Království svého. Praví-li dnes: „Jděte a učte všechny národy. Křtíte je ve jménu Otce, Syna i Ducha

svatého,“ zřizuje nejvyšší právo apoštolátu. Ukazuje mu, jak daleko sahá panství jeho neobmezené, nesmírné jako Bůh, ježto všickni jsou povoláni slyšeti hlas Ježíšův, a tvořiti Království Jeho.

Shrnuje ve slovech těch vše, co apoštolé povinni budou hlásati lidstvu, Jeho vlastní přikázání; označuje křest jakožto velikou svátost, kterouž vtělení budou v život božský, kterýž přináší na zem, a jehož účelem jest povznésti nás k Otci, věčnému to a nevysýchajícímu zřídлу tohoto života, se Synem, kterýž jest dokonalým jeho zjevem, a kterýž jest jedinou mocí schopnou uskutečniti toto vtělení.

A pak praví svým:

„Já s vámi jsem až do skonání světa.“

Jest nejen osvobozen od smrti, a živ; On jest prost všeho, co obmezuje lidi a živí tvory; čas a prostor. Přes věky, přes vzdálenost bude vždy uprostřed svých milých přebývati.

Apoštolé zakoušejí toho na sobě po všecken čas, co žijí, pod stálým působením vzkříšeného Mistra svého. Ačkoliv Ho vidí jen občas, jest přece s nimi a v nich. Spojuje je, povznáší, překonává malomyslnost a nevěru jejich, ovládá myslí jejich, svědomím, něžností, dokonává zařízení, které je musí učiniti nepřemožitelnými a ozbrojití je k tomu, aby splnili po všecky věky dílo Království Božího. Nikdo jiný nezpůsobil zázračné změny, jaká se stala s těmito Galilejskými, kteří se stanou dobyvateli světa.

Ještě jednou a naposledy je shromáždí a to v Jerusalemě, jak tomu chce.

Oni opustí tedy navždy tuto krajinu Zabulon a Nephtali, pobřeží tohoto moře, u něhož byli povoláni, a přijdou do města svatého, kde je Mistr očekává.

Jedenácte sedělo za stolem: Ježíš vstoupil mezi ně. Neprve jim vytýkal prvotní nevěru jejich a zatvrzelost srdce, že nevěřili v svědectví těch, kteří Ho viděli. Tato výčitka přesahuje věky, a týká se všech těch lidí, kteří pohrdají slovem svědků, jimž svěřeno bylo poslání hlásati život, smrt, vzkříšení, učení a naděje Kristovy.

Pak jim připomněl vše, co jim kázal, když ještě přebýval mezi nimi.

„Vše, co jest psáno v Zákoně, u Mojžíše a proroků o mne,“ pravil jim, „muselo se naplniti.“ I otevřel jim smysl a rozum Písem. — „A tak,“ řekl jim, „musel Kristus trpěti a třetího dne z mrtvých vstáti, a kázáno býti ve jménu Jeho pokání a odpuštění hříchů mezi všemi národy, počnouc od Jerusalema.“

„Vy pak jste svědkové těch věcí. A já pošlu zaslíbení Otce svého na vás: vy pak zůstaňte v městě, dokudž nebudete oblečeni mocí s výsosti.“

„Jděte do celého světa, a kaďte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude; kdo pak neuvěří, bude zatracen.“

Aby pak poznali, že božská síla sestoupí v ně, doložil: „Tato pak znamení následovati budou ty, kteříž uvěří: Budou ve jménu mém zlé duchy vymítati, novými jazyky mluvit, hady bráti, a jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim; na nemocné budou ruce vzkládati, a se dobře míti budou.“

Veškera tato divotvorná moc bude darem Ducha. Nechť působí zjevně na těla, když bude chtíti Bůh tím stvrditi nadlidské dílo apoštolů; nechť působí neviditelně na duše, na svědomí skryté: bude vždy táž; v jednom i druhém případě bude důkazem moci Boží.

Vyvedl je pak ven z města do Bethanie, na vrch hory Olivetské.“

Tam počalo Jeho utrpení a tesklivost před smrtí; tam také chce opustiti zemi a vejíti do slávy přede tváří a nad městem, jež Ho ukřižovalo, jež střežilo hrob Jeho a netušilo Jeho vítězství.

Byli zde shromážděni všickni apoštolé; i pravili Mistru: „Pane, v tomto-liž čase navrátíš Království israelské?“

I řekl jim: „Není vaše věc znáti časy neb chvíle, kteréž Otec položil v moci své.“

Z otázky apoštolů soudíme na poslední ještě sny ty židovské, které rozptýlí jasná záře Ducha, a v odpovědi Ježíšově spatřujeme poslední úsilí Jeho, aby obrátil mysl jejich

k onomu Duchu, jehož budou nástroji volnými a nepřemožitelnými.

„Ale přijměte,“ pravil jim, „moc Ducha svatého přicházejícího na vás a budete mi svědkové v Jerusalemě, a ve všem Judsku, i Samařsku, a až do posledních koutů země.“

Toť byla poslední slova Jeho.

Pozvedl pak ruce; žehnal apoštolům, a když jim žehnal, viděli, an se vzdaluje od nich, unášen jsa do nebe. Oblak vzal Jej od očí jejich.

Nebe jest otevřeno. Království Boží založeno. Vítězství Ježíšovo počíná. Neopouští země, leč aby ji osvobodil od zla a ji spasil: zvítězil nad světem.

DODATKY

A)

LETOPOČET ŽIVOTA JEŽÍŠOVA.

Kristus náleží historii. První povinností dějepisce, jenž chce psáti Jeho životopis, jest, by na jisto postavil letopočet Jeho života.

Historik, nedovede-li přesně určití letopočet historické osoby neb události, podoben jest hvězdáři, jenž není s to, by vyměřil oběh hvězd v hlubinu Mléčné dráhy se ponořivších. Ale osoby a události, jichž dobu lze přesně určití, jsou jako hvězdy, jež hvězdář v nesmírném prostoru ustálí jako matematické body, jichž vzdálenost potom snáze může vypočítati.

Tak i historik; zná-li přesně chronologická data osoby a doby, o nichž pojednává, dovede mnohem snáze dopátrati se vnitřní souvislosti zjevů v životě téže osoby se vyskytujících s událostmi doby, ve které táž osoba žila; dovede pak z této vnitřní souvislosti vysvětliti mnohé zjevy jinak temné a záhadné a tím způsobem nám podati pravý obraz i osoby i doby, jež si vylíčiti před se vzal

V životě pak každého člověka jsou tři hlavní doby, body kardinalní, jež předem určití třeba by dle nich se další výpočet díti mohl, totiž: narození, veřejné působení a úmrtí.

To jest chronologie obecná, jež však zevrubněji a určitěji musí býti ustanovena; čím pak určitější jest, tím větší jistoty a spolehlivosti podává.

Tuto obecnou chronologii života Kristova zachovala nám evangelická tradice takto: Ježíš narodil se za Augusta, císaře římského a za Heroda, krále judského a sice v druhé polovici panování prvního a v poslední době panování druhého; 15tého léta panování Tiberia císaře, počal veřejně působiti a též za Tiberia, když Pontský Pilát spravoval Judsko, zemřel.

Tato určitá data, jsouce evangelickými památkami doložena a všeobecným podáním potvrzena, mohou ovšem historikovi dostačiti. Má-li se však určití datum zevrubněji, totiž: den a rok Jeho narození; rok, kdy počal vyučovati; doba, která uplynula od tohoto okamžiku až do Jeho smrti; který den, který týden, který rok se smrt udála: tu se ovšem otvírá široké pole bádání, vědeckých rozhovorů, rozmanitých domněnek, často i odporův a nejistých mínění.

Má-li tedy se ve věci této k jasnosti a k jakési jistotě dospěti, není spolehlivějšího prostředku leč postavit se na základ evangelického textu; při tom však přiblížeti sluší zároveň k souhlasnému vypravování svatých spisovatelův a všimati si též současných dějepisců světských, pohanských a židovských. Tato všecka svědectví jsou ve věci naší rozhodna.

I.

Rok narození Páně.

Mnich Diviš, příjmím Malý, opat kláštera v Římě, ustanovil rok narození Ježíše Krista na r. 754. po vystavení Říma. Rok ten byl až do 17. století obecně za pravý uznáván. Ode dvou posledních století však uznán jest nepravým, a není již historika, který by neměl za to, že Ježíš se narodil o tři nebo čtyři leta dříve.

Sv. evangelia udávají nám tak důležité zprávy, že nelze o tomto tvrzení býti v nejmenší pochybnosti.

Dle sv. Matouše II, 1. (sv. Luk. I, 5, Mat. VI, 22), Ježíš se narodil za panování krále Heroda.

Podle sv. Lukáše II, 1. narodil se, když bylo sčítání lidu nařízené císařem Augustem.

Podle sv. Matouše II, 2, 16. hvězda se ukázala mudrcům od Východu a tito přišli do Betlema, kde Ježíš právě se byl narodil.

Dle sv. Lukáše III, 23. byl Ježíš, když přijal křest od Jana, asi ve 30ti letech.

Dle těchto zpráv lze narození Páně na jisto stanoviti mezi r. 746—751. po vystavení Říma; neboť sčítání lidu nedělo se před r. 747. a Herodes zemřel v době r. 750—751. po vyst. Říma.

II

Rok smrti Herodovy.

Zprávy historika Josefa Flavia jsou o tom velmi určité. Kniha starožitností židovských XVII, 8, 1, 6, 10. a kniha o válce židovské I, 33, 8. zmiňují se, že Herodes zemřel 37 let po svém ustanovení za krále a 34 leta po tom, co skutečně se ujal království.

Dekret senatu římského vydán byl na horlivé dolehání Oktaviana a Antonia. Že oba tito soupeři se věci ujímali, z toho lze souditi, že byli touž dobou smířeni. Toto smíření však stalo se dle Dia Cassia (48, 28.) r. 714. po vyst. Říma. Do téhož roku padá tedy ustanovení Heroda za krále Judského, a poněvadž vládl 37 let, tedy zemřel r. 750—751. po vyst. Ř.

Než jakkoli Herodes byl od senatu římského r. 714. ustanoven, neujal se vlády, až teprve když byl pomocí římskou dobyl království na Antigonovi a jeho stoupencích. Dobyť Jerusalema stalo se r 717. a — jak Josef výslovně udává — v třetím měsíci Sivanu (polovici června a července). Skutečná vláda Herodova trvala tedy 34 leta, z čehož opětně vyplývá rok jeho úmrtí 750—751.

Také astronomie přichází historikovi ku pomoci. Podle svědectví Josefova Star XVII, 6, 4. událo se před smrtí

Heroda úplné zatmění měsíce, kteréž v Jerusalemě bylo viděti v noci 12. na 13. března od jedné hodiny, osm minut až do čtyř hodin dvanáct minut. Úplněk 15. nisanu r. 750. připadal na 12. dubna.

Když tedy Josef udává, že Herod nedlouho (7 m 68 dní po tom) po tomto zatmění zemřel, tedy smrt jeho udála se v měsících, které následovaly po Velikonocích r. 750. tedy opět mezi r. 750 - 751.

III.

Sčítání lidu.

Podle sv. Lukáše narození Páně v Betlemě připadá v dobu současného sčítání lidu od císaře Augusta nařízeného a od Quirina, místodržitele Syrského, provedeného.

Spatřován v tom anachronismus, ježto prý se toto sčítání lidu událo teprve 10 let po smrti Herodově, a proto prý narození Ježíšovo v Betlemě není událostí historickou, nýbrž toliko legendou, vynyšlenou proto, by se dokázalo, že Ježíš pochází z rodu Davidova.

Smí-li pak si kdo dovoliti, aby něco podobného tvrdil proti historické správnosti tak svědomitého spisovatele, jakým je sv. Lukáš, který hned v I. kapitole svého evangelia (v. 1.—5.) píše, „že od počátku všecko pilně vyzvěděl, aby o tom pořádně psáti mohl výbornému Theofilovi, by poznal pravdu těch slov, jimž byl vyučen?“

Může-li tu u člověka nepředpojatého, neřkuli historika, vzniknouti jen dosti malá pochybnost, že tak správný a svědomitý spisovatel, který v Úvodu ke svému spisu slavně dosvědčuje, že to, o čem hodlá psáti, nejprve pilně vyzvěděl právě za účelem, aby mohl o tom pořádně psáti na potvrzení pravdy? Jen zlomyslný člověk může vyřknouti to slovo, že týž spisovatel hned o jednu kapitolu dále mohl podávati legendu na místě pravdivé události. Není li to křivdou, ano urážkou pro něho?

Jen ten, kdo sám poctivosti nemá, dovede tak souditi o poctivosti muže, který sobě všemožnou píli dal, aby vše, o čem psáti chtěl, od počátku pilně vyzvěděl od těch, „kteří sami viděli a služebníci slova byli“ (Luk 1, 2.) a také se o pravdě všeho přesvědčil, jelikož chtěl, aby ten, jemuž psal, jen pravdu a nic jiného než pravdu poznal.

Popsání neb sčítání lidu událo prý se mnohem později; spatřuje se v tom anachronism, jenž zase svědčí o nepravdě, že se Ježíš narodil v Betlemě.

Proti tomu máme svědectví, jež potvrzují, že se toto popsání skutečně událo za Augusta.

Jest zcela pravdě nepodobno že by sv. Lukáš se byl dopustil anachronismu, a že by byl ono popsání, které nařídil Augustus, a které se konalo za Quirina v Syrii, zmatl sobě s oním popsáním, které teprve 10 let později se konalo za téhož Quirina v době, když Archelaus byl složen z vladařství a Judsko prohlášeno za provincii římskou. Jest to proto pravdě nepodobno, ano jisto, poněvadž sv. Lukáš dobře znal obě tato popsání, neboť zcela správně rozeznává první popsání (II., 2) od druhého (Sk. V., 37); co kdo dobře zná, toho tak snadno si nepomate, aby kladl jednu věc místo druhé.

První popsání, o němž se zmiňuje ve svém evangeliu, bylo sčítání obyvatelstva vůbec; mužů, žen, dětí dle rodiště; druhé bylo přiznání se za příčinou poplatku daně; toto bylo znamením úplného podrobení pod moc římskou a přivtělení k říši, kdežto prvé bylo k tomu druhému toliko přípravou.

Jest tedy třeba dokázati, že všeobecné popsání bylo nařizeno od Augusta v době, kde vláda Herodova chýlila se ku konci; dále že toto popsání dálo se za dozoru římského legata Quirina a že jest docela rozdílné od popsání, které se událo za téhož Quirina, ale již jakožto vladaře syrského 10 let později.

Aby se řešení této předležitě otázky lépe porozumělo, nebude od místa, podati tu některé podrobnosti o římském sčítání lidu.

Účelem takového popsání bylo: úředně stvrditi počet svobodných občanů římských a na jisto postaviti jejich rod, jméno, věk, zaměstnání a majetek.

Toto sčítání bylo základem rozpočtu daní, jak i jméno „census“ ukazuje.

Zapsání každého jednotlivce do ústředního seznamu bylo provázeno zároveň slibem neb přísahou věrnosti. Že pak toto sčítání obyvatelů dalo se v jejich rodišti, průvodno z nařízení Claudiem dvě století př. Kr. vydaného, dle kterého každý svobodný občan udati měl své jméno, bydliště, cenu majetku, jméno rodičů, ženy a dítek. Ženy svobodné se musily též přihlašovati. Obyčej tento ještě dlouho po Kristu se udržel; Sozomenes ve své historii (V, 4.) mluví o sčítání konaném v Cesarei ještě za Juliana Apostaty.

Sčítání takové dalo se za dozoru zvláštních k tomu určených legátů „censitores“ nebo „legati pro praetore“ zvaných, jimž k ruce stáli podřízení úředníci „adjutores ad census“.

Augustus sám řídil osobně takové sčítání 27 let př. Kr. v Gallii, později k tomu splnomocnil Drusa. Ještě 60 let po Kristu zmiňuje se Tacit (Annal. XIV, 40.) o podobném sčítání v Gallii, které také nebylo řízeno správcí provincie, nýbrž zvláštními legaty, jichž jména též udává.

Takový legat obdržel někdy vrchní velení vojska v provincii, kde sčítání prováděl. (Tac. Ann. I, 31, 33.)

Za vlády Augustovy takové sčítání častěji se událo. Nařizoval je každých pět let v Římě, častěji rozšiřoval je na Itálii i na veškeré císařství

Od bitvy u Actia až do jeho smrti bylo jich devět, a jedno z nich bylo bezpochyby ono, o němž zmiňuje se Lukáš (II, 1.): „Stalo pak se v těch dnech, že vyšlo vyrčení od císaře Augusta, aby byl popsán veškeren svět.“

Ve výrazu „v těch dnech“ může se míti za to, že to byl rok 746. po vystavění Říma.

Ve veškeré říši panuje té doby mír; chrám Janův byl po 12 let zavřen; Augustus je na vrcholi své moci a slávy, všecek jsa zaměstnán svými administrativními reformami, k nimž

jakožto základ sloužiti mu má sčítání lidu a zcenění pozemků.

Můžeme tedy s dobrým svědomím připustiti, že sčítání lidu u sv. Lukáše bylo obecným sčítáním obyvatelstva ve veškerém císařství. Než tu jiná nastává obtíž: kterak mohlo se vztahovati na Judsko, jež nebylo tehda ještě provincií římskou?

Sluší zde předem znamenati, že byl podstatný rozdíl mezi zeměmi k císařství úplně přivtělenými, jakožto část říše římské a též bezprostředně římskými úředníky spravovanými, a mezi zeměmi lennými, kterým Římané ponechávali jakousi neodvislost a ve kterých vedl správu král od císaře dosazený. I takové země náležely k říši a bývaly podrobeny sčítání, na jehož základě platili Římanům poplatek. Tak dí Tacit (Ann. IV, 41) o malém království Archelaově v Cilicii: „Nostrum in modum deferre census adigebatur gens Archelao regi subjecta.“ Totéž platilo o Judei Herodem spravované. Byloť tehda Judsko skutečným vlastnictvím římským, a Herod ničím jiným, leč pouhým vasalem; bylť od senatu na dolehání Antonia a Octavia zvolen, dosazen a římským vojskem do zemí uveden. A že nebyl neodvislým, viděti z toho, že římstí místodržitelé v Syrii často docházeli do Jerusalema a v celém království sobě jako neobmezení páni vedli. Herodes musil nejen poplatek platiti, ale i vojsko pomocné stavěti.

A právě pro tuto příčinu bylo potřebí tu konati sčítání lidu, aby bylo základem, dle něhož by poplatek i počet vojska pomocného vyměřeny býti mohly.

Při obezřelosti, jakou Římané, jsouce výteční politikové, vždy dávali na jevo ve příčině podmaněných národů, lze míti za to, že právě u národa židovského tak houževnatého a na svou samosprávu žárlivého bylo zvlášť toho potřebí, aby vlast jejich nebyla hned jedním rázem zbavena vši samostatnosti a přivtělena hned jako provincie dobytá k říši ostatní, nýbrž chytrí Římané zajisté židy poznenáhla k tomu připravovali, až za Quirina, kterýž se stal místodržitelem syrským, provedeno bylo úplně přivtělení Judee k římskému

císařství. Sčítání lidu, které r. 747 po vyst. Říma Augustus nařídil v Judsku, nebylo nic jiného, leč jen přípravou k poznenáhlému přeměnění Judska na provincii úplně podrobenou, a bylo vůbec prvním, které císař v této zemi, požívající ještě jakés také samostatnosti, nařídil.

Namítá se ovšem, že Josefus Flavius ve svých Starožitnostech, který dosti zevrubných zpráv o Herodovi podal, o tomto sčítání se nezmiňuje. Avšak není tomu tak. Jako Tacit, Sueton, Dion Cassius zmiňuje se též Josef o některých událostech, jichž bychom jinak nepochopili, leč připustíme-li toto všeobecné sčítání ve veškerém císařství.

V Starožitnostech (XVII, 2 4.) čteme, že když veškerý národ židovský byl nucen skládati přísahu císaři, šest tisíc Židů se tomu protivilo. Můžeme míti za to, že tu jde o přísahu věrnosti, která se skládala vždy při příležitosti sčítání lidu. Zná-li tedy Josef zevrubně číslo těch, kteří odepřeli přísahy, není-li to důkazem, že Židé byli jednotlivě povoláváni před zřízeného úředníka, který vykonával rozkazy císařovy?

Než naskytuje se nová obtíž. Sv. Lukáš píše: „To popsání první stalo se od vladaře syrského Cyrina.“ (Luk. II. 2.)

Quirin byl vladařem syrským okolo r. 6. neb 7. našeho letopočtu, nemohl tedy říditi popsání za Heroda.

Mnozí exegeté se domnívali, že tento 2. verš byl, jakožto glosa in margine vložen do textu, avšak verš ten nachází se ve všech rukopisech a také Vulgata nebyla by ho přijala, kdyby nebýval byl uznán za text původní. Lépe tedy učiníme, přisvědčíme li těm, kteří navrhuji tuto četbu verše: na místě *ἀπὸ τῆς ἢ ἀπογραφῆς πρώτης ἐγένετο ἡ γεμεύουστος* čísti *ἐγένετο πρώτη ἡ γεμεύουστος*, tak totiž, jak se nachází v kodexu sinajském, což by znamenalo: *πρώτη* místo *πρωτέρα* = to se stalo dříve, než Quirinus byl vladařem syrským.

Theophilact (r. 1070) také tak vykládal tento verš sv. Lukáše a to bez pochyby dle otců řeckých. Ještě lépe zní však překlad. „Toto popsání stalo se před oním, které stalo se za syrského vladaře Quirina.“

Při prvním popsání, o němž máme řeč, byl dle Tertuliana (cont. Marc. IV., 19.) vladařem syrským Sextus Saturninus.

Avšak to není na ujmu věci naší, neboť — jak již dříve řečeno — za Augusta bylo sčítání svěřováno zvláštním legatům — censitorům; i nemohl li býti Quirin takým legatem? Tomu aspoň nasvědčuje zpráva Tacitova (Ann. III., 48) podle které vojevůdce Quirinus podrobil národ Hamonadův v Cilicii, o čemž i Strabo (XII, 15.), se zmiňuje, že hladem přinutil tento zpupný národ k podrobení, učinil 4000 zajatcův a nenechal v domovině žádného muže schopného k zbraní. Byl tedy Quirinus velitelem vojenským v Cilicii, Syrii a Phenicii a jakožto takový ustanoven za legata, pod jehož dozorem sčítání nejen v nově nabytých provinciích, nýbrž i v zemích spojencův, jako v Kapadocii za krále Archelaa, a bezpochyby také v Judei za krále Heroda se konalo.

A tím právě se vysvětluje, že toto sčítání bylo pro Judsko prvním, jak sv. Lukáš dobře připomíná.

Toto obecné sčítání také se snaší s ediktem Augustovým vyrytým na mramorové desce v Ancýře r. 747. po vystavění Říma. — Ježto však Pán Ježíš se narodil před úmrtím Herodovým, které se událo r. 750, nelze narození Ježíšovo posunouti dále po r. 750.

I jest na jisto postaveno, že tato veliká událost historická zběhla se mezi r. 747. až 750. po vyst. Ř., do kteréž doby spadá také ono všeobecné sčítání Augustem nařízené, o němž tak určitě se zmiňuje sv. Lukáš.

Nemůže tedy býti o nějakém anachronismu ani řeči a tudíž samo sebou na dobro vyviaceno jest libovolné, nekritické mínění, že Pán Ježíš se nenarodil v Betlemě nýbrž v Nazaretě.

Jest věru ku podivu, že lidé, kteří si jinak dovedou historie vážiti, mohou takovým nehistorickým, ničím neopodstatněným domněnkám přece nějaké váhy přikládati!

IV.

Hvězda na Východě.

Jaká to hvězda byla, nelze dle udání prvního evangelia určit. Byl to zajisté neobyčejný úkaz nebeský, kterým mudrci vysvětlovali si ve spojení s narozením krále židovského.

Že na Východě podobné tradice o příchodu velikého krále z Judska panovaly, dosvědčují Tacitus a Suetonius: „percrebuerat Oriente toto vetus et constans opinio esse in fatis, ut eo tempore Judea profecti rerum potirentur. (Suet. IV; Tacit V, 13: Josef de bello Jud. VI, 6, 4.)

Také mudrci sami mluví o tom jako o události vůbec známé, říká: „Kde jest novorozený král židovský? nebo viděli jsme hvězdu „jeho“ na Východě.

I Herodes, knížata kněžská a učitelé lidu nevyptávají se mudrců, co a jak se to má s tou hvězdou, nýbrž hledají v Písmech, kde by se narodil.

Tato obecná víra potvrzuje pravost události evangelické.

R. 1604. bylo viděti hvězdu Jupitera, Saturna a Marta pohromadě; po blízkou toho spojení ukázala se jiná hvězda směrem k východu, s počátku hvězda první velikosti neobyčejného lesku, kteráž poznenáhla bledla až r. 1606. zmizela.

Neobyčejný tento úkaz vykládal Kepler jako týž, který se ukázal mudrcům, o nichž vypravuje sv. Matouš, r. 747. po vyst. Ř., kdy se podobné skupení hvězd událo (de nova stella 1606.).

Tvrzení Keplerovo potvrzeno na počátku nynějšího století astronomem Poffem (Der Stern der Weisen. Kopenhagen 1827.) a Schubertem (Planetenconjunctionen und der Stern der drei Weisen. Bamberg. 1827.) a Idlerem (Vermischte Schriften, Band I.).

Udalo-li se toto sdružení r. 747. na Východě, zajisté přišli mudrci teprve r. 748. do Jerusalema, z čehož jde na jevo, že před r. 747—748. se Ježíš nenarodil, a že rok narození spadá do doby po r. 747 nejdále po r. 748.

V.

Doba křtu Páně.

Dle sv. Lukáše III, 23. počínal býti Ježíš as ve třiceti letech, když přišel k Jordanu k Janovi a byl od něho pokřtěn.

Toto určité udání let Páně povede k určitému udání Jeho narození, podaří li se ustanoviti dobu křtu Páně.

Sv. Jan ve svém evangeliu II, 13. zmínjuje se o první Veliké noci, již Ježíš slavil v Jerusalemě.

Tenkráté žádali Židé na něm znamení. I řekl jim: „Zrušte chrám tento (pravil to o chrámu těla svého) a ve třech dnech jej zase vzdělám.“

Tedy řekli Židé: „Čtyřicet a šest let staven chrám tento, a ty ve třech dnech jej vzděláš?“

Dle svědectví Josefova (Star. XX, 9, 7.) bylo obnovení chrámu úplně dokončeno před počátkem války židovské. Herodes počal obnovovati chrám dle téhož svědka (Star. XV, 11, 1) v 18. roce svého panování, o slavnosti Posvěcení v měsíci Kislev nebo před Velikonocí r. 735. po vyst. Říma. Připočteme-li oněch 46 let k 735 obdržíme dobu Velikonoc r. 781. Poněvadž však Ježíš byl před Velikonocemi pokřtěn, spadá tedy jeho křest do druhé polovice r. 780. Odečteme-li od toho jeho věk, totiž 30 let, tedy spadá rok Jeho narození do r. 749 - 750. po vyst. Říma.

Všecky události: smrt Herodova, sčítání lidu, hvězda mudrců a křest Páně dokazují, že Ježíš se narodil po r. 746. a před r. 751. po vyst. Říma.

VI.

Rok smrti Páně.

Pán Ježíš byl ukřižován v pátek: Dokázati jest, že tento pátek byl pátek Velikonoční, 15 den měsíce Nisanu.

To když bude dokázáno, pak není třeba více, než pohlédnouti do židovského kalendáře a vyhledati tam asi ke konci vladaření Pontského Pilata rok, v kterém Velikonoce připadaly na pátek. Jistě pak to byl rok smrti Páně. neboť všickni evandělísté výslovně udávají, že Ježíš v pátek byl ukřižován. Sv. Lukáš (XXIII, 54.) mluvě o pohřbu Páně, který hned po Jeho smrti se konal, udává den i hodinu: „A byl den připravování (parasceve t. j. den před svátkem) a sobota zasvítila.“ Sobota byl veliký den sváteční, proto ženy, ač připraveny měly vonné věci, přece těla Páně nebal-samovaly, ježto „v sobotu odpočinuly podle příkázání“ (Luk. XXIII, 56.) a teprve „první den po sobotě“ (Luk XXIV, 1) šly ke hrobu, aby tělo Páně pomazaly.

Sv. Marek také udává pátek, kde Ježíš zemřel. „A když byl již večer, že byl den připravování, jenž jest před sobotou, přišel Josef z Arimathie k Pilátovi a prosil o tělo Ježíšovo.“ (Mar. XV, 42, 43.)

Sv. Matouš rovněž tentýž den udává; dí: „druhého dne, kterýž jest po velikém pátku, sešla se knížata kněžská,“ jež na Pilátovi žádala stráže ku hrobu.

Všickni synoptikové udávají tedy jednomyslně, že Ježíš zemřel v p á t e k.

Podobně tvrdí sv. Jan: „Tu tedy pro den připravování židovský, že blízko byl hrob, položili Ježíše“ (XIX, 62.) a před tím dí: „Tedy Židé, poněvadž byl den připravování, aby nezůstala těla na kříži v sobotu (byl zajisté veliký den sobotní) prosili Piláta, aby zlámání byli hnátové jejich a byli složení.“ (XIX, 31).

Jisto tedy jest, že Ježíš zemřel v pátek. Nyní dokázati sluší, že ten pátek byl den 15. Nisanu.

To však již z toho průvodno jest, že Pán den před tím jedl s učedníky beránka velikonočního, který dle zákona pojídával se dne 14. Nisanu večer

Že to nebyla jen obyčejná večeře, nýbrž večeře slavnostní, jak ji Židé konali o Veliké noci, vysvítá zřejmě z povědi sv. evandelistů. Sv. Matouš jmenuje ten den „prvním dnem Přesnic.“ (Mat. XXVI, 17)

Ještě určitěji vyjadřuje se sv. Marek: „Prvního pak dne Přesnic, kdež zabíjeli beránka velikonočního, řkou jemu učedníci: Kde chceš, abychom šli a připravili tobě, bys jedl beránka?“ (Mar. XIV, 12) Podobně sv. Lukáš: „Tedy přišel den Přesnic, v kterémž potřebí bylo zabíti beránka.“ (Luk. XXII, 7.)

Tedy opět všickni tři evandelisté tvrdí, že to byla večeře velikonoční, kde se pojídal beránek, tedy 14. Nisan, den na to zemřel Pán Ježíš, tedy dne 15. Nisanu.

Že však sv. Jan dí: „I vedli Ježíše od Kaifáše do domu radního. Bylo pak ráno, a oni nevešli do radního domu, aby se neposkvrnili, ale aby jedli velikonočního beránka“ (XVIII, 28.); a že někteří z toho dovozovali, že Ježíš již 14. Nisanu odsouzen a ukřižován byl, to mínění našeho, že to byl pátek a sice 15. Nisan v ničem nevyvrací, ježto výraz „jísti beránka“ celý den od večera 14. až do večera 15. Nisanu znamená, ano vůbec slaviti všech 7 dní k slavnosti náležitých, jmenovitě 15., 16. a 21. Nisan, kde Židé pojídali „Chogigo“, to jest obětní zvířata, jež právě o svátcích hojně k obětem a jmenovitě dne 15. Nisanu ráno přinášeli.

Ostatně mluví sv. Jan o Veliké noci vždy ve smyslu širším, totiž o celé slavnosti: „Byla pak blízko Velikonoc židovská, i vstoupil Ježíš do Jerusalema.“ (Jan II, 13.) — „A když byl na den sváteční velikonoční v Jerusalemě“ (Jan II, 23). Podobně VI, 4; XI, 55; XIII, 1.

V kterém roce připadl 15. Nisan na pátek?

Dle astronomických tabulek *) podle křesťanského leto-

---

*) Wurm. Astronomische Beiträge zur näheren Bestimmung des Geburts und Todesjahres Jesu.

počtu od r. 26—36. po K. kde Pilát spravoval Judsko, připadla Velikonoc na pátek r. 30. dle našeho počítání na 7. dubna — neboli na r. 783. po vyst. Říma. To by byl den a rok, kdy Pán Ježíš zemřel.

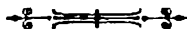
Pán zemřel ve věku 33 let; odpočítáme-li toto číslo od 783 — 33 = 750, dokazuje to opět, že Ježíš musil se naroditi před r. 751 po vyst. Ř., jak s počátku bylo udáno.

Mimo sv. evandělísty ještě dva historikové zmiňují se o smrti Páně: Josef Flavius a Tacitus.

Tacit mluvě o křesťanech, jež Nero dával na smrt, dí: „ . . . . quos vulgus „christianos“ appellabat. Auctor nominis eius „Christus“ Tiberio imperante per procuratorem Pontium Pilatum supplicio affectus est“ (Ann. XV, 45). (Lid nazýval je křesťany. Původce jména toho Kristus za panování Tiberia od vladaře Pontského Piláta ukřižován jest.)

Josef dí: „Za onoho času, kdy Pontský Pilát spravoval Judsko, žil Ježíš. Udán byv od předních mezi našinci byl odsouzen k smrti kříže od Piláta.“ (Star. XVIII, 3.)

Pilát spravoval Judsko od r. 26—36 podle křesťanského letopočtu; také do té doby padá smrt Páně. Svědectví pohanů, Židův a křesťanů v tom se shodují.

B)

DVA RODOKMENY PÁNĚ.

(Mat. I, 1—17, Luk. III. 23—38.)

Není národa, u kterého by byl kult plemene a krve vyvinutější, nežli u národa židovského.

Skrze otce Abrahama tvoří Židé zvláštní plémě v rodině semitské; skrze Jakoba a jeho dvanácte synů roztrídění jsou na dvanácte pokolení, neztrácejíce ničeho ze své původní jednoty. A jako sobě zakládají na svém původu od Abrahama, touž měrou také s pravou žárlivostí bdí nad krevní neporušeností svého pokolení. Aby ji tím snáze zachovali, nejen nevchází syn Abrahamův nikdy v manželství s pohankou, ale pravý Israelita nebere si ani ženy z jiného pokolení.

Jestliže tento národ po tisíciletí není zničen, jestliže uprostřed rozličných národů, ač rozptýlen, žije, jistě z veliké části děkuje to nábožné lásce k své krvi a k svému pokolení. Z této jen povstal obyčej, že sobě Židé zakládali rodokmeny.

Rozdělení na dvanáctero pokolení věrně zachovávali Židé, nazadávajíce tím v ničem jednotě plemenné.

Po návratu ze zajetí Babylonského pokolení Judovo zastínuje ostatní pokolení a stává se takřka národem Judským neboli židovským, v němž ostatní pokolení téměř splynula. Nezakládáno již rodokmenů podle pokolení, nýbrž podle rodů. Nicméně jednotlivé rodiny buď podle starých rodokmenů, nebo z listin soukromých, neb ústním podáním zachovávají

památku na pokolení, z něhož pocházejí. Jsou to najmě rodiny pocházející z pokolení Judova, které znajíce dobře proctví o Messiáši zachovávají s nábožnou svědomitostí své rodokmeny.

Podobně bylo s pokolením Levitským. Ač nemělo zvláštěního území a po celé Palestině mezi ostatními roztroušeno bylo v městech kněžských, zachovávalo tím bedlivěji svůj původ kněžský, čím tíže neslo zrušení království. Josef (cont. Apion. I, 7.) dává svědectví, jak houževnatě zachovávaly rodiny kněžské své titule a jak mnoho si na nich zakládaly, šlo-li tu o manželství se ženou, pocházející z rodu Levitského. Bylo nutno, by pocházela z rodiny kněžské, jako její manžel a že tomu tak jest, bylo jí toho dokázati před svědky a listinami veřejnými.

Pokud se ostatních pokolení týče, byl to hlavně zájem hospodářský, nehledě ani k vzpomínkám historickým, pro který horlivě se starali o původ svůj. Neboť podle práva židovského náležela půda rodinám a také při nich zůstávala. Dokázal-li kdo, že z té které rodiny pochází, bylo to zároveň průkazem o vlastnictví a právu dědičnosti.

Tak stalo se, že každý Žid dobře věděl, z které rodiny, z kterého pokolení, z které krve pochází. Židé Palestiňští mohli se toho dovolávat i listinami uloženými v archivech v chrámu chovanými; ostatní žijící mimo svatou zemi brávali takové listiny s sebou jako poklad rodině náležející.

Tyto poznámky mohou dostačiti historikovi, by oba rodokmeny Ježíšovy (Mat. I, 1—17; Luk. III, 23—38.), jakkoli sobě odporovati se zdají, na pravou míru uvedl. Za věc jistou třeba míti, že oba evandělísté dobře věděli, co píší, a že by nikdy nebyli mohli v blud uváděti lid, jenž tak žárliv a hrd byl svým rodem a příbuzenstvím.

Obě genealogie hned na první pohled ukazují se nám zcela určitě. Patrně jest rodokmen podle sv. Matouše sestupný, počínající Abrahamem až k Josefu, snoubenci Mariinu. Ježíš se v něm nazývá synem Davidovým a to s patrným úmyslem, by skrze Abrahama, praotce národa židovského

dokázal se jeho původ co do národnosti, a skrze Davida Jeho původ královský. Odkud pochází tento rodokmen?

Jako každý jiný z obyčejně židovského. Kdo jej sestavil? Možná, že sám sv. evandělita; a když i jej od neznámého nám původce vzal, jistě k němu ničeho nepřidal.

Ve verši 16. neklade o Josefovi, jako o předešlých otcích „zplodil“, nýbrž, že byl „mužem“ Marie, aby dokázal, že Josef nebyl otcem Ježíše, jehož zázračné početí hned potom vypravuje, nýbrž toliko pěstounem; za druhé, že jako muž Marie byl před zákonem otcem Ježíšovým a Ježíš před zákonem synem Josefovým. Takové zákonné otcovství a synovství mělo u Židů rovného práva s otcovstvím a synovstvím přirozeným. Tímto rodokmenem dokazuje sv. evandělita, že Ježíš byl opravdu a zákonně skrze pěstouna Josefa potomkem Abrahamovým a Davidovým. Avšak byl potomkem Davidovým i podle přirozenosti dle matky své, kteráž jsouc jediná dcera a dědička nesměla dle zákona, leč někomu z pokolení svého zasnoubena býti, a protož právě Josefovi, potomku Davidovu, zasnoubena byla a tím svůj vlastní rod na jevo dala. Tedy po obojí straně byl Ježíš „synem Davidovým“, a toho dokázati jistě mnil sv. evandělita, jak to i z povahy jeho evangelia jte na jevo.

Dále udává rodokmen od sv. Matouše některé ženy, což nebývalo zvykem v rodokmenech úředních.

Ale zachovává přesně zvyk, že celý rodokmen na stejnoměrné díly rozdělován býval, aby tím snáze podržel se v paměti. Tak sv. evandělita rozděluje jej na tři díly po čtrnácti jménech: od Abrahama až k Davidovi; od Davida až k zajetí; od zajetí až Pánu Ježíši.

Co se však týče rodokmenu od sv. Lukáše, patrně, že jest „vstupný“ a sice vstoupá od Ježíše a Josefa až k Davidu a Abrahamu a od toho až k Adamu.

Rodokmen tento vstoupá od Davida, nikoliv královskou větví Isaiovou, nýbrž větví Nathana, staršího syna Davidova. Mezi jmény obou rodokmenů jsou jen čtyři, o kterých se oba evandělité zmíní; Šalomoun a Josef; Salatiel a Zorobabel.

Výraz, jímž se v rodokmeni sv. Lukáše postupnost uvádí, jest obecnější, totiž řecký člen τῷ značící genitif překládá se podle Vulgaty „qui fuit“, který byl, kdežto sv. Matouš užívá určitějšího výrazu „zplodil“.

Pravopis a pozměna hebrejských jmen v tomto rodokmeni jest zřejmým znamením, že zhotoven byl v kruhu hellenistickém.

Že pak od Ježíše vstoupá se až k Adamovi, jest to rázu jaksi všeobecného, povšechného, což se dobře snáší s povahou evangelia, jemuž přináleží, a jež vede důkaz, že Ježíš není toliko Messiasem židovským, nýbrž Spasitelem veškerého lidstva.

Oba tyto rodokmeny byly odedávna předmětem nekonečných sporů.

Mají-li oba stejnou důležitost? Neodporují-li sobě? Je-li první správným, jak může býti též druhý nebo naopak?

Takové otázky se přetřásaly.

Svatí Otcové, církevní učitelé a křesťanští exegeté nerozpakovali se přijati je oba za pravé, snažíce se rozřešiti tuto otázku tím, že mají oba rodokmeny za shodny.

Dvojím řádem tu postupováno: první zakládá se na domněnce, že oba rodokmeny jsou se strany Josefovy; druhý na tom, že první rodokmen jest se strany Josefovy, druhý se strany Mariiny.

Prvním způsobem snažili se vysvětliti různosti obou rodokmenů leviratem (Deut. V, 10. srov. Mar. XII, 19.). Bylo totiž u Židů povinností mladšího bratra vzíti za manželku vdovu po svém starším bratru, umřel-li tento bezdětek. První syn z takového manželství byl pak do desek rodopisných zapsán na jméno zemřelého a dědil veškeru jeho pozůstalost.

Tato povinnost vztahovala se z počátku toliko na bratry v domě otcovském dosud bydlící, později však rozšířena na vzdálenější pokrevence.

Podle toho mohl tedy míti některý syn dva otce: jed-

noho podle přirozenosti, druhého podle zákona a proto i dva rodokmeny: podle přirozenosti a podle zákona.

Rodokmen od sv. Matouše jest přirozený se strany Josefa, jenž měl Jakoba za pravého otce; rodokmen od sv. Lukáše jest zákonný se strany Josefa, který podle zákona leviratu měl za otce Heliho. Vycházejíce od Jakoba a Heliho oba rodokmeny postupují cestou rozdílnou až k Zorobabelovi a Salathielovi. Tento dal Josefovi dva otce: Jechoniáše podle zákona; Neriho podle přirozenosti. Odtud zase oba rodokmeny jdou různou cestou, až se opět sejdou v Davidovi.

V druhé domněnce, že totiž první rodokmen jest se strany Josefovy, druhý se strany Mariiny, vysvětlují se různosti tím, že jsou to dva rodokmeny podstatně rozdílny.

Obě tyto domněnky nemohou se ubrániti vážným námitkám. Není-li podle prvního rodokmenu Josef leč otcem podle zákona, nemá tento rodokmen žádné váhy u křesťanů, kteří věří v nadpřirozené početí Ježíše.

A rodokmen se strany Mariiny zdá se býti anomalií, ježto se nesrovnává se zvykem židovským, jenž neodvozoval příbuzenství od ženy.

Aneb jestliže Josef a Marie byli blízcí příbuzní, neměli-li by míti tentýž rodokmen?

Ať jest tomu jakkoli, přece nelze za to míti, že svatí evandělísté bez účelu udají každý po svém způsobu rodokmen Pána Ježíše a účel ten zajisté byl, by dokázali, že Ježíš jakožto Messiáš jest „synem Davidovým“, neboť tak o něm proroci předpovídali, že pocházeťi bude z rodu Davidova.

Je-li tedy Ježíš synem Josefovým, oba rodokmeny pak přímo míří na cíl; avšak oba evandělísté uznávají, že Ježíš podle přirozenosti lidské nemá Josefa za otce, nýbrž toliko Marii za matku. Jaké ceny tedy mají oba ty rodopisy, nehledíc ani k tomu, že oba evandělísté nedrželi se zvyku obecného, dle něhož příbuzenstvo nikoliv od ženy, nýbrž od muže se odvozovalo?

A přece přese všechny tyto námitky není za těžko dovoditi, že oba rodokmeny udávají předky téže rodiny, totiž příbuzenstvo Mariino a Ježíšovo, když totiž se připustí, že

Maria a Josef byli v blízkém příbuzenstvu, jak za to obecné podání má; pak by byl Josef bratrem Anny, matky Marie; pak by bylo samozřejmo, že předci Josefovi, jak je uvádí sv. Matouš, jsou zároveň předky Marie a Ježíše, neboť Jakob, otce Josefa a Anny, byl by dědem Marie a pradědem Pána Ježíše.

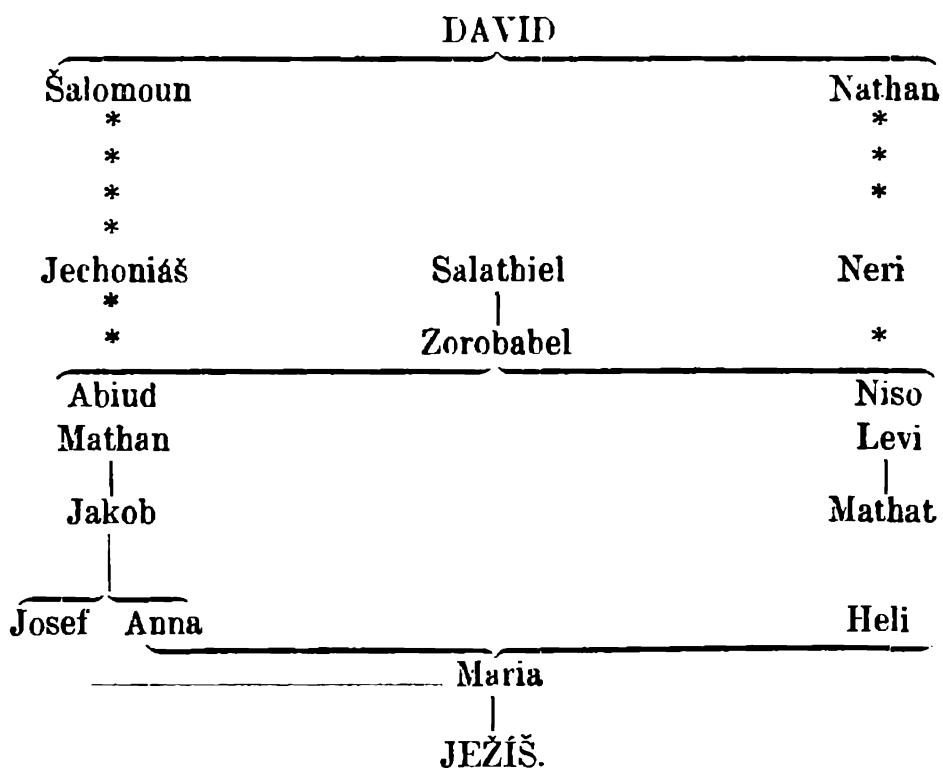
Proti této domněnce nelze vážné námitky činiti, leč, jak potom vysvětliti hlavní rozdíl obou rodopisců?

Když podle sv. Matouš má Josef za otce Jakoba, jak může míti podle sv. Lukáše za otce Heliho? Odpověď je snadna; třeba tu jen dokázati, kdo byl onen Heli.

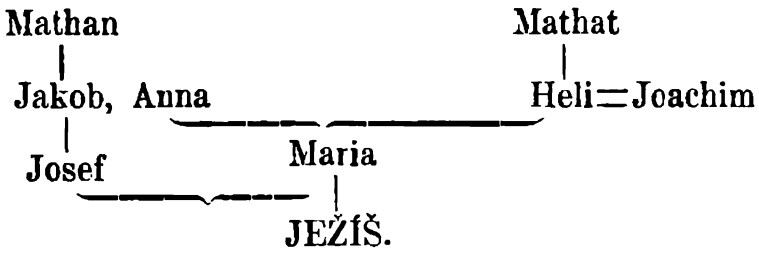
Heli odsuvkou povstalé z Heliakim, jež jest souzvučné s Joachim, dle otcové tradice byl otec Marie a švagr Josefův; následovně Josef, vzav si za ženu Marii, dceru Joachimovu nebo Heliovu, stal se zákonným dědicem a synem Joachimovým nebo Heliovým.

Oba rodopisy tedy udávají řadu příbuzenstva Ježíšova Davidem; pochází od něho podle větve Isaiovy skrze Šalomouna; pochází od něho podle větve Nathanovy skrze Heliho neb Joachima.

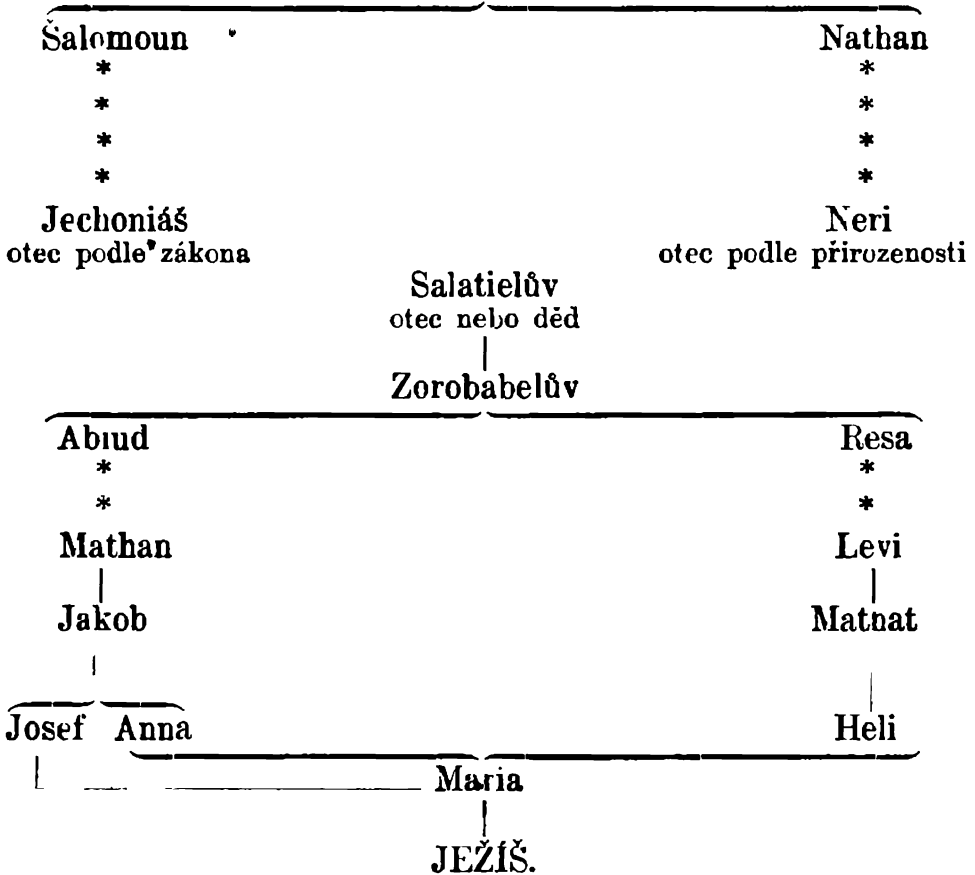
Dvě rodopisné tabulky názorně to vysvětlují.

nebo :

DAVID

Oba tyto rodokmeny odpovídají účelu, jež si postavili sv. evandělisté, totiž dovésti, že Ježíš pochází z rodu Davida, že jest „Syn Davidův“ a to se strany Josefovy podle rodopisu zákonného, se strany matčiny podle rodopisu přirozeného.

C)

Chronologický přehled

událostí ze života Pána Ježíše

obsažených

ve sv. evangeliích a v díle samém (v překladě).

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
					Díl I. str.

Rok 746-748 po vyst. Ř., 8 nebo 6 let před letopočtem našim.

Sčítání lidu od Quirina			II, 1-3	Dodatek, str. 234
Zvěstování naro- zení Jana Křtitele .			I, 5-25	

Rok 747-749., vys. Ř., 7 nebo 5 let před našim letopočtem.

BŘEZEN.				
Početí Ježíše . .			I, 26-28	112-114
Navštívení Panny Marie u Alžběty			I, 39-55	115-116

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
ČERVEN.					Díl I. str.
Návrat Panny Marie do Nazareta .			I, 56		117
Narození a obřezání Jana .			I, 57-79		117-118
Zasnoubení Josefa s Marií .					120-123
PROSINEC.					
Narození Páně v Betlemě .	I, 18-25		II, 1-7		125-127
Pastýři Betlemští u jeslíček .			II, 8-20		127-129
Obřezání Páně a Obětování v chrámě			II, 21-24		129-133
Mudrci od Východu .	II, 1-12				133-135
Vraždění nevinátek Betlemských a útěk sv. rodiny do Egypta .	II, 13-18				135-137

Rok 752 vyst. Ř., 3 léta našeho letopočtu.

Návrat sv. rodiny z Egypta do Nazareta .

II, 19-23

138

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
					Díl I. str.

Rok 7. našeho letopočtu.

Dvanáctiletý Je- žíš v Chrámě . . .			II, 42-50		151-158
--	--	--	-----------	--	---------

Rok 25-26 našeho letopočtu.

Vystoupení Jana Křtitele . . .	III, 1-12	I, 28	III, 1-29		198-200
-----------------------------------	-----------	-------	-----------	--	---------

Rok 27.

Křest Páně . . .	III, 13-17	I, 9-11	III, 21-23		212-214
Svědectví Janovo o Ježíši . . .	III, 11-12	I, 7-8	III, 16-17	I, 15-23	214-215
Ježíš na poušti . . .	IV, 1-11	I, 12-13	IV, 1-13		216-234
Návrat z pouště k Jordanu . . .				I, 29-34	236-238
První učedníci Páně . . .				I, 35-51	238-242
Ježíš s učedníky svými v Kani gali- lejské. První zázrak				II, 1-11	244-246
Pobyt Ježíšův v Kafarnau . . .				II, 12	246-247

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy Díl I. str.
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
Rok 28.					
Ježíš o Velikono- cích v Jerusalemě .				II, 13	249-251
Ježíš vyhání pro- dávače z chrámu .				II, 14-18	251-254
Rozmluva Ježíšo- va s Nikodemem				III, 1-21	255-260
Nové svědectví Jana Křtitele o Je- žíši				III, 26-30	262-264
LISTOPAD - PRO- SINEC.					
Ježíš se vrací do Galilee skrze Sa- maří .				IV, 1-4	264
Rozmluva Ježíšo- va se Samaritánkou u studnice Jakobovy				IV, 5-42	268-271
Ježíš v Kani. Úředník královský přichází z Kafarna a prosí, by Ježíš uzdravil jeho syna				IV, 43-54	276-278
ÚNOR.					
Druhá cesta Je- žíšova do Jerusa- lema .				V, 1	280

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
Uzdravení ochromeného u rybníka Bethesdy . . .				V, 2-17	Díl I. str. 280-281
Ježíš vydává svědectví, že jest roven Bohu . . .				V, 17-32	284-294
Jeťi Jana Křtitele; Ježíš se uchyluje do Galilee . . .	IV, 12 XIV, 2	I, 14-18 VI, 14	IV, 14-15 III, 19-20		295
Ježíš v synagoze Nazaretské . . .	IV, 13		IV, 15-30		316-319
Ježíš v Kafarnai . . .	IV, 13-17	I, 21-22	IV, 31-32		220-223
Zázračné zalovení ryb . . .	VIII, 18-22	I, 16-20	V, 1-11		324
Fríchod do Kafarna — uzdravení posedlého . . .		I, 23-28	IV, 33-37		325
Uzdravení tchyně Petrovy . . .	VIII, 14-17	I, 29-37	IV, 38-44		337
Apoštolování v okolí Kafarnajském . . .		I, 38-39			337-338
Uzdravení malomocného . . .	VIII, 1-4	I, 40-45	V, 12-16		339-342
Návrat do Kafarna . . .		II, 1			344
Uzdravení dnávélo, jemuž Ježíš odpouští hříchy ku pohoršení Fariseů . . .	IX, 1-8	II, 2-12	II, 17-26		344-345

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
Ježíš povolává publikána Matouše, který mu strojí hostinu .	IX, 11-18	II, 16-28	V, 30-30		Díl I. str. 346-347
Vzkříšení dcery Jairovy — uzdravení ženy krvotokem trpící — uzdravení dvou slepcův a jednoho němého . .	IX, 18-34		VIII, 41-56		349-350
Pohoršení Fariseů, že učedníci Ježíšovi sbírali a jedli klasy v sobotu — Ježíš, Pán soboty .	XII, 1-8		VI, 1-5		351
Uzdravení člověka s uschlou rukou .	XII, 9-21	III, 1-6	VI, 6-11		351-352
Vyvolení 12 apoštolů . .		III, 7-19	VI, 12-19		354
Kázání na hoře .	IV-VII		VI, 20-49		356-371
Návrat do Kafarna — uzdravení služebníka setníkova .	VIII, 5-13		VII, 1-10		373
Ježíš v Naím — vzkříšení synáčka vdovina . .			VII, 11-17		374
Jan v žaláři posílá učedníky své k Ježíšovi . . .	XI, 2-19		VI, 18-35		376-880

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
Hostina u Šimona — lžišnice u nohou Ježišových .			VI, 36-50		Díl I. str. 381-385
Apoštolování v Ga- lilei — Podobenství o Království Božím	XIII, 1-53	IV, 1-34	VIII, 1-18		386-399
Ježiš od Fariseův na nejvýš uražen .	XII, 46-50	III, 20-30			400-404
Utišení bouře	VIII, 18-27	II, 35-40	VIII, 22-25		405
Posedlí v Gerase	VIII, 28-34	V, 1-20	VIII, 26-39		407-411
Návrat do Kafar- naa — nový pokus v Nazaretě .		VI, 1-6			411-412
Vyučování apo- štolů .	X, 1-42	II, 7 13	IX, 1-6		413-422
Stětí Jana Křtitele	XIV, 1-12	VI, 14-29	IX, 7-9		423-426

29 rok křesť. letopočtu.

Druhé Velikonoce; Ježiš nejde ku slavnosti.

BŘEZEN.					
Návrat apoštolů do Kafarnaa — Je- žiš na poušti Beth- saidské .	XIV, 13	VI, 30-31	IX, 10		428
Rozmnožení chlebů	XIV, 14-23	VI, 32-45	IX, 11-17	VI, 1-15	428-432
Ježiš chodí po je- zere . . .	XIV, 23-36	VI, 45-56		VI, 16-24	435

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
Rozhodná chvíle v Galilei				VI, 25-60	Díl I. str. 436
Ježíš přislubuje chléb nebeský				VI, 61-72	436-448
Kletba na Beth- saidu, Korozim a Ka- farnaum	XI, 20-23				450
Ježíš vzdává dík svému Otci a volá k sobě všechny tr- pící	XI, 23-30				450-451
DUBEN — KVĚ- TEN.					
Rozmluva Ježíšo- va s Farisei o pravé čistotě	XV, 1-20	VII, 1-23			453-455
Ježíš jde ku hra- nicím Fenickým	XV, 21	VII, 23			456
Ježíš a žena ka- nanejská	XV, 22-28	VII, 24-30			456-457
Návrat k jezeru skrze Desítměstí		VII, 31			457
Uzdravení hlucho- němého		VII, 32-37			458
Druhé rozmnože- ní chlebů	XV, 29-39	VIII, 1-9			459
Fariseové žádají znamení s nebe	XVI, 1-5	VIII, 10-21			461

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELÍÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
Ježíš varuje apo- štoly před kvasem Farisejským .	XVI, 6-12				Díl I. str. 461
Uzdravení slepého u Bethsaidy . .	IX, 32-34	VIII, 22-26			462
Ježíš odchází do Cesaree Fillippovy	XVI, 13	VIII, 27			465
ČERVENEC — SRPEN.					
Ježíš ustanovuje Petra za hlavu Cír- kve .	XVI, 13-20	VIII, 27-30	IX, 18-21		466-470
První proroctví o budoucím utrpení .	XVI, 21-28	VIII, 31-39	IX, 18-21		470-474
Proměnění Páně na hoře Tabor .	XVII, 1-8	IX, 1-7	IX, 28-36		474-479
Uzdravení námě- šičníka .	XVII, 14-20	IX, 13-28	IX, 38-43		481
Opětné předpově- dení smrti Páně .	XVII, 21-22	IX, 29-31	IX, 44-45		483
ZÁŘÍ.					
Návrat do Kafar- naa — placení daně chrámové .	XVII, 23-26				484
Rozepře apoštolů o popřednictví — poslední nauky v Galilei — o ztracé- né ovcí — odpuště- ní hlavní známku Království Božího .	XVIII, 1-35	IX, 32-40	IX, 46-50		485-490

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
ŘÍJEN.					Díl II. str.
Odchod z Galilee do Jerusalema .				VII, 2-10	7-9
Samaritáné odpi- rají pohostinství Je- žíšovi .			IX, 51-56		9-10
Poučování o ná- sledování Krista .	VIII, 19-22		IX, 57-62		10- 1
Poslání 72 učed- níků .			X, 1-16		12
Zákonník táže se o životě věčném .			X, 25 37		13-15
Ježíš v Bethanii			X, 38-42		16-17
Ježíš učí modlit- bě Páně .			XI, 1-13		18
Príchod do Jeru- salema v polovici slavnosti Stánků .				VII, 14	20-21
Vyučování v síni Šalomounově — Je- žíš Syn Boží .				VII, 12-15	22-31
Shromáždění vele- rady — Nikodem se zastává Ježíše				VII, 40-53	32-33
Ježíš a žena cizo- ložnice .				VIII, 1-11	34-35
P. Didonn Ježíš Kristus. II.					24

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
Ježíš — světlo světa .				VIII, 12	Díl II. str. 36-41
Ježíš podává nová svědectví o mesiášském poslání svém .				VIII, 21-59	43-53
Ježíš v nebezpečí, býti kamenován, opouští chrám — uzdravuje slepého od narození — rozpaký Fariseů .				IX, 1-14	54-61
Ježíš uchyluje se do Perea za Jordán					62
Návrat 72 učedníků .			X, 17-24		63-64
Nové potyčky s Farisei pro vymítání zlého ducha .			XI, 24-36		65-70
Ježíš hostem u Farisea			XI, 37-54		71-74
Ježíš vystříhá před lakomstvím — podobností o bohatém muži .			XII, 13-53		74-78
Zpráva o povraždění Galilejských na rozkaz Pilátův .			XIII, 1-5		79
Podobenství o fíkovém stromu .			XIII, 6-9		80

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
Uzdravení 18 let mučené .			XIII, 10-17		Díl II. str. 81
Ježíš odpovídá na otázku o malém počtu spasených .			XIII, 22-30		83-85
Fariseové potmě- šile varují Ježíše před Herodem			XIII, 31-33		85-86
20. PROSINCE.					
Ježíš v Jerusalemě o svátku Posvěcení Chrámu .				X, 22-23	86
Ježíš tázán, je-li Synem Božím . .				X, 24-29	87
Ježíš prohlašuje svou jednotu s Ot- cem — Židé chtějí Jej kamenovati .				X, 30-39	87-94
Ježíš po druhé se uchyluje do Peree .			XIII, 34	X, 40-42	95
Uzdravení vodna- telného .			XIV, 1-6		96
Podobenství o svátků .			XIV, 7-24		98-99
Za jaké podmínky vchází se do Krá- lovství Božího .			XIV, 25-35		100

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
Podobenství o ztracené ovci — o ztraceném penízi . . .			XV, 1-10		Díl II. str. 101
Podobenství o synu marnotratném .			XV, 11-32		102-105
O nespravedlivém správci .			XVI, 1-13		105-107
Ježíš poučuje o manželství .	XIX, 3-12		XVI, 18		108-110
Podobenství o bohatci a chudém Lazaru .			XVI, 19-31		110-112
Vzkříšení Lazara				XI, 1-46	115-120
Shromáždění vele rady, jež se usnesla zabít Ježíše .				XI, 47-53	120-125
Ježíš uchyluje se do Efrema . . .				XI, 54	125-126
Ježíš jde oklikou do Jerusalema .			XVII, 11		127
Očištění 10 malomocných .			XVII, 11-19		128
Ježíš odpovídá na otázku: kdy přijde Království Boží . .			XVII, 20-37		129-131
Ježíš napomíná k modlitbě — podobenství o nešlechtném soudci .			XVIII, 1-8		132

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
Fariseus a publi- kán v chrámě .			XVIII, 9-14		Díl II. str. 133
Ježíš — přítel dítek .	XIX, 13-15	X, 13-16	XVIII, 15-17		134
Bohatý mládenec se táže o životě věč- ném .	XIX, 16-27	X, 17-27	XVIII, 18-26		134-136
Petr táže se, co jim za to bude, že všecko opustili .	XIX, 27-30	X, 28-31	XVIII, 28-30		136-138
Podobenství o vi- nařích .	XX, 1-16				138 139
Ježíš předpovídá apoštolům své umu- čení, smrt svou a vzkříšení své . . .	XX, 17-19	X, 32-34	XVIII, 31-34		140
Synové Zebedeovi, a matka jejich žá- dají za přední místa v Království .	XX, 20-28	X, 35-45			141-142
Uzdravení slepce u Jericha .			XVIII, 35-43		143
Ježíš u Zachea .			XIX, 1-10		143-145
Podobenství o břiv- nách .	XXIV, 14-30		XIX, 11-27		145-147
Uzdravení dvou slepých při vyjítí z Jericha . .	XX, 29-34	X, 45-52			147-148

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
Díl II. str.					
Poslední týden: 2. duben r. 30.					
Ježíš v Bethanii — pomazání Ježíšovo .	XXVI, 6-13	XIV, 3-9		XII, 1-11	148-150
Slavný vjezd do Jerusalema . . .	XXI, 1-11	XI, 1-10	XIX, 28-40	XII, 12-19	153-155
Ježíš pláče nad Jerusalemem a před- povídá zkázu jeho			XIX, 41-44		155-156
Ježíš se modlí v chrámě; večer ode- bírání se do Bethanie		XI, 11			157-158
3. DUBNA.					
Návrat do Jeru- salema — kletba na fíkový strom . . .		XI, 12-14			158
Ježíš po druhé vy- hánění prodáváče z chrámu . . .	XXI, 12-14	XI, 15-19	XIX, 45-48		159
Dítka provolávají Ježíši: Hosanna	XXI, 15-16				160
Večer vrací se Je- žíš do Bethanie, na zejtří opět do Jeru- salema — fik usechl	XXI, 17-22	XI, 20-26			161-162
4. DUBNA.					
Ježíš v síni chrá- mové otázan: ja- kým právem učí	XXI, 23-27	XI, 27-33	XX, 1-8		164-168

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
Podobenství o dvou synech poslaných na vinici	XXI, 28-32				Díl II. str. 168
Podobenství o pro- najaté vinici	XXI, 32-44	XII, 1-11	XX, 9-18		168-170
Úskoky Fariseů: otázka o placení daně	XXII, 15-22	XII, 13-17	XX, 20-26		170-172
Otázka Sadduceův o vzkříšení z mr- tvých	XXII, 23-33	XII, 18-27	XX, 27-30		173-174
Otázka o prvním příkázání	XXII, 34-40	XII, 28-34			175-176
Otázka Ježíšova, k Fariseům: co se jim zdá o Kristu?	XXII, 41-47	XII, 35-37	XX, 41-44		177-178
Kletby Ježíšovy na Farisee	XXIII, 1-39	XII, 37-40			179-182
Halěr vdovin		XII, 41-44	XXI, 1-4		183
Ježíš a pohané, kteří žádají Filipa, by jim ukázal Je- žíše				XII, 20-30	183 186
5. DUBNA.					
Ježíš, sedě na ho- ře Olivetské proro- kuje zkázu Jerusa- lema a zkázu světa	XXIV	XIII, 1-27	XXI, 5-36		188-202

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
					Díl II. str.
Podobenství o 10 pannách	XXV, 1-13				202-206
O posledním soudu	XXV, 31-46				203-205
Nevěra Židův a konečný nezdar Je- žíšův . . .				XII, 37-50	206-224
Jidáš zrazuje Je- žíše . . .	XXVI, 14-16	XIV, 10-11	XXII, 3-6		224-227
6. DUBNA.					
Ježíš posílá dva učedníky do Jerusa- lema připravit Be- ránka . . .	XXVI, 17-19	XIV, 12-16	XXII, 7-13		228-230
Poslední večeře .	XXVI, 21-30	XIV, 17-25	XXII, 14-20		230-231
Ježíš předpovídá, že jeden ho zradí .	XXVI, 24	XIV, 21	XXII, 21-22		231-232
Ustanovení nej- světější Svátosti	XXVI, 26-28	XIV, 22-24	XXII, 26-28		232-237
Ježíš myje apo- štolům nohy				XIII, 2-20	237-238
Poslední rozmluvy s apoštoly .				XIII a XIV	241-254
Ježíš ubírá se s apoštoly do zahrady Gethsemanské .	XXVI, 30	XIV, 26	XXII, 39	XIV, 30-31	256-267
Podobenství o vi- ném keři .				XV, 1-8	256

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
					Díl II. str.
Zákon lásky .				XV, 9-27	257-258
Ježíš předpovídá apostolům, jak jim bude trpěti .				XVI, 1-5	259
Přislibuje jim Du- cha svatého .				XVI, 5-33	259-265
Ježíš u potoka Ce- dron — Velekněž- ská modlitba jeho .				XVII	267-269
Ježíš předpovídá apostolům, že její opustí	XXVI, 31-35	XIV, 27-31			270
Ježíš se modlí v zahradě	XXVI, 36-46	XIV, 32-42	XXII, 40-46		270-274
Zrádce Jidáš líbá Ježíše .	XXVI, 47-56	XIV, 43-52	XXII, 47-53	XVIII, 2-9	274-276
Ježíš káže Petrovi schovati meč .				XVIII, 10-11	276-277
Ježíš veden k Anna- šovi .				XVIII, 13	278
Ježíš souzen u Kai- fáše a od Petra za- přen .	XXVI, 57-75	XIV, 53-72	XXII, 54-65	XVIII, 14-27	279-284
Ježíš před vele- radou .	XXVII, 1	XV, 1	XXII, 66-71 XXIII, 1		284-285
Jidáš vrací vele- kněžím peníze, pak si zoufal a oběsil se	XXVII, 3-10				285

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
Ježíš před Pilátem .	xxvii, 11-31	XV, 2-19	XXIII, 1-16	xviii, 28-40 XIX, 1-16	Díl II str. 286-294
Cesta na Kalvarii	xxvii, 31-33	XV, 20-22	xxiii, 16-26	XIX, 16	295-297
7. DUBNA.					
Ukřižování .	XXVII, 38	XV, 23-28	XXIII, 33	XIX, 18-22	298
Žoldníci metají o jeho roucho lo- sem	xxvii, 34-36	XV, 24	XXIII, 34	XIX, 23	299
Ježíš na kříži po- smíván . .	xxvii, 39-44	XV, 29-32	xxiii, 35-41		300
Ježíš odevzdává matku svou Janovi				XIX, 25-27	301
Poslední slova Ježíšova a jeho smrt .	XXVII, 50	XV, 37	XXIII, 46	XIX, 30	301-303
Strašná znamení při jeho smrti .	xxvii, 51-53	XV, 33-38	xxiii, 44-45		303
Setník vydává svědectví . .	XXVII, 54	XV, 39	xxiii, 47-48		304
Bok Ježíšův ote- vřen .				XIX, 31-37	305
Pohřeb Páně .	xxvii, 55-61	XV, 42-47	xxiii, 49-53	XIX, 38-42	305-307
Kámen u hrobu zapečetěn	xxvii, 61-66				307

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELIÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
8. DUBNA.					Díl II. str.
Nábožné ženy jdou ke hrobu Páně .	XXVIII, 1	XVI, 1-4	XXIV, 1-3		308
Petr a Jan u hrobu .				XX, 1-10	309
Ježíš se zjevuje Marii Magdaleně .				XX, 11-18	309-311
Anděl zvěstuje ženám, že Ježíš vstal z mrtvých .			XXIV, 4-9		312
Ženy zvěstují to apoštolům . . .			XXIV, 10-11		312
Kněží nabádají žoldnéře ke lži . .	XXVIII, 11-15				313
Ježíš se zjevuje dvěma učedníkům jdoucím do Emaus		XVI, 12-13	XXIV, 13-32		314-315
Ježíš se zjevuje Petrovi			XXIV, 34		315
Ježíš zjevuje se všem apoštolům a dává jim moc od- pouštění hříchů . .			XXIV, 33-43	XX, 19-23	316-317
Ježíš zjevuje se Tomášovi . . .				XX, 24-30	317-320
Ježíš zjevuje se některým z Jede- nácti . . .				XXI, 1-14	321

POŘAD UDÁLOSTÍ	PODLE SV. EVANGELÍÍ				Dle knihy
	Matouše	Marka	Lukáše	Jana	
Ježíš zjevuje se Petrovi a odevzdává mu nejvyšší moc .				XXI, 15-19	Díl II. str. 322-324
Ježíš zjevuje se naposledy v Galilei	XXVIII, 10-20				324
Apoštolé vracejí se do Jerusalema — Ježíš uprostřed nich		XVI, 14-20	XXIV, 44 49		324-325
KVĚTEN.					
Ježíš na hoře Olivetské vstupuje na nebesa . .			XXIV, 50-53		326-327

K o n e c .

OBSAH

DRUHÉHO DÍLU.

Kniha čtvrtá.

Veliké boje v Jerusalemě.

Kapitola první.

Odchod z Galilee

Strana
3—21

Kapitola druhá.

Ježíš na slavnosti stánků r. 29.

. 22—41

Kapitola třetí.

Ježíš podává nová svědectví o messiášském poslání svém .

42—53

Kapitola čtvrtá.

Uzdravení slepého

. 54 - 61

Kapitola pátá.

Ježíš poprvé uchyluje se do Peree

. 62—82

Kapitola šestá.

Poslední pokus o Jerusalem .

. 83—94

Kapitola sedmá.

Ježíš poznovu se uchyluje za Jordán .

. 95—114

Kapitola osmá.

Vzkříšení Lazara

. 115—126

Kapitola devátá.

Poslední cesta Ježíšova do Jerusalema .

. . 126—139

Kapitola desátá.

Konec cesty Ježíšovy z Jericha do Bethanie .

. . 140—150

Kniha pátá.

Smrt Ježíšova a události po ní.

Kapitola první.	
Slavný vjezd do Jerusalema	. 152—163
Kapitola druhá.	
Poslední potýčky v chrámě .	. 164—176
Kapitola třetí.	
Poslední kletby Ježíšovy proti Fariseům .	. 177—187
Kapitola čtvrtá.	
Budoucí zkáza Jerusalema a chrámu — Zkáza světa .	. 188—205
Kapitola pátá.	
Konečný nezdár Ježíšův — Příčiny toho .	. 206—227
Kapitola šestá.	
Poslední veliká noc. — Ustanovení nejsvětější Svátosti	. 228—241
Kapitola sedmá.	
Poslední slova Ježíšova	. 242—254
Kapitola osmá.	
Cesta z večeradla do zahrady Gethsemanské	. . 255—265
Kapitola devátá.	
Modlitba Ježíšova — Jeho smrtelné úzkosti — jetí Jeho .	. 266—277
Kapitola desátá.	
Ježíš jest souzen .	. 278—294
Kapitola jedenáctá.	
Smrt Ježíšova — Pohřeb Jeho	. 295—307
Kapitola dvanáctá.	
Ježíšovo vzkříšení	. 308—327
Dodatky.	
A) Letopočet života Ježíšova	. 331—344
B) Dva rodokmeny Páně	345—351
C) Chronologický přehled událostí ze života Pána Ježíše obsa- žených ve sv. evangeliích a v díle samém (v překladě) .	. 352—372

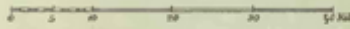
PALESTINA

ZA ČASU PÁNA JEŽÍŠE.

Kreslená

P. DIDONEM.

Poměr 600,000

M O Ř E S T Ř E D O Z E M S K É

ITURĚA

H. I. R. A.

31° 30'

32° 30'

33°

33° 30'

31° 30'

32°

32° 30'

33°